Primorski DNEVNIK

št. 272 (15.373) leto LI.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni 'Doberdob' v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni 'Slovenija' pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600
GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382
ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1500 LIR POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

NEDELJA, 8. OKTOBRA 1995

LACO/02

La Combustibile

34018 TRST - DOMJO 38 - Tel. 820331 - 810252

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in štedilniki na drva

Shell

Pooblaščeni prodajalec za tržaško pokrajino

Bela hiša in Balkan

BARBARA ŠURK

Ameriški predsednik Bill Clinton se je v predvčerajšnjem nagovoru na Svetovnem forumu v Washingtonu sam okronal s številnim dosežki, ki naj bi bili plod ameriških prizadevanj za mir in red v svetu po koncu hladne vojne. Najbolj ponosen je bil na še sveže sklenjeno premirje, ob tem pa ni pozabil našteti tudi vseh drugih mirovnih sporazumov, vojaških posredovanj in predsedniških rokovanj, ki so bila opravljena pod ameriškim pokroviteljstvom in so dokončno veljavo dobila pred Belo hišo.

Ameriška diplomacija je s premirjem v Bosni res dosegla nekaj, kar drugim mirovnim posrednikom ni uspelo, pri čemer ne gre pozabiti, da je bil Clinton v zvezi z Bosno najprej tako omahljiv, da nad njim ni obupala le Evropa, ampak celo vojaškemu posredovanju tradicionalno nasprotno ameriško ljudstvo. Ob avgustovski akciji Natovih letal je, vsaj tako se je zdelo, zbledela Clintonova neodločnost in z njo vsaj za nekaj časa tudi puhla retorika groženj in popuščanj; kritikam navkljub je namreč do sklenitve premirja (čeprav ne do miru!) v Bosni vendarle prišlo, in to prav pod taktirko vztrajnega ameriškega diplomata.

Skoraj sočasno je bil na Balkanu sklenjen tudi pomemben sporazum med Grčijo in Makedonijo, ki je bil »zapečaten« kljub atentatu na predsednika Gligorova. Res je, da je Američane usoda Makedonije, predvsem pa njen spor z Grčijo, vse od razpada Jugoslavije zelo »skrbela«, a kljub dejstvu, da sta prav na ameriških tleh do sporazuma prišli (še dve) sprti balkanski sosedi, si Clinton te »zmage« ne more pripisati; v sporu med Grčijo in Makedonijo je imela namreč več zaslug Evropska unija, ki je s posredovanjem v sporu med omenjenima državama eno od svojih članic, ki je z odnosom do Makedonije grobo poteptala kar nekaj določil EU, postavila »na hladno« in s tem deloma rešila tudi lastno verodostojnost.

Po 113 letih gasilci v novem sedežu

Glavni tržaški gasilski sedež se je z včerajšnjim dnem po 113 letih uradno preselil v Ul. D'Alviano. Dogodek so proslavili s celo vrsto prireditev, od zanimivih razstav in prikaza gasilskih veščin, do pisanega sprevoda starih gasilskih vozil, začenši z vozom na konjsko vprego, ki ga vidimo na sliki (f. KROMA). Celodnevna prireditev se je zaključila z nastopom mestne godbe »Piccola Verdi«.

Na 4. strani

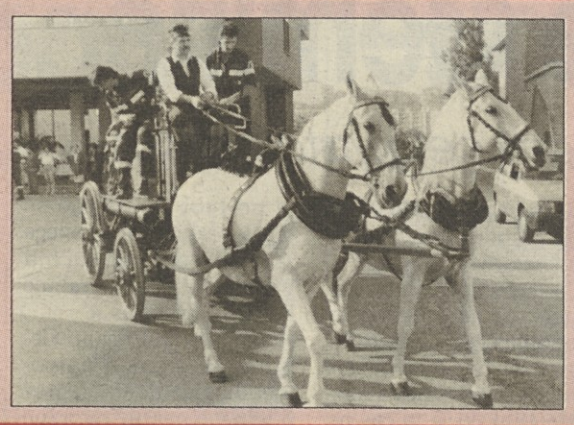

Potresi od Alžirije do N. Zelandije

DŽAKARTA - Včeraj ponoči je bil v Indoneziji silovit potres, ki je popolnoma razdejal mesto Sungai Penuh na Sumatri ter zahteval najmanj sto smrtnih žrtev in na stotine ranjenih. Zemlja se je istočasno tresla tudi v Alžiriji in Turčiji, pa še na Kitajskem, Japonskem in Novi Zelandiji, vendar brez hujših posledic. Seizmologi trdijo, da gre vzporednost ujm pripisati zgolj naključju.

Na 9. strani

MILAN / DESET JAMSTVENIH OBVESTIL

Finančni holding Gemina na prepihu

Sodstvo dvomi o verodostojnosti računov

Giovanni Cobolli Gigli (levo) in Gianpiero Pesenti

MILAN - Sodišče je včeraj odredilo finančno preiskavo na sedežu Gemine in drugih družb, ki jih holding nadzoruje, obenem pa izdalo deset jamstvenih obvestil. Osebe, na katere so ta naslovljena, so osumljene ponarejanja proračunov ter nezakonite delitve dobičkov in predujmov na dividende. Sodni ukrep je prišel ravno v času, ko se pripravlja največja finančna transakcija v Italiji - združitev med kemijskima kolosoma Montedison, ki ga nadzira Ferfin (zdaj v rokah bank upnic), in Snia, ki je pod nadzorom Gemine, v kateri vedrita in oblačita družina Agnelli in Mediobanca. Komisija za nadzor borznih poslov Consob bo jutri odločala o tem, če naj se delnice Gemine zamrznejo ali ne, poteza sodnikov pa bo sprožila nove politične polemike med zagovorniki in nasprotniki napovedane transakcije. Založnik Rizzoli, ki je v zadevo do vratu vpleten, je sodnike ostro napadel.

Na 2. strani

Pobudi v bran slovenskih bank

Usoda slovenskih bank je kar naprej v središču pozornosti. Te dni sta iz zamejstva odpotovala dva dokumenta, in sicer resolucija skupnega predstavništva Slovencev v Italiji z zahtevo po prekinitvi komisarske uprave v goriški Kmečki banki, ji je bila poslana najvišjim predstavnikom Slovenije, Italije in Evrope, ter pismo delničarjev Tržaške kreditne banke slovenski vladi in predsedniku republike Slovenije, v katerem izražajo začudenje in obžalovanje nad sklepi slovenske vlade.

Na 3. strani

POLOŽAJ V BOSNI-HERCEGOVINI

Veliko pričakovanje za prekinitev ognja

Ministrski predsednik BIH je dokaj optimist
Bodoča vloga oboroženih enot pakta NATO

SARAJEVO - Bosanska vlada je včeraj sporočila, da tehnične težave pri napeljavi elektrike in plina v Sarajevu ne bodo vplivale na datum, določen za prekinitev ognja.

Ministrski predsednik Silajdžić je na mednarodni konferenci v Varšavi že naznanil, da bi njegova vlada potrebovala vsaj dvanajst milijard dolarjev pomoči za obnovo Bosne in Hercegovine po vojni.

Bosanski mediji so sporočili, da so vladne sile osvojile 50 kvadratnih kilometrov na ozrenskem območju in napredujejo proti Doboju, ki je še v srbskih rokah. Obrambni ministri Nata so se na sestanku v Združenih državah pogovarjali o načinu uveljavljanja možnega mirovnega dogovora. Mirovne čete ZN naj bi od vsega začetka premirja nadzirale prekinitev ognja.

Na 10. strani

Italijanska blokada je lahko slab vzor

VARŠAVA - Predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek je včeraj v svojem nastopu na vrhunskem srečanju držav članic Srednjeevropske pobude med drugim dejal, da bo treba najti rešitev za odpravo sedanje blokade Slovenije pri njenem vstopanju v Evropsko unijo, in izrazil prepričanje, da takšen položaj ne ustreza niti Italiji. Drnovšek je tudi dejal, da so blokade negativen vzor za reševanje podobnih vprašanj, vsekakor pa ne prispevajo k večji stabilnosti in hitrejšemu gospodarskemu razvoju v tem delu Evrope. Po mnenju premiera Drnovška bo zaplet sčasoma postal še bolj paradoksalen, če ne bo v kratkem razrešen, saj Slovenija meri v polnopravno članstvo v Evropski uniji.

V CENTRAL PARKU V NEW YORKU

Navdušen sprejem za papeža

Poziv mladim, naj se povsod odločno postavijo v bran življenja

NEW YORK - Več kot dvesto tisoč ljudi je v New Yorku poslušalo papeža Janeza Pavla II, ki je najprej daroval mašo, potem pa je spregovoril množici v Central Parku.

Papež je poslušalce (med katerimi je bilo veliko mladih) pozval, naj se povsod in ob vsaki priložnosti borijo za življenje. Pozval jih je tudi naj pomagajo bolnikom, pri čemer je izrecno omenil obolele za aidsom.

Papež je spregovoril v več jezikih, na veliko presenečenje navzočih pa je izven programa zapel tudi božično pesem v poljskem jeziku. V svojem govoru se je nekajkrat ostro obregnil ob potrošništvo in ob nasilje nad ženskami in otroki.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Sekretariat bo res v Trstu
Na ministrskem vrhu Srednjeevropske pobude v Varšavi so uradno potrdili, da bo sedež stalnega sekretariata te organizacije v glavnem mestu Furlanije-Julijske krajine, odprli pa ga bodo januarja prihodnje leto.
Stran 3

Pobude SSk, DSL in SKP
Stranke, ki združujejo Slovence, imajo na dnevnem redu vrsto pobud v obrambo manjšinskih pravic.
Stran 3 in 4

Projekt za bolj uravnovešeno deželo
Heterogena skupina politikov je včeraj v Gorici predstavila nov projekt za večje ravnovesje v deželi s priključitvijo Červinjana in drugih 11 občin goriški pokrajini.
Stran 7

Rekordna »Barcolana«
Danes bo ob 9.30 v Tržaškem zalivu 27. izvedba jadralne regate za Jesenski pokal (»Barcolana«), na kateri bo nastopilo rekordno število posadk (več kot 1.300).
Stran 36

Poraz jadranovcev
V 3. kolu košarkarske B2 lige je sinoči Jadran TKB izgubil doma z ekipo Scame iz Bergama po enem podaljšku z 61:66, potem ko se je regularni čas končal s 56:56.
Stran 37

MILAN / ZARADI POTVARJANJA RAČUNOV

Jamstvena obvestila za voditelje Gemine

Finančni stražniki včeraj izvedli celo vrsto preiskav

MILAN - Italijanski industrijsko-finančni vrh je pod udarom. Davčna policija pod okriljem finančnih stražnikov je po naročilu tukajšnjih namestnikov državnega tožilca Francesca Greca in Carla Nocerina včeraj preiskala sedeže družb Gemina, Gemina Servizi Finanziari, Gemina Capital Markets, Rateal Factor, RCS Editori in RCS Libri e grandi opere ter revizijskih družb Coopers and Lybrand in Arthur Andersen, zatem pa je tožilstvo podpisalo deset jamstvenih obvestil na podlagi 2621. člena civilnega zakonika, ki kaznuje potvarjanje obračunov in proračunov ter nezakonito razdeljevanje dobičkov in predujmov na dividende.

Sodna obvestila je prejel takorekoč ves glavni štab Geminija - predsednik Giampiero Pesenti (ki vodi tudi največjo evropsko grupo za proizvodnjo cementa Italmobiliare-Italcementi), podpredsednik Francesco Paolo Mattioli (ki je odgovoren za finančne probleme pri Fiatu) in generalni direktor Felice Vitali - sicer pa so na seznamu še nekateri bivši upravitelji družb RCS Editori in RCS Libri (ki sta v preteklosti tvorili založniško skupino Fabbri-Bompiani-Sonzogno-ETAS): bivši pooblaščeni upravitelj Giovanni Cobolli Gigli (ki je nato prestopil v Fiatovo Rinascente), njegov naslednik Giovanni Vallardi in bivši predsednik RCS Editori Giorgio Fattori (svoj čas direktor turinskega dnevnika La Stampa), bivši pooblaščeni upravitelj RCS Editori Lorenzo Folio, bivši predsednik Rateal Factorja Carlo Natale, finančni konzulent Gianfranco Meroni in bivši podpredsednik Gemine Servizi Finanziari Giulio Rovelli.

Potezo milanskih sodnikov gre povezati z nejasnostmi oziroma z nerazvidnostjo kolosalne finančne transakcije, ki so jo 1. septembra skupaj napovedali Gemina, Ferruzzi Finanziaria (Ferfin), Snia BDP, Sorin Biomedica, Montedison, Caffaro in Snia Fibre in po kateri naj bi se združili obe največji zasebni kemijski grupaciji v Italiji - Montedison in Snia. Prvo nadzira, kot znano, zadolženi Ferfin, ki je prešel v roke bank upnic, druga pa cvetoča Gemina, v kateri vedrita in oblačita družina Agnelli in Mediobanca. Ferfin, Snia BDP in njena nadzorovana družba Sorin Biomedica naj bi prešli pod Gemino, Montedison pa bi moral prevzeti družbi Caffaro in Snia Fibre, ki ju nadzira Snia BDP. Tako bi nastala agregacija s potencialnim obsegom poslov v vrednosti 45.000 milijard lir in z interesi ne več le na kemijskem, temveč tudi na založniškem, tekstilnem, zavarovalniškem in finančnem področju.

Preiskavo in sodna obvestila je v bistvu narekovala zguba 447 milijard lir, ki jo je nagrmadila družba RCS Editori in potegnila v kašo še Rizzolija, ki jo je bil leta 1990 odkupil od Agnellijeve finančne družbe IFI.

Je »operacija Supergemina«, kot so poimenovali spojitev Snia-Montedison, zdaj v nevarnosti? Predsednik vlade Lamberto Dini, ki je ta čas na tujem, se je diplomatsko odrezal: »Ukrep milanskega sodstva ne bo vplival na trge.« Za predsednika Fiata Giannija Agnellija jamstvena obvestila niso posebno važna, »sicer pa bomo videli«. Nasprotno pa je bil Angelo Rizzoli polemičen: »V Italiji sta dve veliki založniški grupi, Fininvest in RCS, obe sta v Milanu in obe sta bili v zadnjih 24 urah tarča preiskav in sodnih ukrepov. Če nisi v sozvočju z določeno oblastjo ali tožilstvom, potem je po tebi in dvigne se oblak prahu. Kaj takšnega se ne bi moglo zgoditi niti v Kolumbiji, kjer kraljuje Medellinov kartel.«

Kaj bo z delnicami Gemine, ki so med najpomembnejšimi? Odločitev o tem, če naj jih zamrzne ali ne, bo komisija za nadziranje družb in borznega poslovanja (Consob) sprejela jutri. Ne glede na včerajšnje dogodke bi ji morala namreč Gemina postreči z natančnim pregledom računov, ki jih je komisija zahtevala, saj bi mogla le na njihovi osnovi dovoliti največjo spojitveno operacijo v Italiji doslej. Gemina (Generale Mobiliare Interessenze Azionarie) je letos povečala svojo glavnico z 829 na 1.492 milijard lir.

VODJA OLJKE ODGOVARJA NA POLEMIKE

Prodi se ne boji konkurence Dinija

Ministrski predsednik uživa vse več simpatij med nekaterimi strankami leve sredine

Romano Prodi (AP)

RIM - Romano Prodi se ne boji politične konkurence ministrskega predsednika Lamberta Dinija, ki ga nekatere levosredinske stranke in osebnosti predlagajo za kandidata Oljke. Bivši predsednik IRI je to jasno povedal na skupščini socialdemokratske stranke, na kateri je njegovo kandidaturo spet odločno podprl tajnik Demokratične stranke levice Massimo D'Alema.

Za Dinija se v zadnjih tednih ogrevata npr. nekdanji ministrski predsednik in tajnik Krščanske demokracije Ciriaco De Mita in republikanski voditelj Giorgio La Malfa, medtem ko so zeleni že večkrat dali razumeti, da ne marajo Prodija. Te polemike sta včeraj utišala tako D'Alema, kot sam Prodi. Tajnik največje koalicijske stranke je dejal, da Prodijeva liderstvo ni in ni bilo nikoli v dvomu in da torej DSL složno podpira njegovo kandidaturo. Sam Prodi pa je mnenja, da ima za sabo ne samo "Oljko", a tudi glavnino volilcev levosredinskega zaveznistva.

D'Alema je medtem izrazil zadovoljstvo nad srečanjem med Veltronijem, Di Pietrom in Prodijem, na katerem pa niso sploh govorili o politiki, še manj pa o kandidaturah za parlament in podobno. Jezen nad bivšim milanskim sodnikom pa je voditelj Krščansko-demokratskega centra Clemente Mastella, ki poziva Di Pietra, naj se ne angažira v politični areni. Mastella je vsekakor prepričan, da bo na prihodnjih volitvah zmagala koalicija, ki bo imela za sabo ali Dinija ali pa Di Pietra.

Da je Prodi edini kandidat levosredinske koalicije za mesto prvega ministra je prepričan tudi Mario Segni. Izbrali smo odličnega kandidata, je poudaril Segni, ki vsekakor meni, da je sedanji ministrski predsednik odličen tehnik in da njegova vlada zelo dobro opravlja funkcijo tehničnega kabineta.

Prodi, kot znano, upa tudi v politično podporo Severne lige, ki pa se bo na volitvah skoraj gotovo predstavila s svojo listo in s svojimi kandidaturami.

FIRENCE / PO GROZILNEM PISMU

Marsikje zaplenili francoske proizvode

»Ekološki teroristi« naj bi jih zastrupili kot povračilni ukrep zaradi jedrskih poskusov

FIRENCE - V raznih italijanskih mestih so včeraj zjutraj iz previdnosti vzeli iz prometa nekatere francoske proizvode, potem ko so domnevni »ekološki teroristi« sporočili, da so jih zastrupili kot povračilni ukrep zaradi francoskih jedrskih poskusov na Tuihem oceanu. Gre za sir, vino, likerje, sladkarije, marmelado, razno kozmetiko itd. »Teroristi« so v anonimnem pismu, ki so ga naslovili krajevni zdravstveni enoti v Firencah, tudi navedli veleblagovnice, kjer so prodajali omenjene proizvode, in sicer Standa in Upim v Firencah, Conad in Superal v Livornu, Superal v Grossetu, Upim in Esselunga v Arezzu, Esselunga v Pratu in Pistoii, Standa v Pisi. Zaplenjene proizvode bodo sedaj v posameznih veleblagovnicah spravili v hladilnike in jih tam pustiti do 12. t.m., seveda če analize ne bodo pokazale nič nenavadnega. Doslej pa niso nič ukrepali glede tistih proizvodov, pri katerih manipulacija ni močna, kot na primer pri steklenicah penečega vina, ki je ostalo prodaji.

Podobno pismo so sredi prejšnjega meseca prejeli na redakciji dnevnika »La Repubblica«. Policija je pričela s kontrolami v raznih pokrajinah v Toskani, vendar kaže, da niso ugotovili nič nenavadnega. Kontrolo so ponovili tudi pred nekaj dnevi, ko so podobno pošto prejeli tudi pri »Unità«. Okrog 15. septembra so se s takimi težavami ukvarjali tudi na Finskem, kjer je bil govor, da so francoska vina zastrupljena in so njihovo prodajo prepovedali po vsej državi.

Včeraj se je oglasil tudi predstavnik zelenih Sauro Turroni, ki je ostro obsodil grožnje o zastrupljanju francoskih proizvodov. »Nasilje in terorizem sta tuja kulturi naravovarstvenikov,« je med drugim dejal Turroni, ki je spomnil, da so zeleni predlagali bojkot francoskih proizvodov, sedanje grožnje pa hočejo le spraviti v slabo luč naravovarstvenike in zelene.

NOVICE

Cirino Pomicino ostaja v zaporu

NEAPELJ - Bivši proračunski minister Paolo Cirino Pomicino ostaja zaenkrat v zaporu. Ministrsko razsodišče iz Neaplja ni namreč včeraj sprejelo nobenega sklepa o zahtevi ministrovih branilcev, da bi Cirinu Pomicinu dodelili hišni pripor. Glede te zahteve se bosta javna tožilca Rosario Cantelmo in Francesco Greco, ki sta ga včeraj zaslišala, izrekla jutri.

Jutri nadaljevanje procesa proti Giuliu Andreottiju

PALERMO - Jutrijšnje nadaljevanje procesa proti Giuliu Andreottiju v Palermu bo v celoti namenjeno oblikovanju fascikla obravnave, ki že vsebuje številne akte, ki jih je navedel sodnik za preliminarne preiskave; te obveznosti bodo prav gotovo zahtevale več dni dela. Na prihodnjih obravnavah pa bo besedo prevzel javni tožilec, ki bo podal uvodno poročilo.

V Parmi začel izhajati nov dnevnik

PARMA - V Parmi začenja danes izhajati nov dnevnik »La Tribuna di Parma«; za njegovo izhajanje je dala pobudo skupina krajevnih podjetnikov. Izdajatelj je delniška družba, l'Editoriale Parma, ki je bila ustanovljena na osnovi koordiniranega nastopa treh združenj iz parmske pokrajine, to je Api, Cna in Confesercenti. Odgovorni urednik novega dnevnika je tržaški novinar Fabio Amodeo.

Aretirali »oboroženo roko« družine Santapaola

CATANIA - Karabinjerji so včeraj v Acicateni, ki je od Catanie oddaljena 15 kilometrov, aretirali Salvatoreja Cristaldija, ki po oceni preiskovalcev vodi »oboroženo roko« družine Santapaola.

PO ŠTEVILU PREBIVALCEV POKRAJINE

Rim znova na prvem mestu

Pokrajina Lodi "odvzela" Milanu skoraj 200 tisoč prebivalcev

MILAN - Rim je po številu prebivalcev spet največja italijanska pokrajina. Doslej je ta rekord pripadal Milanu, ki pa ga je novoustanovljena pokrajina Lodi pred kratkim prikrajšala za skoraj dvesto tisoč prebivalcev. Sodeč po uradnih podatkih statističnega zavoda ISTAT šteje rimska provinca po novem 3.772.000 prebivalcev, Milan pa 3.726.000 prebivalcev.

Med novimi pokrajinami šteje največ prebivalcev Lecco v Lombardiji, ki ima nekaj več kot tristo tisoč prebivalcev, kar jo uvršča na 64. mesto na skupni lestvici vseh italijanskih provinc. Med novinci je po številu prebivalcev (160 tisoč) najmanjša pokrajina Verbano-Cusio-Ossola (Piemont), kar jo uvršča na 98.mesto na skupni razpredelnici.

Italija je v zadnjih mesecih dobila kar osem novih pokrajinskih upravnih enot, kar je precej spremenilo upravni zemljepis polotoka. Gre res za nove upravne enote, katerih ustanovitev pa je zelo vprašljiva, saj je vsem znano, da imajo pokrajine trenutno zelo omejene pristojnosti, ki se vrh vsega v glavnem omejujejo na birokratska vprašanja. V parlamentu leži več zakonskih osnutkov za radikalno reformo pokrajinskih uprav, zakonodajalec pa je pod vplivom volilnih interesov izbral pot ustanovitve novih pokrajin, problemi pa ostajajo še dalje povsem nerešeni.

Milanska pokrajina je, kot rečeno, izgubila ozemlje in prebivalce v korist novoustanovljene pokrajine Lodi. Como je moral novi provinci Lecco "odščipniti" kar 84 občinskih enot, Vercelli pa so z ustanovitvijo pokrajine Biella izgubile več kot polovico nekdanjega prebivalstva. Gre za izključno statistične podatke v zadoščenje strokovnjakov ISTAT, ki pa nimajo nobenega konkretnega praktičnega učinka.

Včerajšnje podatke ISTAT je med prvimi komentiral predsednik rimske pokrajine Giorgio Fregosi, ki pravi, da je v Rimu res prišlo do velikega pretoka prebivalcev iz ožjega mestnega središča v bližnjo okolico. Zaradi teh demografskih premikov je najbolj nastradala rimska občina, ki je v zadnjih letih izgubila več tisoč občanov, ki so se preselili npr. v obalne kraje Lacija ali v dolino reke Tibere.

Rimska pokrajina po mnenju predsednika province postaja vse bolj podobna ogromni spalnici, saj dobršen del aktivnega prebivalstva hodi dnevo v službo v mesto. To seveda ustvarja velike družbene in gospodarske probleme, zato je Fregosi prepričan, da bi morala država decentralizirati nekatere svoje ustanove. V mislih ima predvsem univerzo, a tudi nekatera velika ministrstva, ki se sedaj v glavnem nahajajo v središču mesta. V ožjem rimskem zgodovinskem jedru je v zadnjih desetih letih močno padla tudi šolska populacija.

RESOLUCIJA SKUPNEGA PREDSTAVNIŠTVA SLOVENCEV V ITALIJI

Dovolj je komisarske uprave v Kmečki banki!

Poslali so jo najvišjim italijanskim, slovenskim in evropskim oblastem

GORICA - Na ponedeljkovi nadvse uspeli manifestaciji pred Kmečko banko v Gorici je bila predstavljena posebna protestna resolucija skupnega predstavništva Slovencev v Italiji, v kateri se med drugim odločno zahteva zaključek komisarske uprave ter da bi bile izbrane rešitve dogovorjene s sedanjimi člani brez raznih vsiljevanj. Resolucija, ki jo objavljamo v celoti, je bila poslana vsem najvišjim vrhovom tako italijanske kot slovenske republike ter raznim pristojnim organom Evropskega parlamenta.

S ponedeljkove manifestacije pred goriško Kmečko banko

»Organizacije slovenske narodnostne skunosti v Italiji želijo izraziti svojo zaskrbljenost za usodo goriške Kmečke banke. Po letu dni komisarske uprave, po preverjanju, da ne obstajajo predpostavke za likvidacijo in je banka obdržala svoje premoženje, je bil nerazumljivo podaljšan za šest mesecev čas izrednega upravljanja. Poteza spominja bolj na izsiljevanje sedanjih članov kot pa na ukrep, ki naj sprozi sanacijsko dejavnost banke.

Kmečka banka v Gorici je bila od svoje ustanovitve leta 1909 izraz slovenske narodnostne skupnosti in je med maloštevilnimi bančnimi ustanovami, ki je preživela politiko etničnega čiščenja, ki jo je oblast vodila proti slovenski manjšini po prvi svetovni vojni.

Banca d'Italia v osebi g. komisarjev, ki upravljajo naš bančni zavod prekoračuje pooblastila, ki jih bančni zavod opredeljuje kot »nadzor nad poslovanjem«. Vsiljevanje sedanjim članom rešitev, ki bodo peljale v popolno spreobrnitev Kmečke banke, spominjajo preveč na podobne posege, ki jih je fašistična oblast podvzemala med dvajsetletnim vladanjem. Imenovanje komisarjev in likvidatorjev, ki mu je s pritiski in izsiljevanjem sledilo vsiljevanje spojitev, prepustitev podjetij in nadomestitev z novimi člani, je dejansko povzročilo razkroj gospodarskega sistema Slovencev v Italiji. Ustanove, kot je bil Trgovski dom v Gorici, Jadranska banka v Trstu, Narodni dom v Trstu ali Trgovska posojilnica in hranilnica so enako končale, kot bo končala Kmečka banka, če bo sprejeta logika vsiljevanja, ki jo predlagajo komisarji, ki jih je imenovala Banca d'Italia.

Zato zahtevamo

- da Kmečka banka obdrži svojo zgodovinsko vlogo banke slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in ne postane le okence »za Slovence« kakšne zainteresirane bančne grupacije, ki bi rada poceni kupila tržno zasidranost;
- da se čimprej zaključi komisarska uprava in se vrne banka sedanjim članom, ki imajo edini pravico odločati, s katerim bančnim partnerjem bodo vzpostavili sodelovanje;
- da bodo izbrane rešitve za Kmečko banko dogovorjene s sedanjimi člani brez vsiljevanj, pritiskov in izsiljevanj, ki so nesprejemljiva v demokratični državi in za katera ne obstaja nobena pravna osnova.

Izničenje Kmečke banke zaradi neposredne likvidacije ali vsiljevanja novih »gospodarjev« bo postalo velikanski madež v odnosih Republike Italije do svojih državljanov slovenske narodnosti«.

Gorica, 2. oktobra 1995

Skupno predstavništvo Slovencev v Italiji

Pojasnilo v zvezi s stavko tehničnega osebja SSG

»V zvezi z zadnjimi sindikalnimi obvestili in s poročilom o stavki tehničnega osebja SSG na včerajšnji prvi strani Primorskega dnevnika se mi zdi potrebno pojasnilo.

Upravni svet SSG se je zadnjič sestal na seji 29. maja letos in nato še 15. junija na posvetu z igralci. Ob tej priložnosti je bil jasno nakazan tudi problem tehnike, vendar se kljub ugotovitvi nujnosti poglobljene razprave reševanja še nismo dotaknili, ker upravni svet od takrat dalje ni bil več sklican«.

S spoštovanjem

Bogomila Kravos
član upravnega sveta SSG

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Pismo delničarjev slovenski vladi

Pismo poslali tudi predsedniku Kučanu

TRST - Delničarji Tržaške kreditne banke so poslali slovenski vladi ter predsedtvu naslednje pismo, v katerem izražajo razočaranje nad vladnimi sklepi glede banke. Pismo je podpisalo 184 delničarjev, ki predstavljajo 83 odstotkov slovenskega deleža v TKB.

Vladi Republike Slovenije in predsedniku republike

Podpisani delničarji Tržaške kreditne banke (TKB) smo se seznanili s sklepi vlade Republike Slovenije z dne 29. septembra 1995 v zvezi z lastniško soudeležbo LHB Internationale Handelsbank AG (LHB) v TKB.

Dovolite, da Vam najprej izrazimo naše presenečenje in obžalovanje, ker je vlada RS priporočila Novi Ljubljanski banki (NLB) in LHB, da poskušata doseči podaljšanje roka za realizacijo opcije o vstopu LHB kot solastnika v TKB, in to kljub temu, da Vam je bila pravočasno izročena dokumentacija, ki priča, da je na osnovi protokola med TKB in Banka Popolare di Brescia (BPB), ki je bil potrjen na izrednem občnem zboru TKB 5. maja letos, opcija nepodaljšljiva, kar so tudi potrdili pravniki BPB. Zamujena je bila priložnost, da se s posredno prisotnostjo slovenskega bančnega kapitala utrdi slovenski značaj TKB.

Poleg tega Vam želimo posredovati naše mnenje o pogojih, pod katerimi je Vlada RS pripravljena predlagati državnemu zboru finančno podporo za lastniško soudeležbo LHB v TKB. Glede pogojev, ki jih postavljate, moramo žal ugotoviti, da pričajo le o Vaši volji, da se polastite pravic, ki nam pripadajo kot delničarjem, ne da bi nam bili pripravljeni kaj ponuditi v zameno.

Čudi nas, da od davčne inšpekcije, ki jo navajate kot razlog za odlog oz. nepristop v TKB, prej pričakujete, da bo ugotovila nepravilnosti kot pa ne, saj celo napovedujete kadrovske in druge ukrepe, ki naj bi jih bilo potrebno uveljaviti takoj po njenem zaključku, in ne upoštevate, da je v Italiji taka kontrola povsem običajna - ali pa prav usmerjena v preprečitev vstopa novih partnerjev - in ne pomeni vnaprejšnje osumljenosti osebka, ki ji je podvržen. Poleg tega Vas želimo opozoriti, da traja taka kontrola lahko eno leto ali celo več, postopki pri davčnih komisijah in drugih instancah pa od 10 do 20 let. Ali je slovenska vlada resnično pripravljena na tako dolg odlog?

Zlasti veliko zahtevate od nas delničarjev, ki smo tudi na osnovi nedavne naložbe 74 milijard lir BPB v TKB prepričani v donosnost naših kapitalskih vložkov. Naše delnice naj bi deponirali pri ustreznem depozitarju, pravico do glasovanja pa naj bi prenesli na osebo, ki bi jo določili Vi. Naši temeljni upravljalski pravici naj bi se odrekli za dobo petih let. Od pravnih oseb - delničarjev TKB in pravnih oseb, v katerih je TKB udeležena, zahtevate revizijska poročila.

Nikjer v sklepih ni zapisano in zato tudi nam ne more biti razumljivo, čemu in v zameno za kaj naj bi se odpovedali osnovni pravici, ki nam pripada kot delničarjem TKB.

Sami smo bili prepričani, da lahko z Vašo pomočjo naši banki zagotovimo tako prihodnost, ki ne bo v navzkrižju z njeno tradicijo in izvorom, vendar Vam moramo priznati, da smo ob prebiranju zaključnega dela Vaših sklepov celo podvomili, da Vam je kaj do ohranitve TKB v slovenskih rokah, saj ste nekaterim ministrstvom in ustanovam že predlagali naj razmišljajo o ustanovitvi podružnice slovenske banke v Trstu. Opozoriti Vas želimo, da si bo morala podružnica banke iz RS priboriti zaupanje tukajšnjih podjetnikov, kot so si ga znale pridobiti obstoječe slovenske zamejske banke.

V upanju, da bi v prihodnje do našega zavoda gojili več zaupanja in upoštevali tudi naše interese, Vam želimo zagotoviti, da bomo podpisani delničarji slej ko prej, s pomočjo vlade RS ali pa brez nje, še naprej delali za ohranitev in uveljavitev osrednjega slovenskega bančnega zavoda v Italiji ter z njim gospodarske moči manjšine.

Trst, 4. oktobra 1995

SLOVENSKA MANJŠINA

SSk je zaskrbljena nad zadnjimi dogodki

Velike spremembe na italijanskem in širšem mednarodnem političnem prizorišču, vzpostavljanje novih odnosov med zamejstvom in matico po demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, predvsem pa številni problemi, s katerimi se v novih razmerah spopada naša narodnostna skupnost, zahtevajo, da Slovenci v Italiji na novo premislimo vsebino in oblike svojega političnega delovanja. Premislek je toliko bolj nujen spričo nove krize, v katero je zabredlo sicer že tako "začasno" skupno zastopstvo naše narodnostne skupnosti po umiku slovenske komponente SKP iz njega. Izhajajoč iz gornjih ugotovitev bo Slovenska skupnost priredila konec tega meseca programsko konferenco, na kateri bo skušala oblikovati svoje predloge za nadaljnjo politiko slovenske manjšine.

Pripravi konference, ki se uokvirja v niz prireditev ob 20-letnici deželne organiziranosti SSk, je bil posvečen dobršen del zadnje seje strankinega deželnega tajništva. Na sestanku je tekla beseda tudi o političnem položaju v Italiji in o odnosih med Italijo in Slovenijo. Deželno tajništvo je znova poudarilo stališče, da mora biti slovenska manjšina v teh odnosih subjekt in da ima pravico povedati svoje mnenje, ko se državi dogovarjata o zadevah, ki se je neposredno tičejo.

Deželno tajništvo SSk je z zaskrbljenostjo ocenilo sedanji trenutek Slovencev v Italiji spričo znanih hudih zapletov in udarcev, katerim smo priče zlasti na gospodarskem in šolskem področju. SSk meni, da je v teh razmerah še toliko bolj upravičen njen predlog o skupni manifestaciji v Rimu, ki naj bi jo priredili 9. novembra, se pravi na predvečer 20-letnice sklenitve Osimskih sporazumov, ob katerih se je Italija obvezala, da bo v teku 6 mesecev sprejela zakon za globalno zaščito naše narodnostne skupnosti.

Na seji je bil govor tudi o novem obisku predstavništva naše manjšine v Evropskem parlamentu in v Svetu Evrope, do katerega bo prišlo v torek po posredovanju evropskega poslanca Južnotirolske ljudske stranke(SVP) Michla Ebnerja. Deželno tajništvo SSk je izrazilo prepričanje, da seznanjanje mednarodnih organizacij in ustanov z odprtimi vprašanji naše narodnostne skupnosti lahko pomembno prispeva k njihovemu razreševanju.

PREVOZI / IZ ARGENTINE

Faraonski načrt za Trst

TRST - Argentinska družba za inženiring IPR, ki ima sedež v Buenos Airesu, je prišla na zamisel, da bi predvideno hitro železniško zvezo Lyon-Turin-Milan-Benetke dopolnili s progo, ki bi povezovala München s Salzburgom, Cortino in Vittoriom Venetom, od koder bi z ene strani peljala do Padove, z druge pa do Trsta.

V Vittoriu Venetu naj bi zgradili medcelinsko letališče z ogrevanima stezama, ki bi ga z visokohitrostno železnico navezali na letališče v Münchnu, železniška proga za Trst pa naj bi bila med izlivom Soče in Miramarom (12, 6 km) speljana pod Tržaškim zalivom. Načrt naj bi uresničili v desetih letih in bi zaposlil 40.000 delovnih moči.

To je povedal včeraj predsednik IPR Folco Doro Altan na zasedanju o visokohitrostni železnici. Zatrdil je, da si je družba za izvedbo projekta že zagotovila 10.000 milijard lir, ki jih je dodelila v ta namen skupina argentinskih, južnoafriških, avstrijskih in nemških bank. Na ta način, je dejal, bi ustvarili veliki srednjeevropski prometni koridor do Jadrana, torej tudi ovrednotili jadransko pot v čezmorje, o čemer se že desetletja na dolgo in široko govori.

Nedvomno gre za faraonski projekt, ki bo izzval v tukajšnjih krogih kar veliko reakcij.

POTRDITEV / IZ VARŠAVE

Stalni sekretariat Srednjeevropske pobude bo v Trstu

TRST - Stalni sekretariat Srednjeevropske pobude bo torej v Trstu, odprli pa ga bodo 1. januarja 1996. To so uradno potrdili ob koncu dvodnevnega varšavskega vrha zunanjih ministrov in predsednikov vlad 10 držav, ki so članice te organizacije. Kandidaturo Trsta so najodločneje podprle Slovenija, Hrvaška, Bosna-Hercegovina in Makedonija, ki so izpostavile njegovo geostrateško vlogo. Najmanj zadovoljni so bili Čehi, ki so se - tudi pod vplivom Nemcev, ki niso člani SP - zavzemali za severnejšo lokacijo, recimo kar v Pragi, in Avstrijci, ki so si prizadevali za izbiro Dunaja, so pa le izbojevali obvezo, da bo prvi sekretar tržaškega urada njihov človek.

Tržaški sekretariat - Center za informacije, načrtovanje in dokumentacijo SP - bo skrbel za tehnično pripravo ministrskih vrhov in zasedanj vseh 15 delovnih skupin organizacije ter zbiral gradivo o njenih načrtih in programih, pri čemer bo tesno sodeloval s sorodnim uradom v Londonu.

Hkrati z odprtjem sekretariata bodo v Trstu ustanovili tudi novo banko podatkov o vseh projektih za krepitev srednjeevropskih tovornih prevozov po cesti in železnici. V poštev bodo prišli tako programi za razmah ustrezne infrastrukture v posameznih državah kakor razvojni načrti meddržavnega pomena, ki jih bodo finansirali s sredstvi mednarodnih bančno-finančnih ustanov. Med prednostne projekte spadata avtocestno-železniška zveza Trst-Budimpešta-Kijev in pomorsko-avtocestna zveza Jadran-Črno morje.

NOVICE

Barcolana: neposreden radijski prenos in druge pobude

Na Trgu Unità bo danes od 9.30 dalje neposreden radijski prenos jadralne regate Barcolane; na trgu pa bodo v okviru pobud, ki spremljajo to športno manifestacijo, še druge prireditve. Ob 13. uri bodo na vrsti glasbene animacije Radia Cuore, ob 19.30 igre in animacije radijske postaje Radioattività, ob 20. uri nastop igralcev gledališča Rossetti, ob 21. uri pa koncert popevkarja Bobbyja Sola.
Zaradi športnega dogodka bodo danes lahko trgovine in trafike odprte; ravno tako tudi urad za informacije na železniški postaji, povzpeti pa se bo mogoče tudi na svetilnik zmage na Greti.

Kongres kirurškega društva na Pomorski postaji

Na Pomorski postaji se bo danes začel 97. kongres Italijanskega društva kirurgije, uradno pa ga bodo odprli ob 17.30 v dvorani Tripcovich v prisotnosti ministra za zdravstvo Elia Guzzantija. Kongres se bo zaključil v sredo.

Danes sejem antikvariata

Danes od 9. do 20. ure bo na ulicah zgodovinskega jedra mesta tradicionalni sejem antikvariata. Zaradi tega je na današnji dan prepovedano voziti ali parkirati v naslednjih ulicah in na naslednjih trgih: Ul. Malcanton, Trg Granatieri, Trg Piazza Piccola, Ul. delle Beccherie, Ul. del Pane, Ul. delle Ombrelle, Ul. del Ponte, Trg Piazza Vecchia, Ul. dei Rettori, Androna della Torre in Ul. del Rosario.

Blagoslov živali v Barkovljah

V cerkvi sv. Jerneja v Barkovljah bo danes že tradicionalni blagoslov živali; blagoslov bo ob 11.30 na pobudo tržaške sekcije združenja Greenpeace.

Jutri srečanje z Arrigom Levijem

Po obisku v devinskem Zavodu združenega sveta bo pisatelj Arrigo Levi, ki je predsednik italijanske komisije za Zavode združenega sveta, jutri ob 18.30 predaval v dvorani Trpcovich; predaval bo o 21. stoletju. Pobuda je namenjena ne samo preko 200 študentom devinskega zavoda, ampak tudi študentom, ki se pripravljajo na univerzitetni študij.

Srečanje o jazz glasbi na Kontovelu

V društveni gostilni na Kontovelu bo Študijski in raziskovalni center Niccolò Tommaseo drevi, ob 20.30, priredil srečanje o jazz glasbi. Spregovorila bosta Vladimiro Miletti in Edoardo Kanzian, igral pa bo »Nuccio Simonetti Trio«.

Javni sestanek v Ricmanjih

Uprava Občine Dolina sporoča, da bo v torek, 10. t. m. ob 20. uri v ricmanjski Babni hiši javni sestanek za obravnavo raznih vaških problemov.

POZIV SKP RICCARDU ILLYJU

Župan naj prisluhne zahtevi manjšine

Venier za okrepitev prevajalske službe

Deželno upravno sodišče (TAR) je, kot znano, pred kratkim sprejelo priziv prof. Sama Pahorja proti okrožnici tedanjega župana Staffierija in ukazalo Občini Trst, da mora sprejemati dopise in prošnje v slovenskem jeziku. Na to pomembno razsodbo TAR se navezuje občinski svetovalec SKP Jacopo Venier v utemeljitvi daljšega dopisa, v katerem poziva župana Illyja, naj dosledno spoštuje to razsodbo in naj v tem okviru okrepi občinski prevajalski urad.

Venier ocenjuje kot popolnoma nesprejemljivo namero, da bi uprava - v nasprotju z ustavo in z razsodbo upravnega sodišča - ponovila Staffierijevo okrožnico, ki odreka občanom slovenske narodnosti temeljno pravico do uradnega izražanja v materinem jeziku. Župan naj opusti te namere, podčrtuje predstavnik SKP, in naj raje okrepi prevajalski urad, preden bo Dinijeva vlada s finančnim zakonom še dodatno udarila po javnih upravah. Urad za prevajanje je treba okrepiti s stalnimi rešitvami in ne z začasnimi pogodbami, kot skuša delati sedanji občinski odbor. Illy naj torej čimprej izda novo okrožnico o rabi slovenščine, a tako, ki bi bila v popolnem nasprotju z odlokom listarskega župana in ki bi dovoljevala Slovencem, da z Občino komunicirajo v slovenščini.

»Če bo Illy to naredil bo dosledno spoštoval politično in moralno obvezo do italijanskih in slovenskih volilcev, ki so ga podprli pod pogojem, da bo njegova izvolitev prispevala k zasuku v smeri sožitja in boljšega razumevanja med vsemi mestnimi komponentami«, je v izjavi napisal še Venier. Svetovalec Komunistične prenove zato poziva vse demokratične sile, da se zavzamejo za okrepitev vseh uslug in servisov (med katerimi sodi tudi prevajalska služba) ter da s tem onemogočijo morebitne županove koncesije desnici, kot se je npr. zgodilo v drugih priložnostih, začenši z odobritvijo občinskega regulacijskega načrta.

JUTRI NA OPČINAH

Srečanje DSL: Ali je dovolj samo protest?

Poročilo Miloša Budina

Slovenska komponenta DSL prireja jutri ob 20. uri na sedežu na Brdini na Opčinah skupščino o vprašanjih, s katerimi se v tem času ukvarja manjšina. Na eni strani je bistveno vprašanje, beremo v tiskovni noti, kako na novo zastaviti politično strategijo, da bi lahko računali na večjo uspešnost slovenske prisotnosti v tej družbi oziroma na uveljavljanje pravic ob zavesti, da smo v tem prostoru dragocen dejavnik. »V prvi vrsti moramo poskrbeti, da bo vprašanje zakonske zaščite v parlamentu postavljeno na dnevni red z realnimi možnostmi uspeha. V ta namen velja upoštevati splošne razmere in se odločiti za strategijo, ki se ne sme omejiti le na proteste«.

Na drugi strani pa so po mnenju DSL ravno tako pomembna vprašanja, ki so povezana z našo organiziranostjo oziroma z delovanjem naših ustanov. »Vsak dan bolj očitno je, da nove razmere zahtevajo novo organizacijsko osnovo, saj problem ne predstavljajo samo zamujanja italijanske države z izplačevanjem prispevkov in politična pogojevanja podpor iz Slovenije ali neutemeljene zahteve v zvezi z raznorazno lastnino in podobno«.

Vtis imamo, kot da v manjšini o vsem tem še ni bila zastavljena primerna razprava, ne izdelani ustrezni predlogi in jutrišnja javna skupščina DSL želi biti prispevek v tej smeri. Uvodno poročilo bo podal Miloš Budin, posegel pa bo tudi senator Darko Bratina.

VRSTA PRIREDITEV OB POMEMBNEM DOGODKU

Po 113 letih so se gasilci premestili

Stari gasilski dom na Largo Nicolini je bil celih 113 let glavni sedež tržaške gasilske enote, nedavno pa je svojo izjemno važno vlogo prepustil novim prostorom v Ul. D'Alviano, kjer se je včeraj začela tudi uradna otvoritev. Pod nenavadno toplim oktobrskim soncem se je zbralo več generacij tržaških gasilcev, ki so se z družinami udeležili slavnosti, prisotni so bili kolegi iz Rima, Milana ter iz drugih krajev Italije, povabilu so se odzvale tudi delegacije iz Avstrije, Kopra in z Reke. Obiskovalci so si lahko ogledali več zelo zanimivih razstav ob zvokih godbe Refolo, tako da je bilo vzdušje res praznično. V eni izmed ogromnih garaž so bila druga ob drugi nameščena nekdanja gasilska sredstva, od najdragocenejše »isotte fraschini« iz leta 1929 (avtomobil z gasilno napravo je last milanske gasilske enote in velja od 5 do 7 milijard), »balille«, gasilskih kočij in koles do sank. Bogata je tudi zbirka čelad, klobukov in čepic iz vseh evropskih držav, iz ZDA, Kanade in celo iz Avstralije. Na ogled so pretresljive slike raznih reševalnih akcij in seveda najnovejši tovornjaki in naprave, med katerimi omenimo samo vozilo za merjenje radioaktivnosti.

Z golim naštevanjem vsekakor ne moremo izraziti sprektakularnosti prireditve, ki je dosegla vrh s prikazom zahtevnih vaj na manevrskem stolpu in gasilne akcije. Sirene pa se niso oglasile samo za »vajo«, saj so gasilci morali zares odhiteti v Ul.Baiamonti, od koder so prejeli sporočilo o požaru v nekem stanovanju. Prisotni niso povsem dojeli, kaj se dogaja, ko je v skromni minuti skupina gasilcev že odpeljala.

V popoldanskih urah je bil po glavnih tržaških ulicah sprevod že omenjenih starih avtomobilov in tovornjakov, pravi uspeh so vsekakor doživele kočije, v katere so bili vpreženi sicer zaradi prometa zbegani konji. Celodnevna prireditev se je zaključila z nastopom mestne godbe »Piccola Verdi« pod vodstvom dirigenta Paola Springicha.

Gasilski dom in razstave so na ogled tudi danes od 9. do 17. ure. Praznovanja se bodo zaključila jutri ob 12. uri, ko bodo ob navzočnosti državnega podtajnika Francesca Caramazza, tržaškega prefekta Maria Moscatellija in drugih oblasti prerezali trak. Novi sedež bo blagoslovil škof Lorenzo Bellomi. Ob razstavi, ki je prikazala stalno modernizacijo gasilskih naprav, in v na novo opremljenem domu pa starejši, že upokojeni gasilci niso mogli skriti kančka nostalgije. **(L.G.)**

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržaškega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Čedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Publiest SRL
Trst, Ul. Valdirivo 36 / I. nad. poštni predal 568
tel. 040-361888, fax 040-768697
Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT, finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povišek 20%; mali oglasi 1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT
Naročnina za Italijo 430.000 LIT
Poštni t.r. PRAE DZP št. 11943347
za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST, Partizanska 75, Sežana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Dva dni stavke pri »Il Piccolo« Tudi časnikarji RAI stavkajo

Tržaški dnevnik »Il Piccolo« že včeraj ni izšel in tudi danes ga ne bo v kioskih. Sindikalni odbor časnikarjev je namreč proglasil dvodnevno stavko iz protesta proti načrtu, ki med drugim predvideva boleče krčenje organika: 16 delovnih mest manj med novinarji in 37 med stavci in drugim osebjem. Tako eni kot drugi so svojim sindikalnim predstavnikom poverili »paket« 15 dni stavke.

Danes ne bo izšel niti videmski »Messaggero Veneto«, pri katerem so včeraj izvedli že tretji dan stavke, prav tako zaradi restrukturacije, do katere naj bi prišlo pri časopisu. Pri »Messaggeru« so obenem hoteli izraziti solidarnost kolegom »Il Piccola«. Oba časopisa vodi isti založnik.

V Furlaniji-Julijski krajini so včeraj stavkali tudi časnikarji RAI. Stavka se bo nadaljevala še danes.

V TOREK ZAPADE ROK

O plačevanju prispevkov za hišne pomočnice

TRST - V torek, 10. t.m. zapade rok za plačilo zavarovalnih prispevkov za delovne ure, ki so jih družinske pomočnice opravile v tretjem trimesečju 1995. Tokrat izjemoma pride v poštev 14 tednov v razdobju med 25. junijem in 30. septembrom. Delodajalec mora opraviti vplačilo s posebno poštno položnico, ki jo izstavi skrbstveni zavod INPS in točno navesti, poleg števila opravljenih delovnih ur, tudi višino dejanske in konvencionalne plače, ki je osnova za uvrstitev v enega izmed treh plačilnih razredov. V primeru, da število tedenskih ur presega 24 ur, je obremenitev zavarovalnih prispevkov znatno nižja (skoraj polovična v primerjavi s tretjim razredom), ne glede na dejansko višino plače. Pri tem naj opozorimo, da mora delodajalec prišteti k plači tudi delež trinajste mesečnine (ta bo izplačana decembra) in morebitno odškodnino za prehrano in prenočišče.

Istotako do 10. oktobra mora delodajalec javiti na posebnem obrazcu zavodu INPS, da je v juliju, avgustu ali septembru zaposlil družinsko pomočnico. V preteklosti je bila obvezna prijava zavodu za zaposlovanje, sedaj pa to formalnost opravi INPS.

Do 15. decembra lahko delodajalci izkoristijo ugodnosti zavarovalnega odpusta, če prijavijo delovno razmerje in plačajo prispevke za pomočnice, ki ne prihajajo iz držav Evropske Unije. V poštev pridejo razmerja, ki so se končala ali so obstajala na dan 17. avgusta 1995. Poleg rednih socialnih dajatev bodo odšteli le 5-odstotne zamudne obresti. **(ma)**

Predavanje o Iranu

V prostorih Knjižnice Pinka Tomažiča in tovarišev v Prosvetnem domu na Opčinah se nadaljuje pestra dejavnost. Obiskovalcem bodo spet postregli v torek, 10. oktobra, ob 20. uri z zanimivim potopisnim predavanjem. Na obisku bo večkratni gost openskih kulturnih večerov Bruno Križman, ki bo ob prikazu diapozitivov govoril o svojih vtisih s potovanja po Iranu.

OBČINA TRST

Uskladiti razne urnike v mestu

Ob prisotnosti župana Illyja, podžupana Damianija in odbornika Zanfagnina bodo jutri ob 17. uri v občinski galeriji na Trgu Unità predstavili »Cronometropoli«, pobudo, ki ima kot cilj koordinacijo raznih urnikov, ki narekujejo življenje v mestu. Prebivalstvo bo ves teden od 17. do 22. ure (v nedeljo, 15. t.m. od 10. do 14. ure) lahko prosilo za pojasnila, dajalo svoje pripombe, izrekalo pomisleke. Kdor ne more na Trg Unità, se lahko posluži telefona (št. 6754235). Mestna uprava se bo kasneje tudi telefonsko obrnila do prebivalcev (v ta namen je že odposlala 500 pisem), nakar se bodo soočili z oblastmi, ustanovami, združenji, sindikati itd.

KONCERT ROMSKE SKUPINE /

Glasba, ki te zgrabi za srce

Ando drom privabili ogromno občinstva

Petkov koncert ciganske glasbe z madžarsko skupino Ando drom je privabil res ogromno poslušalcev, tako da so morali v gledališču Miela zamudnikom zapreti vrata in izobesiti napis "Popolnoma zasedeno". Priznati je tudi treba, da je ansambel z navdušujočim nastopom popolnoma zadovoljil pričakovanja. Sicer je k boljšemu razumevanju temperamentne glasbe pripomoglo tudi izčrpno predavanje muzikologa Szijarta Csabe, ki je uokviril romsko glasbeno ustvarjalnost na Madžarskem in vezi z glasbenim izročilom romskih skupnosti v drugih evropskih deželah ter medsebojne vplive z glasbo krajevnih večinskih skupnosti.

Koncert spada med pobude Pokrajine Trst, ki je v smislu deželnega zakona pristojna za romske skupnosti na svojem ozemlju. Sorodno pobudo je priredila že lani, prav tako v sodelovanju z Zadrugo Bonawentura, tržaškim Odborom Rom Sinti in Občino Trst ter pod pokroviteljstvom Dežele.

Sedemčlanski ansambel Ando drom (ime v romskem jeziku pomeni "na poti") je nastal v Budimpešti leta 1984 in je doslej z velikim uspehom nastopil na številnih turnejah širom Evrope. Glasbeniki so predstavniki različnih romskih skupnosti na Madžarskem, tako da njihov spored obsega bogato paleto tega glasbenega izročila. Na petkovem koncertu so navdušili občinstvo z živo, raznoliko glasbo, zdaj skrajno ritmično poudarjeno, zdaj milo otožno, z vmesnimi crescendi. Njihova glasba sloni predvsem na vokalnosti, tudi ples navadno spremlja le petje. Ritem poudarja ploskanje z rokami, tleskanje s prsti in udarjanje na preprosta tolkala, ki so vedno pri roki: kuhalnice, pločevinasti vrči, narobe obrnjena mentrga. Edina "prava" glasbila so kitara in tambura. No, s temi na videz skromnimi sredstvi znajo člani ustvariti glasbo, ki poslušalca resnično zgrabi za srce. **(bov)**

SPOROČILO KGS

Finančni prispevki za gozdarska podjetja

Predsednik Kraške gorske skupnosti sporoča, da predvideva DZ 16/1991 dodelitev finančnih prispevkov v obliki nepovratnih sredstev in v obliki obrestnega posojila zadrugam in njihovim konzorcijem ter gozdarskim podjetjem, ki imajo pravni sedež na območju Kraške gorske skupnosti in ki so vpisane pri Trgovinski zbornici v Trstu ali Gorici tudi kot gozdarska podjetja; prispevki se dodeljujejo za nakup, prenovo in modernizacijo naprav, strojev in orodja za sečnjo, pripravo in prenos lesa.

Predvideni so prispevki za kmetijske zadruge in njihove konzorcije do največ 50% dopuščene investicije ter prispevki za gozdna podjetja do največ 40% dopuščene investicije.

Prošnje na kolkovanem papirju je treba sestaviti na podlagi posebnih obrazcev, ki jih je pripravila Kraška gorska skupnost in jih je treba predložiti najkasneje do 30.11.1995.

Za obrazce in eventuelne informacije se zainteresirani lahko zglasijo v uradih Kraške gorske skupnosti v Sesljanu št. 54/D.

PADRIČE /»LIVIA IERALLA«

Razstava v domu za ostarele

Odprl jo je škof Bellomi, ki je s toplimi besedami nagovoril prisotne

V domu za ostarele »Livia Ieralla« na Padričah je bil včeraj popoldne velik praznik. V prostorih doma so namreč odprli izredno lepo, zanimivo in bogato razstavo izdelkov, ki so jih napravili oskrbovanci doma pod vodstvom sposobne učiteljice risanja Serene Benzan-Müller. Gre za risbe na papirju, na tkanini in na steklu, ki so jih poslikali v živih barvah oskrbovanci sami, mnogi med njimi fizično prizadeti.

Lepe slovesnosti, ki jo je odprl predsednik doma prof. Ravalico, so se udeležili poleg številnih domačinov, družinskih članov oskrbovancev, še predstavniki drugih domov za ostarele tržaškega območja, blagoslovil pa je razstavo in s toplimi besedami nagovoril navzoče tržaški škof Bellomi, ki je tudi prerezal trak pred sobo, v kateri je razstava, ki bo odprta še več dni. V imenu tržaške občine je prinesel oskrbovancem pozdrave Ettore Rosato, v imenu oskrbovancev pa je imela lep govor Marija Purič.

Neva Lukeš

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA, 8. oktobra 1995
PELAGIJA

Sonce vzide ob 6.11 in zatone ob 17.33 - Dolžina dneva 11.22 - Luna vzide ob 17.02 in zatone ob 6.12.

Jutri, PONEDELJEK, 9. oktobra 1995
DIONIZIJ

VREME VČERAJ OB 12. URI: temperatura zraka 19,5 stopinje, zračni tlak 1027,8 mb ustaljen, veter 7 km na uro zahodnik severozahodnik, vlaga 85-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 20 stopinj.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI

RODILI SO SE: Alberto Vastarella, Stefano Famea, Ivan Edoardo Zebochin in Alex Bradassi.

UMRLI SO: 57-letna Fulvia Papoff, 80-letna Andreina Varin, 87-letna Chiara Ramani, 69-letni Aldo Figliola, 67-letna Norma Berini, 74-letni Emilio Zergol, 62-letni Giordano Bruno, 76-letna Paola Gergic in 30-letni Edoardo Scocchi.

OKLICI: inženir Alois Gerhard Ehbauer in farmacistka Nada Lakkis.

LEKARNE

NEDELJA, 8. oktobra 1995

Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Revoltella 41, Trg Goldoni 8, Ul. Flavia 89 (Zavlje).

ZGONIK (tel. 229373).

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 421040), Ul. Revoltella (tel. 947797), Ul. Flavia 89 - Zavlje (tel. 232253).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Revoltella 41, Trg Goldoni 8, Ul. Flavia 89 (Zavlje).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Goldoni 8 (tel. 634144).

Od PONEDELJKA, 9. do NEDELJE, 15. oktobra 1995

Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Ginnastica 44 (tel. 764943), Ul. Commerciale 21 (tel. 421121).

OPČINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Ginnastica 44, Ul. Commerciale 21, Trg Sv.Jakoba 1.

OPČINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Sv. Jakoba 1 (tel. 639749).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 15.00, 17.30, 20.00, 22.30 »I ponti di Madison County«, i. Clint Eastwood, Meryl Streep.

EXCELSIOR - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Dredd, la legge sono io«, i. Silvester Stallone.

EXCELSIOR AZZURRA- 16.15, 18.10, 20.05, 22.00 »L'odio«, r. Mathieu Kassovitz.

AMBASCIATORI - 15.30, 17.40, 19.55, 22.15 »Batman Forever«, i. Val Kilmer, Tommy Lee Johnes, Jim Carrey.

NAZIONALE 1 - 15.30, 17.40, 19.55, 22.15, »Il primo cavaliere«, i. Sean Connery, Richard Gere, Julia Ormond.

NAZIONALE 2 - 15.30, 17.40, 19.55, 22.15 »Waterworld«, i. Kevin Costner, Dennis Hopper.

NAZIONALE 3 - 15.20, 17.00, 18.45. 20.30, 22.15 »Congo«, r. Michael Crichton.

NAZIONALE 4 - 15.30, 17.00 »La storia infinita III«; 18.30, 20.20, 22.15, »French Kiss«, i. Meg Ryan, Kevin Kline, Jean Reno.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Simona, turbamento di una minorenne«, prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10 »Scemo e più scemo«, i. Jim Carrey, Jeff Daniels.

ALCIONE - 16.45, 18.30, 20.15, 22.00 »Pasolini - Un delitto italiano«, r. Marco Tullio Giordana, i. Carlo De Filippi, Nicoletta Braschi, Claudio Amendola.

LUMIERE - 17.45, 20.00, 22.15 »L'ultima eclissi«, i. Katy Base.

ČESTITKE

Naša mama in nona LINA praznuje danes 75. rojstni dan. Vse najboljše ji želita sinova Luciano in Stojan z družinama.

Dne 6. t. m. sta praznovala 54 let poroke STANKO MISLEJ in SLAVA PERIC. Mnogo zdravja, veselja ter skupnega življenja jima želijo družine Peric in Gruden.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE - tajništvo Trst obvešča neučno osebje, da je v Uradnem listu st. 74 (IV.posebna izdaja) objavljen razpis natečaja za dodelitev mest na zavodu I.R.R.S.A.E. Rok za predstavitev prošenj zapade 26. t. m. Vse informacije nudi SSŠ, tel. št. 370301, Ul. Carducci 8 - Trst.

IZLETI

IZLETNIKI v Mauthausen sta naprošeni, da se zglasite od torka, 10. do petka, 13. t. m. v občinski knjižnici v Saležu od 16. do 19. ure in v sredo, 11.t.m. od 20.30 do 22. ure za poravnavo in informacije o odhodu.

TABORNIKI RMV vabijo člane, starše in prijatelje na izlet na Kojnik. Zbirališče ob 9.30 na mejnem prehodu na Pesku, kosilo iz nahrbnika. Izlet bo z lastnimi prevoznimi sredstvi v nedeljo, 15.t. m.

Adria Auto *vabi!*

Adria Auto, dobro poznan kot pooblaščeni prodajalec vozil FIAT, LANCIA in ALFA ROMEO, vabi cenjene stranke v svojo servisno delavnico, kjer vam bodo nudili visoko kvalificiran servis (popravila, montaža dodatne opreme, menjava olja in oljnega filtra, rezervni deli itd.) po izredno konkurenčnih cenah. Obiščite nas!

LANCIA FIAT ALFA ROMEO

Adria Auto d.o.o.
Industrijska cesta 2 (Kromberk)
65000 Nova Gorica
tel. 065/124 851 fax 065/124 850

GRAFICENTER

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

OTVORITVENA PREDSTAVA SEZONE 1995-96

Aishil

SEDMERICA PROTI TEBAM

Prevod ALOJZ REBULA, ***režija*** MARJO URŠIČ

Ponovitev

danes,8. oktobra, ob 16. uri ABONMA RED C

Prodaja abonmajev vsak delavnik od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagani Kulturnega doma, Ul Petronio 4, tel. 632664.

Slovenska komponenta Demokratične stranke levice

prireja jutri, 9. t. m., ob 20. uri v Domu Brdina na Opčinah javno skupščino na temo:

Politika manjšine: je protest dovolj?

Prisoten bo senator Darko Bratina.

Vljudno vabljeni!

Društvo slovenskih izobražencev

Diskusijski večer o Zgodovinskem vodniku »Repentabor«

Sodelovala bosta avtorja Ariella Tasso Jasbitz in Paolo G.Parovel ter slovenski in italijanski izobraženci.

Peterlinova dvorana, Ul. Donizetti 3 jutri, 9. t.m., ob 20.30

PRIREDITVE

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV v Trstu vabi jutri, 9. t. m. na drugi kulturni večer v letošnji sezoni, na katerem bodo predstavili publikacijo Repentabor. Na sporedu bo pogovor z avtorjem Ariello Tasso Jasbitz in Paolom Parovelom. Večer v Peterlinovi dvorani se bo pričel ob 20.30.

SLOVENSKI KLUB obvešča, da bo zaradi neodložljivih obveznosti napovedanega gosta otvoritveni torkov večer odpadel. V OGLEDALO NAŠIH DNI se bomo pogledali v bližnji prihodnosti. Hvala za razumevanje!

KNJIŽNICA P. TOMAŽIČ IN TOVARIŠI - v torek, 10. t. m., ob 20. uri vas bo Bruno Križman popeljal s komentarjem in z diapozitivi po Iranu: ALLAH AKBAR! - Z nahrbtnikom po Iranu.

SKD TABOR Občine-Prosvetni dom od 13. do 23. t. m. razstavlja goriški slikar Bruno Canella. Odprtje razstave v petek, 13. t. m., ob 20. uri. Pedstavitev Joško Vetrih.Na večeru bo zapel MePZ Primorec-Tabor pod vodstvom Matjaža Sčeka.

MoPZ V.MIRK Prosek-Kontovel vabi v soboto, 14. t. m., ob 20. uri v Kulturnem domu na Proseku na 23. SREČANJE POOBRATENIH PEVSKIH ZBOROV MePZ Zarja- Železna Kapla, MePZ Svoboda - Strazisce in MePZ Bratov Milavcev - Brežice.

PESEM V VILENICI - MePZ Primorec-Tabor in Jamarsko društvo Sežana vabita v nedeljo, 15.t.m., v jamo Vilenico. Ob 16. uri koncert MePZ Jacobus Gallus iz Trsta pod vodstvom Janka Bana. Ob 15.00 in 17.00 voden ogled jame.

Loterija

7. oktobra 1995

BARI	17	28	9	4	13
CAGLIARI	84	46	64	69	87
FIRENCE	69	36	81	82	26
GENOVA	89	11	50	83	58
MILANO	74	18	10	41	37
NEAPELJ	58	86	61	79	8
PALERMO	17	44	58	81	71
RIM	60	19	40	49	88
TURIN	78	11	42	71	33
BENETKE	82	68	43	14	69

ENALOTTO

1 2 2 2 2 X 1 X 2 2 2 1

KVOTE

12	132.352.000.-
11	1.849.000.-
10	166.000.-

OBVESTILA

AMATERSKI ODER J. STOKA obvešča vse, ki bi se jim radi pridružili in sodelovali v novi sezoni na sestanek jutri, 9. t. m., ob 20.30 v Kulturnem domu na Proseku, obenem vabimo osnovnošolske otroke, ki jih veseli gledališka dejavnost na srečanje v soboto, 7. t. m., ob 15. uri.

OTROŠKI PEVSKI ZBORČEK VIGRED vabi v svoje vrste. Prva vaja bo jutri, 9. oktobra, ob 16. uri v društvenih prostorih v Sempolaju.

UPRAVA OBČINE DOLINA obvešča, da bo javni sestanek v Babni hiši v Ricmanjih za vaški skupnosti Ricmanje-Log v torek, 10. t. m., ob 20. uri.

PEVSKI ZBOR F.VENTURINI vabi stare in mlade pevce na srečanje ob začetku sezone, ki bo v torek, 10. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih.

SKD VIGRED obvešča, da je prvo srečanje tečaja vezenja (štikanja) v torek, 10. t. m., ob 17.15 v društvenih prostorih v Sempolaju; siviljski tečaj vseh stopenj z Adriano Regent pa od 19. do 21. ure.

KULTURNI KROŽEK OB PEČINI prireja na svojem sedežu na Brdini tečaj "nežne" telovadbe. Začetek v sredo, 11. t. m. Informacije in vpisovanje na tel. št. 213124 ob urah odprtja trgovin.

KROŽEK Yoga Siddharta Osho Meditation Center sporoča nove urnike tečajev yoge in meditacije: yoga: ob ponedeljkih in četrtkih od 18. do 19.30 in od 20. do 21.30, meditacija: ob torkih in petkih od 20. do 21.30. V prvem tednu meseca oktobra bodo tečaji potekali na dosedanjem sedežu na Občinah, Bazoviška ul. 29/13. Od ponedeljka 9. oktobra dalje pa se bodo razne dejavnosti vršile na sedežu kulturno-rekreacijskega društva Dom Briščiki v Briščikih. Informacije tel.št. 040/327488.

ZBIRAMO stare fotografije, slike, pisma in drugi material, ki zgodovinsko osvetljuje življenje Slovencev pri sv. Ivanu. Lastnike, ki bi bili voljni odstopiti to gradivo naprošamo, da se oglasijo na tel. št. 575752 (družina Rustja) ali št. 575145 (družina Korsič).

ALI rad pješ? Pridruži se pevcem otroškega zbora Kresnice od Sv. Ivana. Pokličite v večernih urah na tel. št. 567851.

SLOVENSKI DIJAŠKI DOM S. KOSOVEL v Trstu sporoča, da je že v teku vpisovanje za zimovanje in silvestrovanje v Kranjski gori, ki bo potekalo od 26. decembra do 2. januarja 1996. Vpisejo se lahko mladi od 6. do 18. leta starosti. Podrobnejše informacije lahko dobite na tel. št. (040) 573141.

SK BRDINA organizira v nedeljo, 15. t. m. 5. Kraški suhi slalom in Memorial Aldo Rebula na travniku v Repnu blizu nogometnega igrišča s pričetkom ob 10. uri. Vpisovanje na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Občinah v petek, 13. t. m. od 20. do 21. ure.

ŽUPNIJA BOLJUNEC obvešča da bo danes ob 16.00 sv. maša na Pečah pri Boljuncu, ki jo bo daroval g. Jože Speh.

MALI OGLASI

tel. 040-361888

PRODAM Opel Vectra 2000 CD, črne barve, letnik 1990, cena po dogovoru. Tel. št. 040/201059.

PRODAM lancia delta 1300 LX v dobrem stanju, po ugodni ceni. Tel. od ponedeljka do petka od 18. do 20. ure na št. 229464.

PRODAM fiat tipo 1400 IE, bele barve, prevožen 38.000 km, v odličnem stanu. Tel. št. 226517 - ura trgovine.

SAMOJEDO mladiče z rodovnikom prodam. Tel. na št. 040/229213.

PRODAM delno zazidljivo zemljišče v Logu, 712 kv. m. Tel. št. 040/822884.

ZAMEJSKI SLOVENCI pozor! Na lepi sončni legi v Komnu na Krasu prodam urejeno družinsko hišo z vrtom. Informacije: Lovrec Tonček, Komen 4, 66223 - Komen - Slovenija.

POHIŠTVO Korsič, Ul. S. Cilino 38 - Trst, tel. št. 54390- razprodaja. Imamo še na razpolago dve kuhinji, nekaj sedeženih garnitur in razne posamezne kose.

STARE strešnike se ročno izdelane prodam. Tel. po 19. uri na št. 539970.

IŠČEMO bivše odbojkarske igralke za dvakratno tedensko rekreacijo. Tel. št. 410967.

IŠČEM delo kot otroška varuška. Tel. št. 228803.

V MESTU iščem živahno osebo za enourno družbo v jutranjih urah starejši gospe v domu ostarelih. Tel. na št. 398597-zvečer.

SLOVENSKA GOSTILNA na Goriškem išče natakarico/ja z znanjem slovenskega in italijanskega jezika. Pismene ponudbe poslati na uredništvo Primorskega dnevnika, Ul. 24. Maja 1-Gorica, pod šifro "Natakar".

BOLNIČARKA nudi zdravstveno pomoč bolnikom ali ostareli osebi.Tel. št. 213287.

NUDIM pomoč v gospodinjstvu dvakrat do trikrat tedensko. Tel. št. 0038667/31261.

KUPIM Ape P2 ali P3 v dobrem stanju. Tel. v večernih urah na št. 040/213960.

OSMICA je v Borštu pri Zaharju.

BIBC v Križu je zopet odprt.

Kam po bencin

Danes bodo na Tržaškem obratovale naslednje črpalke:

AGIP
Drev. D'Annunzio 44
Miramarski drev. 49
Istrska ulica 50
Ul. I. Svevo 21

MONTESHELL
Ul. F. Severo 2/2
Largo A. Canal 1/1
Ul. D'Alviano 14
Nabrežje Grumula 12
Furlanska cesta 7
Ul. Revoltella 110/2
Miramarski drevored 273

ESSO
Nabrežje N. Sauro 8
Trg Valmaura 4
Ul. F. Severo 8/10
Miramarski drev. 267/1

IP
Ul. Giulia 58
Ul. Carducci 12

API
Passeggio S. Andrea

SAMOSTOJNI SIAT
Trg Cagni 6

NOČNE ČRPALKE
(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3
ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica
AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH
(odprte neprekinjeno 24 ur)

AGIP
Devin (sever)
Devin (jug)

†

Zapustila nas je naša draga

Luisa Corossez por. Fais

Pogreb bo v torek, 10. t. m., ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v dolinsko cerkev.

Žalostno vest sporočajo mož Marcello, sestra Mery, bratje Armando, Stanko in Rudi z družinami in drugo sorodstvo.

Dolina, 8. oktobra. 1995

Tajniško osebje osnovnih, nižjih in višjih srednjih šol

izreka družini globoko sožalje ob smrti kolegice Ive Stocca.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in sestre

Jolande Valentič vd. Bertok

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na zadnji poti in počastili njen spomin.

Družine Vatovac, Bertok in Furlan

Devinščina 8. oktobra. 1995

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

Antonie Calzi por. Cesar

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom in prijateljem, ki so nam ob tako težkih trenutkih stali ob strani in izrazili sožalje, darovalcem cvetja, v dobrodelne namene ter vsem, ki so jo tako številno pospremili na zadnjo pot.

Posebna zahvala župniku g. Strublju.

Žalujoča družina

Trst, 8. oktobra. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi našega

Pina Tognettija

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

Žena Magda, sinova Paolo in Peter ter drugo sorodstvo.

Bazovica, 8. oktobra. 1995

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam pomagali in nam stali ob strani ob nenadomestljivi izgubi naše drage

Ive Zubalič roj. Stocca

se iskreno zahvaljujemo.

Žalujoči sorodniki

Trst, 8. oktobra. 1995

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega predragega

Albina Škerka

se ganjeni iskreno zahvaljujemo devinsko-nabrežinskemu županu Giorgiu Depangherju, občinski upravi in uslužbencem, tovarišem Zorki Mervic, Arturu Calabrii, Claudiu Tonelu, Milošu Budinu in Francu Škerlju za občutene besede, pevskemu zboru Igo Gruden, nabrežinski godbi, dr. Grudnu in dr. Scardiju za dolgoletno nudeno pomoč, darovalcem cvetja ter vsem, ki so sočustvovali z nami in ga v tolikšnem številu pospremili na zadnji poti.

Žalujoči svojci

Sesljan, 8. oktobra. 1995

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v sodelovanju z gostinsko sekcijo SDGZ

TEČAJ ZA NATAKARJA

(Strežba v jedilnici in baru)
trajanje 400 ur (120 ur delovna praksa)

Namenjen je zaposlenim v sektorju in brezposelnim

Vpisovanje in informacije v tajništvu Zavoda v Trstu, ul. Ginnastica 72, tel. 040/566360, do 20. oktobra

PETR/01

ZA SRCE

Mednarodna razstava VSE O SRCU

Ljubljana, Cekinov grad, od 10. oktobra 1995 do 14. januarja 1996

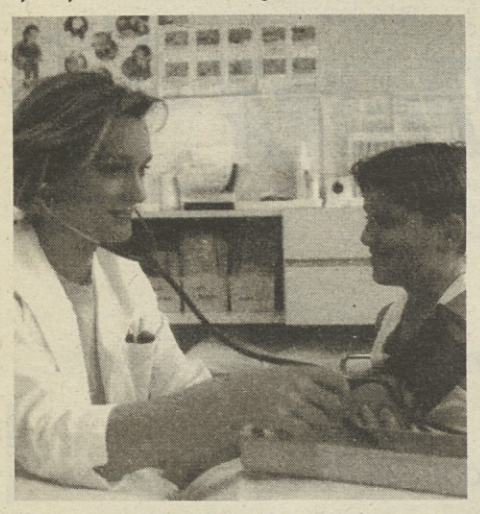

Videli boste:
- razvoj srca od najmanjših živali do človeka
- način zdravljenja srca in ožilja od začetkov do najsodobnejših metod
- vse o dejavnikih tveganja: kajenje, visok krvni tlak, debelost, nepravilna prehrana, premalo gibanja, stres
- srce v literaturi, poeziji, slikarstvu in kiparstvu
- srce v ljudski umetnosti: lectova srca, čipke, stoli, okna, skofjeloški kruhki itd.

Odprto vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
Vstopnina 300 SIT, za skupine 200 SIT.
Rezervacija in prodaja vstopnic: Kompas Holidays.
Organizator:
Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije.
Glavni pokrovitelj: PETROL

VABLJENI!

TRŽAŠKA POKRAJINA

Trst, 3. oktobra 1995

OBVESTILO O JAVNI SELEKCIJI

Razpisana je javna selekcija za sprejem v službo za določen čas 1 (enega) geometra (funkcija VI. stopnje).

Izobrazba: diplomiran geometer

Dokumentirane praktične izkušnje pridobljene pri tehničnih ali notarskih uradih za raziskave na katastru in zemljiškoknižnem uradu za vsaj 6 mesev.

Starost med 18. in 40. letom, razen starostnih izjem, ki jih predvideva zakon.

Kriterije za ocenitev naslovov, po katerih so kandidati pripuščeni k javni selekciji,

katerih število je petkratno od razpoložljivih mest za katere je razpisana selekcija, določa D.P.C.M. ŠT.127, z dne 30.3.1989.

Prošnjo na nekolkovanem papirju je treba predložiti na Tržaško pokrajino, trg Vittorio Veneto 4 do 23. oktobra 1995, do 13. ure ali poslati po pošti priporočeno s povratnim potrdilom do istega datuma.

Razpis je na razpolago interesentom v vratarnicah Pokrajine.

FUNKCIJONAR
(dr. Danilo Verzegnassi)

SPREJEM OSMRTNIC
od ponedeljka do petka do 15. ure
PUBLIEST - Trst Ul. Valdirivo 36
tel. 040-361888 - fax 040 - 768697
ob sobotah, nedeljah in praznikih
redakcija Primorskega dnevnika
Ul. Montecchi 6. - tel. 040-7796600

GORICA / PREDLOG ZA NOVA RAVNOVESJA V FJK

Červinjan naj se vrne v goriško pokrajino

Pobudniki Bratina, Lovisoni, Petiziol in Devetag

Pri mizici kavarne na Korzu prav nasproti sedeža Pokrajine so včeraj sedeli senator progresistov Darko Bratina, poslanec KDC Raul Lovisoni, pokrajinski odbornik v ligaški upravi Paolo Petiziol in občinski odborik Forza Italia v Gorici Antonio Devetag. Kaj je zbralo tako raznoliko politično družino pri isti mizici? Preprosto: prepričanje vsakega od navedenih, da mora Goriška pridobiti večjo težo v deželnem merilu v svojo korist in tudi v korist deželne stvarnosti, ki je danes razklana zaradi neproduktivnega in pogosto zelo škodljivega dualizma Videm-Trst. Kako to doseči? Z razširitvijo goriške pokrajine, ki naj bi spet pridobila del svojega zgodovinskega in naravnega zaledja, ki ji ga je v dvajsetih letih tega stoletja odtrgal fašizem. Občina Červinjan in bližnji kraji od Ogleja pa vse do Chioprisa naj bi se vrnili v sklop goriške pokrajine. Gre za 12 občin s skupno skoraj 36 tisoč prebivalci.

»Zamisel ni nova in si z našo pobudo nočemo lastiti nikogaršnjih zaslug«, nam je v imenu četverice povedal senator Bratina.»Niti ne gre za povezovanje različnih političnih sil, saj vsak od nas nastopa v osebnem imenu. Naš namen je dati zagon tej zamisli, doseči novo ravnovesje v deželi z razbitjem večnega konflikta Trst - Videm, ki prav zaradi konkurenčnosti med tem centroma odjeda potrebna sredstva drugim stvarnostim. S pridobitvijo červinjanskega okoliša bi Goriška pridobila tisto kritično maso, ki bi ji zagotovila večjo težo v deželnem merilu. To bi skupaj z ustanovitvijo prav tako potrebne nove karnijske pokrajine pomagalo premostiti tržaško-videmski duopol.«

V prid tej razširitvi navajajo Bratina in njegovi sogovorniki vrsto zgodovinskih, politično-upravnih, ekonomskih, kulturnih in verskih razlogov. Červinjan in sosednje občine so nekoč bile sestavni del Goriške in v marsičem še gravitirajo na našo pokrajino. Med drugim ti kraji pripadajo goriški nadškofiji, na Gorico jih vežejo neštete kulturne in ekonomske vezi. Cevinjan je s svojim železniškim vozliščem na primer eden od stebrov ti. intermodalnega sistema prevozov, ki zajema še goriško mejno postajališče, pristanišče v Tržiču in letališče v Ronkah. Ta sistem potrebuje skupno upravljanje. Prav tako bi skupno upravljanje bilo dobrodošlo na turističnem področju: ni dovolj skupna letoviščarska ustanova za Oglej in Gradež, ko pa kraja pripadata različnima pokrajinama, kar na primer zavira razvoj skupnih turističnih paketov, ki bi vljučevali na primer še Brda, goriški grad in turizem po sledeh prve svetovne vojne. Ne nazadnje gre omeniti tudi opredelitev goriškega senatnega okrožja, ki je že zajelo to ozemlje v celoti.

Kot rečeno zamisel ni nova, saj se o tem govori že dolga leta. Nova je politična razsežnost in teža, ki ji jo želijo dati sedanji pobudniki. Ni naključje, da sta mimo vseh strankarskih razlik pobudo prevzela dva parlamentarca in odbornika za kulturo občine in pokrajine. Prav tako ni naključje, da sta dva od pobudnikov (Petiziol in Lovisoni) doma iz Červinjana, kjer močno zainteresirani za odcepitev od oddaljenega Vidma in obnovitev pretrganih vezi z Goriško.

Pobuda je odprtega značaja, se pravi, da je odprta vsem, ki želijo pristopiti. Predvsem bodo skušali pritegniti župane zainteresiranih občin, saj daje nov ustavni zakon prav občinskim upravam odločilno vlogo za sproženje administrativnega postopka za prehod iz ene v sklop druge pokrajine. Nadalje se bodo obrnili tudi do političnih sil na Deželi, tako da bi nova večina in uprava, ki bo izšla iz sedanje krize, obveščena o težnjah in zahtevah tega geografskega območja.

GORICA / KRATKI TEDEN V OBČINSKIH URADIH

Razjarjeni občani pred zaprto občino

Občinski uradi dvakrat tedensko odprti popoldne, toda ob sobotah so neizprosno zarti

Mestni redar, ki je včeraj dopoldne dežural pred vhodom v goriško občinsko palačo, je gotovo močno zavidal kolegom - občinskim uslužbencem, za katere je bila včeraj prva dela prosta sobota. Zanj je bila včerajšnja sobota naravnost mučna. Pred občino so se zbirali občani, najprej posamezniki občasno pa cele gruče, ki so nameravali po opravkih v občinske urade. Čakali so na soboto, ko so tudi sami prosti službe, da bi šli po kako potrdilo ali po drugih opravkih. Toda pri vhodu jih je čakalo presenečenje: občinski uradi, razen nekaterih izjem, so bili zaprti. Tako bo odslej vedno ob sobotah, v zameno pa bodo občinski uradi za stranke dvakrat tedensko odprti tudi v popoldanskem času, ob ponedeljkih in sredah od 15. do 18. ure.

O tej novosti smo krajevnem tisku poročali s primernim poudarkom, očitno pa je marsikdo spregledal obvestila. Zato včeraj pred županstvom ni manjkalo hude krvi in robantenja razburjenih občanov na račun birokracije, občinskega osebja in upraviteljev, ki da so si izmislili novost. Ubogi mestni redar je skušal potrpežljivo razložiti nove urnike in uvedbo popoldanskega odprtja, a večkrat so ga gruče razjarjenih občanov preglasile. Mnogi so se spraševali, kdaj bodo sploh lahko šli na županstvo po kako potrdilo ali podobno, ko pa so prosti le ob sobotah in ko delajo tudi v popoldanskem času odprtja občinskih uradov.

Tudi kdor je včeraj skušal navezati telefonski stik z občino, se je moral zadovoljiti s posnetkom v telefonskem tajništvu. Sporočilo je obveščalo o novem urniku uradov, o redkih uradih, ki so odprti tudi ob sobotah (matični urad za vpise rojstev, porok, smrti; šolski urad; služba za javne storitve) in priporočalo, naj se občani za nujne zadeve obrnejo do poveljstva mestnih redarjev. Ponujalo je tudi skrajno možnost za vse, ki nujno potrebujejo kako potrdilo matičnega urada: ob sobotah si ga lahko priskrbijo pri avtomatičnem okencu, ki deluje s pomočjo magnetne kartice z osebno fiskalno številko podobno kot "bancomat". Škoda le, da deluje edino tako okence onkraj Soče, na Trgu san Giorgio v Ločniku.

Predsedniki rajonov solidarni z županom

Predsedniki goriških rajonskih svetov so v skupni izjavi izrekli podporo županu Valentiju zaradi kritik na račun deželne uprave glede zapostavljanja Gorice v deželnem merilu. Ob zahvali za povabilo na srečanje s predsednikom republike Scalfarom predsedniki rajonov poudarjajo, da povsem soglašajo z županovimi stališči o tem vprašanju. S tem, ugotavljajo, je župan tolmačil čutenje vseh goriških občanov, ki jim je pri srcu razvoj mesta in ki opažajo, da doživlja Gorica negativne posledice konkurenčnosti med vplivnejšimi večjimi centri v deželi.

Izjavo je podpisalo devet predsednikov, vključno s predsedniki treh slovenskih rajonov. Manjka le podpis predsednika rajona Podturn-Sv. Ana Riavisa: urado zato, ker se ni udeležil sprejema in zato ni neposredno prisluhnil županovim besedam, verjetneje pa zaradi strankarske solidarnosti, saj pripada Riavis Severni ligi, tako kot predsednica deželne uprave, na katero so leteli županovi očitki.

SOVODNJE / PRVI BO NA VRHU

Niz vaških posvetov

Upravitelji želijo prisluhniti željam občanov

Sovodenjska občinska uprava bo v mesecu oktobru izvedla serijo vaških posvetov, na katerih bodo občani lahko izrazili svoja mnenja, opozorili na probleme in predočili občinskim upraviteljem težave, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju in ki so seveda kompetenca občine. Sovodenjski upravitelji menijo, da so tovrstna srečanja izredno pomembna za boljše spoznavanje problemov prebivalstva in za utrjevanje medsebojnih odnosov.

Snovi za obravnavo seveda ne manjka, želja odbornikov in svetovalcev pa je, da bi bile te diskusije čimbolj smotrne in konstruktivne. Prvi posvet bo v sredo, 11. oktobra, ob 20. uri v kulturnem in športnem centru Danica na Vrhu. Sledilo bo srečanje v Gabrjah (17. oktobra v lovski sobi), nato srečanje s krajani Rupe in Peči (20. oktobra na sedežu društva Vipava pri kotalkarski plošči) ter nazadnje posvet v Sovodnjah (25. oktobra v Kulturnem domu).

NOVICE

Abonmajska kampanja SSG v prvem tednu dokaj uspešna

V ponedeljek je stekla abonmajska kampanija Slovenskega stalnega gledališča tudi na Goriškem. Po prvem tednu lahko pozitivno ocenimo veliko zanimanje goriškega občinstva za letošnjo gledališko sezono, saj je večina lanskoletnih abonentov potrdila abonma, obenem pa je tudi precejšnje število novih povpraševalcev. Kot smo že poročali, bo letos v abonmaju sedem predstav ter na izbiro ena izvenabonmajska. Prva gledališka predstava bo že sredi oktobra in sicer v ponedeljek, 16., in v torek, 17. oktobra. Na sporedu bo predstava SSG "Sedmerica proti Tebam", v režiji Marija Uršiča. Interesntom za vpis letošnjega gledališkega abonmaja SSG priporočajo, naj pohitijo z vpisom. To lahko storijo v uradu Kulturnega doma v Gorici vsak dan od 9. do 13. ure, ob torkih in petkih tudi v popoldanskih urah in sicer od 15.30 do 18.00 ali pri akviziterjih na slovenskih šolah in po vaseh.

Dijaki stavkali proti jedrskim bombam na Mururoi

Včeraj dopoldne so dijaki višjih srednjih šol v Gorici stavkali proti jedrskim poskusom, ki jih je Francija v prejšnjih tednih izvedla na atolu Mururoa v Polineziji. Večina dijakov je zapustila šolska poslopja in se zbrala na demonstraciji na Travniku pred prefekturo. Pri stavki so sodelovali tudi dijaki slovenskih višjih srednjih šol: na učiteljišču se je stavke udeležil samo četrti razred, na drugih slovcnskih šolah pa večina dijakov.

Pevski zbor Podgora bo pel v Šentjurju pri Celju

Na povabilo občine Šentjur pri Celju bodo pevci iz Podgore danes sodelovali na svečanem srečanju ob 5-letnici mesta Šentjur. Kulturni spored, ki sodi v okvir Ipavčevih kulturnih dnevov '95, bodo sooblikovali recitatorji Sonja Mlejnik in Peter Simoniti z recitalom sonetnega venca Ljubke Šorli-Bratuž "Venec spominčic možu na grob", MePZ zbor Podgora, ki bo pod vodstvom dr. Mirka Špacapana zapel izbor narodnih in nabožnih skladb, ter MoPZ Skladateljev Ipavcev iz Šentjurja. Srečanje in kulturni program bosta v župnijski cerkvi Sv. Jurija v Šentjurju s pričetkom ob 17. uri.

Na deželnem radiu koncert violinistov z natečaja Lipizer

Na valovih deželnega programa RAI bodo jutri, 9. oktobra, ob 15.15 v oddaji Glasba v deželi ("La musica in Regione") predvajali nastop dveh violinistov, ki sta se na nedavnem natečaju Rodolfo Lipizer uvrstila na drugo in tretje mesto; nastop so posneli na zaključnem koncertu natečaja Lipizer v Kulturnem domu septembra letos. Violinista Andreasa Zumthorja iz Švice ter Florina Croitoruja iz Romunije je spremljala Filharmonija "Paul Costantinescu" iz romunskega mesta Ploiesti pod vodstvom Ovidia Balana.

TRŽIČ / NA POBUDO OBČINE

Niz predavanj o mejni stvarnosti

Jutri bo govor o raznarodovalni politiki v odnosu do manjšin

Leto 1995 je leto dveh pomembnih obletnic: petdestletnice konca druge svetovne vojne in narodnoosvobodilnega boja ter osemdesetletnice vstopa Italije v prvo svetovno vojno. Občinska uprava iz Tržiča prireja ob priložnosti obletnic in izdaje knjige "Il confine mobile", v sodelovanju z Deželnim institutom za zgodovino odporniškega gibanja FJK in z Javnim večnamenskim kulturnim središčem iz Ronk, niz predavanj na temo Premična meja: sto let zgodovine v Julijski krajini.

Predavaja so ob ponedeljkih ob 20.30 v Tržiču, na sedežu Večnamenskega središča v ul. Crociera. Jutri zvečer bo predavateljica Annamaria Vinci govorila o fašizmu v Julijski krajini ter o raznarodovanju manjšin. 16. oktobra bo Raoul Pupo predaval na temo Kriza fašističnega režima, vojna in odporniško gibanje; 23. oktobra bo predsednik Deželnega instituta za zgodovino odporniškega gibanja Giampaolo Valdevit govoril o teritorialnih ureditvah po osvoboditvi in o njihovi dediščini; o jugoslovanski krizi iz leta 1991 bo 30. oktobra spregovoril novinar dnevnika "Il piccolo" Paolo Rumiz; zadnje predavanje bo na sporedu 2. novembra na temo Manjšine na območju severnega Jadrana s predavateljem Paolom Segattijem.

Moderator na teh srečanjih bo odbornik za kulturo tržiške občine Fabio del Bello.

ŠTEVERJAN / OBČINSKI SVET

Resolucija o šoli Ivan Trinko

Čimprej primeren trajni sedež

Steverjanski občinski svet je na svoji zadnji izredni seji obravnaval problem nižje srednje šole Ivan Trinko v Gorici, ki jo obiskujejo tudi dijaki iz steverjanske občine. S tem v zvezi je občinski svet soglasno sprejel sledečo resolucijo:

»Nižja srednja šola Ivan Trinko je kot edina nižja srednja šola s slovenskim učnim jezikom na Goriškem važen in nenadomestljiv člen manjšinske šolske strukture.

Ker smo bili v zadnjih letih priča neprestanim selitvam omenjene šole in so potekala vedno v luči začasnosti, se nam zdi zadnje dejanje goriške občinske uprave in šolskega skrbništva skrajno neodgovorno.

Preselitev v prostore osnovne šole "Fumagalli" v ul. Cappella je sporna z več vidikov.

Šoli namenjene učilnice so nezadostne in s tem bodo obtežene dodatne šolske dejavnosti. V bližini ni telovadnice. V stavbi ni prostora za tajništvo in ravnateljstvo.

Občinski svet občine Steverjan ugotavlja, da je bila izbira neustrezna in da se bo letošnja situacija, čeprav "začasna", zavlekla v nedogled. Zato pričakuje od goriške občinske uprave, da zagotovi s prihodnjim letom dokončni, primerni in dostojni sedež nižji srednji šoli Ivan Trinko, kjer naj bi se pouk normalno in nemoteno odvijal.«

Skupščina članov Sindikata slovenske šole

Goriško tajništvo Sindikata slovenske šole sklicuje jutri, 9. oktobra, sindikalno zborovanje učnega in neučnega osebja slovenske nižje in višjih srednjih šol. Zborovanje bo ob 12. uri v prostorih zavoda za trgovske dejavnosti Ivan Cankar v šolskem središču v Puccinijevi ulici. Dnevi red obsega nekaj važnih točk. Govor bo o novi delovni pogodbi šolskega osebja, o problemu selitve slovenske sekcije industrijskega zavoda, o težavah šole Trinko v začasnem sedežu, o problemu preklica sindikalnega dopusta.

TV PRIMORKA / MED SOČO IN NADIŽO

Začetek z oddajo o Kmečki banki

Od jutri spet "zamejski kotiček" R. Pavšiča

Televizijska oddaja o zamejski stvarnosti na Goriškem in v Benečiji z naslovom Med Sočo in Nadižo, ki je v lanski sezoni obogatila programski spored TV Primorka, se bo nadaljevala tudi v tej sezoni. Zanjo bo skrbel novinar Rudi Pavšič, ki se je z vodstvom novogoriške televizijske postaje dogovoril, da bo oddaja na sporedu ob ponedeljkih ob 18.30, z možnostjo ponovitve sredi tedna. Oddaja o dogodkih v zamejstvu in ki obravnava različne tematike našega narodnostnega življenja, je pomembna predvsem kot informativni prispevek za matični slovenski prostor.

Lani je voditelj oddaje pripravil petintrideset polurnih prispevkov iz zamejstva, v novogoriškem studiu pa se je zvrstilo sto in več gostov, ki so spregovorili o gospodarskih, političnih, športnih, kulturnih in splošno družbenih vprašanjih s posebnim ozirom na slovensko narodnostno skupnost na Goriškem in v videmski pokrajini.

Prva oddaja v novi sezoni bo jutri, 9. oktobra, v celoti namenjena problemu komisarske uprave na goriški Kmečki banki. Ekipa TV Primorka je bila prisotna na ponedeljkovi protestni manifestaciji pred glavnim sedežem banke in tam je nastal tudi pogovor z Mirkom Primožičem, zadnjim predsednikom upravnega odbora zavoda pred uvedbo komisarske uprave.

Nadzorovana uprava Kmečke banke je povzročila ogromno škodo našemu gospodarstvu in to ne samo na Goriškem pač pa tudi v videmski pokrajini. Znaki gospodarskega preporoda v Benečiji, ki jih je bilo zaznati po potresu leta 1976, so pomenili stvaren znak vsesplošne rasti Slovencev na Videmskem. Komisarska uprava na Kmečki banki pa je spravila na kolena beneška podjetja, ki so z banko poslovala. O tem se bo v studiu z Rudijem Pavšičem pogovarjal Fabio Bonini, predsednik čedajskega sedeža Slovenskega deželnega gospodarskega združenja in obenem odbornik pri Gorski skupnosti za Nadiške doline.

V Jamljah razstava kmečkega orodja in kraške arhitekture

V Jamljah bo danes med 16. in 18. uro v prostorih športnega in kulturnega društva Kremenjak v nekdanji šoli na Prvomajski 20 na ogled razstava o starem kmečkem in rokodelskem orodju ter fotografska razstava kraške arhitekture. Razstava bo na ogled tri nedelje zapored in sicer danes, nato pa še 15. in 22. oktobra. S tem v zvezi društvo Kremenjak obvešča vse šole in skupine, ki si želijo ogledati razstavo izven urnika odprtja, naj obisk najavijo na telefon 0481-40462.

Društvo Kremenjak je prejšnjo soboto priredilo tudi predavanje o značilnostih kraške arhitekture. Predavala sta umetnostni kritik in zgodovinar prof. Milko Rener in arhitekt Lorenzo Galluzzo De Fin. Večer je povsem uspel tako zaradi številne udeležbe kot tudi zanimivosti in strokovnosti izvajanja predavateljev.

Naslednja prireditev društva Kremenjak pa bo posvečena gobarstvu. V petek, 13. t.m., ob 20. uri bo izvedenec Milko Čebulec v društvenih prostorih predaval o gobah in svoje izvajanje obogatil s predvajanjem diapozitivov.

GORNJA BRANICA

Ponovno odkrili spomenik barona Andreja Čehovina

Nekoč je motil fašistično oblast

Včasih slišimo, da se Slovenci radi otepamo vojaških služb, češ tako malo je sonarodnjakov, ki so se uveljavili kot vojaki. Do neke mere bo to tudi držalo, pa čeprav pojava ne gre posploševati. Mali narod bo pač tudi tej službi dal njemu primerno število ljudi.

V našem dnevniku smo pred dnevi prebrali dolg in zanimiv prispevek o našem rojaku Andreju Komelu, plem. Sočebranu, ki se je v prejšnjem stoletju kot major uveljavil v avstrijski armadi. Komel je bil po rodu iz Solkana in je zaslužen, da smo tudi Slovenci prišli do strokovne vojaške literature.

Pred nekaj tedni so se v dolini Gornje Branice spomnili in primerno počastili še enega hrabrega vojaka iz preteklosti. Gre za Andreja barona Čehovina, ki se je rodil leta 1810 v vasici Dolanci pri Branici in je postal eden najuspešnejših topniških častnikov v armadi slavnega maršala Radetzkega. Zaradi zaslug na bojnem polju, si je Čehovin prislužil kar šest visokih odlikovanj, med katerimi tudi Red Marije Terezije, ki mu je prinesel plemeniti naslov barona. Za tiste čase je to veljalo za nekaj povsem nepojmljivega, kajti oficirji so lahko postali

le sinovi plemenitašev. Andrej Čehovin pa je bil navaden kmečki fant in se je do čina stotnika in do baronskega naslova dokopal le s trmo, požrtvovalnostjo in hrabrostjo. Zaradi šibkega zdravja pa je umrl leta 1855, star komaj 45 let.

Veliko let po njegovi smrti, t.j. leta 1898, so mu domačini skoraj pred domačo hišo postavili veličasten spomenik s pomenljivim napisom: hraber med najhrabrejšimi. Po prvi svetovni vojni je bil takratnim fašističnim oblastem spomenik v napoto in so ga hoteli porušiti. Neke noči leta 1927 pa so ga domačini naskrivaj razstavili in zakopali na bližnji travnik. Zakopan in pozabljen je ostal do pred nekaj leti, ko so ga brez posebnih svečanosti ponovno postavili na staro mesto **(na sliki)**.

V nedeljo, 10. septembra, pa so to "pomanjkljivost" popravili in priredili mogočno slovesnost, katere slavnostni govornik je bil obrambni minister Slovenije Jelko Kacin. Ob tej priložnosti so izdali tudi okusno izdelano spominsko brošuro, s katero so se tudi v pisni obliki želeli spomniti velikega rojaka.

VIP

IZLET / DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV Z GORIŠKE

Upokojenci so spoznali lepote Apulije

Kljub nestanovitvnemu vremenu so med šestdnevno ekskurzijo videli in doživeli marsikaj

Za cilj jesenskega večdnevnega izleta so si člani Društva slovenskih upokojencev na Goriškem izbrali Apulijo. Udeleženci (46 po številu) so šli na pot 4. septembra, domov pa so se vrnili 9. septembra. Nadležen dež ob odhodu je nekoliko pesimistično vplival na razpoloženje, vendar se je na dolgi poti proti jugu vreme kar ustalilo in je dež nagajal le prvi in drugi dan. Prometna gneča in zastoji, zlasti okrog Benetk, so imeli pač za posledico, da so si udeleženci do Pescare nabrali dveurno zamudo. Po kosilu v Torre al Cerrano so nadaljevali pot proti Apuliji in v mraku dospeli do kraja Mattinata. V torek so si ogledali mesto Manfredonia, grad in muzej kralja Manfredija.

Na poti proti Traniju so si izletniki lahko ogledali pobiranje paradižnikov, pri kraju Margherita di Savoia pa občudovali gore morske soli ob tamkajšnih solinah.

V Traniju je obisk najprej veljal trinadstropni katedrali sv. Nikole (to je menda drugi svetnik in nima ničesar opraviti s sv. Nikolo iz Barija). V kraju Castellana di grotte je bilo kosilo nato pa vožnja proti Bariju. Ogled starega mesta, cerkve sv. Nikole, obisk kraja Castel del Monte blizu Andrie in mogočnega gradu, ki ga je dal postaviti Friderik II. Zvečer so se izletniki vrnili v Mattinato. Sredin program je obsegal obisk Brindisija in Lecceja. Zaradi časovne stiske so Brindisi videli le z avtobusa, v Lecceju pa so si ogledali stari del mesta in se potem nastanili v hotelu Tiziano.

Četrti dan izleta je bil namenjen ogledu Taranta. Mesto je nastalo že v starem veku, ustanovili so ga Grki, ki so se iz prvotne domovine naseljevali v južni Italiji. Globok vtis je vsem napravil obisk Narodnega muzeja, kjer so eksponati prikazani tematsko in ne kronološko. Po kosilu je bil na programu sprehod čez most, ki povezuje dve morji in že so se obiskovalci peljali proti deželi "trullov", tipičnih hišic z okroglo streho iz kamna. Po postanku v Luco Rotondo (zaradi nakupov olja in vina namreč) so kaj kmalu prispeli v Alberobello, kjer je trullov, svojstvenih spomenikov spontane arhitekture še največ. Tistega dne so izletniki prenočili v hotelu Acquario v kraju Campo Marino Lido.

Petek so udeleženci namenili obisku otočja Tremiti. Obljudena sta samo San Domino in San Nicola. Na Tremitih so bili konfinirani znani antifašisti, med njimi Sandro Pertini, pa tudi nekaj Goričanov. Zaradi razburkanega morja je bilo nekaj težav med vožnjo in še več med obedom, vendar pa se je vse dobro izteklo in tako so si izletniki ogledali tudi nekaj zanimivosti, zlasti pa jame. S trajektom so se proti večeru vrnili v Termoli in nato v hotel, kjer se izlet zaključil. Z veliko torto so obeležili življenjski jubilej članice **(na sliki)**. Večer se je sklenil v prijetni in veseli družbi. V soboto so se izletniki vračali proti domu. Sprva jih je spremljalo vroče in soparno vreme, doma pa jih je zvečer sprejel dež.

SLOVENSKI DIJAŠKI DOM
"Simon Gregorčič" - Gorica
organizira
tečaj angleščine
za srednješolce.
Informacije in vpisovanja v ***Ul. Montesanto 84***, telefon ***533495***.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
razpisuje
ABONMA 95-96
Vpisovanje novih abonentov v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. J. Brass 20 - tel. 33288) od 10. do 13. ure.

KINO

GORICA

VITTORIA 15.30-17.40-19.50-22.00-24.10 »Batman forever«. Igrajo Val Kilmer, Jim Carrey, Nicole Kidman. Ozvočenje Dolby stereo.

CORSO 16.00-18.00-12.00-22.00 »Congo«.

TRŽIČ

COMUNALE 16.00-18.00-20.00-22.00 »L'uomo delle stelle«. Rež. Giuseppe Tornatore, i. Sergio Castellito.

ŠOLSKE VESTI

SLOVENSKI DIJAŠKI DOM SIMON GREGORČIČ prireja tečaj angleščine za srednješolce. Informacije in prijave v Ul. Montesanto 84, tel. 533495.

PRIREDITVE

SLOVENSKA LJUDSKA KNJIŽNICA DAMIRA FEIGLA vabi v četrtek, 12. oktobra, ob 20.30 na srečanje z avtorjem knjige Ogledalo. Ob predstavitvi knjige bo spregovoril njen avtor Ace Mermolja.

V KATOLIŠKI KNJIGARNI bo v petek, 13. t.m., ob 18. uri predstavitev knjige Jožka Savlija Slovenija, podoba evropskega naroda. O delu bosta spregovorila avtor in predstavnik založbe Radivoj Humar.

OBVESTILA

OBČINSKA UPRAVA V SOVODNJAH prireja 11. t.m. posvet s krajani na Vrhu. Srečanje bo v prostorih SKC Danica ob 20. uri.

KRUT prireja plavalne ure v termalnem bazenu v Gradežu za odrasle in starejše. Informacije pri gospe Anamariji, ul. Malta 2, tel. 531644.

OBČINA DOBERDOB obvešča, da bo od 10. oktobra tehnični urad odprt ob torkih in četrtkih med 17. in 19. uro.

SEKCIJA VZPI/ANPI DOL-JAMLJE priredi 15. oktobra ob 13. uri tradicionalni partizanski piknik pri Marjotu Pahorju v Jamljah. Prijave sprejemajo Mario Croselli, Karlo Kobal in Ettore Moro. Vpisovanje se zaključi ob oddaji razpoložljivih mest.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV iz Gorice obvešča, da bo z začetkom v petek, 13. oktobra, ob 13. uri na igrišču v Sovodnjah turnir v balinaju med ženskimi ekipami upokojenk iz Sovodenj, Standreža, Gorice in Solkana.

SPD GORICA - SMUČARSKI ODSEK namerava prirediti od 27. oz. 29. decembra do 2. januarja zimovanje v Cerknem. Zaradi rezervacije hotela se prijave zaključijo 30. oktobra. Zimovanje je primerno tudi za družine. Namestitev bo v hotelu Eta, smučanje na Črnem vrhu.

TRADICIONALNI PRAZNIK KOSTANJA BO.... 22. oktobra. Ne pozabite, priporoča SPD.

PRISPEVKI

Ob priložnosti balinarskega memoriala v spomin Stanka Černica, daruje družina Černic 200 tisoč lir za Balinarski odsek SKD Danica z Vrha.

Ob obletnici smrti Emila Mučiča daruje Sava z družino 50 tisoč lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Standrežu.

Saverij, David in Ivo Rožič darujejo 150 tisoč lir za spomenik dr. Iva Komjanca v Malcesine.

ČRPALKE

Danes so na Goriškem dežurne bencinske črpalke

GORICA
AGIP - Ul. d'Aosta
ESSO - Ul. Brass
IP - Ul. Lungo Isonzo
ERG - Ul. Brig. Re
GRADIŠČE
IP - Trg Unità
TRŽIČ
ESSO - Ul. Boito
API - Ul. Cosulich
MONTESHELL - Ul. Boito
AGIP - Ul. d'Aosta
RONKE
MONTESHELL - Ul. Redipuglia
ZAGRAJ
API - Trg Garibaldi
ŠKOCJAN
AGIP - cesta za Gradež
ŠLOVRENC
AGIP - drž. cesta 56
TURJAK
IP - državna cesta
VILES
ERG - Ul. Aquileia
KRMIN
API - Drev. V. Giulia
DOBERDOB
CHEVRON - Palkišče

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriške občine v tednu od 1. do 6. oktobra.

RODILI SO SE: Ivan Maniacco, Simone Stoppari, Thomas Cesarin, Silvia Cecotti, Luca Bello, Alessandro Falconieri, Vittorio Costa, Kevin Primozic, Chiara Ieroncic.

UMRLI SO: 75-letna upokojenka Pia Marini por. Bressan, 87-letna upokojenka Albina Krohnje, 87-letni upokojenec Federico Castellan, 63-letni mehanik Carlo Alessi, 83-letni upokojenec Dazio Valdemarin, 71-letni upokojenec Secondo De Cecco, 34-letni Marzio Bellavia, 73-letna upokojenka Aurora Dijust por. Gobbo, 71-letni upokojenec Antonio Maronese, 68-letni upokojenec Celso Stanic.

POROKE: trgovski zastopnik Alessandro Vitturelli Fabioli in študentka Luciana Calabrese, funkcionar Fulvio Della Vedova in estetistka Silvia Rigo, elektrikar Alessandro Cocianni in bolničarka Rosana Suligoj.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
OBČINSKA 2, Ul.Garzarolli 154, tel.522032.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
AL REDENTORE, Ul. Rosselli 23, tel. 410340.

POGREBI

Jutri: 13.00, Emil Hlede iz splošne bolnišnice v Steverjan; 18.15, Antonio Sbalchiero iz splošne bolnišnice v Zagraj.

NOVICE

Na Himalaji pogrešajo dva francoska gornika

PARIZ - Benoit Chamoux in Pierre Royer sta pred dnevi naskočila 8586 metrov visoki vrh Kanchenjunga v himalajskem pogorju, v četrtek pa se je za njima zgubila vsaka sled. Royer se je zaradi nemogočih vremenskih razmer spet spustil navzdol, Chamoux pa je vzpon prekinil tik pod vrhom. V bližini je neka italijanska odprava, ki bo danes sprožila reševalno akcijo, o kateri je Reinhold Messner dejal: »Če se bo vreme popravilo, lahko oba zdržita še nekaj dni, da ju rešijo, drugače pa...«

Ogenj v strehi zaradi fotorazstave »Mrtvi«

LONDON - V bradfordskem muzeju so odprli fotografsko razstavo z nazivom Mrtvi, ki zajema posnetke bolnikov v agoniji, otrok, ki sta jih pokončala meningitis in mafija, trupel v mrtvašnicah, obdukcij... »To je gnusna špekulacija z mrtvimi,« so se raztogotili konservativci in zahtevali zaprtje razstave, toda Greg Robson, ki jo je pripravil, meni drugače: »Vsi bomo umrli, zato se moramo s smrtjo tudi soočiti.« Srhljive posnetke je napravilo 28 slovitih poklicnih fotografov.

25 mrtvih v potopu trajekta na Kitajskem

PEKING - Na jezeru Longjiang v jugovzhodni pokrajini Sichuan se je le kilometer od obale potopil trajekt, na katerem je bilo vsaj 77 potnikov, od katerih se jih je 52 rešilo. Do zdaj so izvlekli iz vode 21 trupel, štiri osebe pa pogrešajo.

Mehika in Kapvedrski otoki v primežu kolere

LIZBONA - Epidemija kolere, ki je izbruhnila pred letom na Kapvedrskih otokih v Afriki, je okužila že več kot 10.000 oseb, 220 pa jih je podleglo. Zajela je sedem od desetih otokov, zdaj pa se širi zlasti na Sao Vicenteju, kjer zabeležijo vsak dan 15 novih primerov okužbe, zato je več šol zaprtih.

Kolera kosi tudi v Mehiki, kjer so od začetka leta do 5. oktobra našteli 11.685 okužb in 125 mrtvih (1994 - 4.075 in 56, 1993 - 11.091 in 198).

Policist ubil ženo in britanska turista

TANGER - Neki maroški policijski inšpektor je v civilu vstopil v bar hotela Tarik in ob šanku zagledal ženo Samio Benjedi, na katero je bil strašno ljubosumen. Potegnil je pištolo in jo ustrelil v sence, potem pa začel streljati na levo in desno: ubil je angleškega turista Martina Gowerja in njegovo ženo Margareth ter ranil štiri osebe.

Najslajši je med z... operne strehe

PARIZ - Turist, ki zaide v Pariz, povprašaj vselej po Pauctonovem medu, ker je znan kot najboljši. Veste, kjer ga Jean Paucton pridobiva? Na strehi operne hiše Garnier, ki je zdaj sicer posvečena le baletnim predstavam. Strešne čebele mu bodo zdaj nanesle kar 200 kilogramov meda.

DŽAKARTA / POD RUŠEVINAMI POSLOPIJ ŠE VELIKO LJUDI

Potres uničil indonezijsko mesto: najmanj 100 mrtvih

Ujma še v Alžiriji in Turčiji, na Kitajskem, Japonskem in N.Zelandiji

DŽAKARTA - Najmanj sto mrtvih in na desetine ranjenih: to je tragični obračun silovitega potresa, ki je včeraj ponoči razdejal mesto Sungaj Penuh na otoku Sumatri. Istočasno je bila potresna, pa tudi vulkanska dejavnost prav občutna tudi drugod po svetu.

Kakor so sporočili krajevni funkcionarji indonezijske vlade, so iz mestnih ruševin do včerajšnjega jutra izvlekli kakšnih petdeset iznakaženih trupel, najmanj še enkrat toliko ljudi pa pogrešajo, kar pomeni, da so ostali zakopani pod podrtimi hišami. Tiskovna agencija Antara opozarja, da utegne biti končni obračun žrtev še mnogo hujši od gornjih cenitev, saj zatrjujejo, da tako močnega potresa v tem predelu Indonezije še niso doživeli.

Jakost glavnega sunka je bila enaka 6, 3 stopnje po Richterjevi lestvici, epicenter pa so lokalizirali v Indijskem oceanu, in sicer približno 500 kilometrov daleč od Sumatre, ki je med brezštevilnimi indonezijskimi otoki največji. Potres so zaznali celo v Singapurju.

Ko se je začela zemlja tresti, so ljudje v glavnem spali, od tod tudi toliko mrtvih. Ujma je v Sungai Penuhu porušila več kot 300 poslopij, v katerih so bile pisarne, šole, mošeje in predvsem stanovanja. Na stotine oseb se je v strahu zateklo na ceste in trge, mnogo pa jih je med paničnim begom pohodila množica.

Potresi in vulkanski izbruhi so na indonezijskem otočju zelo pogost pojav in v resnici so to območje poimenovali »pacifiški ognjeni krog«. V nekaterih delih Indonezije zabeležijo tudi do 100 potresnih sunkov vsak mesec, številni vulkani pa se čestokrat prebudijo povsem nepričakovano; značilen je v tem pogledu primer ognjenika Galunggung na Javi, ki je po nekajstoletnem mirovanju leta 1992 naenkrat kar eksplodiral. Najhujši ognjeniški izbruh v Indoneziji so vsekakor zabeležili leta 1883, ko je zaradi strahotne eksplozije vulkanskega hriba Krakatau na otočku med Javo in Sumatro morje naravnost pobesnelo in pahnilo v smrt nič manj kot 36.000 prebivalcev. Pred tremi leti pa je potres jakostne stopnje 6, 8 po Richterju opustošil orok Flores blizu Balija in povzročil smrt več kot 2.000 ljudi.

Kakor rečeno, se je včeraj ponoči zemlja tresla še marsikje. V kitajskem mestu Tangshan, ki leži kakih 200 kilometrov stran od Pekinga, je lažji sunek povzročil le nekaj gmotne škode, vendar veliko preplaha (toda leta 1976 je potres jakosti 7, 8 po Richterju ubil več kot 2.000 oseb), medtem ko se je v osrčju Nove Zelandije oglasil vulkan Ruapehu, ki je po spektakularnem bruhanju v septembru slab teden dni miroval. Treslo se je nadalje na vzhodni obali japonskega otoka Kuzu, kjer je skoraj 200 ljudi pobegnilo z doma, v mestu Dinar (35.000 prebivalcev) na turškem zahodu, kjer je hud potres prejšnjo nedeljo zahteval 90 mrtvih in več sto ranjenih), pa še v vzhodni alžirski pokrajini Tebesa, vendar o človeških žrtvah ne poročajo.

Ali gre okoliščino istočasnih potresov - od Alžirije do Kitajske, od Japonske do Nove Zelandije - pripisati kakšnemu skupnemu imenovalcu? Seizmologi to odločno izključujejo in zatrjujejo, da je šlo zgolj za splet naključij. Povezati je mogoče kvečjemu sunke na Sumatri in na japonskem otoku, ki ležita vzdolž enega in istega tektonskega območja, dodajo izvedenci ob pripombi, da je na svetu vsak dan nič koliko potresov, ki jih človek ne občuti, zaznajo pa merilne naprave.

Orkan Opal je povzročil milijarde dolarjev škode

WASHINGTON - V Floridi in v drugih državah, ki jih je prizadel orkan Opal, je še v teku ugotavljanje ogromne škode, ki sega v milijarde dolarjev. Veter, ki je pihal do 240 km na uro, je podrl nič koliko hiš, se posebno v Floridi, kjer jih zaradi zmerne klime ne gradijo posebno trdno. Dekletu na sliki (telefoto AP) je na primer do tal porušilo počitniško hišico, ki jo je imela v Panama Beachu na Floridi.

PIKANTNA RAZKRITJA V KNJIGI GORA VIDALA

Jackie, moški in...denar

LONDON - Jackie je prvič klonila moškemu šarmu v dvigalu skromnega hotela pariškega Rive Gauche. Žal je bil njen prvi ljubimec protestantske vere, predvsem pa reven, zato se ga je znebila, čim se je na obzorju pojavil John Fitzgerald Kennedy. To je le ena od pikantnih zgodb, ki jih vsebuje zbirka spominov ameriškega pisatelja Gora Vidala.

V poglavju o Jackie Kennedy, ki jo je Vidal dobro poznal, saj sta si bila v sorodu, pisatelj pogosto omenja njeno zanimanje za denar. Potrebno je bilo eno celo leto, da je Onassis predlagal Jackie kolikor toliko zadovoljivo poročno pogodbo. Grški milijarder pa je po sinovi smrti prišel do zaključka, da mu soproga prinaša nesrečo in je zato ni vključil v oporoko. Vdova pa se ni pustila in je zagrozila, da bo s svojim vplivom dosegla, da Onassisove ladje ne bodo več mogle v ameriška pristanišča, kar je milijarderjevo hčerko Kristino prepričalo, da je mačehi podarila ček, vreden 20 milijonov dolarjev. Kristina pa je o tem tudi obvestila ameriško davkarijo - v primeru, da bi Jackie pozabila prijaviti dedičino. V odgovor je neukrotljiva vdova zahtevala in dosegla še en ček - za davke.

Vidal trdi, da je Jackie v svojem življenju ljubila enega samega moškega, in sicer moževega brata Boba Kennedyja, to pa zato, da bi popravila neravnovesje, ki je nastalo zaradi Johnovega razmerja z njeno sestro Lee. Vidal, ki ima danes 70 let in živi v Italiji, trdi, da je bil Bob razkačen, ko je izvedel, da se bo Jackie omožila z Onassisom. Menil je namreč, da bo to škodilo njegovi predsedniški kandidaturi. »To bi me lahko stalo pet ali šest držav,« je menda dejal takrat.

Na sliki (foto AP) **Jacqueline Kennedy na arhivskem posnetku s sinom Johnom jr.**

WASHINGTON / VESOLJSKA LADJA »COLUMBIA«

Izstrelitev odložili že četrtič

Za popravilo okvare bo potrebnih vsaj 48 ur

WASHINGTON - Ameriška vesoljska ustanova je včeraj zjutraj v zadnjem trenutku odložila izstrelitev vesoljske ladje »Columbia«. Kdaj jo bo izstrelila zaenkrat še ni znano; na vesoljski ladji so namreč tehniki v zadjem hipu odkrili okvaro na softwaru kompjuterizirane komandne plošče, ki je blokirala odštevanje (count-down).

Včerajšnja je bila že četrta odložitev izstrelitve vesoljske ladje; po prvotnih načrtih bi namreč morala dejavnost obnoviti že lanskega 28. septembra, potem ko so jo leto dni popravljali in obnavljali. Takoj po odložitvi so tehniki začeli temeljito delo, da bi našli takojšnjo rešitev okvari v enem od dveh kompjuterjev, ki urejujeta komande raketnih pogonskih naprav in rezervoarja za gorivo. Njihovo delo pa je bilo brezuspešno, zaradi česar so izstrelitev odložili.

Direktor poletov Nasa James Harrington je izjavil, da so tehniki naredili vse, kar je bilo v njihovi moči, okvare pa zaenkrat še niso uspeli popraviti; dodal je tudi, da bo potrebnih vsaj 48 ur za rešitev problema.

Izstrelitev vesoljske ladje so prvič odložili pred desetimi dnevi, ko so med polnjenjem rezervoarja za gorivo odkrili, da je ventilj motorja pokvarjen. Izstrelitev so nato odložili zaradi orkana Opala, ki je z močnim deževjem in vetrovi, ki so dosegli do 250 km na uro, pustošil po Floridi.

Zaradi odložitve izstrelitve so bili komandant vesoljske ladje Kenneth Bowersox, pilot Kent Rominger in astronavti Kathryn Thornton, Catherine Coleman, Alberto Sacco, Fred Leslie in Michel Lopez-Alegria očitno razočarani; sprijazniti so se pač morali z usodo in izstopiti z vesoljske ladje. Ko pa bo vse pripravljeno in bodo poleteli v vesolje, bo posadka imela veliko dela: v 16 dneh, kolikor bi pač moral trajati polet, bodo vsi zaposleni na osnovi zajetnega programa. V okviru načrta, ki je posvečen laboratorijskim raziskavam, bodo kultivirali proteine in kristale za dovodne cevi, proučevali bodo reakcije fluidov v vesolju, prižgali bodo manjše in nadzirane ognje, poleg tega pa bodo tudi gojili krompirjeve sadike. Za vse te eksperimente je bil pripravljen laboratorij, ki je stal preko sto milijonov dolarjev.

BOSNA IN HERCEGOVINA / ROK ZA PREKINITEV OGNJA SE IZTEKA

Silajdžić zagotavlja, da bo orožje utihnilo

Ofenziva vladne vojske se nadaljuje

SARAJEVO - Napovedi o prekinitvi ognja so bile včeraj potrjene, saj je bosanska vlada sporočila, da tehnične težave pri napeljavi elektrike in plina v Sarajevu ne bodo vplivale na datum, določen za ustavitev spopadov. Predsednik vlade Haris Silajdžić je dejal, da bo plin iz Rusije začel pritekati v Sarajevo danes, čeprav so plinovodi napeljani čez srbsko ozemlje.

Tudi zahtevna dela na električni napeljavi se nadaljujejo, morebitni tehnični zastoji pa ne bodo preprečili prekinitve ognja, ki se mora začeti 10. oktobra, je zagotovil Silajdžić. Bosansko-hercegovske oblasti so že obnovile precej infrastrukture, ki jo je srbska vojska uničila v aprilu, to pa je tudi pogoj za prekinitev ognja, ki naj bi pomenil prvi korak h končanju vojne.

Silajdžić je na mednarodni konferenci v Varšavi že naznanil, da bi njegova vlada potrebovala vsaj dvanajst milijard dolarjev pomoči pri povojni obnovi države.

Beograjski dnevniki so zapisali, da bi prekinitev ognja lahko pomenila konec konflikta, ki se je začel zaradi »nasprotovanju bosanskih Srbov odcepitvi BiH«. »Plaz miru se je začel valiti in težko ga bo ustaviti. Čas je, da odložimo orožje in sedemo za pogajalsko mizo,« je zapisala Borba. Politika, ki velja za najvplivnejši srbski časnik, pa je objavila zapis, da sporazum o prekinitvi ognja nakazuje skorajšnji konec vojne v Bosni in Hercegovini. Uredniki beograjskih revij poudarjajo, da bodo mirovna pogajanja težavna, Beograd pa lahko pričakuje tako dobre kot slabe novice. Politični viri pa so prepričani v Miloševičevo predanost koncu vojne, ki bi pomenil tudi konec ukrepov Združenih narodov proti ZRJ.

Boji za ozemlje na severozahodu Bosne pa se medtem nadaljujejo. Bosanski mediji so sporočili, da so vladne sile osvojile 50 kvadratnih kilometrov na območju Ozrena in napredujejo proti Doboju, ki je še v srbskih rokah. Zavzetje Doboja bi lahko resno ogrozilo srbske položaje v severni Bosni, saj bi spravilo v nevarnost njihovo glavno »oporišče« Banjaluko.

Obrambni ministri Severnoatlantske zveze so se sešli v Združenih državah. Dogovorili naj bi se, na kakšen način bi se možni mirovni dogovor uveljavil. Mirovne čete Združenih narodov naj bi v Bosni ostale in nadzirale prekinitev ognja.

Obrambni minister Gračov je že odpotoval v Ženevo, kjer naj bi se sešel z obrambnim ministrom ZDA Perryjem. Pogovori naj bi se vrteli predvsem okrog ruske vloge pri uveljavljanju miru v BiH. Itar-Tass je sporočil, da bo Gračov na srečanju predlagal, naj se ustanovi koalicija mirovnih čet iz držav članic Nata, Rusije in ostalih držav, ki naj bi nadzorovale razmere v nekdanji Jugoslaviji.

Kurt Schork / Reuter

Bosanski vojaki, ki skušajo do začetka premirja osvoboditi čim več ozemlja, napredujejo proti Doboju (Telefoto: AP)

ANALIZA

Zakaj naj bi bilo to premirje »tisto pravo«

SARAJEVO - Prebivalci Bosne in Hercegovine zaradi prekinitve ognja še ne umikajo vreč s peskom z oken in protiostrostrelskih zaklonov z ulic. Med zahodnimi diplomati pa že prevladuje optimistična ocena, da bi lahko zadnja prekinitev ognja vzdržala zimo in privedla do mirovnega sporazuma. Prekinitev naj bi začela veljati 10. oktobra v primeru, če bo Sarajevo medtem dobilo elektriko in plin. Trajala naj bi vsaj šestdeset dni. »Preteklost številnih prekinitev ognja v Bosni je žalostna, vendar bi tokratna prekinitev utegnila biti tista prava,« je izjavil diplomat, ki ni želel biti imenovan.

»Pozabite na bojno polje in televizijske kamere. Resnično dogajanje je za odrom. Holbrooke pritiska na vojskujoče se strani za zaprtimi vrati. Skuša jih prepričati, da je mir vreden truda in da vojna morda ni več tako dobra zamisel.

Med dvainštirideset mesecev trajajočo vojno v Bosni in Hercegovini je bilo sklenjenih že nekaj ducatov neuspešnih dogovorov o prekinitvi ognja. Holbrooke pa je v dveh mesecih mirovne ofenzive dosegel več kot drugi pogajalci v prejšnjih dveh letih.« Trenutne, miru naklonjene razmere so po mnenju diplomatov posledica sočasnega vpliva Natovih septembrskih zračnih napadov, uspešnih ofenziv vladnih sil ter ameriške mirovne pobude. Prekinitev ognja je v teh razmerah v dobro vseh vojskujočih se strani. Uradnik ZN je izjavil, da »so bosanski Srbi zasedli sedemdeset odstotkov ozemlja že na samem začetku vojne in da so do septembra mislili, da je za dokončno zmago dovolj počakati na vdajo bosanske vlade«. »Natovi zračni napadi in uspehi bosanskih vladnih sil so spremenili odnos bosanskih Srbov do prekinitve ognja.«

Zdaj, ko obe stani nadzorujeta približno polovico ozemlja, se zdi, da v preteklosti sporna ozemeljska delitev Bosne in Hercegovine ni nepremostljiva. Prekinitev ognja za bosansko vlado ni bila sprejemljiva, ko so Srbi nadzorovali sedemdeset odstotkov ozemlja. Po uspešni ofenzivi pa skušajo bosanske vladne enote predvsem obdržati osvojeno ozemlje. Zaradi stabilnosti bojnih črt je tudi za bosansko vlado prekinitev ognja zdaj zelo sprejemljiva. Prav razmere na bojišču dajejo več možnosti, da bo tokratna prekinitev ognja vsaj za šest mesecev zagotovila relativni mir.

Uvodni mirovni pogovori med vojskujočimi se stranmi, ki naj bi jih vodil Holbrooke, naj bi se začeli oktobra v Washingtonu. Mirovna konferenca pa naj bi bila novembra, najverjetneje v Parizu. Zima in gorat teren bosta onemogočila vojskujočim se stranem prevoz ljudi in težkega orožja. To pomeni, da je naslednje spopade pričakovati najprej aprila prihodnje leto. V tem času bodo Sarajevo in ostale tako imenovane varovane cone ZN pod zaščito letal Nata. Bosanska vlada se bo lahko z bosanskimi Srbi pogajala, ne da bi bila pod smrtno nevarnostjo srbskega težkega orožja.

Kurt Schork / Reuter

Hrvaško notranje ministrstvo o kaznivih dejanjih v Krajini

SPLIT (STA) - Namestnik hrvaškega ministra za notranje zadeve Zlatko Gledec je v pogovoru za sobotno izdajo časopisa Slobodna Dalmacija povedal, da ima ministrstvo za notranje zadeve v Zagrebu naslednje podatke o storjenih kaznivih dejanjih, do katerih je prišlo od 5. avgusta do 28. septembra na območju, ki je bilo osvobojeno v vojaško-policijski akciji Nevihta: storilci naj bi v tem obdobju zagrešili skupno 676 večjih kraj, 36 umorov in 204 požige ter podtaknili 19 eksplozij.

Razrešili so 501 primer kraj (za katere so ovadili 611 storilcev), štiri primere umorov (ovadili sedem storilcev) in šest požigov (ovadili osem oseb) ter nobenega primera metanja ročnih bomb na poljih in v nenaseljenih krajih.

»Kar zadeva primer v Varivodah, lahko povem, da zanj ve Uncro, o čemer obstaja izjava njihovega tiskovnega predstavnika, in to, da Unicpol in hrvaška policija intenzivno rešujeta probleme. Menim, da bomo javnosti kmalu lahko sporočili podrobnosti,« je izjavil Zlatko Gledec o primeru v vasi Varivode, kjer je bilo 28. septembra ubitih devet starejših oseb srbske narodnosti.

BOSANSKA VOJSKA SKUŠA NADOKNADITI ZAMUJENO

Trije dnevi odločitve

BIHAĆ - V torek naj bi minuto po polnoči v Bosni orožje utihnilo. Toda vladni vojaki se ne ukvarjajo z mirom, pač pa jih veliko bolj skrbi, kako še zadnji hip zavzeti čim več ozemlja. »Veliko se lahko storimo v teh treh dneh,« je izjavil častnik bosanskega petega korpusa v Bihaću. Njegovi vojaki se še naprej pospešeno pripravljajo na ofenzivo, ki je v prejšnjem tednu zastala zaradi protinapadov srbske vojske.

Bihać, ki leži na severozahodu Bosne, je sedež petega korpusa, za katerega vojaški strokovnjaki menijo, da je ena od najbolj izurjenih enot mlade bosanske vojske. Mesto si prizadeva, da bi življenje v njem po treh letih popolne izolacije potekalo karseda nemoteno. Bihać so namreč še do nedavnega obkoljevale topniške enote ter pehota hrvaških in bosanskih Srbov. Hrvaška vojska pa je s posredovanjem pomagala, da se je razmerje sil na bojišču le obrnilo v korist vladnih sil. »Bilo je, kot da smo prišli iz groba,« je izjavil nekdanji poslovnež, ki se je pridružil vladnim silam.

Vojaki petega korpusa so velikost ozko osvobojenega ozemlja, ki so ga obkoljevali srbski vojaki, povečali za dvakrat, potem ko so Srbe prisilili, da so umaknili težko orožje z dosega Bihaća. Toda prejšnji teden so težko ubranili dve siloviti srbski ofenzivi, v katerih je že kazalo, da bodo Srbi zavzeli Ključ na vzhodu in Bosansko Krupo, ki leži severovzhodno od Bihaća - mesti, ki ju je vladna vojska šele nedavno iztrgala iz srbskih rok in ki sta kljub napredi srbske vojske še vedno trdno pod nadzorom vladnih sil.

Po trditvah vladnih vojaških predstavnikov naj bi bosanski Srbi te dni dobili okrepitve iz drugih delov Bosne, pomagali pa naj bi tudi vojaki iz Srbije paravojaškega voditelja Željka Ražnjatovića Arkana. »Na vsakem kilometru stokilometrske bojne črte imajo dvesto vojakov in vsaj dva kosa težkega topništva,« trdijo vladni vojaki. Na bojiščih severno od Ključa naj bi vsak dan odjeknilo več kot deset tisoč detonacij granat.

Toda kljub pritisku srbskih vojakov v 5. korpusu so prepričani, da so vladni vojaki s pomočjo bosanskih Hrvatov in HVO dovolj močni, da Srbe potisnejo na bojno črto, do katere so prišli prejšnji mesec, a so položaje zaradi srbskih protinapadov spet izgubili.

Bojna črta, ki je dolgoročno izjemno pomembna za zaveznike, poteka od Ključa ob reki Sana severno do Sanskega Mosta in Prijedora ter zahodno do Bosanskega Novega. Opazovalci Evropske unije v Bihaću so prepričani, da se bosansko-hrvaška vojska pripravlja, da zavzame to območje, še preden začne v torek po polnoči veljati premirje. Sporazum o premirju namreč predvideva, da se bojne črte ne bodo spreminjale vsaj dva meseca, morda tudi dlje. Že prejšnje dni sta mejo prestopila bataljona hrvaške vojske, bosanski Srbi pa trdijo, da je njihov namen zavarovati desni breg Une pri Bosanskem Novem. To bi jim omogočilo, da bi spet vzpostavili železniško povezavo med Zagrebom in gospodarsko izredno pomembnim pristaniščem v Splitu. Uradni Zagreb pa trdi, da je njihov namen okrepiti bosansko vladno vojsko in ji omogočiti, da ne bi izgubila več, kot bi dosegla do začetka prekinitve ognja. Združeni narodi v Sarajevu pa so zaskrbljeni zaradi premikov hrvaške vojske, saj menijo, da lahko ogrozi premirje, ki začne veljati 10. oktobra.

Davor Huić / Reuter

NOVICE

Nemčija ostaja previdna

BONN (Reuter) - Tehnični in politični razlogi naj bi onemogočali uporabo nemških kopenskih enot v Bosni in Hercegovini za izvajanje kateregakoli mirovnega sporazuma. Nemška vlada pa je ponudila druge načine, s katerimi bi pomagala mirovni misiji v BiH. Nemški obrambni minister Volker Rühe meni, da bi bile nemške enote v veliki nevarnosti, da jih bodo napadli bosanski Srbi, in da bi predstavljale prej oviro kot pomoč mirovni misiji. Dodal pa je, da bi lahko Nemčija svoje dosedanje sodelovanje razširila. Nemška vojaška letala sodelujejo v operacijah Nata v Bosni in Hercegovini, sanitetne enote, ki se nahajajo na ozemlju Hrvaške, pa predstavljajo podporo enotam Združenih narodov. Nemčija bo svoje nadaljnje vojaško sodelovanje v bosanski vojni najverjetneje omejila na logistično pomoč.

Zdravstveno stanje Gligorova se izboljšuje

SKOPJE (Reuter) - Zdravstveno stanje makedonskega predsednika Kira Gligorova, težko ranjenega v torkovem bombnem atentatu, se izboljšuje. Makedonski radio je poročal, da »so njegove življenjske funkcije normalne in da je stanje z njegovim desnim očesom zadovoljivo«. V bolnici pa je umrl očividec, ki je bil v atentatu težko ranjen. To je druga žrtev torkovega atentata, v katerem je že na kraju dogodka umrl predsednikov voznik. Policija zankrat ni odkrila storilcev, prav tako ni še nihče prevzel odgovornosti za atentat. Kljub incidentu pa se delo makedonskega sobranja ni ustavilo in od včeraj na javnih zgradbah že visi nova makedonska zastava.

Makedonija in Romunija zahtevata pomoč

VARŠAVA (Reuter) - Na srečanju srednjeevropske pobude sta predstavnika Makedonije in Romunije dejala, da sta njuni državi zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji imeli velike gospodarske izgube. Zato bi morali biti deležni pomoči, namenjene za obnovo zaradi vojne prizadetih območij. Makedonija je ocenila, da je zaradi vojne utrpela približno 5 milijard ameriških dolarjev škode, Romunija pa 8 milijard. Makedonija je predlagala, da bi morale biti vse države, ki jih je konflikt posredno oškodoval, deležne pomoči.

JANEZ PAVEL II. V NEW YORKU

Centralni park kot velikanska katedrala

Papež skuša »spreobrniti« Američane

NEW YORK - Papež Janez Pavel II. je včeraj spremenil Centralni park v velikansko katedralo na prostem. Njegov nagovor New Yorku je poslušalo približno sto tisoč vernikov. Poglavar rimskokatoliške cerkve je v govoru znova kritiziral ameriško materialistično družbo. Zbrane je pozval k molitvi in delu, s katerima naj bi zacelili odprte rane ameriške družbe. V mestu, ki v določenem smislu pooseblja ameriški način življenja, je spregovoril o osrednji temi svoje petdnevne turneje po Združenih državah - o prepadu med bogatimi in revnimi.

Papež je množico pozval, naj »pomaga revnim, lačnim, bolnim in osamljenim«. Pri tem se je posebej zavzel za obolele za aidsom. Ostro je nasprotoval evtanaziji, pornografijo pa je označil kot napad na dostojanstvo žensk in otrok. Življenje je označil kot najpomembnejše božje darilo ljudem. V govoru se je zavzel za pravico do življenja, rekoč: »Pozvani smo, da se borimo za življenje, da spoštujemo in branimo skrivnost življenja kjerkoli in kadarkoli, vključujoč življenja nerojenih otrok.«

V govoru je zagovarjal tudi družino kot temeljno družbeno celico in poudarjal pomen zakonske zveze. Kot temeljno pravico otrok je označil pravico, da rastejo v družini z obema staršema. Kar štirideset odstotkov zakonskih zvez se v Združenih državah konča z ločitvijo. Blizu trideset odstotkov ameriških družin sestavljajo otroci in samo eden od staršev.

Predstavniki homoseksualnih skupin so medtem papeža ostro kritizirali zaradi negativnega stališča katoliške cerkve do uporabe prezervativov.

Včerajšnja megalomanska prireditev je potekala v delu Centralnega parka, imenovanem Velika jasa, kjer so običajno velike kulturne in glasbene prireditve. V parku so bili varnostni ukrepi zelo ostri, saj so morali navzoči skozi detektorje kovine, pri zavarovanju pa so sodelovali tudi potapljači newyorške policije. Ljudje so se pred nadležnim blatom, ki je nastalo zaradi večdnevnega deževja, skušali zavarovati z odejami in plastičnimi ponjavami. Papežev prihod so pričakali z vzkliki. Mnogo jih je dvigovalo križce in rožne vence. Newyorški župan Rudolph Giuliani je dejal, da »je vse mesto blagoslovljeno«.

Philip Pullella / Reuter

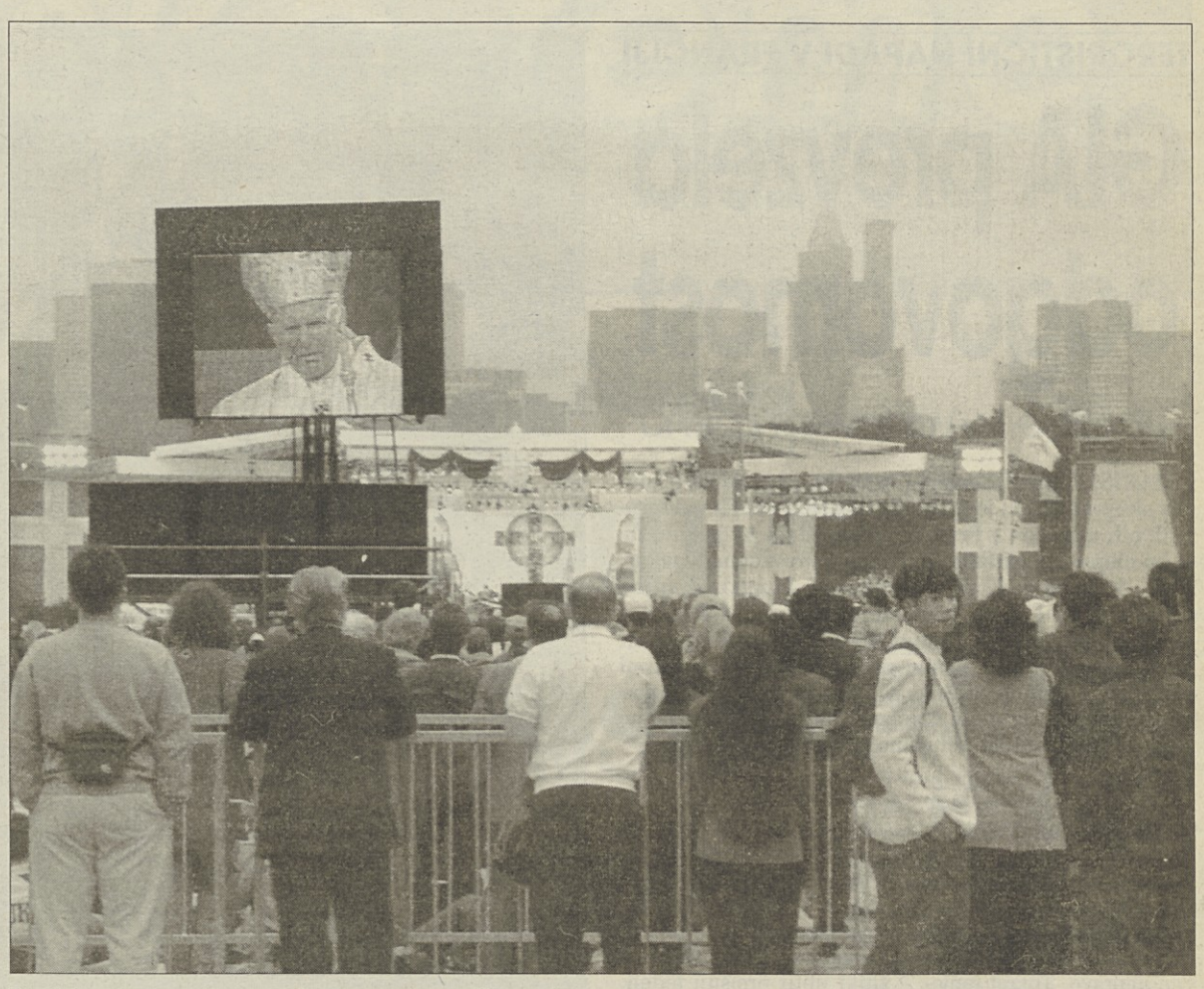

Tradicionalne vrednote so sicer nenadomestljive, a brez sodobne tehnologije tudi papež ne more (AP)

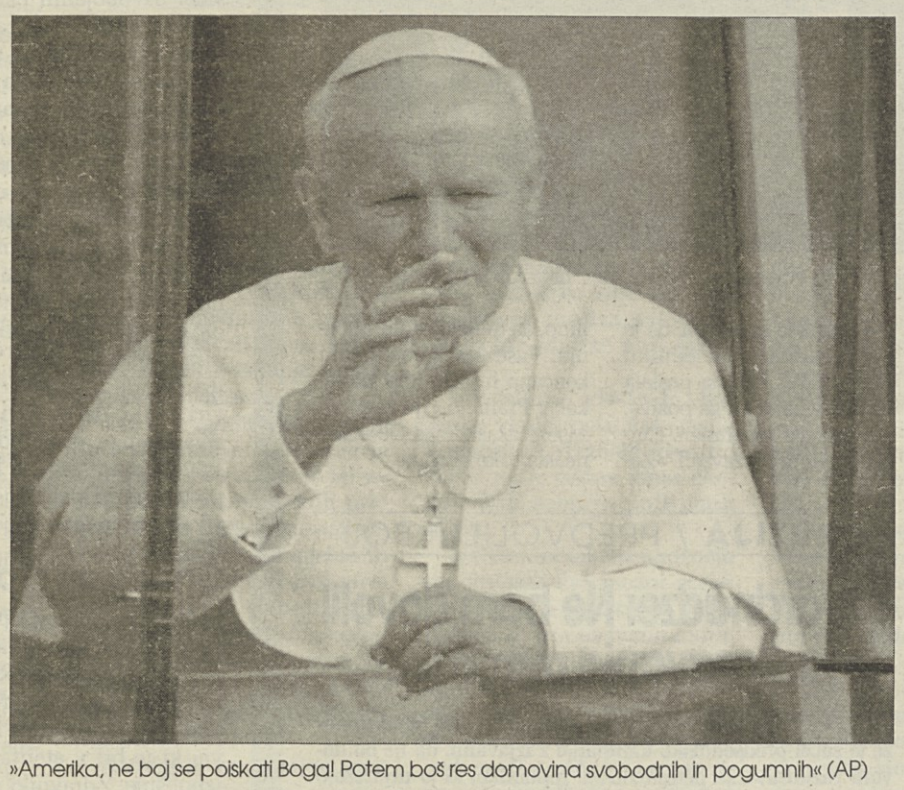

»Amerika, ne boj se poiskati Boga! Potem boš res domovina svobodnih in pogumnih« (AP)

Newyorški verniki so se postavili v vrsto in potrpežljivo čakali na blagoslov (AP)

VLOGA KATOLIŠKE CERKVE V RUANDSKI TRAGEDIJI

Vatikan se noče javno spovedati za grehe svojih privržencev

NICHOLAS KOTCH / REUTER

NAIROBI - Ruanda je uradno ena od najbolj krščanskih držav na svetu. Več kot devetdeset odstotkov njenih prebivalcev trdi, da pripadajo rimskokatoliški, anglikanski, adventistični ali kateri drugi od cerkva, ki menda sledijo Jezusovemu nauku. V cerkvah, kapelicah in na molitvah na prostem vselej mrgoli vernikov. Tako je danes in tako je bilo tudi pred strahotnim lanskim genocidom, ko je bilo v množičnih pokolih ob glavo kar milijon ljudi. Krvniki so bili - tako kot njihove žrtve - večinoma kristjani.

Med 40 tisoč pripadniki plemena Hutu, ki zdaj za rešetkami čakajo na sodni proces, obtoženi za zločine nad človeštvom, so tudi duhovniki, pastorji in redovnice. Večina preživelih katoliških škofov je v izgnanstvu, številni od njih pa še danes nočejo priznati, da se je v njihovi domovini zgodil genocid brez primere v novejši zgodovini. Bojijo se, da jih v primeru vrnitve čaka zapor ali še kaj hujšega.

Ta dejstva so danes, stoletje za tem, ko so se prvi misijonarji odpravili v centralno Afriko širit krščansko vero, nedvomno hudo neprijetna za zahodne cerkvene vrhove. Anglikanci so po obisku canterburyjskega nadškofa v Ruandi napovedali posebno sinodo, na kateri nameravajo dodobra pretresti svoje vrste in se zamisliti o vlogi svoje cerkve v ruandski tragediji. Medtem pa Vatikan, kjer sedi vrhovni poglavar vseh katoličanov, ki so največja krščanska skupnost v Ruandi in na vsej Črni celini, še vedno zavrača možnost, da bi se javno spovedal za grehe svojih privržencev.

S srhljivimi dogodki, ki bi jih številni kristjani radi zakopali čim globlje v pozabo, se ukvarja tudi najnovejša knjiga kanadskega novinarja Hugha McCulluma. Delo, ki nosi naslov Angeli so nas zapustili: tragedija v Ruandi in cerkev, je nekakšen končni poračun lanskega genocida, hkrati pa razgalja pogosto nečedno vlogo verskih ustanov in njenih avtoritet v pokolih.

»Res je, da so bile v Ruandi tudi svetle izjeme; bilo je nekaj resnično herojskih dejanj, žrtvovanj za sočloveka, celo mučeništev. Toda številni duhovniki so - pod prisilo ali kar prostovoljno - obrnili hrbet svojim varovancem; zbežali so, ko bi lahko nudili pomoč, zagrešili izdajstva in celo morili,« je zapisal McCullum, ki deluje v Nairobiju pri Vseafriški cerkveni konferenci (AACC).

V pogovoru za Reuter je McCullum dejal, da je treba po njegovem mnenju vzrok za vpletenost cerkve v pokole iskati v tesnih zvezah med škofovskimi krogi in režimom nekdanjega predsednika Juvenala Habyarimana, čigar umor je bil povod za izbruh obračunavanj med Hutuji in Tutsiji. Pokojni rimskokatoliški nadškof Vincent Nsengiyumva je bil več let med najpomembnejšimi privrženci Habyarimanove vladajoče stranke. Nadškofa so junija 1994 skupaj z dvema drugima visokima cerkvenima dostojanstvenikoma in desetimi duhovniki umorili tutsijski vojaki, prepričani, da je visoka katoliška srenja povezana z njihovimi smrtnimi sovražniki Hutuji in soodgovorna za genocid.

Visoka katoliška in anglikanska duhovščina je v resnico imela neposredno telefonsko zvezo s Habyarimanovo predsedniško palačo, prav tako pa ni nobena skrivnost, da so se škofje vozili naokrog v prestižnih avtomobilih in imeli na voljo zasebne prostore v sicer prenapolnjenih ruandskih srednjih šolah. V zameno za naklonjenost režima so prevzeli »sveto« dolžnost, da se vsakič, ko predsednik pride ali odide v državo, v polnem številu pojavijo na kigalijskem letališču in mu tako izkažejo neomejeno podporo.

»V Ruandi je cerkev do grla zabredla v korupcijo ter se prepustila popolnemu moralnemu in duhovnemu razkroju. Nobenega dvoma ni, da je kler deloval z roko v roki z oblastmi,« pojasnjuje McCullum.

Na žalost je tovrstna praksa na afriških tleh nekaj povsem običajnega. Kolonizacija in zasužnjevanje, ki so ju izvajale evropske države - Belgija, Francija, Italija, Nemčija, Portugalska Španija in Velika Britanija - sta vselej potekala pod močnim pokroviteljstvom katoliških in protestantskih cerkvenih vrhov.

Čvrsta vez med cerkvijo in državo se je ohranila tudi po tem, ko so si afriške kolonije v šestdesetih letih izborile neodvisnost, krščanska duhovščina pa se je prelevila v »nekakšno ministrantsko službo režimov«, kot pravi McCullum. »Ugotovitev, da se je ob osamosvojitvi s cerkvijo zgodilo enako kot z vlado, je neizbežna;

bele avtokrate so zamenjali črni.«

Krščanski kolonizatorji so v Afriko prinesli tudi koncept verske nestrpnosti in ustvarili nasprotja, ki so postala sestavni del in celo gonilo medplemenskih spopadov. »V predkolonialni Afriki ni bilo duhovnih delitev,« opozarja McCullum. »Danes pa se denimo vodstvo kenijske anglikanske cerkve utaplja v sporih zaradi etničnih napetosti; v Burundiju so vsi anglikanski škofje Tutsiji, metodisti pa Hutuji v izgnanstvu.«

Oddaljene cerkvene avtoritete, katoliške v Rimu in anglikanske v Britaniji, se očitno nočejo ozreti proti Črni celini in uporabiti svojega vpliva ter postaviti stvari na pravo mesto. Nedvomno so jih razmere v Afriki precej bolj skrbele v obdobju množičnega spreobračanja domačinov v krščansko vero. Ta del sveta je bil namreč v preteklem stoletju največji »poligon za rekrutiranje« novih katolikov in protestantov. Danes naj bi imel samo Vatikan v Afriki kar 90 milijonov »ovčic«. Ali se cerkvene oblasti res ne zavedajo svojega dolga do ljudstev, ki so jih nekoč tako usodno zaznamovale?

TERORISTIČNI NAPADI V FRANCIJI

GIA prevzela odgovornost

Ubijanje v Alahovem imenu

PARIS, KAIRO (Reuter) - Alžirska Oborožena islamska skupina (GIA) je prevzela odgovornost za val terorističnih napadov v Franciji, napovedala pa je tudi, da se bo njihov boj nadaljeval. Izjavo o prevzemu odgovornosti, ki jo je voditelj Oborožene islamske skupine Amin podpisal že 23. septembra, je agencija Reuter v Kairu prejela včeraj, vendar verodostojnosti izjave ni mogoče preveriti. »Z našim svetim bojem in vojaškimi akcijami nadaljujemo, tokrat v osrčju Francije in njenih večjih mestih, da bi dokazali, kako nas prav nič ne more ustaviti, dokler delujemo v Alahovem imenu.«

Po petkovi bombi, ki je eksplodirala v bližini pariške podzemne železnice, je včeraj zjutraj pred policijsko postajo v jugozahodnem delu mesta Toulouse razneslo še eno eksplozivno napravo. Tokrat ranjenih ni bilo, bomba pa je povzročila le manjšo gmotno škodo. Na mestu eksplozije je policija našla več ostrih kovinskih delcev, vendar izvedenci menijo, da so bili ti odvrženi po eksploziji z namenom, da bi tudi to bombo povezali s prejšnjimi napadi, ki so od julija ubili sedem in ranili več kot 130 ljudi. Razpoznavno znamenje vseh omenjenih napadov so bile namreč posode z gorivom, v katerih so bili žeblji in drugi ostri kovinski delci.

Francoska nočna mora se torej nadaljuje. Včeraj so pariški časopisi pisali, da obstaja povezava med petkovim bombnim napadom in smrtjo Kaleda Kelkala, ki je bil osumljen večine terorističnih dejanj. Kelkala so francoski orožniki ubili prejšnji teden, včeraj pa je bil pokopan nedaleč od Lyona.

GIA je prevzela odgovornost za vsaj dva teroristična napada, tudi za petkovo eksplozijo v Parizu, vendar francoska policija obravnava izjave o odgovornosti zelo previdno. »Dobro se zavedamo, da nevarnosti še ni konec. Zato moramo biti kar se da previdni,« je izjavil francoski pravosodni minister Toubon, ki pripisuje odgovornost za teroristične napade večjemu številu islamskih skupin. »Minister za notranje zadeve Debre, ki je prejšnji teden skušal prepričati ljudi, da je Kelkalova skupina edina, ki deluje v Parizu, se moti,« je zapisal levičarski Liberation.

GIA pa je sporočila, da je francoskemu predsedniku Chiraku 19. avgusta poslala pismo, v katerem ga poziva, naj postane musliman. Chirak je ponudbo zavrnil. »Želimo, da trepetate tudi v spanju. Vaše veselje bo kmalu končano in islam bo vkorakal v Francijo,« je zagrozil zastopnik alžirske Oborožene islamske skupine.

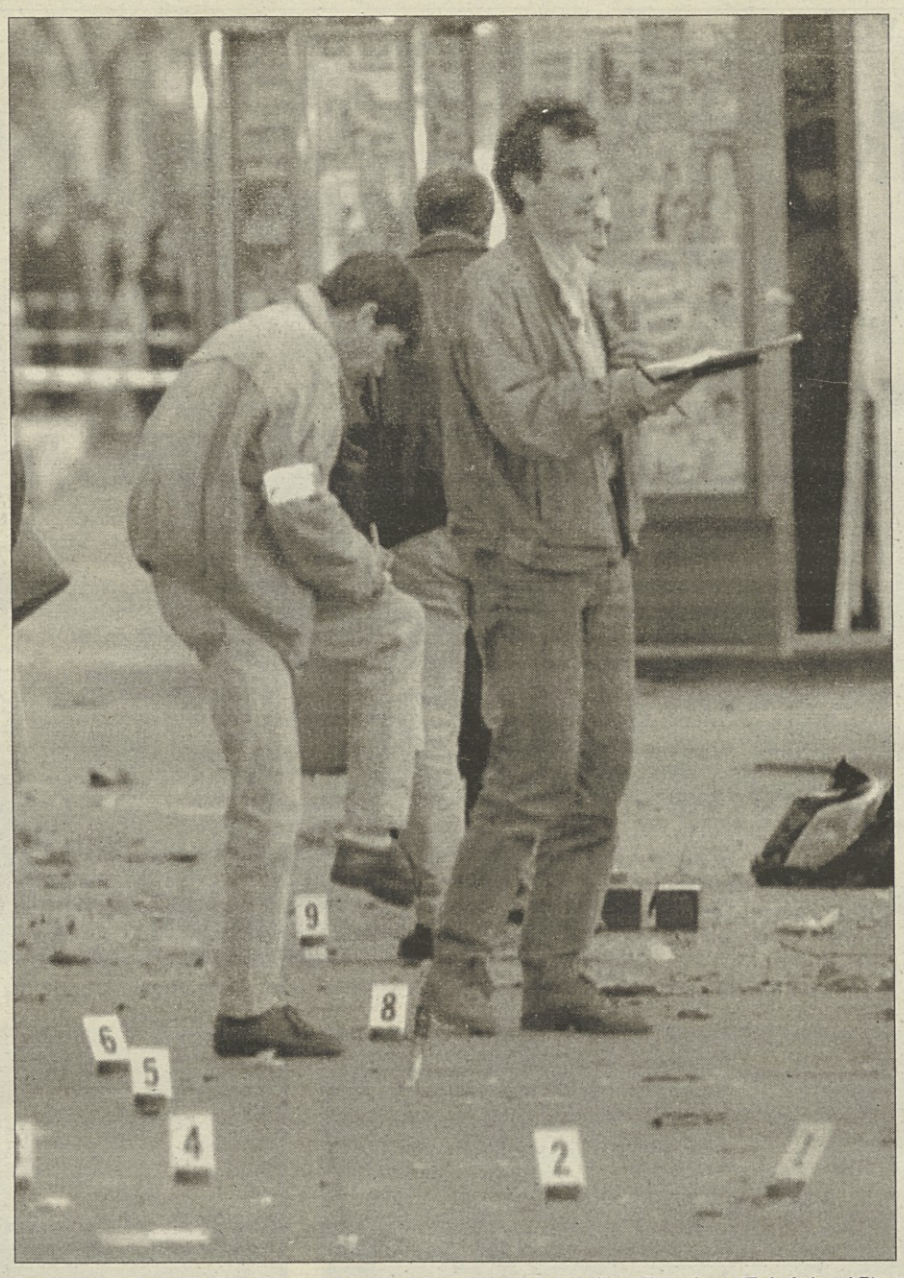

Francoski kriminalisti preiskujejo mesto včerajšnje eksplozije v Touolusu (Telefoto: AP)

AFERA AGUSTA OGROŽA POLOŽAJ VODITELJA ZVEZE NATO

»Claesu je odzvonilo«

BRUSELJ, WILLIAMSBURG (Reuter) - Prihodnost Willyja Claesa kot generalnega sekretarja Severnoatlantske zveze je ogrožena. Včeraj so belgijski mediji zapisali, da bo vrhovno belgijsko sodišče predlagalo, naj nekdanjega belgijskega zunanjega ministra obtožijo korupcije in prevare.

Willyju Claesu je odzvonilo - se glasi naslov v včerajšnjem La Libre Belgique. »Če mu je kaj do ugleda Nata, naj odstopi sam.

Vrhovno sodišče le redko obtoži tako pomembnega mednarodnega politika in že zato z delom ne more več nadaljevati,« je zapisal novinar dnevnika De Gazet van Antwerpen. »Claes mora odstopiti. Kdo mu lahko to vbije v glavo? »pravi Het Laatste Nieuws.

Claes, ki se trenutno nahaja v Združenih državah, pa je zanikal vse, česar ga belgijski časopisi obtožujejo. Izjavil je, da ne vidi vzroka za svoj odstop z mesta voditelja organizacije Nato. »Sem popolnoma nedolžen,« je dejal na novinarski konferenci, ki je sledila dvodnevnemu srečanju Natovih obrambnih ministrov v Williamsburgu v Virginiji.

Belgijsko vrhovno sodišče naj bi prihodnji teden predlagalo parlamentu, naj Claesu odvzame imuniteto, ki mu je bila pripisana v času, ko je bil še minister, ter ga obtoži korupcije in prevare, so sporočili belgijski mediji. Svojih virov pri tem niso navedli, vendar so nakazali, da je novica prišla na dan po posebnem sestanku parlamentarne komisije. Mediji obtožujejo Claesa vpletenosti v »zadevo Agusta«, zaradi katere so že odstopili štiri belgijski ministri od januarja 1994 dalje.

Voditelj Nata naj bi tako kot večino belgijskih socialističnih prvakov podkupil italijanski proizvajalec helikopterjev Augusta, ki si je prizadeval podpisati pogodbo z belgijsko državo v letu 1988.

V Belgiji mora priskavo, ki zadeva politike, vedno odobriti parlament. Po ustavnem pravu ima parlament tudi pravico, da ministre obtoži in jih privede pred vrhovno sodišče. Belgijski radio je že sporočil, da se obtožbe, ki jih je mogoče najti v poročilu javnega tožilca Jacquesa Veluja, nanašajo na Claesa.

Enajst članov parlamentarne komisije se je z vsebino Velujevega poročila seznanilo že v petek. Komisija naj bi se znova sestala v torek in se takrat odločila, kako bo nadaljevala.

»Nedolžen sem,« trdi Willy Claes (Telefoto: AP)

GRUZIJA / PREDVOLILNI BOJ

Ševardnadze: Ne bom dovolil razkosavanja republike!

KUTAISI, Reuter - Gruzinski voditelj Edvard Ševardnadze je začel predsedniško kampanjo z izjavami, da ne bo dovolil razkosavanja petmilijonske republike, ki jo pretresajo etnični nemiri. Ševardnadze, ki je prejšnji mesec le za las ušel poskusu atentata, je v petek objavil svojo kandidaturo na petih predsedniških volitvah, ki bodo potekale novembra. Od vseh kandidatov ima največje možnosti za zmago.

Včeraj je Ševardnadze v Kutaisiju odkril spomenik kralja Davida, tako imenovanega »graditelja«, ki je združil Gruzijo in ji pred 800 leti prinesel obdobje blaginje. »David bi nam moral biti zgled s svojim odnosom do ozemeljske celovitosti dežele. Združil jo je z miroljubnimi sredstvi, mi pa ne smemo dovoliti njenega razkosavanja,« je bivši sovjetski zunanji minister povedal množici po odkritju velikega bronastega spomenika na mestu, kjer je nekoč stal Leninov kip. Ševardnadze sicer nosi suknjiče in kravate in ne ohlapnih oblačil 11. stoletja, vendar to ne spremeni dejstva, da se srečuje z enakimi težavami kot gruzinski voditelji pred njim - s separatističnimi vojnami in civilnimi spori, ki deželi niso prizanesli niti v moderni zgodovini. Kandidatovo potovanje v Kutaisi je nesporno dišalo po predvolilni kampanji - celo poklenil je pred Davidovo grobnico in poljubil sarkofag, nato pa si je ogledal še nogometno tekmo.

Ševardnadze se srečuje s separatističnimi gibanji v črnomorski regiji Abhazija in v Južni Osetiji, pa tudi z manjšimi etničnimi težavami. Položaj v Abhaziji je najbolj zapleten. Separatisti so tam leta 1993 strmoglavili vlado, zdaj pa zahtevajo tako imenovano samostojnost. Odnosi so zelo zaostreni, dvesto tisoč beguncev pa se po letu dni bojev, ki so zahtevali več tisoč žrtev, še zdaj ne more vrniti na svoje domove. Ševardnadze je čedalje bolj nestrpen, saj je spodletel tudi poskus mirovnih pogajanj, v katerih naj bi posredovali ZN in Rusija. Predsednik Otar Patsatsia je v torek dejal, da bi opazovalci ZN in ruski mirovniki morali oditi, kar utegne govoriti o tem, da se v Tbilisiju pripravljajo na vojaško akcijo proti separatistom.

V Južni Osetiji bi se lokalna vlada rada združila s svojimi etničnimi sorodniki v ruski Severni Osetiji. Najverjetneje ne bodo storili ničesar - vsaj do decembrskih volitev v Rusiji ne. Za uresničitev njihovih želj bi bila najbolj ugodna morebitna komunistična ali nacionalistična večina v ruskem parlamentu. Široko avtonomijo pa si je priborila večinsko muslimanska Adžarija ob Črnem morju, kjer vodstvo komajda upošteva želje centralne vlade. Tbilisi ima le malo besede tudi pri dogajanju v južnem, armenskem delu republike. Nekateri nacionalistični politiki gruzinske sosede Armenije namigujejo, da bi oni za to območje znali bolje poskrbeti.

Lawrence Sheets

NOVICE

Bombni atentat v Kolumbiji

BOGOTA (Reuter) - V petek je v majhnem kolumbijskem mestu Yumbo v bližini vojaškega oporišča eksplodiral avtomobil bomba. Ranjenih je bilo osem oseb, med njimi tudi trije otroci. Po ocenah policije naj bi bilo v avtomobilu približno dvajset kilogramov eksploziva. Na kraju atentata je policija našla letake levičarske gverilske skupine Kolumbijske revolucionarne oborožene sile.

Denardu bodo sodili v Franciji

PARIZ (Reuter) - Plačanca Boba Denarda so privedli v Francijo, kjer ga čaka sojenje. Za njim so francoski sodni organi razpisali mednarodno tiralico zaradi kršitve pogojne kazni. Denardu naj bi na zahtevo komorske vlade sodili tudi zaradi umora predsednika Ahmeda Abdallaha leta 1989. Usoda tridesetih belih plačancev, ki so sodelovali pri poskusu državnega udara na Komorih, še ni povsem jasna. Plačance so francoske vojaške oblasti predale komorskim žandarjem. Pariški viri navajajo, da bi jih lahko po zaslišanju izgnali. Francoske enote se medtem umikajo z otočja, kjer bo ostalo le sto francoskih vojakov, ki bodo pomagali pri obnovitvi komorske vojske.

Palestinke nočejo zapustiti zapora

JERUZALEM (Reuter) - Ker je Izrael zavrnil osvoboditev štirih palestinskih zapornic, vpletenih v poboje Izraelcev, se je tudi preostalih triindvajset sicer osvobojenih Palestink odločilo, da bodo v znak protesta ostale za zapahi. Predstavnik PLO je Izrael obtožil, da ne spoštuje sporazuma, s katerim se je obvezal, da bodo osvobojene vse Palestinke. Izraelski zunanji minister Šimon Peres je včeraj izrazil upanje, da ta zaplet ne bo vplival na današnje srečanje med njim in Arafatom, na katerem naj bi se pogovarjala o podrobnostih izraelskega umika z Zahodnega brega. »Palestincem smo povedali, da bomo predlagali izpustitev vseh zapornic, toda razložili smo jim tudi, da ni vse v naši pristojnosti. O nekaterih stvareh odloča vlada, o drugih predsednik in o tretjih vojaški poveljniki,« je dejal Peres. V Gazi pa je policija za dve uri priprla ravnateljico dekliške šole. Palestinski viri trdijo, da so jo hoteli prisiliti v podpis jamstva, da na šoli ne bodo izobešali palestinske zastave. Zaradi tega je kasneje prišlo pred šolo do pretepa med palestinskimi in židovskimi učenci, v katerem je morala posredovati izraelska policija.

Groznemu grozi izredno stanje

MOSKVA (Reuter, dpa) - Ruski predsednik Jelcin zaradi petkovega napada na poveljnika ruskih sil v Čečeniji Anatolija Romanova razmišlja o uvedbi izrednega stanja v Groznem, da bi tako preprečil obnovitev spopadov. Zdravstveno stanje Romanova, ki je bil v atentatu huje ranjen, se medtem izboljšuje. Zdravniki so se odločili, da ga bodo iz Vladikavkaza premestili v moskovsko bolnišnico. Čečenski vojaški poveljnik Aslan Maškadov je atentat označil kot »nedopustno kriminalno dejanje« in pozval »vse, ki so za mir«, naj preprečijo nove vojaške avanture. Včeraj je v Groznem v bližini stavbe, v kateri je predstavništvo Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, eksplodirala granata. Žrtev ni bilo, krivca pa za zdaj še niso našli. Ruski viri poročajo, da sta v zadnjih 24 urah zaradi napadov na ruske sile v Čečeniji umrla dva vojaka, šestnajst pa je bilo ranjenih. V Groznem so že uvedli policijsko uro, zato se ljudje sprašujejo, kaj bi pomenila uvedba izrednega stanja, ki jo napoveduje Kremelj.

VLADNA KRIZA V AVSTRIJI

Strasti se nočejo umiriti

Kancler Vranitzky proti predčasnim volitvam

DUNAJ (I. L., Reuter) - Avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky je včeraj nadaljeval prizadevanja za čimprejšnji konec vladne krize, ki so jo izzvala nesoglasja med koalicijskima strankama pri oblikovanju proračuna za prihodnje leto.

Po telefonu se je pogovarjal s predsednikom Ljudske stranke Wolfgangom Schüsllom, ki pa še naprej zavrača pogajanja, vse dokler socialdemokrati ne bodo oblikovali popolnoma novega predloga proračuna. Avstrijski predsednik Thomas Klestil, ki je že zavrnil predlog ljudske stranke, da bi tudi sam sodeloval pri pogovorih o proračunu, je včeraj vladni partnerici pozval, naj se spet sestaneta, in ju hkrati opozoril, da večina avstrijskih volilcev nasprotuje predčasnim volitvam.

Avstrijski vladi se mudi, saj ima le še dva tedna časa, da pošlje v parlamentarne klopi proračun za leto 1996. Sicer pa ponuja avstrijska ustava za rešitev vladne krize poleg predčasnih volitev še druge možnosti, kot so sprejetje provizoričnega proračuna, možnost, da parlament odloča v predlogu proračuna ene od vladnih strank ali pa oblikovanje manjšinske vlade. Dunajski dnevnik Kurier je v petkovi večerni izdaji že napovedal, da bodo predčasne volitve še pred božičem.

Nedeljske teme

MI, BANKE, SLOVENSKA VLADA IN ŠE KAJ ...

Ali smo sposobni trezne razsodnosti in mirnih živcev?

BOJAN BREZIGAR

Tržaška kreditna banka in dogajanja okoli nje so bila v preteklem tednu osrednja tema pozornosti slovenske manjšine. Zasenčila so druge dogodke, ki jih ni manjkalo, od manifestacije za Kmečko banko do obiska predsednika Scalfara in njegovega srečanja s slovensko manjšino.

Čemu tolikšna pozornost? Nedvomno je zaskrbljenost za usodo Tržaške kreditne banke, ki je nastala - to velja omeniti - kot delna odškodnina za škodo, ki jo je slovenski manjšini v Italiji prizadejal fašizem, velika, saj smo Slovenci v Italiji na to banko čustveno in tudi finančno vezani. Naše ustanove se namreč že leta zanašajo prav na ta bančni zavod, ko potrebujejo predujeme na državne in deželne prispevke, poleg tega pa je TKB podpornik oziroma sponzor številnih kulturnih in športnih društev oziroma ustanov. Vendar pa je glavni razlog za pozornost po vsej verjetnosti nekje drugje: iskati ga je treba v stališču slovenske vlade, ki je postavilo na glavo domala vsa dosedanja razmišljanja o odnosih med slovensko manjšino v Italiji in matično domovino.

Ko bi hoteli o tem odnosu napisati pravljico, bi začeli s tradicionalnim »Nekoč je bil subjekt...« Bil je zares, vsaj navzven. Vsem, ki so skozi leta in morda desetletja spremljali takratne italijansko-jugoslovanske odnose, je ostal v spominu stavek, ki so ga na uradnih srečanjih izrekali jugoslovanski predsedniki in ministri: manjšino je treba zaščititi tako, da bo sama zadovoljna s to zaščito. Zato se je treba z njo pogovarjati.

Časnikarjem, ki smo spremljali obiske, je to stališče zvenelo v ušesih, čeprav smo razumeli, da gre tudi za fasado, v ozadju pa so bili dogovori o cestah, o posojilih in o drugih gospodarskih poslih, pa tudi politične finese o vlogi neuvrščenih v iskanju ravnotežja med blokoma.

Vse to je zgodovina. Tisti, ki smo dogajanja tudi osebno doživljali, smo upali, da bo sedaj, po padcu političnih pregrad, ki so dolga leta pogojevale odnose med manjšino in matico, mogoče ustvariti nove odnose, ki bi temeljili na enakopravnih pogledih se zlasti na vprašanja, ki so nam skupna in pri katerih bi bila lahko integracija v obojestransko korist.

Eno takih področij je nedvomno gospodarstvo in ena takih možnosti je bil predlog o sodelovanju med Tržaško kreditno banko in nemško banko s slovenskim kapitalom LHB. Kaj se je zgodilo in kakšni nevarnosti je sedaj izpostavljena Tržaška kreditna banka smo že napisali. Tokrat bo zato koristna predvsem analiza nekaterih aspektov stališč slovenske vlade.

Slovenska vlada je, kot vsaka vlada, politični organ. V stališču o Tržaski kreditni banki pa je čudna zmes ekonomskih ocen in političnih stališč.

Na ekonomskem področju sta obstajali dve možni oceni: se investicija izplača ali se ne izplača. O tem ne bomo sodili, čeprav smo ugotovili, da je Ljudska banka iz Brescie, ki menda ni dobrodelna ustanova, ocenila, da se investicija izplača. Dopuščamo tudi možnost, da ima Brescia drugačne interese, kot naj bi jih imela LHB, sicer pa je to razglabljanje pravzaprav odveč, saj je slovenska vlada v svojem dokumentu napisala, da se investicija izplača, kajti vlada formalno ni rekla »ne«, ampak je postavila vrsto pogojev ki s sedanjostjo nimajo veliko skupnega, ampak zadevajo dejavnost banke v prihodnjih petih letih. Torej, iz dokumenta slovenske vlade lahko sklepamo, da investicija vendarle ni tako slaba, da bi vlada dejala, da je zanjo nesprejemljiva in bo raje drugače pomagala manjšini.

Ostaja torej politična ocena. Vlada je izrekla nezaupnico sedanjemu vodstvu banke in sedanjim delničarjem, katerim želi za dobo pet let odvzeti pravico do upravljanja banke. Zanimivo je, da pri tem slovenska vlada ne priznava nobene drugačne pravice tistim slovenskim zamejskim zasebnikom in podjetnikom, ki so iz lastnega žepa pri eni prejšnjih dokapitalizacij odkupili delnice, ampak tudi te dejansko razlašča za dobo petih let. Zanimivo je tudi, da slovenska vlada ne trdi, da bo vodstvo banke izbrala med slovenskimi zamejskimi gospodarstveniki, denimo iz drugega tabora, ampak želi banko voditi iz Ljubljane. Skratka, z odkupom borih 20 odstotkov želi slovenska vlada upravljati Tržaško kreditno banko za dobo petih let. Res čuden odnos do manjšine!

Pred nekaj meseci smo v nedeljskem uvodniku, ki je požel tudi nekaj kritik, pisali o »omejeni subjektnosti« slovenske manjšine v Italiji. Govorili smo prav o gospodarstvu, kjer je v sedanjem času nemogoče govoriti o zaprtih sistemih, ampak sta nujno potrebna sodelovanje in integracija, brez katerih danes gospodarskih dejavnosti ne moremo pojmovati. Mislili smo seveda tudi na Tržaško kreditno banko in »omejeno subjektnost« smo pojmovali kot potrebo po čedalje večji soodvisnosti in povezavi med Ljubljano in Trstom, med matico in manjšino, pri čemer smo zmeraj razumeli vlogo manjšine kot subjekta, pa čeprav jo sodobni gospodarski tokovi silijo k večji integraciji kot v preteklosti.

V tem modelu je prostora za vse, tudi za drugačne odnose med matico in manjšino in za drugačne odnose znotraj manjšine same, kajti marsikateri pripadnik naše manjšine se že zaveda, da zaostrovanje odnosov ne vodi nikamor, razen v pogubo. Primera Kmečke banke in Tržaške kreditne banke sta simptomatična.

Čas, v katerem živimo, terja zato novih odnosov med slovensko manjšino v Italiji in Republiko Slovenijo ter njenimi institucijami, pa tudi znotraj manjšine same. To smo menda vsi razumeli. Očitno pa niso vsi razumeli, da tega, kar enkrat izgubimo, ne bomo dobili več nazaj kar tako. Na primer, če bo Ljudska banka iz Brescie postala večinski lastnik Tržaške kreditne banke, je Slovenci ne bomo več dobili nazaj; nikoli več, čeprav bi vse svoje delnice izročili v varstvo slovenski vladi. Zato je muzanje ob »usihanju studencev« nerazumljivo, nerazsodno in, glede na posledice, nesprejemljivo za vsakega zdravo mislečega pripadnika naše skupnosti. To pa seveda ne pomeni, da je vsa resnica na eni strani, da se vsa krivica dogaja samo eni strani ali da je vse, kar imamo, dobro in mora zato ostati nespremenjeno. Kje, pa, tega ne misli več niti največji naivnež. Najti bo treba novih rešitev. Da bomo premostili sedanje stanje, pa potrebujemo trezne razsodnosti in mirnih živcev. Vprašanje je, ali jih imamo.

ZGODOVINA

Kako so ustanavljali in prodajali naše banke

Kakšni so bili v preteklosti odnosi med Trstom in Gorico na eni, ter Ljubljano na drugi strani, na področju bank in gospodarstva nasploh? Nanje sem obudil svoj spomin, potem ko sem v sredo v Primorskem dnevniku prebral uradni sklep ljubljanske vlade v zvezi z morebitnim vstopom frankfurtske LHB banke v Tržaško kreditno banko.

Ne bom se spuščal v današnje dogajanje, saj smo o tem v teh dneh že veliko brali in brez dvoma bomo še. Ker se ukvarjam s preučevanjem naše gospodarske in druge zgodovine, ker sem se poglobil v dokumente najdene v arhivih od Gorice do Dunaja, od Trsta do Celovca, od Vidma do Kopra in Ljubljane, bi rad tu nekaj napisal o odnosih med Primorsko in »kontinentalno« Slovenijo v daljni in nam bližnji preteklosti. Niso bili vedno rožnati.

Prvo slovensko banko pri nas smo Slovenci ustanovili v Gorici na samem začetku l. 1883. Bila je to Goriška ljudska posojilnica. Našim prednikom je bil za vzor Mihael Vošnjak, Štajerc, poslanec v dunajskem parlamentu, ki ga poznamo kot »očeta slovenskih posojilnic«. Brez gospodarske samostojnosti tudi jezikovne ter kulturne ne bo, je po zgledu Čehov menil Vošnjak. Na Štajerskem in tudi na Koroškem je že v sedemdesetih letih dal pobudo za ustanovitev več kreditnih zavodov, l. 1883 je v Celju ustanovil Zvezo slovenskih posojilnic. Tudi goriška je vstopila vanjo. Dve desetletji kasneje je na podobno pot šel Janez Evangelist Krek. Kasneje se je Mihael Vošnjak s sinom Bogumilom (kasnejšim ministrom v jugoslovanski kraljevi vladi) preselil v Gorico in zbral okrog sebe vrsto odličnih ljudi. Iz svoje razkošne rezidence v Vili Judit na takratnem Tekališču Franca Jožefa (danes Corso Italia) je še naprej vodil Celjsko zvezo, ki se je takrat zelo razširila. Bil je liberalec, ni pa bil všeč ljubljanskim liberalnim prvakom, ki so leta 1907 ustanovili konkurenčno liberalno zvezo posojilnic in zadrug, da bi si z njo pridobili tudi večjo politično moč.

Henrik Tuma je bil veliki mislec. Veliko se je ukvarjal s politiko, publicistiko in planinstvom. Bil pa je velik protagonist tudi na gospodarskem področju. Ne samo v Gorici, kjer je živel ob prehodu iz prejšnjega v naše stoletje. Gledal je predvsem na Trst, ki ga je upravičeno smatral ne le kot tudi slovensko okno v svet, marveč tudi kot kraj, kjer bi se lahko razbohotila podjetnost slovenskih ljudi.

Potem ko je leta 1897 dal pobudo za ustanovitev Trgovsko obrtne zadruge v Gorici, t.j., imenu navkljub, prve slovenske kapitalistične banke v naših krajih, je delal na tem, da bi se tudi v Trstu ustanovila slovenska kapitalistična banka.

Tuma je bil s stikih s slovenskim tržaškim mogotcem Kallistrom. Ta se je bil uveljavil v trgovini s čezmorskimi deželami. Razpolagal je s kapitalom od 7 do 8 milijonov takratnih kron. Koliko je bilo to? Na osrednji goriški ulici si lahko palačo kupil za 30 do 40.000 kron. Tuma je pridobil soglasje nekaterih takrat najpomembnejših slovenskih bank. V novo snujočo se banko naj bi pristopili Celjska posojilnica, Ljudska posojilnica v Ljubljani, Tržaška posojilnica in Hranilnica, Goriška ljudska posojilnica in Trgovsko - obrtna zadruga v Gorici. Nova banka naj bi nosila ime »Kallister & Co«. Nosilca akcije sta bila Tuma in tržaški odvetnik Gregorin. Pridobila sta naklonjenost Mihaela Vošnjaka ter tudi katoliškega prvaka Ivana Šušteršiča. Takšna banka bi postala vodilna v slovenskem in med vodilnimi tudi v širšem slovanskem svetu, saj so nameravali priti zraven tudi Hrvati. Pa iz tega ni bilo nič. Ljubljanski župan Ivan Hribar je hotel imeti takšno osrednjo banko hotel imeti. Kallister pa ni želel v kontinentalni podvig, v »čitalniško« mentaliteto. Leta 1900 je bila ustanovljena Ljubljanska kreditna banka, pretežno s češkim kapitalom takrat že močne Živnostenske banke iz Prage.

Smo še vedno v avstrijskih časih. Tik pred koncem stoletja je v goriško nadškofijo prišel za škofa Jakob Missia. Do današnjih dni je to edini slovenski kardinal. Na Dunaju in v Rimu je užival velik ugled. Na Kranjskem je prej z uspehom uveljavil katoliško gibanje na vseh področjih življenja. Liberalcem je ostala le Ljubljana. Rezultat je bil, da so vsi poslanci Kranjske, razen ljubljanskega, prišli iz vrst Slovenske ljudske stranke. Še zlasti so se na slovenskem podeželju na pobudo Janeza Evangelista Kreka razširile posojilnice in zadruge. Tudi na Goriškem so pričeli te versko ločene posojilnice ustanavljati tik pred koncem stoletja. V kasnejših letih je prišlo celo do tega, da so iz konkurenčnih razlogov v isti vasi z nekaj desetimi ali morda sto hišami tako liberalci kot klerikalci ustanovili vsak svojo posojilnico, brez vsake gospodaske osnove. To se je pokazalo trideset let kasneje, ko je prvi veter odpihal eno in drugo.

V Gorici je nadškof Missia dal povod za razkol v do takrat enotnih slovenskih vrstah. S to nadškofovo integralistično linijo je soglašalo kar precej duhovnikov, ne pa vsi. Še zlasti ne tisti okrog dr. Antona Gregorčiča, ki niso hoteli razbiti odnosov s sicer konkurenčnimi in tudi osovraženimi liberalci Andreja Gabrščka in Henrika Tume, ker so menili, da je v enotnosti moč pred italijanskim pritiskom. Missia pa je vztrajal in tudi uspel, tudi na dokaj čuden način. Kot njegovi predniki je postal predsednik Goriške hranilnice. To je bila najbolj razširjena banka. Imela je trojezičen naslov: »Görzer Sparkasse - Cassa di Risparmio - Goriška hranilnica«. Že od svojega nastanka je del svojih dobičkov s pomočjo župnikov delila med reveže. Kar na lepem so se tisti župniki, ki so bili na strani Antona Gregorčiča, znašli brez te denarne pomoči. V hranilnici so jim povedali, da je denarja premalo za potrebe vseh. Brez podpor pa so ostali le reveži tistih župnikov, ki niso hoteli slediti navodilom o razkolu. Po enem ali dveh letih so ti župniki razumeli za kaj resnično gre in izbrali »pravo pot«. Kako takšnim posegom pravimo danes, je bralcem najbrž dobro znano.

Konec prvega desetletja se je Trgovsko - obrtna zadruga v Gorici znašla v težavah. V Avstriji je takrat prišlo do gospodarske krize. V težavah so se znašle številne banke. Pri nas v Gorici tudi Furlanska banka in Banca popolare goriziana. Furlanska banka je bila centralna za sistem Faiduttijevih katoliških posojilnic in zadrug. Prevzela jo je Banca Trentina, ki je v Trentu vodila sistem tamkajšnjih katoliških posojilnic. Banca popolare goriziana je bila banka goriških italijanskih liberalcev - iredentistov. Denar za njeno rešitev so dobili z Dunaja. S slovensko trgovsko - obrtno zadrugo pa je bil križ. Denarja za njeno rešitev ni bilo od nikoder, ne iz Ljubljane ne iz Gorice. Tudi v slovenskem liberalnem taboru je že prej prišlo do razkola. Gabršček in Tuma sta se gledala kot pes in mačka. Še najbolj so se tega veselili goriški slovenski klerikalci. Ko je TOZ šla v pogajanja z goriško deželno upravo, da bi ta odkupila Hotel Südbahn na Telovadnem trgu (današnje vojaško poveljstvo na trgu Battisti), je obveljal slovenski politični »veto«. Hotelska stavba je bila last TOZ. Ko bi ji ga uspelo prodati, bi bila banka rešena. Pogajanja se niso uspešno končala po »zaslugi« klerikalnega voditelja dr. Antona Gregorčiča, ki je takrat imel odločujočo besedo v goriškem deželnem odboru. Dežela stavbe ni odkupila, TOZ je ostala v težavah. Leta 1912 je morala v likvidacijo. Ta je potekala prepočasi in rešitev ni bilo. Avstrija je šla rakom žvižgat, prišla je Italija. Ko je likvidacijski odbor sredi dvajsetih let hotel rešiti, kar se je rešiti dalo in Trgovski dom prodati zasebnikom, bratoma Lutman iz Ajdovščine, so se zbudili slovenski klerikalci in bili proti tej prodaji. V osebnem arhivu poslanca dr. Josipa Wilfana je daljše pismo (podpisalo ga je kaknih 80 prvakov krščansko - socialne struje na Goriškem) v katerem nasprotujejo vsakršni prodaji Trgovskega doma, pa čeprav bi to stavbo kupil slovenski podjetnik. Čeprav ti ljudje niso prihajali na prireditve v Trgovski dom, kjer so bila liberalna društva, so v svoji akciji uspeli. Poslanec in odvetnik Karol Podgornik, ki je bil predsednik likvidacijskega odbora, je takrat razočaran odstopil z vseh funkcij v Političnem društvu Edinost. Trgovski dom ni bil prodan zanesljivim slovenskim osebam. TOZ je ostala v likvidacijskem postoku.

Kmalu za tem, zahvaljujoč se sporom v slovenskem taboru, je rimska vlada odv. Podgornika in druge člane likvidacijskega odbora odstavila. Kako je v kasnejših letih bilo tako s Trgovsko obrtno zadrugo in Trgovskim domom dobro vemo: za bagatelno ceno ga je kupila fašistična stranka. Danes kričimo o fašistih, preradi pa pozabljamo, da je nevoščljivost nekaterih med nami odprla vrata njihovemu nasilnemu ukrepanju. Se danes zgodbica ponavlja?

Vrnimo se nekoliko nazaj. Ko se je Trgovsko - obrtna zadruga znašla v težavah, so tudi v Ljubljani mirno gledali na dogajanje. Njihova »mirnost« pa je skrivala velik interes. Potem ko je Ljubljanska kreditna banka v Trstu svojo podružnico odprla v novembru leta 1908 in z njo uspevala, je pogledala tudi v Gorico. Ugotovila je »praznino«, do katere je prišlo zaradi težav TOZ in v tem mestu v letu 1910 odprla svojo podružnico. Leto prej ustanovljena Kmečka banka je namreč pričela z delom kot majhna banka, pa čeprav so imeli njeni pobudniki velike ambicije: prevzeti klientelo že nedelujoče TOZ. To pa jim ni uspelo. Bili so zelo previdni in tudi nevešči bančnega poslovanja, zaradi tega so se omejevali na sprejemanje hranilnih vlog in dajanje posojil. V Gorico je prišla Ljubljanska kreditna banka, ki je imela po zaslugi praške Živnostenke banke stike z bankami v vsem cesarstvu. V Goriški podružnici LKB, ki je najprej poslovala v stavbi zadružne zveze na Korzu, potem pa v Trgovskem domu, so zaposlili več kot deset ljudi. V službo so vzeli tudi takšne uradnike, ki so se aktivno udejstvovali v slovenskih društvih v Gorici. Poslovanje te banke je bilo vsekakor uspešno za slovensko narodnostno skupnost v Gorici in tudi za ljubljanske lastnike.

Banka je v Gorici in Trstu nadaljevala z delom tudi potem, ko so naši kraji prišli v okvir italijanske kraljevine. Fašistična vlada ni gledala s simpatijo na številne slovenske banke in posojilnice. V Trstu so neslovenske delničarje, zavzete fašiste, vsilili v slovenske banke in kaj kmalu so te prenehale z delovanjem. V Gorici je šlo v nekoliko milejši obliki. Marsikateri banki so odvzeli njeno »zaledje«, t.j. klientelo. Bilo je bolj malo razlogov, da bi še obstajala, zaradi tega so jo člani sami likvidirali. Kako je bilo s Trgovsko - obrtno zadrugo vemo.

Tudi s posojilnicami na podeželju ni bilo drugače, pa čeprav marsikatera ugotovitev in podatki, ki smo jih v zadnjem času brali v ljubljanskih časopisih in uradnih dokumentih, nikakor ne ustrezajo resničnemu stanju. Nekaj desetin posojilnic je prestalo fašistični režim, podpiralo partizansko gibanje, delovalo in pri nas deluje še danes.

Fašistična vlada se je hotela znebiti slovenskih bank iz Prage in Ljubljane, ki so imele pri nas svoje podružnice. Češka Živnostenka banka je svojo tržaško podružnico prodala italijansko-ameriški Banca d'America e d'Italia. Z Ljubljansko kreditno banko je stopila v stik Banca Nazionale del Lavoro iz Rima. Sicer so v Ljubljani najprej nameravali predati tržaško in goriško podružnico slovenskim ljudem v teh krajih. Na seji upravnega odbora LKB 12. marca 1926 so govorili o tem, »da bi dve inozemski podružnici prepustili novo se snujoči banki tržaškega zadružništva oziroma tam privatnih slovenskih krogov proti primernemu zavarovanju našega vpliva pri tej banki in seveda le pod pogojem, da prevzame nova banka celotni tamkajšnji status.« O tem je poročal generalni direktor Tykač. V arhivu LKB so ohranjena mesečna poročila o poslovanju tako v goriški kot tržaški podružnici kot seveda tudi zapisniki upravnega sveta, v katerih beremo marsikaj zanimivega o poteku pogajanj za prodajo teh podružnic. Če je v samem začetku bila namera, da bi podružnici prodali Slovencem, v Trstu se je za to zavzemal še zlasti odv. Josip Agneletto, ki je bil vodilni v tamkajšnji Zadružni zvezi, se je mnenje Ljubljančanov kasneje spremenilo. ker pogajanja s Tržačani niso bila zanje ugodna. Ker sta podružnici izgubljali posle in torej zaslužek, so v Ljubljani sklenili sprejeti ponudbo Banca Nazionale del Lavoro e della Cooperazione iz Rima. Pogajanja je vodil eden izmed direktorjev, Schwinger, ki je na seji 18. avgusta poročal, da je bil z rimsko banko že dosežen sporazum za prodajo goriške podružnice. Predsednik LKB Defranceschi in upravni svetnik Bonač, ki sta segla v razpravo, sta Schwingerja pooblastila, da do konca izpelje prodajo. 27. oktobra 1928 je bil za goriško podružnico posel sklenjen, nadaljevala se je razprava o tržaški, saj o tej »čakajo na gotove obljube naših vladnih krogov«, piše v zapisniku. Kakšne so bile te obljube iz zapisnika nisem ugotovil. 28. septembra 1929 so Ljubljančani tudi svojo tržaško podružnico prodali že prej omenjeni italijanski banki. V obeh primerih so Ljubljančani lepo zaslužili in s tem bili zadovoljni. V upravnem odboru Ljubljanske kreditne banke so l. 1930 bili: dr. Peter Defranceschi, predsednik; Alojz Vodnik, podpredsednik; člani pa Franc Bonač, Ivan Jelačin ml., dr. Alojzij Kokalj, Ivan Korečan, Ladislav Pečenko, dr. Ernesto Renar, Leo Souvan, dr. Edo Šlajmer, Josip Špitalsky, Alojzij Tykač in Herbert Woschnagg.

Za nas je morda tolažilno le to, da je - podatke imam za goriško podružnico, ne pa za tržaško - Banca Nazionale del Lavoro sprejela v službo nekatere od 12 uslužbencev. Ostali so morali s trebuhom za kruhom tudi v dežele čez ocean.

Marko Waltritsch

KULTURA

ZDRUŽENJE TRIESTE CONTEMPORANEA IN NJEGOV IZZIV TRSTU

Dialogi z umetnostjo (v obliki monologa)

Po dolgem mrtvilu se pobuda, ki jo za oktober in november najavlja združenje Trieste contemporanea, predstavlja kot dejansko »živ kulturni stik« Trsta s svojim zaledjem, za razliko od nekaterih prejšnjih muh enodnevnic pa je tokrat načrt široko zasnovan s pogledom v bodočnost. Gre za izjemno bogat izbor iz sodobne ustvarjalnosti v srednjeevropskem prostoru in v ta prostor se povsem naravno vključuje slovenska umetniška ponudba z glasbo, likovno ustvarjalnostjo in filmom. Ob konkretni podpori tržaške Trgovinske zbornice, ki je načrt finansirala, je umetniško vodstvo poverjeno kulturnim krožkom in ustanovam (muzeju Revoltella, združenjem Bonawentura, Studio Tommaseo, Alpe Adria film, l'Officina, Chromas, Goethe Institutu, skupini I cameristi Triestini), najbolj spodbudno pa se mi zdi, da je v predstavitveni mapi pod posameznimi sekcijami (za likovno umetnost, film, glasbo, raziskovalno delo, gledališko dejavnost) ime človeka, ki je profesionalno odgovoren zanje. Ta nezanemarljiv detalj je v resnici kolumbovo jajce: politično-ekonomska oblast je pobudo omogočila, stroka pa jo je izpeljala.

Povsem napačno bi bilo misliti, da slovenska prisotnost ni izpostavljena, ker ni nikjer opazno ime te ali one slovenske institucije v Italiji: res je, domačih slovenskih ustanov ni zraven, so pa zato med organizatorji, poustvarjalci, ustvarjalci in strokovnjaki prisotni posamezni Slovenci v Italiji (Aleksander Rojc, Vojko Cesar, Corrado Rojac, Dimitrij Volčič in D. Bratina). Mogoče se bo kdo namrdnil, češ, kaj nam to pomeni, ko pa v tej pobudi nismo »organizirano« prisotni z uradnim pečatom »slovenskosti«. Prav v tej avtomatizirani reakciji (reakciji »na pamet«, bi dejal) leži verjetno srž (ne) razumevanja »dialoga z umetnostjo« v našem neustvarjalnem zamejskem prostoru.

Predvsem gre za vprašanje o odnosu, ki ga del italijanskega kulturnega okolja ima do tukajšnjih slovenskih kulturnih ustanov in do ljudi, ki v njih kreativno delajo. Radi uporabljamo sentenco: »Italijane ne zanima naša kulturna ponudba.« Toda večkrat se dogaja, da so slovenski ustvarjalci v Italiji izredno cenjeni na glasbenem, gledališkem, literarnem ali likovnem področju, vendar se pri sodelovanju marsikaj zatakne, ko se dogovarjanje premakne s posameznika na ustanovo, v kateri posameznik deluje. Vzemimo za primer gledališče: zainteresirani profesionalec opazi visoko kvaliteto igralca, režiserja, scenografa ali kateregakoli drugega soustvarjalca predstave, želel bi navezati stike in gre k upraviteljem, pri katerih pa se ustvarjalno navdušenje v trenutku razblini in zamrkne v dušečem objemu totalno negativnega naboja, ki preveva večji del naših ustanov. Človek bi se rad pogovarjal o idejah in načrtih, v odgovor pa dobi jok in stok o pomanjkanju denarja (glej letošnjo tiskovno konferenco SSG ob predstavitvi repertoarja). Ali pa še: glasbenik se ustavi na Glasbeni matici, posluša in opazuje, rad bi sodeloval, v odgovor pa mu ta ali oni servira težave z neko g. Ferletičevo. Človek bi se rad pogovarjal o književnosti, o pomenu »knjige« v širšem prostoru, ki nas obdaja (italijanskem in slovenskem), v založništvu (kar ga še je) pa ga nekdo poduči, da mora »knjigo predvsem prodati«, nakar se bo lahko pogovarjal o vsebinah (ki jih ne razume). Skratka, totalno nesozvočje, ki meji na Jonescov dialog absurda, med pričakovanji ustvarjalne duše (slovenske in italijanske) in tistimi, ki naj bi bili poklicani, da ustvarjalnemu naboju omogočajo življenje in razvoj.

Da ne bo nesporazumov: pretiranega denarja verjetno res ni, pravzaprav ga za kulturo nikoli ni bilo v zadostni meri. Če denarja ni, je to seveda slabo, če pa ni ne denarja, ne možnosti za plodno razpravljanje in načrtovanje, je to še slabše.

Vendar se vprašanje ne tiče samo kroničnega pomanjkanja idej, vprašanje je tudi v neupravičeni zahtevi, da morajo biti tisti, ki naj bi skrbeli za denar obenem tisti, ki naj bi ga tako ali drugače direktno uporabljali ali pa vsaj obračali in delili po svoji izključni presoji. Med Slovenci v Italiji se dogaja torej prav obratno od tega, kar se je v pozitivnem smislu zgodilo s promocijo, ki sta jo zasnovala Trgovinska zbornica in združenje Trieste contemporanea. Prisotnost Slovencev pri tej pobudi je dokaz, da se med ustvarjalci krešejo ideje in je v njih tudi sposobnost za realizacijo, iz odsotnosti slovenskih ustanov pa je razvidna predvsem njihova nepovezanost z dogajanjem in verjetno tudi naraščajoča nestrokovnost. Prepričan sem, da bi slovenskim ustanovam uspelo izničiti tudi petstomilijonsko ali večje nakazilo, ker bi v njih prevladala logika samozadostnega vrtičkarstva in bi se ves denar razpršil v klientelarne namene, ki so jih nekateri zainteresirano prekrstili v »načelo političnega ravnovesja«. Tako se na primer pri nas z zahtevo po enaki teži vlagajo prošnje za javno podporo »kulturnim pobudam«, pa naj gre za upravičene zahteve (Glasbena matica, gledališče, pevski zbor, prosvetno društvo in podobno), ali pa za povsem neupravičene (na primer za odkrito politično propagando, kot je bilo pod krinko dialoškosti pripravljeno poveličevanje Janeza Janše na letošnji Dragi in za vsakovrstne »dvojčke«, ki rastejo kot gobe po dežju samo zato, da bi zadostili »svojim« strankarskim prijateljem). Vse v en koš: namesto jasnega načrta za kvalitetno predstavitev navzven, se med nami raje gremo igrice »naj sosedu krava crkne«, italijanskemu someščanu (mar ni tudi on sosed?) pa kar naprej očitamo »škandalozno« nepoznavanje naše stvarnosti. Je pač lažje: nekaterim je politični kapital očitno pomembnejši in donosnejši od človeškega. Zdi se, da je v tem klena logika: za tarnanjem nad dejanskim ali namišljenim pomanjkanjem denarja bi lahko bil še bolj zaskrbljujoč, skorajda strateški načrt.

Temu načrtu je ime vračanje v samozadostnost (nekateri jo imenujejo tudi »domačijskost«). Govori se, da je med našimi politiki nekdo izjavil, da je profesionalno gledališče odvečno, češ da »našim ljudem« zadošča produkcija, ki jo predstavlja festival amaterskih odrov v Mavhinjah. Amaterska gledališka dejavnost je bistvene važnosti za razvoj umetniškega čutenja nasploh in za dojemanje odrske dejavnosti posebej. Vprašanje ni v podali precenjevanju gledališkega, glasbenega, likovnega ali literarnega amaterizma, temveč v razliki med profesionalnostjo, ki ji je gibalo individualna ustvarjalna samozavest in ljubiteljstvom. Preverjanje realnih sposobnosti amaterja ne sega namreč dlje od domačega obzorja, profesionalec pa se preverja v svetu in njegovi samozavesti nikakor ne bo zadoščeno, če ga bo potrepljal po ramenih ta ali oni samozvani domač »kulturni izvedenec«. Ustvarjalnost potrebuje prostor, izziv, zmage in poraze, ki jih nudi le široko soočanje. Zdi se, da v pogubno logiko minimalnih potreb silimo, da bi na najlažji način povzdignili svojo človeško, intelektualno in ustvarjalno majhnost in jo spremenili v vrednoto. Vračanje v samozadostno domačijskost je le poskus oženja prostora (recimo, od ul. S. Francesco do ul. Donizetti in obratno), izgovor o pomanjkanju sredstev pa se sliši kot monoton lajnarjev refren. Pomanjkanje idej v majhnem, a zato nič manj arogantnem vodilnem lobbiju pritiska na ustvarjalnega duha in ga potiska v neljub položaj hvaležne odvisnosti.

Zavestno ali ne, naši osrednji kulturni organizaciji počenjata to, ker nista sposobni doumeti, do kod sega njihov domet oziroma v čem je razlika med pomenom politične podpore projektu in njegovo strokovno dovršeno izvedbo.

Zato se naši ustvarjalni someščani kaj neradi pogovarjajo s slovenskimi ustanovami v Italiji (nekaj izjem, hvala bogu, je), saj iščejo pri nas ideje, naletijo pa le na tarnanje nad zlo usodo in neprijetnim okoljem. Ker se na ta način ne da sodelovati (kako naj z menoj sodeluje človek, ki ga najprej razorožim z občutkom krivde?), navezujejo stike kar neposredno s posameznimi slovenskimi ustvarjalci, ki ne nudijo ne denarja, ne solza, pač pa znanje in človeško pozitiven naboj. To pa pomeni, da je kulturna politika s svojim zamejskim dvoglavim orlom dvakrat jalova: prvič, ker ni sposobna razvijati plodno sodelovanje z ustanovami v Italiji in v Sloveniji, še manj pa posredovati političnemu sogovorniku, recimo v matici, realne razsežnosti tukajšnjih kulturnih potreb: drugič, ker ni znala vzpostaviti dialoga z ustvarjalnostjo in se lahko pogovarja le še z določenim številom povprečnežev, ki se s svojim delom ne morejo predstaviti ne v Italiji, ne v Sloveniji: potrjujejo se lahko le v mejah »blatnega dola«. V tem kontekstu se vse polemike okrog Glasbene matice, gledališča in tudi Primorskega dnevnika (ki sodijo v kulturno ponudbo naše skupnosti in nikakor ne v politično) zdijo smešne in tragične obenem: do onemoglosti se potegujejo za lupino, namesto da bi skrbeli za lastno prekrvitev, tako da bi pritegnili k delu najboljše in najustvarjalnejše moči med Slovenci v Italiji.

Večina takih moči je že zdavnaj ušla ali pa je bila odpuščena. Nekateri so še vedno na (negotovem in revnem) plačilnem seznamu, ustvarjalno pa jih že zdavnaj ni več med nami, ker so svoje sile preusmerili drugam. Verjetno bodo tudi ti v kratkem odšli, po svoji ali tuji volji. Kulturotvorni politiki bodo radostno blagoslavljali ta neustavljivi odliv, saj bodo tako »porabili manj denarja«, za povrh pa bo vedno manj takih, ki bodo kalili postane vode naše mlake. Ostala bo (v kolikor že ni) anonimna množica, zvesta izvrševalka tujih potreb in zahtev, skratka, ničla na ustvarjalni ravni. Le še o tej se danes pogovarjamo, ko na glas zahtevamo podporo za našo kulturo. Kdo pa bo podpiral tako mizerijo? Mar je to najzlahtnejši del »slovenstva«? Ti samozadostni samozvanci slovenske kulture v Italiji mislijo, da je že njihov cenjeni podpis kulturniško spočetje, saj z njim pečatijo politično-finančne dogovore in potem sredstva delijo po lastni dobrohotnosti in na račun števila glasov na bodočih volitvah. Zato naleti vsaka pobuda, ki diši po pokroviteljstvu uradnega zastopstva ali predstavništva (naj bo to SKGZ ali SSO) na vedno bolj hladen odmev. Življenjske sile so drugje, stekajo se v ustvarjalno pestrejše okolje, kot je recimo projekt, ki ga najavlja združenje Trieste contemporanea. Ta izbira je za ustvarjalca edino sprejemljiva, pa naj se okostenele ustanove še tako pehajo za denarjem, zato da bi ohranile v kulturni puščavi svoje majave glinaste stolpe, ki jih bo pesek vseeno zasul.

Ivan Verč

Na slikah: pod naslovom palača Economo, v kateri bo razstava o Sodobni slovenski likovnosti (foto KROMA), levo zgoraj ilustracija Mikulaša Rachlika in levo spodaj Vojko Cesar (na sredi) v pihalnem triu (foto KROMA).

KAJ JE PISAL PRIMORSKI DNEVNIK PRED 50 LETI

KAKO SMO DOŽIVLJALI

V bran s krvjo

Zunanji ministri petih velesil začnejo 11. septembra 1945 pogajanja na mirovni konferenci v Londonu. Usodnost teh pogovorov vpliva tudi na časopisno obravnavo dogodkov.

Primorski dnevnik skuša vseskozi osveščati javnost in s tem doseči, da bi bil čimprej in v čimvečji meri spremenjen do Slovencev krivični red. Zato se zdi tudi izjemno občutena proslava bazovskih junakov manifestacija za dosego »s krvjo« prisluženih pravic.

Primorski duhovniki se neustrašno spet opredelijo za OF in novo družbeno ureditev, s katero želijo enakopravno sodelovati. Celo F.S. Finžgar piše o nuji, da se Trst priključi novi Jugoslaviji. Razmere v Julijski krajini pa so še vedno napete. V Beneški Sloveniji strašijo fašistične skupine, ki s pretepi in izgoni preganjajo napredno usmerjene Slovence. Društva vabijo na mitinge in Prosvetna zveza prireja svoj prvi občni zbor. Otroci se vračajo iz kolonij v Sloveniji in se pripravljajo na začetek novega šolskega leta. Drugi se v njihovem imenu borijo za dobro urejeno slovensko šolo, toda kljub budnosti zasedajo mesta nadzornikov v Trstu in Gorici oblastem dopadljive osebe.

B.K.

Svečanost v Bazovici

Spomin prvih borcev proti fašizmu bomo proslavili ob petnajstletnici njihove smrti s svečanostjo, ki bo imela sledeči spored:

1. V sredo, 4. septembra, ob 20.30 uri, bo spominska proslava s slovensko-italijansko kulturno prireditvijo v dvorani Teatro Fenice, Via Cesare Battisti v Trstu.

2. V četrtek, 6. septembra, ob 8.30 poklonitev delegatov in povabljencev na grobu žrtev, ki so ga našli šele letos pri Sv. Ani v Trstu. Odkritje začasnega nagrobnega kamna in polaganje vencev.

3. V nedeljo, 9. septembra, ob 9. uri v Bazovici maša zadušnica in nato odkritje spomenika na morišču.

Po opoldanskem odmoru bo ob 15. uri proslava 9. septembra, dneva splošne vstaje svobodoljubnega ljudstva proti fašizmu in to z večjo kulturno prireditvijo.

Dolžnost vsega antifašističnega ljudstva Trsta, Gorice, Slovenskega Primorja, Istre in Slovenije je, da primerno proslavi te pomembne zgodovinske dneve in da se v čim večjem številu udeleži predvsem svečanosti na Bazovici, ker nas bo ta skupna manifestacija še bolj povezala v delu za napredek obeh narodov, italijanskega in slovenskega.

(2.9.1945)

Slovesna proslava Bazoviških žrtev

Že od druge ure naprej se je pomikala procesija ljudi po cesti iz Bazovice proti travniku, kjer je bil pripravljen veličastni oder za popoldansko slovesnost.

Ob straneh odra se je razvrščalo 58 pevskih zborov. Naša ukaželjna mladina je komaj čakala, da s svojim nastopom pred številnimi predstavniki oblasti in osemdesettisočglavo množico pokaže, česa se je naučila. Na vsakem koraku si lahko naletel na razgovor med starimi partizani in aktivisti, ki so se po dolgem času zopet našli na tej veličastni manifestaciji primorskega ljudstva in se razgovarjali o dneh, ko so se preganjali kot divje zveri, skrivali po gozdovih in skalah primorske zemlje. Današnji dan je v njih vseh vzbudil spomin na težke dni, na tiste tovariše in tovarišice, ki jih danes ni več med nami, ki so sledili junakom, katerih spomin obhajamo danes.

Ob navdušenem ploskanju množice je okoli tretje ure popoldne prikorakala godba ob zvokih delavske himne. Popoldanska kulturna prireditev se je pričela s pesmijo Zorka Prelovca: »Pozdrav«, katero so pod vodstvom tovariša Švare zapeli združeni pevski zbori. Nepopisen je bil pogled na 1500 pevcev, ki so se razvrščali po ogromnem odru, nad katerim so vihrale slovenska, tržaška, sovjetska in italijanska zastava z rdečo zvezdo in na katerega zadnji steni so napisi »Živel 9. september, dan narodne vstaje«, »Živelo slovansko-italijansko bratstvo«, »Slava padlim borcem«, ljudi opozarjali na pomen današnje svečanosti.

Popoldanske kulturne prireditve se je poleg že dopoldne prisotnih zastopnikov oblasti udeležil tudi namestnik zavezniškega komandanta v Bazovici, poročnik T. Cooke.

M.C.

(11.9.1945)

Parrijeve bande v Slovenski Benečiji

Saj bi verjeli »dobri volji« italijanskih državnikov, če bi ne pričale o obratnem vesti iz Slovenske Benečije, kjer živi 45.000 Slovencev, ki so kljub silnemu 80 letnemu potujčevanju od strani italijanskih imperialistov in fašistov, ohranili slovenski jezik. Narodno osvobodilna borba je zdramila tudi narodno zavest slovenskih Benečanov, ki so po razpadu Italije sami prijeli za puško in odšli v partizane, da izženejo s svojih tal okupatorja in domače fašiste.

Borce, ki so se borili proti fašizmu in vse Benečane, ki so sodelovali s partizani, pa sploh vse protifašiste danes preganjajo fašistični elementi in ozopovske bande, ki vršijo nad vsem beneškim svobodoljubnim ljudstvom silen teror in izvajajo nad njim nasilje, kakršnega so sposobni samo tisti, ki so več kot 25 let strahovali vse pošteno italijansko ljudstvo in hoteli iztrebiti iz Julijske krajne tudi ves slovenski živelj.

22. julija t.l. so fašisti Bevser Ivan, Drekonja Anton, Kvalica Gino, Sibav Jožef iz Srednjega v gostilni »Kurčelj« v Zamurju napadli tov. Pavša Marija, ga opsovali kot bandita, odvlekli na cesto in ga tako pretepli, da se 8 dni ni mogel ganiti. Zdravnik Franko, fašist iz St. Petra ob Nadiži, ni hotel zdraviti pobitega tovariša in ga spraviti v bolnico. Tudi mati in žena tov. Pavša nimata miru. Po cestah in kjerkoli ju dobijo, ju zmerjajo kot izdajalki, pljuvajo nanju in ju oblivajo z vodo.

V Št. Lenart se je vrnil na svoje staro mesto znani fašistični župan, skvadrist Pensa, kateri je odredil, da se izženejo iz občine vsi, ki so pomagali partizanom. Vsako pritoževanje pri karabinjerjih naleti na gluha ušesa. V več primerih pa so prav karabinjerji, ki hujskajo ljudstvo proti tistim, ki so sodelovali s partizani.

Taka je danes svoboda v krajih, ki so pod italijansko »demokratično« oblastjo.

(5.9.1945)

Krvni davek Julijske Krajine

V času oborožene borbe proti nemško-italijanskim fašističnim zavojevalcem je v Julijski krajini pomrlo ali bilo ubitih 42.800 prebivalcev. V zaporih, internaciji in koncentracijskih taboriščih je bilo iz teh predelov 95.460 prebivalcev. Na ozemlju Julijske krajine so fašistični zavojevalci požgali in popolnoma uničili 19.357 zgradb, poškodovali pa 16.837 zgradb. Že leta 1942. so italijanski fašisti vršili požige celotnih vasi v teh krajih.

(16.9.1945)

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

TRST, nedelja 9. septembra, 1945 • Leto I. Štev. 101

Uredništvo in uprava, Piazza Carlo Goldoni št. 1-I Telefon št. 93806, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo. Poštnina plačana. Cena 2.- liri

... končnega zrušenja fa... ...čne oblasti in poleta nove ...okratične ljudske oblasti

Vstala Primorska si v novem življenju z dvignjeno glavo korakaš v nov čas

Od Londonskega pakta do Rapalla

Vstajenje Primorske

Slovensko šolsko vprašanj v Primorju

Nič ne prikrivamo, da je g. Simoni napravil najboljši vtis na zastopnike našega ljudstva, ko jim je podal načela, ki ga bodo vodila pri reševanju šolskega vprašanja. Priznal je tedaj, da je fašizem uničil slovansko šolstvo v nekdanji Julijski krajini, obljubil je, da ga bo vzpostavil in prav posebno negoval. Ko je g. Washborne, zavezniški prosvetni referent za vso Italijo, opisal g, Simonija kot odličnega vzgojitelja in šolskega organizatorja v Laciju ter ponovno vprašal, ali bo na stališče slovenskega in hrvatskega ljudstva vplivalo dejstvo, da je g. Simoni sin italijanskih staršev, je dobil zagotovilo, da nimamo predsodkov, saj je soglasje med nami in italijanskim antifašističnim ljudstvom najprisrčnejše. Edino, kar bo merodajno za nas - tako so zatrdili naši zastopniki tedaj - bodo Simonijeva dejanja.

Romana fides! G. Simoni ni držal svojih obljub, zavrgel je misijo, ki jo je prejel od zavezniških oblasti in se vrnil k Gentiliju na fašistično črto. **(16.9.1945)**

Program Z.V.N. glede slovenskih šol

Pri "Zavezniški prosvetni upravi" se je vršil 7.9. t.l. 1. sestanek, ki ga je sklical zavezniški prosvetni referat zaradi otvoritve slovenskih šol in namestitve slovenskega učiteljstva v Trstu in okolici. Sestanka se je udeležilo nekaj slovenskih učiteljev in dva kateheta. Na dnevnem redu je bilo vpisovanje učencev v osnovno in srednjo šolo, opravljanje sprejemnih izpitov in razna navodila.

Razen g. prof. Simonija in superintendenta g. Rubinija je bil navzoč referent in tolmač dr. Srečko Baraga, ki je podal poročilo o predpripravah za otvoritev slovenskih šol v Trstu in okolici.

Iz njegovega poročila posnemamo:

1. Upravljanje slovenskih šol se bo vršilo na način, ki ga določajo italijanski zakoni za italijansko šolstvo.

II. Učni program bo obsegal v glavnem italijansko zgodovino.

III. Že od prvega razreda dalje se bo poučevala italijanščina obvezno.

IV. Kot učne knjige bodo služili predvsem prevodi iz italijanskih ali angleških knjig.

V. Za učiteljstvo so že pripravljene neke brošure, iz katerih se bodo poučili o najvažnejših pridobitvah na polju vzgojstva.

VI. V Barkovljah ne bo vpisovanja učencev, ker baje ni primernega prostora.

VII. Za pouk se bodo smele uporabljati učilnice v obstoječih šolskih poslopjih, ki so sicer last Italije in so tu italijanski zakoni.

(14.9.1945)

Ovire pri vpisovanju v srednje šole?

Zavezniška vojaška oblastva v Trstu vpisujejo dijake le v klasično gimnazijo. Ljudje se začudeni in ogorčeni vprašujejo, zakaj zavračajo vpisovanje v vsako drugo vrsto srednje šole, ko je zavezniški šolski referent G. Simoni obljubil, da bomo dobili Slovenci toliko srednjih šol, kolikor jih bomo stvarno potrebovali. Prvotno se je vpisovanje vršilo v vse vrste srednjih šol. Čemu se je sedaj to spremenilo? Ker je bila nad drugi strani tudi podana izjava, da se izvršuje to vpisovanje le v statistične namene, se začudeni vprašujejo, zakaj se popis ne izvršuje za vse tipe srednjih šol, da bi iz natančnega popisa lahko pregledali, koliko je dijakov za vsako poedino vrsto srednje šole.

(2.9.1945)

KAJ JE PISAL PRIMORSKI DNEVNIK PRED 50 LETI

STVARNOST PRED 50 LETI

prisluženih pravic

Začela se je Londonska konferenca

London, 11. Reuter. - Danes popoldne se je pričela ob 16.30 uri (po tržaškem času) v Lancaster House, v Londonu konferenca zunanjih ministrov petih velesil. Britanski zunanji minister Ernest Bevin, ameriški zunanji minister James Byrnes, sovjetski komisar za zunanje zadeve Vjaceslav Molotov, francoski zunanji minister Georges Bidault in zunanji minister Kitajske republike Wang Shith Chen bodo vodili štirinajstnevne razgovore o mnogih problemih miru, od katerih se glavni tičejo načrta za mirovno pogodbo z Italijo, Finsko, Bolgarijo, Madžarsko in Romunijo.

Današnji sestanek se je bavil v glavnem s formalnimi zadevami. Predsedoval mu je Bevin. Pred pričetkom sestanka se je Bevin sestal z Molotovom in Byrnesom.

(12.9.1945)

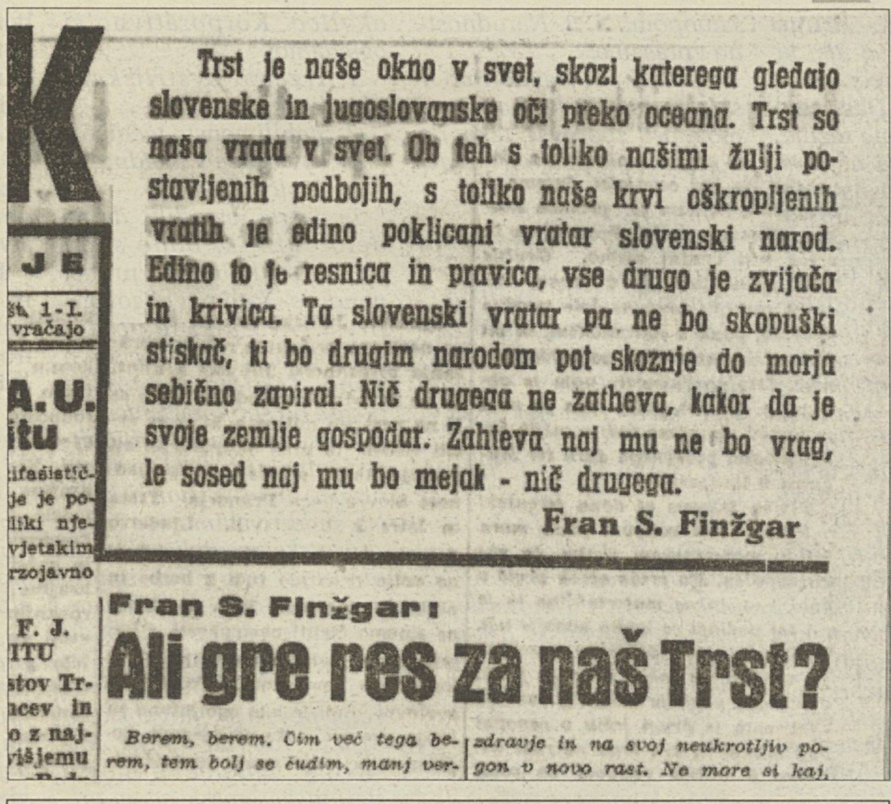

Trst je naše okno v svet, skozi katerega gledajo slovenske in jugoslovanske oči preko oceana. Trst so naša vrata v svet. Ob teh s toliko našimi žulji postavljenih podbojih, s toliko naše krvi oškropljenih vratih je edino poklicani vratar slovenski narod. Edino to je resnica in pravica, vse drugo je zvijača in krivica. Ta slovenski vratar pa ne bo skopuški stiskač, ki bo drugim narodom pot skoznje do morja sebično zapiral. Nič drugega ne zahteva, kakor da je svoje zemlje gospodar. Zahteva naj mu ne bo vrag, le sosed naj mu bo mejak - nič drugega.

Fran S. Finžgar

Fran S. Finžgar:

Ali gre res za naš Trst?

Berem, berem. Čim več tega berem, tem bolj se čudim, manj ver- | *zdravje in na svoj neukrotljiv pogon v novo rast. Ne more si kaj,*

Trst in Julijska krajina v ospredju konference

London, 15. Reuter. - Svet zunanjih ministrov je na svojem včerajšnjem sestanku pričel razgovore o mirovnih pogojih za Italijo. Odobril je, da lahko vsak izmed združenih narodov, ki je v vojni z Italijo predloži, če to želi, svoje nazore v tej zadevi.

Prav tako je bilo sklenjeno, povabiti Jugoslavijo, Italijo, Avstralijo, Kanado, Indijo, Južno Afriko in Novo Zelandijo, naj imenujejo svoje predstavnike k sestanku zunanjih ministrov, ki se bo vršil v ponedeljek, in izrazijo svoje mnenje glede vprašanja italijanskih mej.

(16.9.1945)

KP za priključitev Trsta in Julijske krajine Jugoslaviji

RESOLUCIJA

Glavni komitet Komunistične partije Julijske krajine, ki je na svoji seji dne 24. IX. 1945. razpravljal o vprašanju državne pripadnosti Julijske krajine, ki je postavljeno na dnevni red konference petih zunanjih ministrov v Londonu, ugotavlja:

1. Prebivalstvo Julijske krajine s Trstom vred je v teku narodno osvobodilne vojne neštetokrat izrazilo svojo voljo, da naj pripade to ozemlje v celoti, s Trstom vred, k federativni demokratični Jugoslaviji. To ozemlje predstavlja s Trstom nedeljivo politično in gospodarsko celoto.

2. V duhu sklepov ustanovnega kongresa Komunistične partije Julijske krajine z dne 13.8.1945. bo Komunistična partija Julijske krajine v prihodnjih dneh, ki bodo odločilni za bodočnost Julijske krajine, še odločnejše kot doslej, zastavila vse svoje sile, da doseže ljudstvo Julijske krajine svojo vročo željo in da se prizna to ozemlje federativni, demokratični Jugoslaviji. Edino taka rešitev odgovarja načelom demokracije in samoodločbe, ki jih poudarja Atlantska listina in edino taka rešitev more odgovarjati načelu nacionalne pravičnosti.

3. Priključitev mesta Trsta, kot samostojne federalne edinice, v federativno demokratično Jugoslavijo jamči vse nacionalne pravice italijanske večine tega mesta. Demokratična načela, na katerih se gradi nova Jugoslavija, pa jamčijo vse nacionalne pravice italijanskemu prebivalstvu tudi v drugih predelih Julijske krajine.

4. Taka rešitev v celoti ščiti interese vseh narodnosti Julijske krajine in edino ona lahko uredi odnose med dvema sosednjima državama Jugoslavijo in Italijo v smislu prijateljstva in v interesu evropskega miru.

Komunistična partija Julijske krajine zato poziva vse predstavnike demokratičnih sil v Julijski krajini, demokratičnih strank, političnih skupin in organizacij, da se v interesu ljudstva priključijo gibanju za priznanje pripadnosti Julijske krajine s Trstom k federativni demokratični Jugoslaviji.

(28.9.1945)

Od leta 1941 do 1945 je sovražnik pretrpel v Julijski krajini sledeče izgube v moštvu in materialu: 34.749 mrtvih, 31.647 ranjenih, 22.539 ujetih. Zaplenjenih ali uničenih je bilo 92 topov, 245 minometov, 3.074 strojnih pušk, 65.453 pušk, 27 tankov, 308 kamionov, 412 drugih motornih vozil in 24 letal. Med ujetniki niso vračunane desetine tisočev italijanskih vojakov, ki so se predali ob kapitulaciji Italije.
V vsej narodno osvobodilni vojni se je borilo v formacijah narodno osvobodilne vojske 72.000 borcev in funkcionarjev iz Julijske krajine.

Primorski otroci so se vrnili

Letos je bilo okoli 600 primorskih otrok v raznih počitniških kolonijah, ki so se pred kratnim vrnili. O povratku otrok z Gorenjske smo že pisali in o tem, kako so se zredili, kaj vse so tam dobili in kakšne oskrbe so bili deležni. Danes pa nam pišejo o tem otroci sami. Pred nami leži kup pisem, ki so jih napisali s svojo okorno ročico otroci tržiškega okraja, ki so se pred nedavnim vrnili s počitniških kolonij v Jugoslaviji. Dnevi, ki so jih preživeli med slovenskimi gorskimi očanci, in ob prekrasnih slovenskih jezerih, so jim nepozabni. Zahvaljujejo se slovenskim ženam in mladini ter slovenskim oblastem, ki so jih omogočili te tako potrebne počitnice. Tov. Marija, ki je otroke spremljala, piše med drugim: »Čudimo se, kako je uspelo, Slovenski vladi v tako kratkem času organizirati prekrasne kolonije, ki so bile tolikim otrokom tako dobrodošle. Naša zahvala gre tudi našim preljubljenim partizanom, ki so s ceno svojih življenj priborili zmago in svobodo narodom«.

Skrb za italijansko mladino

Lepo so sprejeli italijanske otroke v Jugoslaviji, prav tako prisrčno pa so jih sprejeli tudi kmetje po Primorskem. Na Kobariškem v vasi Idersko, je bilo 16 italijanskih otrok na počitnicah. Ti otroci so se tam tako dobro počutili, da niso hoteli domov. Ničesar jim ni manjkalo. Niti hrane, niti materinske ljubezni. Naša naloga je, da damo otrokom, katerim je zadnja vojna zagrenila mladost, čimveč razvedrila, da bodo pozabili na prestane strahote.

Vida

Miting v Rihembergu

V nedeljo, 23. t.m. bo v Rihembergu, med porušenimi domovi, velik miting. Nastopali bodo pevski zbori in orkestri iz raznih krajev. Razne točke programa bo izvajala rihemberska mladina. Pridite vsi. Pričetek ob 14. uri.

(20.9.1945)

Društvom

Glede na to, da se vrši 30. t.m. občni zbor SPZ, pozivamo vsa društva, da prijavijo nemudoma svoj vstop v tržaško oziroma goriško podzvezo in določijo svoje delegate za občni zbor. Društva pa, ki tega niso storila, oziroma ne bi utegnila storiti, naj pošljejo po svojih delegatih prijavnico za podzvezo, ki naj jo oddajo v soboto, 6. okt. v kongresni pisarni.

(28.9.1945)

Kulturno delo po Slovenski Istri

Slovenska Istra je v tem letu doživela velik kulturen dogodek: turnejo Frontnega gledališča. Klopčičeva enodejanka »Mati« je zapustila nepozabne vtise zlasti pri onih, ki so na ta ali oni način sodelovali v narodno osvobodilnem boju.

Župnik iz K. je ves ginjen po prireditvi stiskal igralcem roke in izjavil: »Hvala vam, tovariši, za duševno hrano. Pridite še kdaj med nas, da spoznamo bogastvo jezika in umetnost!« (12.9.1945)

Nova prosvetna društva

Pri Sv. Ivanu v Trstu se je preteklo soboto vršil v prostorih Narodnega doma občni zbor slovenskega kulturnega društva »Slavko Škamperle«. Velika dvorana Narodnega doma je bila do zadnjega kotička napolnjena. Novo ustanovljeno društvo nosi ime po tovarišu, ki je že v času fašističnega terorja leta 1932 pokazal Svetoivančanom smernice in pot, po kateri naj gredo, če si hočejo ohraniti svoj jezik in narodnost. Tov. Slavko Škamperle je svojo vero v preporod človeštva in v vstajenje slovenskega primorskega življa moral plačati z življenjem. Bil je pri zasliševanju od fašističnih zverin mučen in ubit. Nič ni čudnega, če si ga danes tudi tržaški Italijani jemljejo za vzor. Občni zbor je dokazal, da more slovensko kulturno društvo delovati poleg italijanskega društva, z njim sodelovati in se skupno boriti za dosego istega cilja. Kadar ni več umetnega nacionalnega šovinizma in je življenje postavljeno na stvarno podlago, tedaj ni več nobene ovire za harmonično sožitje dveh narodov.

Pri Sv. Jakobu v Trstu se je ustanovilo prosvetno društvo »Ivan Cankar«. Stari delavski okraj z globoko zakoreninjeno razredno zavestjo, je bil, je in bo vedno hrbtenica vsake akcije delovnega ljudstva v Trstu. Novo prosvetno društvo »Ivan Cankar« bo gojilo petje, dramatiko, fizkulturo, imelo pa bo tudi svoj mladinski odsek. Prirejalo bo tudi predavanja in tečaje ter ustanovilo knjižnico.

(19.9.1945)

Iz tržaškega življenja

Vpisovanje na slovenske srednje šole

opozarjamo starše slovenskih dijakov, ki pri vpisovanju niso bili sprejeti z izgovorom, da takih in takih slovenskih srednjih šol v Trstu ne bo, na najnovejše obvestilo Zavezniške vojaške uprave, ki pravi, da je odredila vpisovanje na vse srednje šole; vrsta šol pa bo določena po končanem vpisovanju. Vpišejo naj se torej vsi slovenski dijaki, brez ozira na vrsto srednje šole, na kateri nameravajo študirati. Vpisovanje je tako v Trstu kot v Gorici podaljšano do 22.9. t.l.

Nove osebne izkaznice

Polkovnik Bowman je izdal odredbo o novih osebnih izkaznicah, ki bodo obvezne za vse, ki živijo na zasedenem področju in ki so prekoračili 18. leto starosti. Izkaznice so trojne: 1. za pristojne v mejah zasedenega področja, ki so bivali v teh krajih še pred 1. majem 1945; 2. za jugoslovanske državljane, ki niso tu pristojni, a živijo tukaj; 3. za italijanske državljane, ki niso tu pristojni, a živijo tukaj.

Miting v Rojanu

Prosvetno društvo »Rojan« priredi v nedeljo, 23. t.m. ob 19. uri, velik miting v dvorani bivšega »Ricreatorio« (ul. Solitro 10). Na sporedu so igre, prizori, pevske točke in recitacije.

Tržne cene

Včeraj so veljale za poljske prideljke sledeče cene na debeno: česen 80-100, sladkorna pesa 20, pesa 20-25, korenje 17-20, kostanj 40, zelje 25-35, ohrovt 30, cikorja 20-25, čebula 36-40, dateljni 170-180, sveže fige 35, solata 20-35, citrone 30-70, »malancane« 25-35, jabolka 15-40, krompir 16-20, paprika 40, breskve 60, hruške 18-50, paradižniki 15-30, radič 30-60, peteršilj 40-60, zelena 30-40, špinača 30-50, grozdje 30-50, bučice 40, fižol v stročju (tegoline) 50.

Glasbena Matica v Trstu

V nedeljo, 23. t.m. ob 10. uri, bo v kino dvorani v ul. Carducci 10, ustanovni občni zbor društva »Glasbena Matica« v Trstu.

Dnevni red: 1. otvoritev in poročilo predsednika pripr. odbora; 2. poročilo tajnice pripr. odbora; 3. poročilo o tečajih in o ustanovitvi orkestra; 4. odobritev društvenih pravil; 5. izvolitev upravnega odbora in nadzorstva; 6. Slučajnosti. Vabljeni so vsi prijatelji glasbe.

(20.9.1945)

OBLETNICA

Iz naroda za narod!

Ob 90. obletnici shoda narodno-radikalnega dijaštva v Trstu

Od 5. do 8. septembra 1905 se je v Trstu odvijal prvi shod slovenskega narodno-radikalnega dijaštva. O tem dogodku je obširno poročala tržaška Edinost, in sicer že pred pričetkom samega srečanja. V Edinosti, ki je izšla 4. avgusta 1905, zasledimo tudi novico, da je o shodu pisala tukajšnja "Slavenska Misao", in sicer na zelo pohvalen način :

»Naša omladina misli na Trst, na naše slovansko morje, na našo orjaško borbo z dvema neprijateljema, ki jim pomagajo tri države. Se li je moglo izbrati primerneje mesto, nego je to naše za sedež dijaškemu sestanku? Trst, morje adrijansko, morata biti naša idejala in prizadevanja. Tu je naša dediščina, ali mi nismo na njej tujinci, sužnji. Delali smo in živeli za druge, za svoje sovražnike. Ne več tako! Spoznavajmo se, proučimo svoje potrebe, navdušimo se za sveto borbo! Pozdravljena, omladina naša, na obalih sinjega Jadrana!«

Podpora shodu, ki ga je nudila "Edinost" se ni omejila samo na ponatis pohvalnih poročil oziroma posredovanju informacij o samem shodu. Na straneh "Edinosti" so priobčili tudi prošnjo za posredovanje sob za udeležence shoda

»....zato se obračamo dospoštovanih slovanskih rodbin v mestu in spodnji okolici, da bi za one nij po možnosti dale sob, oziroma postelj na razpolago. Dotične prijave naj se pošiljajo gospodu dr. Otokarju Rybaru, odvetniku, via S. Spiridione.«

(Edinost, 12.8.1905)

Štirinajstega avgusta je "Edinost" objavila proglas pripravljalnega odbora, v katerem se je narodna radikalna struja predstavila slovenski javnosti pred shodom, in sicer s krajšo predstavitvijo do tedaj opravljenega dela ter s programom tržaškega shoda.

»Četrto leto že teče, odkar je narodno-radikalna struja stopila v slovensko javnost. Rodila jo je nezadovoljnost. A ker so se njeni pristaši trudili z vsemi močmi, da ji vcepijo kakor svojstvo, da si množi skupnih pozitivnih teženj in si ustvari kar možno pozitivnih vezi, zato ni prenehala, kakor premnoge druge struje pred in poleg nje, ki jim je glavni družeči moment negativen. Dasi tem bolj utrdimo skupne težnje, t.j. program, da se naša že velika skupina spozna v delu, da se vzbudi za organizacijo potreben čut in smisel za one skupne težnje, sklicujemo prvi shod narodno-radikalnega dijaštva v Trst. Rodoljubno tržaško Slovenstvo nas vsprejme z odprtimi rokami. Malokje vedo tako dobro ceniti, da je treba Slovencem mnogo, in sicer izobražene, dalekozirne inteligence. Mi pa poznamo prav dobro znamenitosti Trsta ter vemo, da bodo za dijaštvo vtisi, ki jih ponese v korist svojemu duševnemu obzorju in energij iz Trsta, neizbrisni.

Naš shod se bo vršil od 5. do 8. kimavca v tržaškem "Narodnem domu" po naslednjem redu:

v torek, 5. zvečer ob 1/2 9.uri priredimo tržaškim Slovencem predavanje o Prešernu (s skioptičnimi projekcijami)

v sredo, 6. zjutraj ob 9.uri otvoritev, konstitucija plenarnega shoda in odsekov.

I. predavanje o slovenskem vseučilišču.

Teoretska predavanja : 1. Pojedinec-skupina. Pozitivna etika. Znanost-verstvo. 2. Načelo evolucije, dela, samopomoči. 3. Narodnostno vprašanje.

Delo shoda razdelimo v štiri odseke, ki bodo po možnosti zborovali tako, da bo mogoče prisostvovati vsem.

Popoldan:

A) Odsek za materijalno stanje slovenskega dijaštva s štirimi referati; predlogi

B) Odsek za ljudsko izobrazbo: 1. Referati ferijalnih društev, 2. Referat o predavateljstvu; 3. Reerat o knjižništvu; 4. Predlogi

V četrtek, 7. ob 8. uri zjutraj :

C) Odsek za dijaško izobrazbo: 1. Položaj slovenskegadijaštva z ozirom na izobrazbo. 2. Delo srednje šole. 3. Slovenski dijak in visoke šole. 4. Naloge naših akademskih društev. 5. Predlogi

Popoldan:

D) Organizačni odsek, zvečer komerz

V petek, 8. ob 10. uri dopoldan: Plenarno zborovanje. Poročila in resolucije predlagane od odsekovih načelnikov.

Popoldne ob 4.uri: Veliki javni ljudski shod z naslednjim dnevnim redom: 1. Tržaško šolstvo slovenske srednje in visoke šole 2. Kaj je in bodi Trst Slovenstvu?

V primernem času si bomo gledovali Trst in bližnjo okolico. Korporativno si ogledamo:

1.Arzenal avstrijskega Lloyda

2. Stabilimensto tecnico

3. Tovornice v Škednju

4. Zoološko štacijo.

Iz načrta razvidite, da bo delo onih, ki bodo shod pazno zasledovali, precej naporno. Zato naj bi govorili vsi govorniki le po dobrem premisleku stvarno in jasno. Tako bo zagotovljeno, da bo shod ne samo zbiral dosedanje naše pridobitve, ampak jih tudi pridene novih produktivnih idej. Na shodu vabimo vse svoje slovanske prijatelje, da nam pošljejo, ako ni drugače, vsaj svoje delegate. Slovenski srednješolci nam bodo prisrčno dobrodošli. Kar gradimo in zbiramo, vse velja povzdigi slovenskega dijaka, da bo vsaka naslednja generacija mogla stati višje, opiraje se na pridobitve prednikov in prinese v dediščino novih idej.

Narodno-radikalni akademiki naj premagajogmotne ovire in naj polnoštevilno nastopijo v Trstu. Da nam tudi drugi slovenski inteligenti, ki simpatično sledijo napredovanju slovenskega dijaštva, izkažejo čast s svojo prisotnostjo, je naša iskrena želja.«

Poziv pripravljalnega odbora je bil sicer namenjen, kot tudi sam shod, vseslovenski (in celo vseslovanski) javnosti, vendar iz njega izstopa eno izmed najbolj perečih vprašanj tržaških Slovencev, in sicer vprašanje slovenskega šolstva v Trstu.

Dijaški shod in veliki javni ljudski shod sta bila kot nalašč, kot ugotavlja "Edinost" tik pred začetkom shoda, 4. septembra 1905, za določitev za prvo točko dnevnega reda

»staro, a še vedno nerešeno slovensko šolsko vprašanje. Poleg govora o slovenskem vseučilišču in slovenskih srednjih šolah, se ima kaj posebno razpravljat življenska potreba tržaških Slovencev, naše ljudske šole, ki je ravno sedaj, ko se vrši vpisovanje otrok, zelo važno vprašanje.«

Italijanski del mesta je prav v tem času ponovno postavljal osrednjim avstrijskim oblastem zahteve po italijanski univerzi v Trstu. Tudi o tem vprašanju so razpravljali na shodu narodno-radikalnega dijaštva.

Peter Rustja

Na sliki Narodni dom, kraj shoda slovenske mladine.

NAŠI KRAJI

Ko so Rubije živele v funkciji gradu (2)

Rodbina Bianchijevih izhaja iz Veneta in Leonhardov oče je bil posestnik v kraju Mogliano Veneto. Njegova potomkinja, grofica Marija Terezija Rosetti De Scander (za ožje prijatelje Sitty) mi je v tej zvezi nedavno tega povedala, da se je Leonhardov prednik, general v avstrijski vojski, proslavil leta 1815 v bojih proti Napolitancem v bližini Capue. Tu je umestil svoj štab v vili, ki je bila last neke družine Lanza. V priznanje za njegove zasluge so generalu Bianchiju po sklenitvi miru podelili naslov »baron Casalanza« in podarili vilo. Leonhard pa se je pozneje raje odločil za naše kraje ter se med nekim potovanjem ali izletom ob Vipavi kot rečeno zagledal v Rubije. Kot nalašč pa je rodbina Coronini-Kromberk, lastnica gradu, ki je potrebovala finančna sredstva za nekatere druge svoje podvige na Goriškem, prav tedaj postavila na prodaj svoje imetje ob spodnjem toku Vipave. Baron Leonhard Bianchi se je prijavil kot zainteresiran kupec in po daljšem pogajanju 27. marca 1872 podpisal kupno pogodbo. Za koliko so Coroninijevi odstopili grad in sosesčino novemu lastniku, ni znano, starejši ljudje v Sovodnjah pa omenjajo kot najbolj verjeten znesek 50.000 zlatnikov.

Po pripovedovanju domačinov iz Rubij, Gabrij in Sovodenj, je bil grad tudi ob prehodu pod novo rodbino precej zanemarjen in potreben raznih popravil. V Rubijah je bilo tedaj več kolonov in spolovinarjev, ki so na podlagi pogodb, sklenjenih še z rodbino Coronini-Kromberk, upravljali posamezne dele rubijskega posestva. Tako sta Anton in Blaž Cian upravljala tako imenovano Brajdo, svet med cesto v Rubije in Vipavo sta obdelovala Anton Cotič in Josip Petean, polja, ki se raztezajo v smeri proti Gabrijam Franc Ferligoj, itd.

Te pogodbe so po svoje kar zanimive in nam nudijo zgovoren prikaz tedanjega življenja v teh krajih, hkrati s tem pa tudi osvetljujejo socialna razmerja med gospostvom in kmečkim prebivalstvom. Bruno, znani upravitelj gostilne »Rubijski grad«, hrani na roko pisano pogodbo, s katero je grof Coronini-Kromberk leta 1868 oddal »v najem« domačinu Jožefu Petejanu hišo v Rubijah, označeno s štev. 17, pripadajoča gospodarska poslopja in zemljo. V resnici je šlo za pravi kolonat, saj je bil Petejan dolžan grašcaku na leto poleg običajne najemnine še 36 polovnikov žita (polovnik = 25 kg), polovico pridelanega vina in tropin, 4 purane, 4 kopune, 4 kokoši, 6 piščet in 40 jajc (slednja je moral izročiti ob Veliki noči). Poleg tega je moral opraviti brezplačno za gospodarja po 36 voženj in plačati za murve (takrat so tudi v teh krajih gojili sviloprejko) po 25 forintov in 20 soldov na leto, namesto »robote« (tako v pogodbi) pri popravljanju cest pa ga je dogovor bremenil še z 1 forintom. Pogodba je napisana v italijanščini, v veljavi pa je ostala od leta 1868 do leta 1915, se pravi tudi po tem, ko je posestvo od Coroninijevih prevzel baron Bianchi. Zadnja beležka nosi v pogodbeni knjigi datum 10. marca 1915 in se glasi: »Danes je Petejan izročil 40 jajc«. Pogodba je torej veljala skoraj vse do vstopa Italije v prvo svetovno vojno.

Baron Leonhard Bianchi je bil za časa svojega gospodovanja v Rubijah vsestransko aktiven in je na posestvu uvedel marsikatero izboljšavo in novost, hkrati s tem pa razširil vpliv gradu na širšo okolico. Tri leta (od 1905 do 1908) je bil župan občine Sovodnje in je tudi v tem svojstvu med drugim poskrbel, da so Gabrije in vrh dobili šolo, Sovodnje pa občinsko hišo. Speljal je nove ceste in dosegel, da so na železniški progi Zagraj-Gorica, uredili postajo »Rubije-Sovodnje«, na kateri so se ustavljali ne le redni, temveč tudi brzi vlaki. Po načrtih železniške uprave bi morali postajo urediti pri Sovodnjah, baronu, katerega vpliv je očitno segal vse do Dunaja, pa je uspelo vsiliti svojo »varianto«. Dne 6. januarja 1889 je na postaji iz nepoznanih razlogov iztiril tovorni vlak, kar je seveda priklicalo na kraj številne domačine. Zlobneži naglašajo, da so radovedni Rubijci in Sovodenjci na kraj pritekli tudi zaradi tega, ker se je v nekem vagonu poškodovalo tudi nekaj sodov, polnih vina. K sreči pa se je vse izteklo le v gmotno škodo.

Niže ob Vipavi je baron v tistem času prevzel tedanji stari mlin, ga razširil in opremil - danes bi rekli - z najsodobnejšo tehnologijo, tako da je s svojo kvalitetno moko prodrl (z izvozom prek tržaške luke) celo v Egipt. V ta namen je baron postavil tudi večje skladišče za moko v Gorici. Delovodja v mlinu je bil domačin Gregor Mreule. V času do izbruha prve svetovne vojne so se v Rubijah razvile še razne druge gospodarske in zlasti rokodelske dejavnosti, pri katerih je imel grašcak glavno besedo. V tej zvezi se posebej omenjajo kovačija, furmanstvo, konjereja, gojenje sviloprejke, itd. Domačini sploh poudarjajo, da so tedaj Rubije živele v funkciji gradu.

Namesto lesenega mostu čez Vipavo, ki so ga menda zgradili Francozi, e dal baron postaviti železen most, na katerem so vse do prve svetovne vojne pobirali mostnino. Za vsak voz žita ali moke, ki je šel čez most, je bilo treba plačati določeno davščino. Marsikdo v Sovodnjah in v Rubijah se spominja »štrangrce« Marije, ki je svoj čas kasirala mostnino in dvigala zapornico, žal pa se nihče več ne spominja natanko, koliko je bilo treba odšteti za prehod. Menda en krajcar.

Vodo za potrebe gradu so dotlej črpali iz globokega vodnjaka v parku, cementni bazen nad gradom pa so polnili s tem, da so nosile vodo v vrčih iz Vipave. Leta 1878 so grašcaki speljali iz reke v grad manjši vodovod. V zvezi z vodnjakom, v katerega se še danes steka živ studenec, velja omeniti, da domačini radi pripovedujejo, da je povezan direktno z grajskimi kletmi po podzemnem hodniku, tako da bi se oskrbovanje z vodo lahko nemoteno opravljalo tudi v primeru obleganja. Govori se tudi, da so nekaj let po koncu prve svetovne vojne, ko so vodnjak opremili z motorno črpalko in očistili njegovo dno, naleteli na okostje avstroogrskega vojaka, ki se je vse dotlej namakalo v vodi, ki so jo pili in uporabljali za kuho v gradu.

Elio Fornazarič

(*Se nadaljuje*)

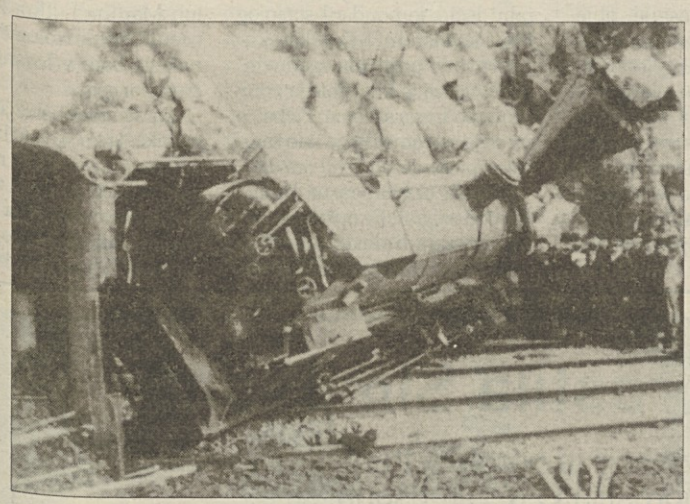

Na slikah:
Pod naslovom: Rubije pozimi pred prvo svetovno vojno. Desno od mostu čez Vipavo stavba mlinskega kompleksa, pred katerim se zaradi kontrasta s snegom lepo razločujejo mlinska kolesa. Vidna je tudi "štranga" na mostu, kjer je "Marija Štrangrca" dolga leta pobirala mostnino. (Zbirka Flavio Mozetič)
Zgoraj: Iztirjen vlak na rubijski postaji. Do nezgode je prišlo 6. januarja 1889. (Foto iz arhiva sovodenjske občine)
Desno v sredini: Perice ob Vipavi ob prehodu v 20. stoletje. Reka je bila tedaj še kar čista in primerna tudi za kopanje. (Zbirka Miro Kuzmin)
Desno spodaj: Bianchijeva družina pred gradom-slika je bila posneta ob Veliki noči 1906. Štiri leta po smrti začetnika "rubijske baronije" Leonharda. (Zbirka Miro Kuzmin)

TEMNOPOLTA SKUPNOST SE VESELI OPROSTITVE RAZSODBE, BELOPOLTA PA JE OGORČENA

Proces stoletja razklal Ameriko

Ni več važno, kdo je kriv

Sala, da so branitelji Orenthala Jamesa Simpsona tako dobri, da so celo samega O. J. prepričali, da ni zagrešil zločina, je ob izvrstni tožilki Marcii Clark zares zvenela smešno. Vendar večinoma temnopolta porota te in podobnih sal ni smela slišati. O. J. Simpson je »postal« nedolžen državljan, ki ga je rasistična Amerika skušala spraviti za zapahe le zaradi tega, ker je s svojo barvo kože prišel predalec.

Zanimiv proces, ki so ga mediji na željo ameriške javnosti žal zbanalizirali na raven »zajfaste serije«, je svetovni javnosti predstavil vse, kar premore sodni mlin liberalne države. Siloviti napadi tožilstva in elegantne obrambe Johnnija Cochrana so ves svet za dolge ure prikovali pred televizijske zaslone. Izmenjave pričevanj in mnenj strokovnjakov so večino neameričanov prepričali, da morilec Nicole Brown Simpson in njenega intimnega prijatelja Ronalda Goldmana pravzaprav ne more biti nihče drug kot obtoženec.

Vendar se je proces odvijal v Los Angelesu, mestu črnskih getov, simbolu neenakosti v državi enakih možnosti in končno prizorišču večkratnih rasnih izgredov.

Sojenje domnevnemu temnopoltemu morilcu se je tako moralo sprevreči v sojenje celotni rasi, kar se zunaj sodnih dvoran simbolno dogaja že desetletja. V teh razmerah bi lahko rabelj prav hitro postal žrtev sistema, ki si ga je sam ustvaril. Prav zato so si celo belci Američani želeli oprostilne sodbe, ki je oprostila tudi njih.

Denar, za katerega ubijajo temnopolti zločinci, je v rokah belcev, orožje, s katerim morijo temnopolti zločinci, prodajajo belci, vrednote, ki jih ne spoštujejo temnopolti zločinci, so postavili belci, vsako kroglo, ki jo izstrelijo temnopolti zločinci, izstrelijo tudi belci.

Kdo je v resnici umoril Simpsonovo ženo in njenega ljubimca, že dolgo ni več pomembno.

Miran Starič

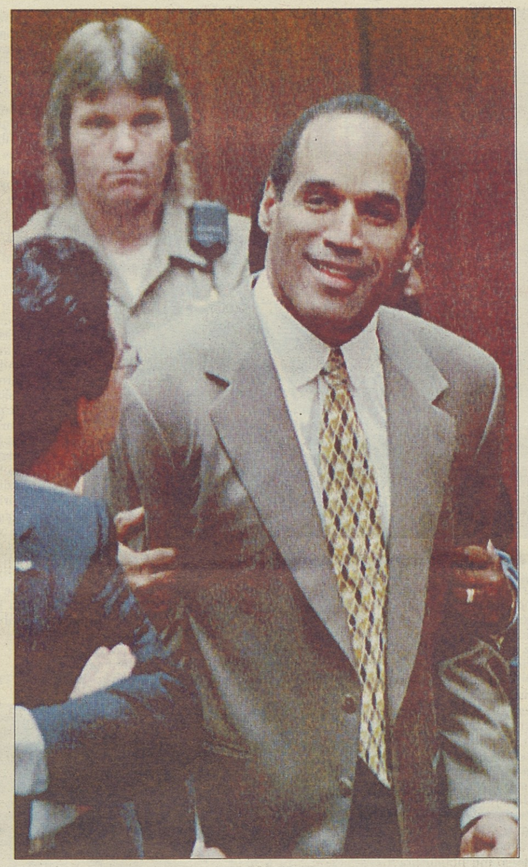

WASHINGTON - Z oprostilno razsodbo se je končala drama, zaradi katere je marsikateremu Američanu dolgih devet mesecev zastajal dih. Porota, ki jo je sestavljalo devet temnopoltih, dva belca in Iberoameričan, je namreč proglasila za nedolžnega nekdanjega zvezdnika ameriškega nogometa O.J. Simpsona, ki je bil obtožen, da je ubil svojo bivšo ženo Nicole Brown in njenega prijatelja Roberta Goldmana, židovskega natakarja bližnje restavracije.

Prvič po aretaciji se je Simpson nasmehnil. Branje razsodbe je poslušal z vzdignjeno glavo, samo s trepalnicami je kazal svojo napetost. Ko je slišal, da se bo vrnil na prostost, se je skoraj neslišno zahvalil, z rokami skoraj nezaznavno pomahal proti telekameram, proti svojim »navijačem«, ki so se pred losangeleskim sodiščem prepustili odresilnemu veselju. Ob branju razsodbe se je najbolj dinamična država sveta skoraj dobesedno ustavila in za nekaj trenutkov pozabila na vse druge probleme in tegobe, ki jo tarejo.

Nikoli prej, od procesa proti italijanskima anarhistoma Saccu in Vanzettiju, ni kaka sodna razprava požela toliksnega zanimanja med Američani. Celo predsednik Bill Clinton je v torek tako organiziral svoj delovni dan, da je lahko neposredno sledil dogodkom v Los Angelesu, kjer so v primeru obsodbe pričakovali silovite rasne nemire. Poslovnezi in politiki so se v torek odpovedali vsem javnim nastopom, saj so vedeli, da jih ne bi nihče poslušal. Celo na Wall Streetu so investitorji stavili na sklep porotnikov.

Pravni izvedenci so napovedovali, da bodo porotniki dolge dneve, ce ne celo tedne, ocenjevali dokaze javnega tožilca in protidokaze obrambe, ki je losangeleško policijo obtoževala, da je podtaknila lažne dokaze. Po eni strani dve okravljeni rokavici, eno, ki so jo našli v Simpsonovi hiši, drugo, pa na kraju zločina. Po drugi strani težak sum rasizma na račun policije, ki se je predtem proslavila z zverinskim pretepom temnopoltega avtomobilista Rodneyja Kinga.

Porotniki pa so po bornih štirih urah napovedali, da so se odločili. Strti in besni zaradi večmesečne izolacije so si želeli čimprej domov. Zahtevali so le zapisnik o pričevanju taksista Allana Parka, ki naj bi po trditvah obtožbe porušil Simpsonov alibi. Po desetih minutah branja jim je bilo tudi tega dovolj. Za njih je bil v ponedeljek primer končan in z njim njihov napor.

Ni pa bilo konec neverjetnega spektakla, ki je bil razpet med grsko tragedijo in televizijsko nadaljevanko, saj je sklep porote ostal zaprt v sodnijski železni blagajni vse do torka. Zadnje dejanje je tako potolklo vse indekse televizijskega gledanja, celo tistega, ko so predvajali Simpsonov beg pred policijo, ne da bi prekršil hitrostnih omejitev.

Američani, ki so bili po trditvah javnomnenjskih raziskav 60-odstotno prepričani v Simpsonovo krivdo, so bili ponovno prica nepričakovanemu preobratu: oprostilni rasodbi, ki je v marsičem spominjala na hitre rasodbe vojnih sodišč na bojiščih.

Kim Goldman, sestra ubitega Roberta, se je v joku zrušila v objem svojega očeta. Faye Resnick, prijateljica Nicole Brown Simpson, ki je pričevala, kako je Simpson pretepal svojo ženo, je vzkliknila: »Uboga ženska, prav je imela, ko mi je pravila, da jo bo O.J. ubil in se izmazal!«

Jokal, a iz veselja, je tudi Jason Simpson, sin O.J. Simpsona, ki ni nikoli verjel v očetovo krivdo. »Sedaj bom predvsem iskal morilca, ki je se na svobodi,« je obljubil O.J. Simpson.

Pred tem pa bo nekdanji zvezdnik ameriskega nogometa storil se marsikaj drugega. Številne televizijske mreže so mu namreč obljubile pravo bogastvo, ce bi odgovarjal na vprasanja gledalcev, ena mreža ga bi hotela celo kot napovedovalca na prihodnjih olimpijskih igrah.

Pravici je bilo zadoščeno, a številna vprašanja ostajajo brez odgovora. Ce je Simpson nedolžen, ga je torej policija poskušala spraviti v jeco z lažnimi dokazi in bo sedaj morala iskati novega krivca.

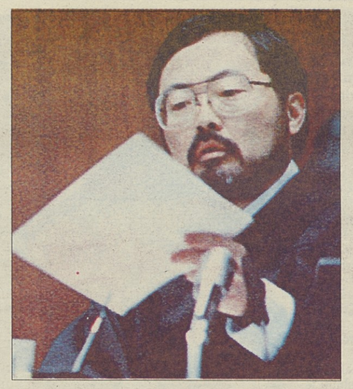

Sodnik Lance Ito je mojstrsko vodil proces. (Telefoto AP)

ZMAGOVITA POTEZA / KER SO OBTOŽENCI ZAIGRALI NA RASNO KARTO

Oprostilna razsodba je še poglobila prepad med belopoltimi in temnopoltimi Američani

WASHINGTON - V pričakovanju razsodbe so skupaj trpeli neskončnih deset minut. A zadostovali sta le dve besedi »not guilty« (ni kriv), da sta se obe Ameriki, belopolta in temnopolta, razklali kot redkokdaj prej.

Ob izbruhih veselja, objemanja in odresilenega joka v črnskih getih Los Angelesa, Chicaga, New Yorka... je za nameček zavladala v belopoltih četrtih Amerike moreča tišina, osuplost in zgražanje. Rez med obema Amerikama je bil oster in globok, kot rana, ki je prerezala vrat bivši Simpsonovi ženi Nocole Brown.

Tudi po oprostilni razsodbi je 75 odstotkov belcev prepričanih, da je O.J. Simpson morilec, medtem ko v njegovo nedolžnost verjame 78 odstotkov temnopoltih.

»Belci in črnci so gledali na ta proces skozi dve različni moralni leči,« je poudaril sociolog Paul Rothstein. »Črnska skupnost se je poslužila zgodovinske lece, saj je bila stoletja žrtev krivic sodnega sistema. Za belce pa se je vse omejilo na eno samcato vprašanje: ali je bil on?«

Morda ni bila »rasna karta«, ki so jo zaigrali Simpsonovi odvetniki zaradi devetih temnopoltih porotnikov, odločilna za oprostilno razsodbo, vsekakor pa je imela eksplozivni vpliv na ameriško javno mnenje.

»Magnetofonski trakovi policista Fuhrama in pretep Rodneyja Kinga so bolj vplivali na uveljavljanje človekovih pravic v ZDA kot pohod na Washington Martina Luthra Kinga,« je ocenil Frank Holoman, lastnik nekega bara v losangeleškem črnskem getu.

Za številne belce je popolna uganka, kako se je O.J. Simpson spremenil v simbol rasne pravičnosti. Nekdanji zvezdnik ameriškega nogometa je namreč živel v skupnosti belopoltih milijarderjev, poročil je belko, živel v ekskluzivnem belopoltem klubu in se ni nikoli zavzemal za pravice temnopoltih.

»Simpsona so oprostili, ker je bil bogat in ne, ker je bil temnopolt. Resnična meja ločnica pred ameriškim zakonom ni niti barva kože, temveč želena barva dolarskih bankovcev,« je poudaril Vito Costarella, belopolti umetnik iz Seattlea.

Paradoks, da bi Simpsona spremenil v simbol vsega tistega, pred katerim je vse svoje življenje bežal, pa je bil vsekakor uspešen. »Srž tega procesa ni bil O.J. temveč vse, kar se je črncem dogajalo v Los Angelesu vsa ta dolga leta,« je povedala Elaine Williams, temnopolta frizerka v prestolnici filma.

Temnopolta skupnost nima dvomov: vsako ameriško mesto, vsaka njegova policija ima svojega Fuhrama. »Poglejte kaj se je zgodilo Mikeu Tysonu,« je opozorila temnopolta upokojenka Bonnie Beasley, ki je soseda Simpsonove matere. »Ta razsodba navsezadnje dokazuje, da je za naso skupnost na koncu predora se upanje v pravico.«

Rasno vprasanje na procesu, kjer so sodili temnopoltemu osumljencu, ki je bil obtožen, da je ubil belko in židovskega natakarja, pa je povzročilo zaplete in celo prepir v skupini Simpsonovih odvetnikov. Tako se je odvetnik Robert Shapiro, ki je židovskega rodu, hudoval nad temnopoltim kolegom Cochranom, ker je policista Fuhrama primerjal z Adolfom Hitlerjem. »Ne samo, da smo zaigrali na rasistično karto, povlekli smo jo iz rokava kot pravi kvartopirski sleparji,« je ogorčeno izustil Shapiro. Kljub njegovim zaskasnelim pomislekom, pa je bila ta karta pravilna, tako da je O.J. Simpson, ki je za milijone belopoltih Američanov morilec Nicole Brown in Rona Goldmana, spet svoboden človek.

Odrešilne besede O.J. Simpsona: »More je konec«

WASHINGTON - »More je konec,« si je oddahnil O. J. Simpson takoj potem, ko je bila izrečena oprostilna razsodba. V izjavi, ki jo je zanj napisal sin Jason, je povedal novinarjem, da so zdaj zanj prva skrb otroci, da bo pa izkoristil vsako mogoče zakonito sredstvo za to, da bi izsledil »resnične ubijalce« Nicole Brown in Rona Goldmana.

»Ta neverjetna mora se je začela 12. junija 1994 in zadovoljen sem, da je vsega konec,« je pisalo v izjavi, ki jo je prebral na novinarski konferenci kar v sami sodni dvorani. »Moja prva dolžnost je zdaj ta, da vzgojim svoje najmanjše otroke tako, kakor sva se bila domenila z Nicole,« je dodal sampion ameriskega nogometa, »ko pa se bo stanje normaliziralo, se bom lotil iskanja pravih morilcev, ki so morda tamle kje za vogalom.«

O. J. Simpson, ki ga je sodnik Lance Otodal izpustiti iz zapora takoj po oprostilni razsodbi, se je z belim kombijem nemudoma odpeljal v svojo vilo na Rockingham aveniji, kjer so ga uklenili v lisice lanskega junija, s čimer se je začela njegova sodna odisejada. Simpsonovo vrnitev domov so televizijci neposredno snemali s helikopterjev, torej podobno kot takrat, ko se je začel lov na beli ford bronco...

Simpsonova izjava za tisk se je končala takole: »Upam, da se bo v ljudeh znotraj in zunaj te dvorane nekega dne utrdili prepričanje, da jaz ne bi hotel in niti mogel kogar koli ubiti.«

Porota, ki je oprostila Simpsona

Po skoraj devetih mesecih v izolaciji je porota v treh minutah izbrala predsedujočo in v štirih urah oprostila O.J. Simpsona.

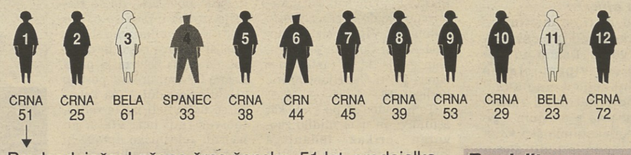

Predsedujoča: Ločena črna ženska, 51 let, prodajalka, pravi, da »spoštuje Simpsona kot človeka, zaradi njegovih preteklih dosežkov«. Ko je prvič slišala, da je Simpson obtožen umora, ji je bilo prav hudo. Pravi tudi, da je rasna diskriminacija zoper črnce zelo resno vprašanje. Stanuje v južnem delu Los Angelesa

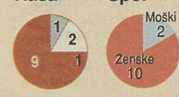

AP

Potolkli vse dosedanje rekorde gledanja

NEW YORK - Konec zgodovinskega procesa proti nekdanjemu temnopoltemu zvezdniku ameriskega nogometa O.J. Simpsona je v torek v ZDA potolkel vse dosedanje televizijske rekorde. Med branjem razsodbe je bilo namreč prižganih kar 91 odstotkov od 41 milijonov televizijskih aparatov. Prejšnji 90-odstotni rekord so zabeležili ob smrti predsednika Johna Kennedyja 22. novembra 1963 in ob pristanku lunarnega modula na Luni 16. julija 1969.

Te torkove rekordne podatke posredno potrjuje tudi izredna poraba električne energije med branjem razsodbe na procesu Simpson. Samo v New Yorku je nekaj minut pred 13. uro poraba v trenutku poskočila s 7.156 na 7.249 megavatov, kar pomeni da so skoraj istočasno prižgali kakih 750 tisoč televizijskih aparatov. Položaj se je normaliziral kakih 20 minut kasneje, je se povedal predstavnik za tisk newyorske električne distribucijske družbe Consolidated Edison

Simpsonova hčerka Arnella se veseli s teto Carmelito. (Telefoto AP)

Kako je revež postal zvezdnik

LOS ANGELES - V Evropi je bil O. J. Simpson neznan, v ZDA pa narodni heroj, saj je v 70. letih s svojimi nastopi v ameriskem nogometu dosegel slavo, kakršno je v zadnjem času košarkar Michael Jordan.

James Orenthal Simpson se je rodil 9. julija 1947 v oaklandskem getu Portrero Hill blizu San Francisca. Iz začetnic O in J je nastal vzdevek OJ po začetnicah orange juice (pomarančni sok), tako da so mu potem pravili kar The juice. Kratklohlačil je sredi nasilja mestnega podzemlja, v izjemno kratkem času pa se je prelevil v dolarskega milijarderja in kupil luksuzno vilo v eni najbolj ekskluzivnih četrti Los Angelesa, kjer so ga obkrožale najlepše ženske - od pokojne žene Nicole pa do manekenke Paule Barbieri, zadnje izvoljenke.

Že pri 15. letu je pretekel 100 yard (91 metrov) v 9,9 sekunde, tako da se je s štipendijo vpisal na University od Southern California, kjer je odlikoval v footballski reprezentanci. Poklicen nogometaš je postal leta 1968, ko se je vključil v mostvo Buffalo Bills in z njim dosegel nekaj rekordov, ki so se zdaj njegovi. Šport je opustil leta 1978, njegov sloves pa je ostal neokrnjen, saj so mu - lepemu, simpatičnemu in zmeraj elegantnemu - zaupali športno poročanje za TV postaji ABC in NBC, med drugim pa je se igral v filmih.

Simpson ima pet otrok, prve tri iz zakona z Marguerito Whitley, zadnja dva pa iz zakona z Nicole.

Dobro bodo vnovčili proces

LOS ANGELES - Vseh dvanajst porotnikov, ki je oprostilo O. J. Simpsona obtožbe dvojnega uboja, bo skušalo posteno vnovčiti svojo devetmesečno izkušnjo, saj so bili toliko časa tudi sami kot v nekakšnem zaporu. Se zdalec jim pa to ne bo uspelo tako kot oproščenemu obtožencu, ki je že itak milijarder.

Širi se namreč glas, da bo svojo zgodbo pripovedoval Američanom preko televizijskega zaslona, in sicer proti plačilu. Slo naj bi za posebno dveurno oddajo, ki bi televizijcem nesla najmanj 100 milijonov dolarjev.

Ne samo, mnogi so prepričani, da bo Simpson spet lahko komentiral nogometne tekme za televizijsko mrežo Fox, ki jo vodi magnat Rupert Murdoch. Morda pa bo napisal se eno knjigo, potem ko je bilo prodanih že 650.000 izvodov njegove prve knjige z naslovom I want to tell you, ki jo je založila založba Little Brown.

Skratka, popularnost bivšega nogometnega sampiona in obtoženca, filmskega igralca in televizijskega testimoniala se utegne zdaj celo se povečati, s tem pa kajpada tudi njegovo premoženje.

Postopek proti O.J. Simpsonu

12. jun. 1994
Nicole Brown Simpson in Rona Goldmana do smrti zabodejo pred poslopjem v Brentwoodu v Kaliforniji.

17. jun.
O.J. Simpsona obtožijo umora. Obtoženi se ne preda, kot je obljubil, temveč zbeži, policija pa ga 60 milj zasleduje po avtocesti. Simpson se vrne domov, kjer ga aretirajo.

8. jul.
Po prvem zaslišanju občinski sodnik sklene, da je dovolj dokazov za sodni postopek proti Simpsonu.

22. jul.
Simpson se izreče za popolnoma nedolžmega.

3. nov.
Izberejo poroto.

11 jan. 1995
Porota v izolaciji.

31. jan.
Po več tednih navajanja dokazov zaslišijo prvo pričo.

6. jul.
Premor v postopku.

10. jul.
Zagovorniki kličejo prvo pričo: odraslo hčer O.J. Simpsona.

22. sept.
Premor v postopku

29. sept.
Zadnja navodila sodnika Lancea Ita poroti, ki bo sklepala o postopku.

2. okt.
Posvetovanja porote trajajo v manj kot štiri ure preden se izrečejo.

3. okt.
O.J. Simpsona oprostijo.

ATENTAT NA MAKEDONSKEGA PREDSEDNIKA

Puč ali zarota Zahoda?

Če bi Kiro Gligorov podlegel ranam, Makedonija ne bi izgubila le predsednika

V torek, 3. oktobra, približno ob 9.45 uri so pred hotelom Bristol v centru Skopja neznanci izvedli atentat na predsednika Republike Makedonije Kira Gligorova. Poskus uboja makedonskega predsednika je v tem delu sveta edini klasični politični napad v zadnjih petdesetih letih. Uničojoča eksplozija je predsednika Gligorova hudo ranila na več mestih v glavo, zaradi česar so ga morali večkrat zapored operirati.

Hudo ranjenega predsednika so po vrsti zahtevnih operacij premestili v varnejše prostore (Telefoto AP)

Njegovo zdravstveno stanje je še vedno negotovo, čeprav so izjave številnih zdravnikov iz Makedonije, Jugoslavije, Grčije, Francije, Nemčije, Velike Britanije, ZDA in še od kod, ki skrbijo za njegovo zdravje, umirjeno optimistične. Zdravniki so naredili vse, kar je bilo v njihovi moči, zdaj je vse odvisno od predsednikovega organizma, ki pa je doslej deloval »normalno«.

Dogodek je pretresel vsakega Makedonca, saj doslej ni nihče verjel, da se kaj takega res lahko zgodi, čeprav so politični nasprotniki večkrat izmenjavali ostre besede. Od vstopa Makedonije v večstrankarski sistem, še posebej v prvih mesecih delovanja nekaterih radikalnih strank, kot je bila takrat VMRO-DPMNE, je bilo slišati celo grožnje z likvidacijami, nekakšni samozvani zaščitni odbori pa so posameznim politikom izrekali smrtne obsodbe. Bilo je celo nekaj manjših, naivnih »bombaških« akcij, vendar smo na vse to gledali kot na del tukajšnje politične folklore.

Opozicija je od vsega začetka, še zlasti pa v dveh letih sporov z Grčijo, hudo kritizirala vladne odločitve, ter jih upravičeno ali neupravičeno pripisovala predsedniku Gligorovu. Toda po lanskoletni volilni zmagi tristrankarske kolaicije Zveze za Makedonijo, ki je zmagala predvsem po zaslugi Gligorova, on pa jo je tudi vodil, se je zdelo, da je državna politika zaplula v mirnejše vode. Javnost je začudujoče mirno sprejela celo nedavni podpis začasnega sporazuma z Grčijo, s čimer naj bi se odnosi med državama vendarle začeli urejati. Mnogi so se namreč bali, da bo podpis sporazuma in razkritje njegove vsebine spet zanetilo politične spore in razjezilo mnoge Makedonce. S sporazumom je Makedonija sprejela, kar je prej vztrajno zavračala: pogajanja še med grškim embargom, spremembo zastave, možnost kasnejših pogajanj o spremembi imena države ipd.). Od pričakovanih ostrih reakcij je ostalo le nekaj zmerljivk na račun vladne popustljivosti in protestni miting v Skopju, ki pa se ga je udeležilo le nekaj sto ljudi.Časa za reakcije na obisk Gligorova v Beogradu pa že ni bilo več, saj je bil že naslednje jutro nanj izvršen atentat.

Kdo bi se veselil predsednikove smrti?

Prvi poskusi odgovora na vprašanje: Kdo je hotel ubiti predsednika, so zato sami po sebi vsiljevali povezovanje atentata s skrajnimi makedonski strankami in gibanji. Dokaze za tako trditev so novinarji in analitiki iskali še v dejstvu, da naj bi se konec meseca v New Yorku začela makedonsko-grška pogajanja o imenu države, pri čemer je Grčija že večkrat dala vedeti, da ne bo dovolila uporabe imena Makedonija v nobeni obliki. Ugibanja je bilo moč podkrepiti tudi s trditvami o »izdaji in razprodaji Makedonije«, ki so jih še pred atentatom razsirjali »makedonski revolucionarji«. Za nameček so se po napadu v Kičevu pojavili letaki z napisi: Kiro je odšel, naj mu bo težka zemlja. Neznanci so tudi naložili kup kamenja na železniško progo in tako zaustavili vlak, ki pelje iz Beograda v Solun, voditelj organizacije OMO Ilinden (organizacije Makedoncev v Bolgariji) pa naj bi za tamkajšnje medije izjavil, da je lahko ponosen vsak Makedonec, ki je pomagal oditi s sveta izdajalcu njihove države in zastave.

Državni udar ali zarota Zahoda?

Iz zadržanih ocen makedonskih medijev je moč zaslutiti le prizadevanje, da bi odgovornost za atentat naprtili skrajnim nacionalistom. Tako je namestnik glavnega in odgovornega urednika Nove Makedonije Erol Rizaov med drugim v razmišljanju o dogodku napisal tudi tole: »Naše stranke in politiki, razna združenja in mediji brez kakršnihkoli pomislekov govorijo o izdaji države, izdaji naroda, o tem, da državo vodijo sovražniki naroda, da je bila Makedonija izdana, da se Makedonija sramuje itd. Pri tem ne pomislijo, kako uničujoč učinek imajo lahko take izjave na zamegljeno zavest mentalno neuravnoteženih in politično zaslepljenih posameznikov. Podobno razmišlja tudi glavni urednik tednika Puls Vasil Mickovski: »Verjeli smo že, da je država naredila zadosten korak v demokratizacijo, da lahko nekdanja ostra nasprotja obravnavamo le še kot razliko v pogledih. Zato smo spregledali grožnje voditeljev nekaterih strank v domovini in za mejo, grožnje raznih domoljubov in avanturistov, ki so izražali pripravljenost za skrajna dejanja.« V medijih se je oglasil tudi izkušeni makedonski politik Krste Crvenkovski: »Poskus atentata (...).je ponavljanje tragičnih dogodkov iz dvajsetih let, ko so razbojniki in somišljeniki Ivana Mihajlova na sofijskih ulicah pobili mnoge voditelje makedonskega nacionalnega odpora, in nekatere voditelje Ilindenske vstaje. Vspodbujevalci atentata na Gligorova so vnuki Ivana Mihajlova, ki rovarijo tako v domovini kot med zamejci. Med temi je treba še posebej omeniti tiste iz Avstralije, ki so predsedniku Gligorovu že nekajkrat pretili, da bodo obsojen, če bo še nadaljeval s politiko izdaje nacionalnih interesov makedonskega naroda.«

Atentat so izvedli profesionalci

Mediji, ki jih nadzoruje država, skušajo atentat povezati z delovanjem (nacionalne) makedonske manjšine, pri čemer gladko spregledujejo dejstvo, da so se prav voditelji teh strank v pravi državniški drži takoj po dogodku distancirali od napada. Omenjeni komentarji kažejo bolj v smer vzpostavljanja reda. Slišati je namreč, da bodo oblasti atentat uporabile kot povod za vzpostavitev trde roke in odstranitev opozicije s političnega prizorišča.

Način izvedbe napada na predsednika Kira Gligorova odpira še vrsto drugih vprašanj. V Makedoniji ni kriminalista, ki ne bi bil pripravljen priseči, da so napad izvršili strokovnjaki. Avtomobil v katerem je bila postavljena bomba, so kupili na trgu rabljenih vozil pri čemer niso opravili prenosa lastništva .Atentatorjev po tej poti ni mogoče izslediti, saj se prodajalec avtomobila niti ne spomni, kakšni, oziroma kakšen, naj bi bil kupec videti.

Avtomobil z razstrelivom in vrečo peska, ki je ekplozijo usmerila proti ulici, so na mestu najverjetneje parkirali že večer pred napadom. Naslednje jutro pa so med predsednikovo vožnjo v službo- menda se je Gligorov vsak dan vozil po isti poti - iz daljave zelo natančno sprožili razstrelivo. Dvajset kilogramov močnega eksploziva se je razletelo le meter od predsednikovega mercedesa, ki ni bil oklopljen. Del karoserije avtomobila-bombe je švignil le nekaj centimetrov od predsednikove glave in na mestu usmrtil njegovega šoferja. Kovinski delci so težko ranili predsednika, ki je sedel na prednjem sedežu (!) in njegovega telesnega stražarja, ki je sedel za njim. Zaradi profesionalne izvedbe atentata so se mnogi začeli spraševati, če napadalci morda ne prihajajo iz katere od sosednjih držav, oziroma, če napada niso pripravili celo na Zahodu, da bi državo tako prisilili v rešitev balkanskega problema, kjer pa za samostojno Makedonijo ni prostora .Nekateri se poigravajo celo z mislijo, da je napad na predsednika del zarote tistih vladajočih krogov v domovini, ki jim je bil Gligorov v napoto.

Stanje v državi je »stabilno«

Ljudje so seveda zaskrbljeni in nestrpno pričakujejo vsako uradno sporočilo o predsednikovem zdravju. Begajo jih nasprotujoče si trditve nekaterih vplivnežev iz tujine. Tako je bolgarski minister za notranje zadeve po sestanku s šefom tajne službe izjavil, da so morali Gligorovu amputirati roko in da je slep na obe očesi ter v globoki nezavesti. Fracoska tiskovna agencija pa nasprotno trdi, da se predsednik zaveda, da komunicira, ter da bo lahko v najboljšem primeru, če se mu zdravje ne bo poslabšalo, v nekaj tednih zapustil bolnico. Zmeda je bila še večja po tiskovni konferenci v makedonskem ministrstvu za notranje zadeve, ko so preplašeni funkcioanrji z neusklajenimi izjavami o varovanju predsednika države le še razplamteli ljudsko domišljijo. Na ministrstvo za notranje zadeve in njegovega predstojnika Frčkovskega se je vsul plaz obtožb.

Neporavnani strankarski računi

Znano je, da je imel največje zasluge za povezano delovanje vladajoče koalicije prav predsednik Gligorov. Po njegovem, upajmo da le začasnem odhodu, lahko sicer prikrita nasprotja med Socijaldemokratsko zvezo, Liberalno stranko in Socijalistično stranko spet privrejo na plan. Nič nenavadnega ne bi bilo, če bi Liberalci zahtevali odhod Frčkovskega, enega od vplivnejših ljudi v SDSM, saj imata stranki še kopico neporavnanih računov. Še posebej, ker je predsednik Liberalcev obenem tudi predsednik parlamenta, za katerega ustava določa, da mora nadomeščati predsednika, če ta ne more opravljati svojih dolžnosti. Tako se po hodnikih vladne palače že šušlja, da je Stojan Andov takoj po atentatu na Gligorova zasedel predsedniški kabinet in izkoristil predsedniška pooblastila. Tudi skopski Fokus na naslovnici zadnje številke trdi, da je po atentatu na Gligorova znano le to, da se je v predsednikov kabinet vselil Stojan Andov. V isti številki so novinarji tudi ostro napadli ministra Frčkovskega, češ da edino on uporablja oklepljeno vozilo.

Kiro Gligorov nima ustreznega namestnika

Ne glede na to, kolikokrat in kako ostro so doslej kritizirali predsednika Gligorova, je treba priznati, da je edini zagotavljal miren odhod Makedonije iz Jugoslavije in miren prehod v večstrankarsko demokracijo. Ljudje so mu verjeli in mu bili pripravljeni prisluhniti. Toda politika enega človeka, na katerem sloni trdnost vse države, in pometanje neresenih vprašanj pod preprogo, kar so bili mnogi doslej pripravljeni označiti kot državniško modrost, se je po napadu nanj pokazalo tudi kot največja slabost Gligorovega delovanja. Daljša predsednikova odsotnost utegne hitro razvneti stare spore v koaliciji, kot tudi med vlado in opozicijo. Ena od čeri, ki že grozijo Makedoniji, je skorajšnje nadaljevanje pogajanj z Grčijo. Nič manj nevarni pa niso nerešeni odnosi z Jugoslavijo in zastoj v pogajanjih z Bolgarijo. (Na sestanku z ameriškim posrednikom na Balkanu Holbrookom je Bolgarski predsednik Željo Želev zatrdil, da njegova država ni vmešana v atentat), ter vrsta notranjih težav. Ce bi Kiro Gligorov podlegel ranam, ki jih je dobil v atentatu, Makedonija ne bi izgubila le predsednika.

Iso Rusi

Makedonija, kakršna ni »za zunanjo uporabo«

Atentat na predsednika Makedonije Kira Gligorova je med drugim potrdil, da ni Makedonija niti slučajno stabilna država, kot so to mislili ne le v Skopju, temveč tudi v posameznih zahodnih državah. Poznavalci razmer v Makedoniji poudarjajo, da bi lahko prišlo do takšnega terorističnega napada že prej, ker makedonska vlada ni poskrbela za varnost oziroma za resen nadzor meja s Srbijo, Bolgarijo in Albanijo. Makedonska policija premore nad 8.000 policajev, ki so dokaj dobro oboroženi, vendar pa je njihova glavna naloga še vedno politična: nadzorovanje in spremljanje glavnih albanskih politikov ter vodilnih ljudi opozicije. Po drugi strani pa makedonska vojska še ni toliko usposobljena, da bi mogla resneje nadzorovati meje.

Ne nazadnje ne gre pozabiti, da je Skopje pod težo grške gospodarske blokade in sankcij ZN proti Srbiji dovolilo napol legalno tihotapljenje s Srbijo, Bolgarijo in Albanijo. Ni skrivnost, da gre vsak teden prek makedonsko-srbske meje po 2.000 tovornjakov, polnih najrazličnejšega blaga. Prav tako pa tudi, da je mogoče brez posebnih težav ilegalno priti prek te in drugih makedonskih meja, kar je vplivalo tudi na povečanje trgovine z mamili prek makedonskega ozemlja.

V Makedoniji priznavajo, da so v zadnjih štirih letih zaplenili nad 300 kg heroina in 66 kg opija ter da ve policija za 55 skupin, ki se ukvarjajo s preprodajo droge. Če k temu prištejemo še dejstvo, da bolgarska policija ne deluje, kar pomeni, da je mogoče brez večjih težav spraviti marsikaj s Srednjega vzhoda do Makedonije, potem je jasno, da ni bilo težko pripraviti atentata na Gligorova. Makedonski uradni viri so še nedolgo tega poudarjali, da ima Skopje podatke o vplivu KOS-a (Jugoslovanske obveščevalne službe) ter grške obveščevalne skužbe na mnoge incidente v Makedoniji (med drugim gre za znani primer, ko so bili v Skopju v spopadih s policijo pred tremi leti ubiti trije Albanci), kar tudi kaže, da se je bilo mogoče »nemoteno motoviliti po Makedoniji«.

Vse to potrjuje, da so razmere v Makedoniji daleč od tistih, katerih podobo so skrojili v Skopju »za zunanjo rabo«. Po terorističnem napadu v središču Skopja se ni več mogoče ogniti vprašanju, kaj bi se zgodilo v Makedoniji, če bi podobno bombo razneslo v Tetovu in ubilo nekaj deset Albancev. Takrat bi bilo zelo težko zaustaviti etnični spopad in razpad Makedonije. Prav to pa si najbrž želijo tisti, ki stojijo za atentatom na Gligorova.

Blerim Shala

ERDUTSKA POGAJANJA O VZHODNI SLAVONIJI

Zadnja priložnost za mir

Hrvaška »maksimalna fleksibilnost« le še do 30, novembra, potem pa bo vojska »izpolnila svojo nalogo«

Zgodilo se je prvič, da niso Hrvati rekli za nekaj, kar so uspešno opravili, da je zgodovinsko. Gre za sestanek hrvaškega državnega odposlanstva pod vodstvom Hrvoja Šarinića z vodji lokalnih Srbov iz vzhodne Slavonije, ki je bil pretekli torek (3. oktobra) v Erdutu (na skrajnem vzhodu Republike Hrvaške). Ta sestanek pa sta namesto hrvaške oblasti označili za zgodovinskega dve mednarodni avtoriteti, ki sta ga sklicali - ena predstavlja ZN, druga pa ZDA. To sta Thorvald Stoltenberg, sopredsednik Mirovne konference o nekdanji Jugoslaviji (ICFY), in ameriški veleposlanik na Hrvaškem Peter Galbraith, ki sta tudi v posebni izjavi po erdutskem sestanku ugotovila, da je šlo za zgodovinski dogodek.

Tudi nenehni ogorčeni protesti hrvaških pregnancev so vplivali na odločitve Franja Tuđmana (Foto: Romeo Ibrišević)

Spomnila sta, da so se prvič srečali predstavniki hrvaške vlade in lokalni srbski vodje iz vzhodne Slavonije, in sicer v prizadevanjih, da bi dosegli mir ter se dogovorili glede dokumenta z naslovom Temeljna načela dogovora o vzhodni Slavoniji, Baranji in zahodnem Sremu v enajstih točkah. Ta dokument, ki sicer še ni podpisan, je razdeljen v dva dela; prvi govori o prehodnem obdobju za vzhodno območje Hrvaške pod nadzorom mednarodnih sil, drugi pa o zaščiti človekovih pravic. V bistvu gre torej za življenje Srbov na hrvaškem ozemlju, in sicer ob spoštovanju človekovih pravic. Za to bo potrebno nadaljevati težavna in temeljita pogajanja. Prvo po Erdutu bo že jutri, v ponedeljek, 9. oktobra, v ameriškem veleposlaništvu v Zagrebu. Vsi namreč soglašajo, da predstavlja dogovorjenih enajst točk temeljnih načel za dosego dogovora »opeke«, ki jih bo šele potrebno vgraditi v večjo »hišo« splošne mirne rešitve, ki jo kot nekakšen mozaik za zdaj z uspehom sestavlja predvsem ameriška diplomacija z »balkanskim maratonom« Richarda Holbrooka. Peter Galbraith opozarja, da je to zadnja priložnost za dosego miru, ki bo trajala še nekaj časa, ter da je Erdutski sporazum pogoj za rešitev, ki jo mednarodna skupnost zagovarja že dolgo.

Vsem je namreč jasno, da je Hrvaška z vojaškima akcijama Blisk in Nevihta prišla do svojih ozemelj v osrednjih delih in zahodni Slavoniji, ne pa tudi do prebivalcev, ki so tu živeli stoletja. V svetovnih medijih (npr. v milanskem Il Giornale) že citirajo besede zlobnih analitikov, da je »Tudjman uresničil tisto, kar ni zmogel ustaški poglavnik Ante Pavelić: ustvariti državo brez Srbov«. Eden najbolj strupenih strankarskih kritikov zdajšnje hrvaške oblasti, predsednik Socialdemokratske unije (SDU) Vladimir Begić, pa dobesedno pravi: »Sram me je zaradi tistega, kar se dogaja po Nevihti, ko je vse požgano, oropano in uničeno, da se ljudje, ki so pobegnili, ne bi imeli kam vrniti... Naši vodje, ki so to naredili, so pokazali, da se Balkan ne končuje pred predzidjem Balkana, kot pravi predsednik Tudjman, temveč na mejah Madžarske, Avstrije in Slovenije.«

Zdi se, da se skuša po Bebićevem »receptu«, po katerem bi bilo potrebno t.i. Krajino osvojiti ne z vojsko, temveč s kavbojkami in rockovsko glasbo, kakor je bil podrt tudi berlinski zid, ravnati tudi mednarodna skupnost z ameriško mirovno pobudo za vzhodno Slavonijo, Baranjo in zahodni Srem. Predstavniki hrvaških oblasti podpirajo to z besedami, da kaže hrvaška stran v začetih pogovorih z lokalnimi Srbi iz vzhodne Slavonije »maksimalno fleksibilnost«. Ta ne bo trajala v neskončnost, temveč do 30, novembra, ko bo prenehal zdajšnji mandat mirovnih sil na Hrvaškem. Do tega roka mora biti podpisan - pravijo na Hrvaškem - trden sporazum o mirni reintegraciji vzhodne Slavonije, Baranje in zahodnega Srema v državnopravno sestavo Republike Hrvaške. Če se to ne bo zgodilo, se bodo uresničile besede, ki jih je po avgustovski Nevihti izrekel hrvaški obrambni minister Gojko Sušak in ki jih je nekajkrat potrdil tudi Tudjman, in sicer, da bo hrvaška vojska izpolnila svojo nalogo tudi na tem območju, tokrat hitreje kot v akciji Blisk, ko je bila osvobojena zahodna Slavonija. Pri tem Hrvaške ne vznemirja opozorilo, da bi se zaradi akcije hrvaške vojske morebiti vključila v vojno tudi Srbija. Zdi se, da je srbski predsednik Milošević odstopil od »velike-male« Srbije (kot je rad govoril hrvaški pogajalec Šarinić) ob Donavi v vzhodni Slavoniji. Tudi ameriški veleposlanik Gabraith namreč meni, da so Srbi doumeli, da je to njihova zadnja priložnost za dosego miru in da ne bi prišlo do novih bojev. To kažejo skozi realistično ocenjo, da jim je najbolj bistveno uresničiti blaginjo ljudi na njihovem območju v vzhodni Slavoniji - je pojasnil Galbraith in poudaril, da so se srbski pogajalci lotili pravih vprašanj: kakšna zagotovila jim lahko nudijo Hrvati in mednarodna skupnost, da bodo lahko še naprej mirno živeli na Hrvaškem. Ni torej dvoma, da je slednjič »vržena rokavica« za zgodovinski sporazum o koncu vojne.

Gordana Gorjak

NOROST S PREMISLEKOM

Stambolić ni verjel, da bi ga Milošević lahko izdal

Srbski partijski krogi so se raje odločili za malo znanega Miloševića, kot za težavnega Ivana Stambolića, danes to mnogi obžalujejo

Prijateljstvo v politiki traja le tako dolgo kot skupni interesi

»V politiki ni prijateljev in sovražnikov, le interesi so večni.« Ta krilatica je pravzaprav sporočilo knjige Pot v brezpotje, ki jo je javnosti pred kratkim ponudil Ivan Stambolić, nekdaj »nedotakljivi št.1« v Srbiji, zdaj pa vodja Jugoslovanske banke za mednarodno sodelovanje. Pot v brezpotje je pravzaprav zbirka Stambolićevih odgovorov na vprašanja Slobodana Inića, ki naj bi osvetlila čas ustoličenja Slobodana Miloševića in obdobje osme seje srbskih komunistov septembra 1987.

Knjiga, ki se po ocenah javnosti bere kot srhljivka, je le eno v vrsti pričevanj o obdobju političnih prevratov v Srbiji. Bralcu ponuja razlage, ki so v Srbiji že leta »javna skrivnost« in se mu priporoča z začinjenimi drobtinicami o osebnosti in delu Slobodana Miloševića, kadrovski politiki in uvodu v razpad Jugoslavije.

Milošević je kot politični ljubljenec Ivana Stambolića splaval na površje, zahvaljujoč nenapisanemu pravilu, da »aktivni prvi človek partije vedno sam izbira svojega naslednika. Če ne bi imel te moči, morda celo dolžnosti, Milošević ne bi bil izvoljen na moje mesto,« trdi Stambolić. Hkrati ocenjuje, da je Milošević »usodna« kadrovska rešitev, »prihod Nikole Ljubičića iz JNA na jugoslovansko polititično prizorišče pa 'smrtonosna'«. Mimogrede, tudi Ivan Stambolić je bil eden izmed tistih, ki so pripomogli k ojačanju političnega vrha Srbije s prihodom generala Nikole Ljubičića. Kasneje se je izkazalo, da je bila ta poteza le ena izmed tistih, ki so Miloševiću omogočile, da je okrog sebe zbral ljudi, ki so delovali njemu v prid, ali pa ga vsaj niso ovirali. V Stambolićevih pričevanjih o »nastajanju Miloševića« se pojavljajo tudi mnogi drugi politiki takratne dobe, med njimi tudi človek s srbskega in federativnega partijskega vrha Dragoslav Draža Marković. Marković je takrat veljal za enega izmed Miloševićevih protikandidatov, predvsem zaradi »demokratsko širših osnov«.

»Spominjam se, kako se je Milošević razburil, ko je slišal za možnost, da bi za predsednika partije kandidiralo več kandidatov. 'Ni govora! Nikakor se ne strinjam! Hočem biti edini kandidat! ',« razlaga danes Stambolić. Iz pričevanj Draže Markovića o lastni kandidaturi lahko sklepamo, da se Stambolić o namestitvi Miloševića ni odločal sam, temveč pod vplivom Petra Stambolića. Glede na komentarje Draže Markovića se je jugoslovanski CK SK odločal za linijo manjšega odpora in tako sprejel relativno neznanega Miloševića, ki je predstavljal »manjše zlo« kot Ivan Stambolić.

V pričevanjih Stambolić trdi, da je Draža Marković - »star lisjak« vedel o Miloševiću stvari, ki jih drugi niso, in da Milošević morda ne bi bil izbran, če bi Draža takrat povedal vse, kar ve. Na ta Stambolićev poskus samoamnestije je Marković odgovoril s trditvami, da je tedaj storil in povedal vse, kar je vedel in znal, da bi le preprečil Miloševićev vzpon. Istočasno zanika sumničenja, da so bile njegove sorodstvene vezi z Miloševićevo soprogo Miro Marković (hčerko Dražinega brata Mome Markovića) povod za bližnja poznanstva z Miloševićem. Marković pravzaprav trdi, da je bil prav Ivan Stambolić tisti, ki je kot pristni družinski prijatelj vedel mnogo več, hkrati pa ni verjel, da bi Milošević lahko »izdal« prijatelja. Kakorkoli že - izbran je bil Milošević.

Stambolićev pogled nazaj je strnjen v tejle izjavi: »S to politiko je Milošević prišel na oblast, potem se je ločil od politike porok in prevzel politiko srbskih velikonacionalistov, razbil Jugoslavijo in vstopil v vojno. Zdaj je sprejel mednarodno politiko in se zavzema za mir! Milošević ni nikoli imel svoje politike - tuje politike so si lastile njega. Edina politika, ki je bila ves čas njegova, je tista, ki si prizadeva obdržati oblast.« Stambolić meni, da je Milošević vse od neuspelega »mitinga resnice« v Ljubljani doživljal le še poraze.

Osma seja, preobrat v politiki Srbije, predstavlja hkrati tudi konec Stambolićeve politične kariere. Danes je mnenja, da je bila osma seja »uradna potrditev simbioze stalinistov in nacionalistov«, kjer so »stalinisti v svoje programe privzeli nacionalistične parole in programe ... in v nacionalističnem galopu zdrveli v bratomorno vojno, kri, brezglavi rušilni pohod s stotisočimi žrtvami...«. Stambolić osmo sejo imenuje »oznanitev vojne Jugoslaviji« in dodaja: »Besede - ali bo Jugoslavija ostala takšna kot je ali pa je ne bo - so v danih okoliščinah lahko pomenile le smrtno obsodbo za Jugoslavijo.« O Miloševiću pa danes pravi: »Ni sicer sam poslal Jugoslavije v pogubo. Eno pa je gotovo - z njegovo pomočjo so državo lažje razkosali.« Vzporedno z objavo »Poti v brezpotje« se je pojavil tudi drug »dokumentarni material«, ki je nastajal med pogovori Stambolića z novinarjem Slavkom Ćuruvijom, sedanjm direktorjem tednika Telegraf. Tednik objavlja dele teh pogovorov s pripisom, da je »Pot v brezpotje« Stambolićeva priredba resnice. Pogovori so tri in pol leta zaman »čakali na avtorizacijo«, Stanbolić, ki sicer ne zanika nihove pristnosti, pa je že zagrozil s tožbo. Občutek prevaranosti prežema tudi drugo stran - Stambolićev tedanji sogovornik je že napovedal izid knjige z isto tematiko in vrnil grožnje s sodiščem, ki naj bi mu, po njegovih besedah, povrnilo nastalo škodo.

Ne glede na vse (ko) avtorske igrice, friziranost in nefriziranost sta pričevanji razburkali javnost. Vse reakcije pa so pravzaprav, tako kot tudi Stambolićeva skesana izjava, »malce« zakasnele: »Kako le naj bi vedel, da vse, kar se je dogajalo, pelje v - kot je nekdo dejal - norost s premislekom in to zaradi nizkih pobud.«

Velimir Ilić, AIM

ROCKERJI V MISTIČNIH VODAH

Koncert je magijski ritual

Bertold Brecht je bil zaradi sproščenega odnosa do življenja »prvi rocker«

I put spell on you (Začarall te bom) je zapel ob koncu šestdesetih let John Fogerty, vodja znamenite rock skupine Credence Clearwate Revival. Kljub besedilu gre le še za eno ljubezensko pesem, ki ima z magijo bolj malo skupnega. Vendar ne smemo prenagljeno sklepati, da magija in sodobna glasba ne gresta v korak. Številni rockerji so črpali navdih za besedila in glasbo prav v magiji. Magija, misticizem in okultizem so postali prava zakladnica za melodije, ki so marsikaterega rockerja še bolj proslavile.

Glasba nam je lahko všeč, ali pa tudi ne. Lahko vpliva na nas blagodejno, nas spravi ob živce ali pa gre mimo ušes. Odzivanje na glasbo je povsem spontano. Ne moremo se prisiliti, da bi nam bila določena pesem všeč. Toda pesem, ki nam »pade v uho«, se nas dotakne globoko - zdi se, da poboža dušo in nas dvigne, da bi kar poleteli na njenih krilih. Glasba ima izredno moč - ob poslušanju nas lahko preplavijo čustva, ki so bila trenutek pred tem še neznansko daleč, glasbo lahko čutimo fizično, kako odzvanja v telesu, ob poslušanju glasbe si lahko utrdimo psihično ravnovesje. Že nekaj uvodnih taktov je dovolj, da nas pesem povede v povsem nov svet. Glasba bo prepričljiva bolj kot je močna zgodba, ki jo želi pesem predstaviti. Zato si mnogi glasbeniki pri skladanju in pisanju besedil pomagajo z magijskimi simboli, mandalami, tarot kartami, starimi legendami in miti.

Rock glasba je bila ob nastanku surova in groba, vsaj tako je odzvanjala v ušesih tistih, ki je niso razumeli. Nekateri so o njej govorili celo kot o »kupu neartikuliranih zvokov«. Odklanjanje rock glasbe je povsem razumljivo, če upoštevamo, da predstavlja novo kozmično energijo, ki je prišla do besede najprej skozi glasbo, kasneje pa še skozi druge veje umetnosti in življenje družbe ter posameznika.

Širitev hortizontov zavesti

Za številne poslušalce, ki so rock glasbo sprejeli z dobrodošlico, je bilo poslušanje te zvrsti glasbe način, kako lahko sprostijo napetosti in strese, ki jih v vsakdanjem življenju ne manjka. Rock glasba je

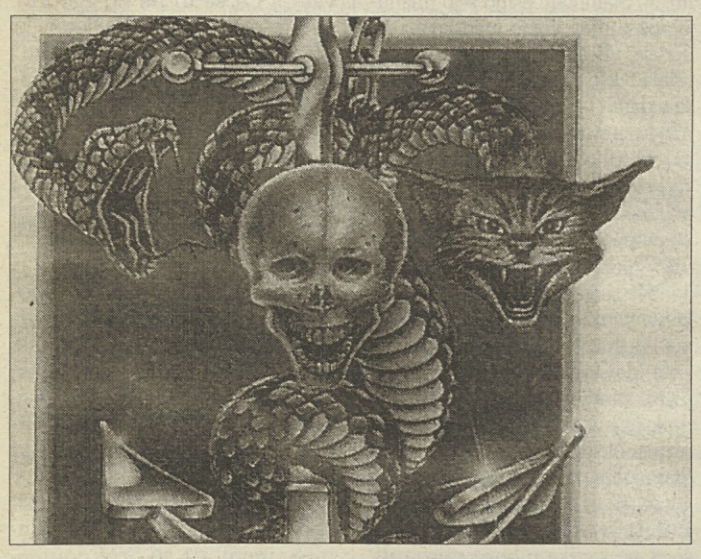

tudi dejavnik umiritve skozi duhovno katarzo. Ob poslušanju glasbe se širijo horizonti zavesti, kar vodi k spremembi mišljenja, načina oblačenja, vedenja, večji sproščenosti in »odstekanosti«. Zato ni čudno, da nekateri predstavljajo Bertolda Brechta kot prvega rockerja. Čeprav ni znal igrati nobenega glasbila, si je častni naslov »prvi rocker« pridobil s sproščenim odnosom do življenja. Posamezno zgodovinsko obdobje ni opredeljeno le z dogodki na Zemlji, temveč tudi z vplivi iz kozmosa. Rockerji, ki slovijo kot občutljivi ljudje, niso imuni na nove kozmične energije, ki prihajajo na Zemljo. Številni glasbeniki so se tudi zato odločili, da skrbno preučijo mistična, religiozna in magijska izročila. Člani legendarne skupine Beatles, še posebej pa George Harrison, so bili na primer naklonjeni gibanju Hare Krišna. člani skupine Roling Stones transcendentalni meditaciji, ki jo vodi Maharishi Mahesh Yogi. Carlos Santana in John McLaughlin sledita Shri Chinmoyu, Jimmy Page je navdušen nad izročilom Aleistra Crowleya, Pete Townsend sledi Meher Babi, Tina Turner je prepričana, da ne bi mogla biti uspešna pevka, če ne bi vsak dan meditirala in tako naprej.

V šestdesetih letih so se mnogi rockerji - The Doors, Gratefull Dead, Jafferson Airplane, Iron Butterfly, Cream, Brian Jones - bolj ali manj resno zanimali za misticizem, okultizem in religijo, čeprav se je večina zadovoljila s površnim znanjem, zato pa so se raje prepustili LSD-ju. Neki ameriški glasbenik je celo izjavil, da daje tableta LSD-ja podobne rezultate kot večmesečna vsakodnevna asketska meditacija.

Šestdeseta leta so bila nasploh revolucionarna - mladi, naveličani znanstvenega pozitivizma, so naravnost hlastali za vsako duhovno drobtinico, ki sta jo ponujala vzhodni in zahodni misticizem. Tako so se zen, joga, meditacija, magija, budizem in tarot mešali s hipijevskim cvetjem, drogami ter sproščenim načinom življenja.

To je bil korak k današnjemu treznejšemu pogledu na svet in resnemu pristopu k novi zavesti. Psihodelična glasba je bila temelj in ogledalo gibanja v šestdesetih letih.

Aleister Crowley in rock

Mnogi rockerji so se temeljito poglobili v skrivnosti simbolizma novih učenj, ali so v njih našli vsaj navdih za svoja najboljša dela. Mednje bi lahko uvrstili Jimmya Pagea, vodjo mega skupine Led Zeppelin. Naj omenim le dve njegovi pesmi, oprti na misticizem in okultizem: No Quarter in Stairway to heaven. V slednji najdemo tudi besede: »... kako se še vedno vse spreminja v zlato, če dobro prisluhneš, te bo na koncu obiskala melodija, ko je vse eno in eno je vse ...« Tudi pri oblikovanju ovitkov za plošče si je Jimmy Page pomagal z okultizmom. Na notranji strani četrte plošče Led Zeppelin je na primer tarot karta Hermit. Njegov vzornik in mesija je bil Aleister Crowley, angleški pesnik in mag. Gorečnost velikemu magu je pokazal tudi s tem, da so na ovitku tretje plošče skupine Led Zeppelin skrito zapisane besede iz Crowleyeve Knjige zakona: Do what thou wilt shall be the whole of the law (Delaj po svoji volji in to naj ti bo ves zakon) in Love is the law love under will (Ljubezen je zakon, ljubezen pod voljo). V sedemdesetih letih je kupil mnoge stvari iz zapuščine Aleistra Crowleya: knjige, rokopise, oblačila, osebne predmete, celo hišo ob jezeru Ness, v kateri je živel Crowley na začetku tega stoletja.

Tudi mnogi drugi rockerji so iskali navdih v spisih Aleistra Crowleya. Graham Bond je na primer trdil, da je Crowleyev magični sin in je uglasbil mnoge magične rituale. Mednje bi lahko uvrstili tudi Davida Bowia (s pesmijo Quicksand), skupino Black Sabath, še posebej pevca te skupine, Ozzya Osborna, ki je samostojno posnel pesem Yes, mr. Crowley, veliki hit. Skupina The Beatles je objavila sliko velikega maga na naslovnici njihovega LP-ja. Tudi mlajše generacije rockerjev črpajo iz njegove tradicije, na primer Iron Maiden (pesem 666 Number of the Beast), ali člani skupine Killing Joke skorajda ne izdajo albuma, da na njem ne bi bilo vsaj ene pesmi po besedilu A. Crowleya, njegove slike ali citata na ovitku. Tudi mnoge mlajše skupine vidijo vzornika v A. Crowleyu, glede na njegovo vedno večjo popularnost pa lahko sklepamo, da bo tako tudi v prihodnje.

Okultizem v rocku

Fantastični in okultni motivi se pojavljajo v mnogih besedilih pesmi, čeprav glasbeniki ne sledijo velikemu angleškemu magu. Mick Jegger je na primer na sceni igral vlogo dionizijskega hudiča in opisoval vlogo hudiča v človeški zgodovini s pesmijo Sympathy with the Devil. Člani skupina Stepenwolf so si nadeli ime po znamenitem romanu Hermana Hesseja, v pesmih teozofsko apelirajo na občinstvo, da prisluhne duhovnim učiteljem, ki jih pošilja Univerzalni Stvarnik. Znani pevec Donovan je na primer v pesmih ubesedil izvor človeštva. Po njegovem mnenju ljudje prihajamo iz Atlantide, kar je opisal v znanem hitu Atlantis: »... Vsi bogovi, ki jih najdemo v mitičnih dramah in legendah vseh narodov, so prišli iz Atlantide ...«

Čeprav se v teh pesmih kaže interes za nekaj novega, skrivnostnega, drugačnega, še vedno nimajo dovolj moči, da bi same spreminjale svet. Mogoče poslušalci še niso pripravljeni na kaj takega. Toda z razvojem tehnike in splošnim dvigom zavesti lahko pričakujemo tudi to. Mogoče je še najdlje prišla avangardna psihodelična skupina Pink Floyd, ki je utemeljila eksperimentalni zvok in v mnogočem vplivala na druge rock glasbene skupine. V skoraj tridesetletni karieri so si člani te angleške skupine pridobili zveste poslušalce med mnogimi generacijami po svetu. Skupina se je pojavila vzporedno z novo filozofsko temo in je povezovanje človekove notranjosti, mikrokozmosa, z zunanjim, makrokozmosom. To temo lahko še posebej opazimo v pesmih Astronomy Domine in Echoes. Kasneje so se člani skupine Pink Floyd bolj posvetili problemu osamljenosti in psihičnim težavam, ki so

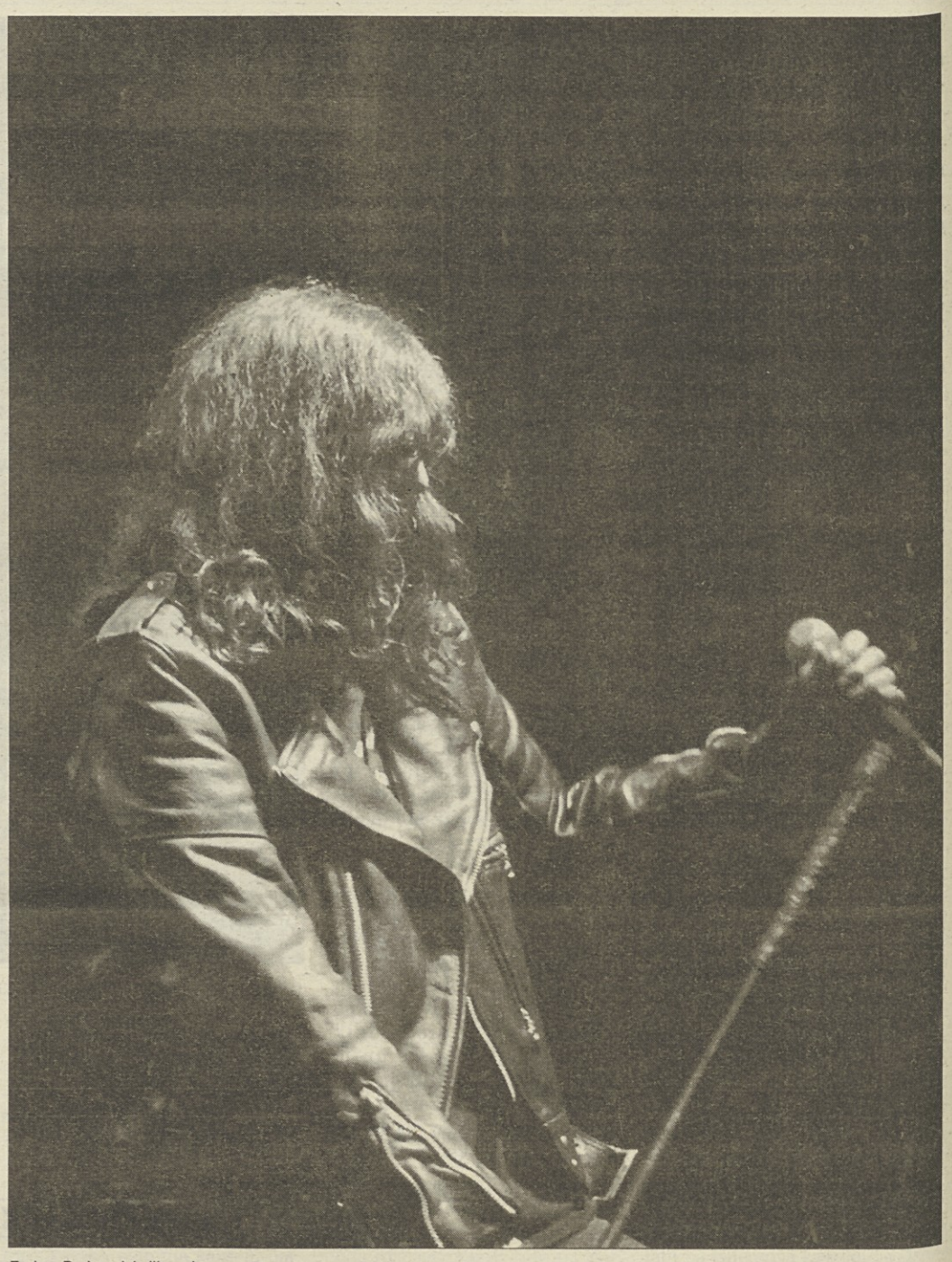

Foto: Bojan Velikonja

posledica človekove odtujenosti. Poleg skupine Pink Floyd bi lahko predstavili še druge glasbenike, ki želijo z glasbo pričarati univerzalno harmonijo. Yes, Genesis, Tangerine Dream, Emerson, Lake and Palmer so le nekateri izmed njih. Ne smemo pozabiti niti na Ricka Wakemana, ki je uglasbil svoje videnje britanskega kralja Henrika VIII. in njegovih šest žena in mitološke zgodbe o kralju Arthurju ter vitezih okrogle mize. V marsičem je Rick Wakeman prvi, ki se je poskusil v elektrokozmični glasbi.

Pri oblikovanju ovitkov plošč so si glasbeniki velikokrat pomagali z okultnimi in mističnimi motivi. Poleg že omenjenih Led Zeppelin, je treba omeniti še kitarista Stevena Hacketa, ki je na naslovnico LP-ja Voyage of the Acolyte postavil nekaj Tarot kart. »Odštekani« slikar Roger Dean, ki je oblikoval večino ovitkov za plošče skupine Yes in še za mnoge druge, si je tudi v veliki meri pomagal z okultnimi in mističnimi motivi. Na ovitkih plošč sodobnih heavy metal skupin so zelo pogosti vampirji, čarovnice, hudiči in drugi simboli, ki ponazarjajo temačno plat človeka.

Glasba kot bela magija

Člani skupine King Crimson so na koncertih javno izjavljali, da je njihova glasba bela magija. Robert Frip, vodja skupine, je iskal navdih za pesmi v različnih religijah, kabali, Bhagavad Giti in srednjeveški alkimiji. V nekem intervjuju je rekel: »... Zvok lahko deluje ozdravljajoče na poslušalce. To je enost uma in duše v radostnem razodetju, spuščanje božanske Zavesti v dualnost material nega sveta. Koncert je zelo močno sredstvo preobrazbe, ker poslušalci sprejemajo vibracijo, ki ljudi zbližuje, ob čemer se sprošča veliko energije. Koncert je pravzaprav magijski ritual.«Frip je eden prvih glasbenikov, ki je javno izjavil, da želi spremeniti zavest svojih poslušalcev, kar je danes ena temeljnih značilnosti sodobne kozmične in meditativne glasbe. Frip pa ne le da poje o duhovnosti, temveč živi v zasebnem življenju po načelih asketskega zen budizma, prilagojenega zahodni miselnosti. V zadnjem času je ponudba t. i. meditativne ali kozmične glasbe za sproščanje velika. (Tudi pri nas, op. ur.) Tej glasbi, posneti v studiih z najsodobnejšo opremo, tako da lahko posnemajo tudi številne naravne zvoke, mnogi očitajo monotonost in nezmožnost vzbujanja čustvene napetosti, kar je bila ena od temeljnih značilnosti psihadelične glasbe. Ne da bi zanemarjali vrednost glasbenikov, ki ustvarjajo meditativno glasbo, na primer Kitaro, Gandalf, Terry Oldfield ... toda avtentični in nepozabni toni starih asov lahko tudi danes še kako razvnamejo duše in srca novih in starih oboževalcev glasbe - te velike magijske umetnosti. Zato - I put spell on you ...

Goran Sarvan

Glasba nove zavesti

V zadnjem času se še posebej uveljavlja glasba nove zavesti (new cousciousness music), ki se od »klasične« new age (meditativne) glasbe razlikuje po tem, da upošteva tudi tišino. Zdi se, da harmonični zvoki prihajajo iz tišine, iz onkraja, kjer ni nič, razen boga. Glasbeniki te glasbene zvrsti trdijo, da pišejo s srcem za srca poslušalcev. Prvi album glasbe nove zavesti je pravgotovo Music for Zen Meditation, ki sta ga posnela leta 1963 Yamamoto in Yuize. Glasba na tem albumu je mešanica japonske tradicionalne glasbe in zahodnega jazza. Med sodobnimi glasbeniki te zvrsti pa najdemo imena kot so Andreas Vollenweider, Patrick Bernhard, Carlos Nakai, Ken Zu kkerman, Henry Wolf, Steve Reich, Harold Budd, Steve Tibbets, Tom van der Geld, Paul Winter, Kitaro, Brian Eno, Jean-Michel Jarre, V angelis, Tracy Chapman, John Denver in še mnogi drugi.

FITNESS IN LJUBEZEN

Jedre ženske seksajo bolj pogosto od suhic

Po magičnem seksu se človek počuti, kot bi imel krila, je odlično razpoložen

Telesna aktivnost in gibanje ugodno vplivata tudi na nežnost, ljubezen in spolnost, saj pospešujeta izločanje spolnih hormonov (predvsem moške inačice testosterona, ki je odgovoren za jačanje libida, potence, spolne moči in želje po ljubljenju pri obeh spolih). Obenem pa fitness botruje tudi pojačanemu izločanju endorfinov (t. i. enodgenih opiatov, telesu lastnih hormonov sreče, med katerimi je najbolj znan serotonin), ki povzročajo sproščenost, navdušenje in dobro razpoloženje, dajejo občutek sreče in blažijo bolečino (naravni endogeni, organski analgetiki).

Fitness pomaga tudi k lepi, jedri, skladno oblikovani in čvrsti postavi, kar prav tako spodbudno deluje na ljubezen in erotiko, saj zapeljivo estetsko telo spodbuja spolno slo in željo po ljubezni. Skupina angleških znanstvenikov je v sodelovanju s svojimi ameriškimi kolegi nedavno ugotovila, da ženske s poudarjenimi oblinami kljub kakemu odvečnemu kilogramu delujejo na nasprotni spol bolj privlačno in seksepilno. Tako naj bi bile bolj aktivne v postelji, obenem pa njihova erotična telesna konstitucija nudi več užitka obema partnerjema. Suhice imajo namreč v organizmu manjšo količino estrogena (ženski spolni hormon, ki se med drugim kopiči tudi v podkožnem maščevju), obenem pa s svojimi skromnejšimi oblinami delujejo pogosto manj privlačno na partnerja. Praviloma pa je za malce bolj polne in jedre predstavnice nežnejšega spola (med katere nikakor ne uvrščamo zalitih debelušk s celulitičnimi okroglinami) značilen tudi močnejši in prijetnejši erotični naboj. Omenjene ženske pogosteje seksajo, obenem pa v postelji tudi veliko bolj uživajo ter se zabavajo in sprostijo kot njihove pretirano vitke sovrstnice.

Fitness pospešuje zdravje in vitalnost, prav tako pa tudi ljubezen in seks vplivata na boljše zdravje in počutje. Seks je veliko bolj priporočljiv in koristen kot umetni medikamenti. Namesto tablet, kapsul in praškov strokovnjaki človeku pri glavobolu, nespečnosti, stresu, nervozi in vegetativni distoniji upravičeno toplo priporočajo zvrhano mero seksualnega fitnessa. Dr. J.R. Couch, specialist iz Oklahome (ZDA), je raziskoval vpliv seksa na migreno in glavobol nasploh ter ugotovil, da je terapija z ljubečo spolnostjo pri 25% parov povzročila takojšnjo izgubo simptomov, pri ostalih 40% pa so se težave kmalu ublažile, umirile in postopoma izginile. Telesna ljubezen in seks povzročata sproščanje, izginotje napetosti, ki je posledica preobremenitve in stresa, organizem se nanjo odzove s pospešeno produkcijo endorfinov (telesu lastnih opiatov), ki zbujajo občutek sreče ter s svojim analgetičnim učinkom blažijo napetost in bolečino.

Priljubljena deviza: seks in šport

Nič čudnega torej, da sodobni hoteli, prestižna zdravilišča in ostale institucije namenjene vzdrževanju, ohranjanju in pridobivanju zdravja in vitalnosti, ponujajo svojim gostom in obiskovalcem magično formulo, ki se je v obliki priljubljene devize seks in šport (sex & sport) rodila na drugi strani Atlantika. Omenjeni kombinirani trening nam na pragu tretjega tisočletja priporočajo internisti, športni medicinci, ginekologi, seksologi, psihologi in njihovi kolegi ostalih specialnosti, ki si prizadevajo za dvig zdravja in dobrega počutja ljudi na našem planetu.

Rezultati poglobljenih znanstveno-statističnih raziskav pričajo, da so športniki in telesno aktivni ljudje dvakrat bolj naklonjeni ljubezni in seksu kot njihovi lenobni, pasivni in sedentarni sovrstniki. Hkrati pa poudarjajo, da je rezultat, ki uvršča telovadce med najboljše ljubimce, nogometaše pa med športnike, ki najpogosteje zatajijo v postelji, presenetil celo največje pesimiste. Nič bolje se ne godi niti vrhunskim športnikom, ki zaradi preutrujenosti, pretreniranosti in preobremenjenosti pogosteje upravičeno veljajo za neprimerne in neperspektivne seksualne partnerje.

Navdušeni nad omenjeno ugotovitvijo, so se Američani odločili za razširitev raziskave ter na podlagi novih spoznanj, zanimivih ugotovitev in dobljenih podatkov nedavno izdelali top lestvico najbolj popularnega fitnessa, ki pospešuje spolno moč in libido. Moški in ženski organizem sta praviloma sicer v enaki meri naklonjena telesni aktivnosti in fitnessu, vendar pa se učinek različnih vrst športa specifično odraža predvsem na predstavnikih istega spola. Zato so omenjeno lestvico izoblikovali ločeno za nežnejši in močnejši spol, pri čemer so pozitiven vpliv posamezne športne aktivnosti na organizem določenega spola numerično izrazili s seksualnim kvocientom (SQ), katerega srednja vrednost znaša med 96 in 104 enote (dobrih 50% populacije doseže omenjene vrednosti SQ).

Med predstavniki obeh spolov je trenutno izredno popularno drsanje na suhem (slaiding), športna dejavnost, ki prihaja iz Amerike, pri kateri s posebnim obuvalom z drsečo prevleko na podplatih drsijo po gladki ravni podlagi iz umetne mase. To drsanje zaradi izredne skladnosti gibov, relativno visoke porabe energije in ugodnega vpliva na organizem navdušenci upravičeno imenujejo kar fitness balet (ugodno vpliva na gibljivost sklepov, mišic in vezi, obenem pa jih pri tem ne obremenjuje. Pospešuje pa tudi krvni obtok, delovanje srca in dihal, hitrost presnove, metabolizem maščob, odplavljanje škodljivih produktov presnove pa seveda maščobnih blazinic in celulitnih oblog).

Vpliva fitnessa na spolnost so se v svoji poglobljeni multispecialistični študiji lotili zdravniki v sodelovanju s strokovnjaki za šport. Rezultati raziskave, v kateri so se eksperti z Nove celine na željo naročnika kasneje osredotočili predvsem na učinek seksualne aktivnosti na športne dosežke vrhunskih tekmovalcev, so pred kratkim objavili v priznani strokovni reviji Runnerís World. Američani ugotavljajo, da sproščena ljubezenska igra in seks pred pomembnimi tekmovanji spodbujata vrhunske rezultate, saj botrujeta maksimalni psihični relaksaciji, telesni kondiciji, samozavesti in koncentraciji tekmovalca. Telo je sproščeno, delovanje možgan je optimalno, cel organizem pa je dobro prekrvljen (beri: optimalno preskrbljen s kisikom in hranilnimi snovmi). Po magičnem seksu se človek počuti kot bi imel krila, je odlično razpoložen ter se kasneje utrudi in izčrpa.

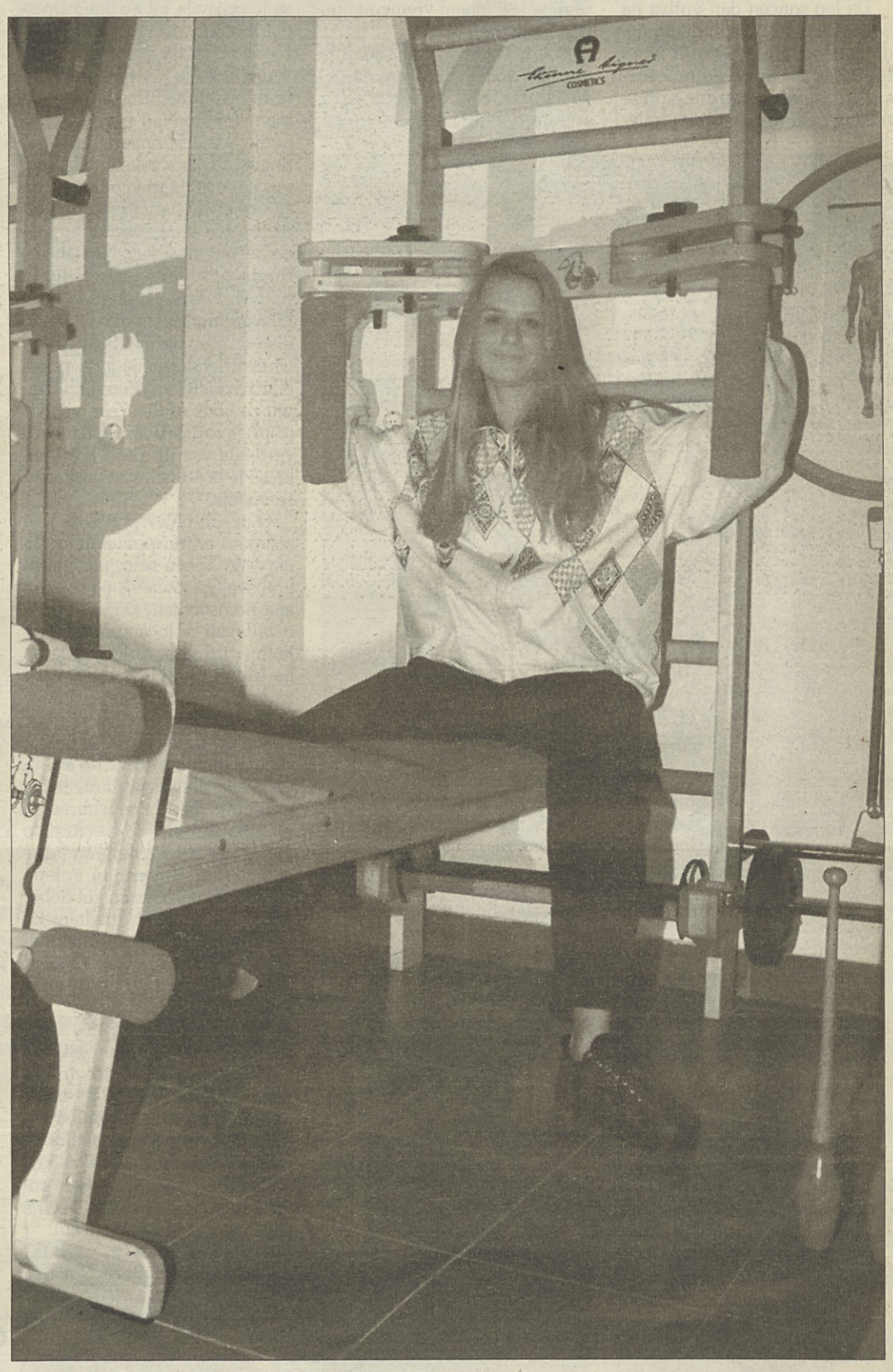

Foto: Barbara Reya

Debelost preprečuje spolno udejstvovanje

Biti fit danes torej ne pomeni samo dobre kondicije, dinamike in telesne pripravljenosti, marveč označuje pojem fitness tudi in predvsem veselje, navdušenje in željo po ljubezni in psihofizično vzdržljivost pri seksu. Tako priznani nemški kirurg in športno-medicinski strokovnjak, dr. Michael Spitzbart, poudarja, da je treniran človek samozavesten, ponosen in zadovoljen s svoji telesom, zato ga primerno neguje, skrbi zanj, obenem pa svoje čare tudi rad razkrije in deli z ljubljenim partnerjem. Njegov recept za ljubezenski fitness se glasi: reden poluren trening priljubljene telesne aktivnosti, pri kateri naj pulz vsaj enkrat na dan doseže 140 udarcev/minuto. S tem si v mesecu dni lahko uspešno popravimo ugašajoč libido, saj pospešen metabolizem in cirkulacija botrujeta stimulaciji možgan, žlez z notranjim izločanjem in spolnih organov samih (prvi pozitivni učinki so opazni že po tednu dni rednega treninga). Obenem pa zmerna telesna aktivnost po lastni presoji in individualni izbiri zavira staranje in propadanje organizma - krepi zdravje in vitalnost, ki pa v končni fazi spet ugodno vplivata na osrečujočo spolnost. Vir mladosti, dobrega počutja, zdravja in vitalnosti v organizmu predstavlja rastni hormon (somatotropin, izloček hipofize, ki spodbuja rast, presnovo in regeneracijo organizma, obenem pa preprečuje staranje, degeneracijo in deterioracijo); njegovo izločanje je obratno sorazmerno s količino maščobne mase v organizmu, kar pomeni, da ga imajo vitki in mišičasti posamezniki na voljo več kot debeluščki. Nič čudnega torej, da so ljudje s prekomerno telesno težo relativno nenaklonjeni seksu (ne le zaradi svoje neprikupne zunanjosti in psiholoških zavor), čeprav bi jim upoštevajoč dejstvo, da spolno udjestvovanje preprečuje debelost, saj 10 minut intenzivnega seksa telesu odvzame kar 200 kalorij (toliko kot pol ure neprekinjenega teka) nedvomno koristil; glavni vzrok njihove hiposeksualnosti tiči v pomanjkanju somatotropina. Formulo, ki je povsem preprosta in razumljiva, je moč izraziti z logičnim matematičnim zapisom: maščoba.

NP

Ženske

Vrsta športa	SQ
gimnastika, telovadba, aerobika	153
plavanje	151
jadranje na deski	148
kolesarjenje	139
ples in balet	136
tek na smučeh	135
badminton	133
jogging	130
hoja	129
jahanje	126
lahka atletika	124
namizni tenis	120
odbojka (tudi na plaži)	120
golf	119
alpsko smučanje	114
squash	113
tenis	111
bodybuilding	110
streljanje	108
nogomet	107
pasivnost, brez gibanja	94
ekstremen šport (14 ur/teden ali več)	89

Moški

Telesna aktivnost	SQ
plavanje	146
gimnastika, telovadba, aerobika	143
kolesarjenje	139
tek na smučeh	136
jogging	134
jadranje na deski	132
hoja	130
badminton	129
ples, balet	125
lahka atletika	121
golf	119
jahanje	117
namizni tenis	116
odbojka	115
alpsko smučanje	112
squash	109
tenis	107
bodybuilding	106
streljanje	104
nogomet	103
lenobnost, pasivnost, brez gibanja	90
maksimalna športna aktivnost (14 in več ur/t)	86

Deklice mlade slikajo se rade

Da lep sončen dan vpliva na boljše razpoloženje ljudi, bo nedvomno držalo, saj je tudi 17 letna Ljubljančanka Polona Brišnik na najin »randez-vous« prišla veselo nasmejana, predvsem pa je v lepem vremenu bolj prijetno kramljati.

Polona, ki je dijakinja srednje trgovske šole v Ljubljani, je prvo izkušnjo z manekenskim svetom dobila prejšnje leto, ko se je prijavila na avdicijo Društva modnih delavcev. Skoraj je že pozabila, da je sploh bila na avdiciji, ko je po dveh mesecih le dobila povabilo na tečaj za manekenko. Nad prvo modno revijo, ki jo je organizirala srednja oblikovna šola, je bila tako razočarana, da se je odločila, da se z manekenstvom in poziranjem pred fotografskimi aparati ne bo več ukvarjala. Namena ni imela poklicati niti agencije M.C.M, katere posetnico je dobila na modni reviji, dokler jo niso iz agencije poklicali sami. Direkortica agencije jo je povabila k sodelovanju na tekmovanju za Look of the Year, vendar je pri svoji odločitvi trmasto vztrajala vse do pred kratkim, ko se je le odločila za poskusno snemanje.

O svojih ciljev pravi, da ji je zaenkrat edino pomembno, da uspešno konča šolo, nadaljnjih poti svojega življenja pa si še ne zna predstavljati, ker se najraje o zadevah odloča sproti. Je pa Polona trdno prepričana, da ne bo nikoli opravljala dejavnosti za katero se zdaj šola. Delo v modnem svetu jo sicer zanima, vendar je mnenja, da se velika večina »delodajalcev« do svojih varovank obnaša velikokrat neprimerno, dekleta so namreč po njenem mnenju največkrat le objekt, ki služi v komercialne namene. Kljub temu bi Polona rada uspela predvsem kot dober fotomodel v tujini, medtem ko je udeležba na lepotnih tekmovanjih kot je na primer Look of the Year ali pa izbor za miss Slovenije ne zanima.

Plavooko blondinko med športnimi aktivnostmi najbolj veseli plavanje, čeprav mimogrede priznava, da se je malce polenila odkar je prenehala s treningi orodne gimnastike. V prostem času se Polona najraje prepusti mestnemu vrvežu, potepanju po trgovinicah, ali pa ga preživlja s svojim izbrancem.

(B.H.)

Foto: Boris Gorupič

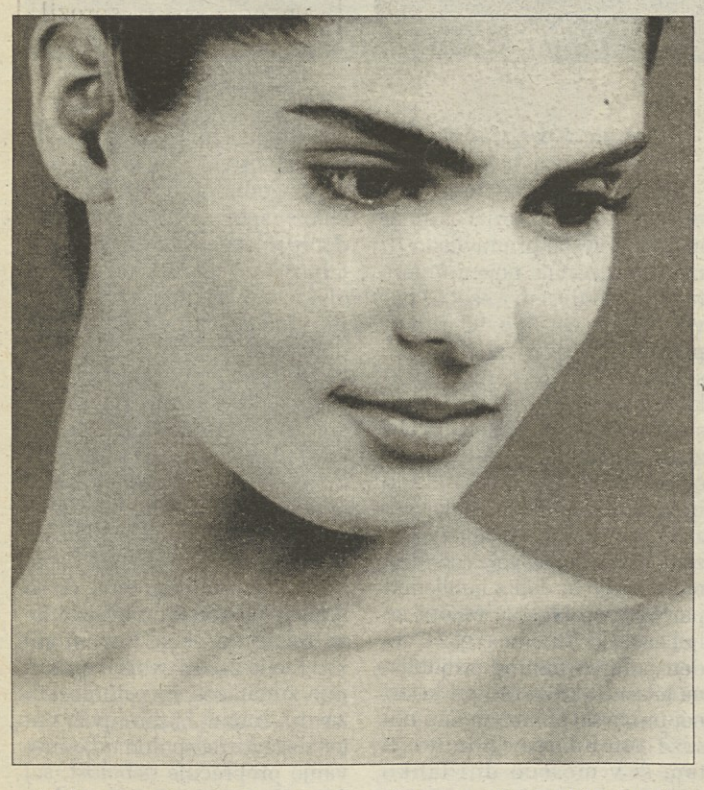

KOZMETIČNI NASVETI

Kakršna drža, takšen vrat

Kadar opazujemo mnoge ženske, ugotovimo, da imajo nekatere lepo, napeto kožo na obrazu, koža na vratu pa je kar nekako uvela in gubasta. Dermoestetičarko Lili Carsten smo vprašali, ali to pomeni, da ženske ne posvečajo dovolj pozornosti negi vratu, ali pa je struktura kože na vratu tako drugačna, da se preje postara. »Nekaj resnice je tako v eni kot v drugi možnosti. Struktura kože na vratu je podobna strukturi kože okoli oči. Na vratu je namreč manj lojnic in zato je bolj suh. Suha koža pa je v primerjavi z mastno manj odporna za staranje. Po drugi strani pa je tudi res, da ženske pri negi obraza rade pozabijo na vrat, ali pa namažejo s kremo samo srednji del vratu - od brade do dekolteja - medtem ko na del od uses do sredine pozabljajo. Najpomembnejši vzrok za zgubano in uvelo kožo na vratu pa je naša drža. Ko sem na dopustu v Grčiji ali pa na otoku Pagu opazovala tamkajšnje ženske, ki od malega nosijo na glavah košare, sem videla, da se vse držijo vzravnano in da imajo lepe vratove. Starši bi morali učiti pokončne drže svoje otroke (ne le deklice) že od malega, saj pokončna drža ne pomaga le proti podbratku in gubam na vratu, ampak za bolj zdravo hrbtenico, boljše počutje in večjo samozavest. Pa tudi nobena še tako dobra krema ne bo pomagala, če se bomo držali zgrbljeno.

Vrat se hitro odzove na pravilno nego. Svojim strankam nikoli ne priporočam uporabe posebnih krem za vrat. Proizvajalci kozmetike jih izdelujejo predvsem zato, da z njimi še dodatno zaslužijo. Dobra nočna krema je dobra tudi za nego vratu. Mnoge ženske zanemarjajo nego vratu tudi zaradi skrbi, da si ne bi zmastile las. Zato bi morala imeti vsaka ženska kozmetični trak, s katerim odstrani lase z obraza.

Pomembno je tudi poskrbeti za prekrvavitev kože na vratu, saj takšna koža dobi več hrane od znotraj, pa tudi krema se bolje vpije. Zato je dobro, da zvečer, ko nanašamo kremo na obraz, minuto ali dve posvetimo tudi natančnejši masaži vratu in to vodoravno (od ene ušesne mečice do druge) ter navpično (od dekolteja k bradi). Pri tem je pomembno, da se ne napenjamo. Večina žensk namreč ob masaži vratu obrne vrat na eno stran, dvigne brado in se opazuje v ogledalu, kar zelo napne vratne mišice in masaža nima željenega učinka. Gre namreč za to, da morajo biti mišice pri masaži sproščene, mehke.

Na kožo na vratu ne smemo nanašati ničesar, kar bi lahko kožo izsušilo. Če imamo mastno kožo in zato uporabljamo za obraz nemastne (oil free) kreme, je bolje, da za nego vratu kupimo mastnejšo, bogatejšo kremo. Enako pravilo velja za maske. Na vrat je treba nanašati bolj kremaste maske. Ce jih pripravljamo doma, jih moramo obogatiti z mandeljevim ali z olivnim ali jojobinim oljem, lahko pa celo z domačim surovim maslom.

Koži na vratu zelo koristi t. i. knajpanje. To je stara metoda duhovnika Kneippa, po kateri se izmenično pljuskamo ali tuširamo s toplo in hladno vodo. Za nego vratu je pomembno, da voda ni niti prevroča niti prehladna, temveč prijetna za naše počutje. Vedno začnemo pljuskanje s toplo vodo in končamo s hladno vodo. Pljuskamo se toliko časa, da čutimo, da smo vrat ogreli oziroma ohladili, ko se pljuskamo s hladno vodo. Končamo pa vedno s hladnim prhanjem. Knajpanje je najbolje opraviti zvečer, da vrat po njem zmasiramo z nočno kremo. Sicer pa je tudi pri negi vratu najpomembnejša redna nega že v mladih letih, saj v zrelejših lahko zamujeno samo omilimo, rezultati pa bodo skromnejši. Redna nega je pomembna tudi jeseni in pozimi, čeprav je vrat skrit pod ovratniki in šali. Sicer pa še tako redna nega ne bo obrodila željenih sadov, če res ne bomo pazile na našo držo,« je povedala gospa Carsten.

(JaK)

Težko je biti res najboljša prijateljica

Ustvarjanje družine je za prijateljstvo velik preizkus

Kakorkoli so si blizu s sorodniki, kolikorkoli ljubijo svoje ljubimce, ženske nikakor ne morejo brez prijateljic. Z njimi preprosto morajo »predelati« dogodke - od politike do športa, glasbe, ljubezni, razočaranj, upanj... Moški pa prijateljstvo razumejo drugače.

Odraščajoče deklice so si zelo vdane in so ena za drugo pravzaprav idealizirane sestre, dečki pa so v odnosih bolj tovariški in lahko prijatelje tudi menjavajo. Ko odrastejo, fantje v skupinah ali tudi, če sta samo dva, med seboj delijo opažanja, se skupaj veselijo, zabavajo, tekmujejo, dekleta pa morajo stakniti glave skupaj in si zaupno šepetati kdovekakšne skrivnosti, ki jih ne sme slišati nihče drug. Prijatejice in prijatelji so pravzaprav »družina«, ki si jo izberemo sami. Zato tudi ni čudno, da je prijateljstvo na velikem preizkusu prav takrat, ko se dekle oziroma ženska zaljubi, se odloči za življenje z izbranim partnerjem in si začne ustvarjato pravo družino. Imeti rad več kot eno družino naenkrat pa ni ravno preprosto. In zgodi se, da se njena najboljša prijateljica, ki ji je bila »več kot sestra«, začne čutiti odrinjeno in izključeno iz vajenih zaupnosti in skupnih spominov. »Saj sem srečna zanjo, resnično sem,« pravijo, »a kako mi je mogla storiti kaj takega?« Toda -

zakaj pa ne?! Vsaka pa tudi ve, da ima najboljših prijateljci malo, veliko pa je takih, ki so bolj »sezonskega« značaja; v določenem času se z njimi družijo bolj intezivno, potem pa stvar pomine. Če sta bili s prijateljico med seboj iskreni, strpni in razumevajoči, potem se lahko razideta in gresta vsaka svojo pot brez velikih pretresov in zamer. Na vso silo ohranjati take vezi z eno ali več prijateljicami ima lahko slabe posledice in boleča razhajanja. Življenje ni statična zadeva in tako slej ko prej pride tudi do tega, da se s prijateljico na primer ne strinjata glede kake stvari, pa naj bo to moški, služba ali zvestoba. Najslabše pa je, ko se vmes vtakne ljubosumje ali zavist.

Prijateljstvo je seveda lahko zelo dobra in zabavna stvar, ki je za razliko od pravih družinskih odnosov in vezi ne pogojuje krvno sorodstvo ali zakon.

Intenzivnost, nadležnost, posebnost, enkratnost: merila, ki veljajo za najboljše prijateljstvo med dekleti v puberteti, toda če se jih ne otresejo oziroma jih presežejo pravočasno, lahko tak odnos uničijo. Tista, ki je razočarana nad prijateljico, si mora priznati, da dela napako, če sebično pričakuje, da se bo prijateljica spremenila njej na ljubo ali da se samo zaradi nje ne bo nikoli spremenila!

Nekatere prisegajo, da so moški

boljši prijatelji kot ženske, da bolje razumejo žensko dušo. To bi celo znalo biti res, saj ne bi bilo slabo, če bi bile močnejšemu spolu vsaj včasih bolj podobne, torej če bi manj spraševale, manj komplicirale, manj prehitro obsojale in sprejemale ljudi tako, kakršni so. Ne gre pa kar tako pristajati na »ugotovitev«, da bi morale prijateljice zamenjati s prijatelji; če drugega ne, si moški ne dovolijo kar tako vstopa v svojo največjo intimo. Tako padejo v vodo tudi besede deklet, da je »njihov fant tudi njihov najboljši prijatelj«. V najboljšem primeru je lahko ljubeči prijatelj ali konec koncev morda prijateljski ljubimec... **(KaN)**

Fizična dejavnost bo uspešnejša v dvoje

Ste se odločili lotiti dolgoročnega nabiranja kondicije? Potem to storite skupaj s partnerjem. Tako svetuje Časopis za športnno medicino in fizično kondicijo iz ZDA. Objavlja raziskavo, ki je dognala, da je podpora partnerja za tovrstno aktivnost celo bolj pomembna od lastne motivacije. Zato se vadbe lotite skupaj s partnerjem. Raziskava je še ugotovila, da približno polovica ljudi, ki se loti nabiranja kondicije, odneha po šestih mesecih. Po preteku polovice leta torej ohranite pogum! V dvoje bo lažje. **(A. M.)**

Tisti, ki nosite mehke očesne leče - pozor! Journal of the Academy of Ophtalmology je objavil ugotovitev, da lahko tisti, ki uživajo premočno hrano, bogato z maščobami in proteini, ter več kot šest alhkoholnih pijač na teden, računajo z očesnimi težavami. Taka prehrana naj bi namreč povzročila povečanje lipidov, posledica česar je občutek neudobnosti oziroma onemogočanje nošenja leč. Kaže torej storiti to, kar je tudi sicer dobro za zdravje - spremeniti način hrane. **(Cosmopolitan)**

OTROCI IN STARŠI / UČENJE GOVORA (2)

Pomembno predšolsko obdobje

Družina in vrtec zelo vplivata na otrokov spoznavni in govorni razvoj

Pomen otrokovega govora so preučevali in še preučujejo mnogi znanstveniki. Vsi so si enotni, da je za razvoj govora pomembno predšolsko obdobje, ker je v tem času otrok najbolj sprejemljiv za govor. In čeprav se govor bogati vse življenje, je prav, da spoznamo zgodnje usvajanje govora. O prvih začetkih smo že pisali, danes nadaljujemo s tematiko, in sicer najprej o pomenu in vlogi družine in vrtca pri govorni vzgoji. Besedo ima diplomirana psihologinja Sonja Torkar.

Kakšno vlogo pripisujete vlogi družine in vrtca pri govorni vzgoji?

Oba, družina in vrtec, imata v različnih razvojnih fazah manjši ali večji vpliv na otrokov spoznavni in govorni razvoj.

Začniva torej pri starših.

V starosti do tretjega leta je najpomembnejša družina. Vsi se ukvarjajo in pogovarjajo z malčkom, tako da dobiva zelo veliko dražljajev iz okolja. Otrok dobi veliko direktnega, individualnega govora, ima veliko možnosti za manipuliranje, preiskovanje in raziskovanje. Starši bodo otroku omogočili najboljše pogoje za razvoj govora, če se bodo z njim pogovarjali, gledali slike in brali, pripovedovali, se igrali besedne igrice, peli in deklamirali skupaj z njim kratke ritmične verze, pesmice. Komunikacija naj bo obojestranska - menjujeta naj se otrok in starši. Odrasli govorijo, otrok posluša in obratno.

Kako naj starši govorijo z otrokom, v otroškem govoru ali običajno?

Otroka naj ne bi umetno poučevali in popravljali njegove besede. Najboljše je, da so mu z govorom vzor, da so vedno nekaj let pred otrokom. Z enoletnim naj govorijo, kot da bi imel že tri leta, s triletnim pa, kot da jih ima že šest. Marsikdaj želijo biti starši s svojim najmlajšim otrokom prisrčni in zato govorijo v otroškem jeziku. Vendar se morajo pri tej vzgoji truditi, da postanejo otrokove besede razumljive, zato je priporočljivo, da odrasli govorijo z njim vzorno, da ga s kulturnim govorjenjem navajajo k jasnosti, oblikovanosti in resnicoljubnosti.

Pomembno vlogo pa igra pri govorni vzgoji tudi vrtec, kajne?

Seveda, saj gotovo pomembno pripomore pri razvoju govora večjih predšolskih otrok. Raziskave potrjujejo, da otroci, ki obiskujejo vrtec, dosegajo višje rezultate v govornem razvoju kot njihovi vrstniki, ki so bili doma. Štiriletni otroci namreč

veliko bolje izkoristijo socialni vpliv vrtca kot mlajši otroci. Tedaj ima izreden pomen otrokova lastna aktivnost in proces odkrivanja, ki pride do izraza pri vključevanju v skupino, skupne igre, kjer se pogovarjajo, dajejo navodila, poslušajo, sprašujejo itd. V vrtcu prihaja otrok tudi v stik z večjim številom ljudi, z najrazličnejšimi stvarmi in odnosi med njimi. Vzgojiteljica mu nudi veliko spodbud za razvoj govornega izražanja. V svojem načrtovanju izboljšave govora izdela še poseben program, če ugotovi, da to potrebuje posamezni otrok ali skupina. Pri vzgojnem programu uporablja še več govornih igric.

Kaj pa v jaslih?

Tu so pogoji za razvoj govora manj primerni. Sedanji normativi niso prilagojeni potrebam enoletnega otroka. Družina ima tu svojo specifično vlogo, zadovoljuje njegovo potrebo po stalni individualni komunikaciji z odraslimi in tako daje dovolj dražljajev in aktivnosti, ki bi ga optimalno spodbujale k dejavnosti in govoru.

Kaj pa, če opazimo, da ima otrok težave pri govoru?

Dokler je otrok majhen, se veselimo in zabavamo ob njegovih besednih stvaritvah. Pri starejšem predšolskem otroku pa nas že mora zaskrbeti, če njegov govor ni pravilen. Starši pogosto otroku popravljajo napačno izgovorjene besede, vendar navadno brez uspeha. Razvojne govorne težave izginejo same od sebe tja do 4, 5 leta, če pa se to ne zgodi, morajo starši poiskati pomoč pri strokovnjakih, pediatru, logopedu, psihologu. Potrebno je točno raziskati vzroke in določiti ustrezno strokovno obravnavo in terapijo. Za odpravo govornih težav je najboljše, če starši in terapevt tesno sodelujejo in delajo z roko v roki. Narobe in škodljivo bi bilo, če ne bi storili ničesar.

V vrtcu je za morebitne težave že poskrbljeno.

V vrtcu imamo uvedeno logopedsko službo za čimprejšnje odkrivanje otrok z govornimi motnjami in nudenje ustrezne strokovne pomoči. Logoped deluje tudi preventivno in svetuje vzgojiteljicam in staršem.

Silvija Mozetič

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Cigarete in požari

Američan Jeffrey Wigand, nekdanji direktor oddelka za raziskave in razvoj tobačne tovarne Brown and Williamson, je v pismeni izjavi pod prisego priznal, da je tobačna industija že pred 30 leti odkrila postopek za izdelavo cigarete, po katerem je možnost, da bi odvržene tleče cigarete povzročile požar, občutno manjša. Wigand je Zveznemu sodišču razložil postopke, ki jih tobačna industrija že dogo pozna in bi zato lahko proizvajala cigarete, ki ne bi povzročale požarov. »Požarno-varne« cigarete bi morale biti ovite v čimbolj zračno nepropusten papir, zmanjšati bi se morala specifična teža cigarete, tanjši bi moral biti tudi cigaretni ovoj, zato bi se znižala temperatura prižgane cigarete, ki zdaj doseže okrog 600 stopinj Celzija. Odvržena prižgana cigareta bi zato manj pogosto zanetila požar. Na sodišču je Wigand kot strokovnjak pričal v civilni tožbi proti tovarni Philip Morris. Vzrok tožbe proti tovarni je požar, v katerem je zgorela vsa družina, zanetila pa ga je odvržena Marlboro cigareta. **(Ash Bulletin)**

❤ ❤ ❤ ❤ ❤

Evropski parlament je dal v tretje branje del Akcijskega plana proti raku. S posebno pozornostjo je obnovil poziv za popolno prepoved reklamiranja tobačnih izdelkov. Parlamet je glasoval tudi za amandma, ki bi sprožil kampanjo v medijih, na temo pasivnega kajenja. Ta vključuje pristanek političnih vodij, socialnih skupin in osebnosti iz znanstvenega in umetniškega sveta, da ne bi kadili v javnosti. Amandma, ki je določal, da mora biti 25 odstotkov prostora na sprednji in zadnji strani zavojška cigaret namenjenega zdravstvenim opozorilom, pa je bil zavrnjen. **(BASP Newsletter)**

ZA NOVO
PEDIATRIČNA KLINIKA Ljubljana
OTROCI JO POTREBUJEMO!
PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH!
Žiro račun: 50101-654-41037.
Hvala.
Objave o prispevkih preberite v reviji Otrok in družina.

KRATKOČASJE ZA KRATKOHLAČNIKE

Grizli (7)

Hud spopad med medvedoma

Prvi sončni žarki so obsijali skalno polico, na kateri sta spala Thor in Muska. Mali se je bil ponoči ves zavlekel med tople šape velikega medveda in ležal v varnem zavetju svojega novega zaščitnika kot majhna temna žoga. Tu in tam je v sanjah zacvilil in drobno zarenčal. Sonce se je vzpenjalo in bilo je vedno bolj vroče. Thor se je prebudil in se pretegnil. Zaspano je mežikal v sončno svetlobo. Dobro se je naspal. In še vedno je bil kar presit od obilne večerje. Zato se je določil, da bo še nekaj časa lenaril. Zakaj pa ne? Na soncu je bilo tako toplo, on pa res ni imel kaj početi.

Počutil se je spet čisto zdravega. Rane ga niso več bolele. Ej! Potem šele se je spomnil na mladiča, ki je med njegovimi šapami še vedno trdno spal. Thor je radovedno ovohal kosmato žogo. Čudno! Prej mladih medvedov sploh ni mogel prenašati, zdaj pa mu je bilo kar drago, da ni bil več tako sam, da ima nekoga poleg sebe, pa četudi tako majhnega prijatelja. Ga je včerajšnji dan res tako spremenil? Znašel pred mogočnim sovražnikom, pred veliko nevarnostjo! Mu je bilo zato potrebno to majhno prijateljstvo?

Znova je sklonil smrček prav do črnega kožuščka. Kako prijetno, toplo bitjece je pravzaprav lahko takle medvedek!

Grizli je pogledal v dolino. Visoko je dvignil smrček in temeljito ovohal veter. Nič sumljivega. Dišalo je po sveži travi, polni rose, po cvetju in drevesni smoli. Nikjer niti sledu o tistem zoprnem vonju po človeku!

Thorovo premikanje je predramilo tudi Musko. Pomencal je smrček s šapico, odprl zaspane očke in zlezel izmed grizlijevih velikih šap. Saj res, kje pa je mama? Odhlačal je do razpoke v skali, jo ovohal in se spomnil, da mame vendar ni in da je ves pretekli dan hodil in hodil za velikim medvedom, ki je zdaj stal in gledal v dolino.

Muska se je pridružil Thoru. Le kaj gleda veliki stric? Je v dolini kaj zanimivega? Toda Thor se je že obrnil, prijateljsko sunil medvedka in se odpravil na pot. Muska se mu je spet prilepil za pete. Spuščala sta se in pot je kmalu postala naporna. Toda črni medvedek je bil danes dvakrat krepkejši kot včeraj in je s svojimi kratkimi tačkami veselo skakljal za grizlijem. Poleg tega ga je gnala misel, da se vračata na kraj, kjer je Thor prejšnji večer skril plen. Muska je bil spet lačen. Čudno. Le kam izgine vsa ta hrana iz trebuha? Saj še ni dolgo, ko je bil sit kot boben in še dihati ni mogel!

Že sta imela za seboj polovico poti, ko je Thor nenadoma dvignil glavo in se ustavil kot vkopan. Veter mu je iz daljave prinašal vonj, ki ga je vznemirjal. Prihajal je prav od tam, kjer je bilo skrivališče njunega plena. Da si ga ni dovolil prilastiti kak drug medved? Ne, tega že ne bo dovolil! Če bi bila medvedka, potem že. Do nežnega spola je bil ob tem letnem času obzirnejši. A medved! Thor ni dosti premišljeval. Pognal se je prek kamenja, da ga je Muska komaj dohajal. Šele na robu livade je grizli obstal. Čez nekaj trenutkov ga je ves zadihan dohitel tudi Muska. Grajajoče je pogledal Thora in iztegnil jeziček.

Thor pa se ni oziral na Muskine težave. Jezno je renčal in togotno sta mu sijali očesci. Kam gleda? Tudi Muska je nekaj opazil in drhte se je stisnil h grizliju. Komaj nekaj lučajev od njiju je stal ogromen črn medved in brez zadrege žrl njun plen. Kakšna nesramnost! Muska je zamišljeno pogledal Thora. Grizli je bil velik, a tudi črnuh ni bil majhen! Pravzaprav je bil strašno velik. Mirno je stal in trgal ostanke jelena, da se je Muski kar dlaka ježila od spoštovanja. Ne, on, Muska, s tem velikanom nikdar ne bi hotel imeti opravka. Pravzaprav ga je prijelo, da bi jo čim hitreje ucvrl proč.

Pogledal je Thora. Kaj bo? Thor pa je presneto dobro vedel, kaj mora storiti. Zdaj se mu ni več mudilo. Stopil je še nekaj korakov naprej in obstal nedaleč od predrzneža. Muska je opazil, da se je dlaka na grizlijevem hrbtu čudno naježila. Tedaj je tudi črnuh dvignil pogled. Velikana sta se gledala. Črni medved je negibno stal, grizli je nihal z glavo kot z velikim nihalom, z leve na desno, z desne na levo. Muska je nejeverno opazoval zdaj enega, zdaj drugega. Kaj, ko bi zdaj vtaknil repek med noge in rajši izginil? Kar slutil je, da se bo zdaj zdaj zgodilo nekaj hudo neprijetnega.

Potem si je premislil. Bilo bi vsekakor bolj pošteno, da ostane in pomaga Thoru. Da, tako bo napravil. Nenadoma ni več čutil strahu, radovedno je začel opazovati Thorovo glavo, ki je nihala sem ter tja. Naj tudi sam poskusi? Čisto resno je začel še sam nihati s svojo malo črno glavico. Gotovo bo to črnuhu vlilo večje spoštovanje! O črni medved je presneto dobro razumel, kaj pomeni grizlijevo opletanje z glavo! »Pazi, kadar začne grizli nihati z glavo, je postal zelo nevaren!« se glasi prvi nauk za lovce na medvede. Kak drugi medved bi že zdavnaj pobegnil. Tudi črni velikan je imel dovolj časa za umik.

Bil pa je prvič v Thorovem kraljestvu. Poleg tega doslej še v nobenem boju ni bil poražen. Ali naj tokrat strahopetno pobegne? Bil je močan in ni se bal. Zato je ostal, kjer je bil. In ker grizli ni hotel začeti boja, je sklenil, da bo mahnil prvi. Preteči krik je najavil prvo rundo. Thor je bil iz sebe. Neverjetna predrznost! Česa takega še noben medved ni poskusil!

Muska se je približeval bojišču. Potem je oklevajoč obstal. Zdaj bi bilo najbolje, da leže na trebuh in odtod opazuje boj. In kot je pomislil, tako je tudi storil. Legel je in radovedno spremljal nenavadne dogodke.

Deset korakov pred črnim medvedom je Thor obstal. Glava mu je še vedno nihala sem ter tja. Iz njegovih napol odprtih čeljusti je prihajalo preteče renčanje. Črni medved je zamomljal in pokazal svoje mogočne podočnjake. Muska je začel preplašeno cviliti. »Zakaj ta neznani medved še kar naprej postaja tukaj? Kaj ga ni strah? se ne boji Thora?« Saj se ga je bal zdajle celo on, Muska! Še posebno, ko je videl, kako se Thor korak za korakom, z gobcem skoraj pri tleh, približuje in pripravlja na skok. Toda vsiljivec se ni hotel umakniti. Samo še korak je ločeval oba nasprotnika, ki sta stala kot dve sovražni steni.

Muska se je tresel kot šiba na vodi. Žalostno je zacvilil. Okamenel je in oči so mu izstopile. S strašnim krikom se je Thor nenadoma vrgel na svojega nasprotnika. Črni se je spretno umaknil, zaneslo ga je nazaj in vrgel se je na hrbet. Thor je prezirljivo prhnil, ni ga bilo mogoče zvabiti v to past. Bil je preveč izkušen bojevnik. Prav nič mu ni bilo do tega, da bi na svojem kožuhu preizkušal ostre kremplje na zadnjih šapah vsiljivca. Kot strela je zaril svoje dolge čekane v nasprotnika in mu z levo šapo primazal nekaj krepkih udarcev. Muski se je odvalil kamen od srca in še sam je zarenčal.

Toda ... Thor je nasprotnika le malo ranil, ker je imel kremplje tope od kopanja. Zdaj je tudi črnuh nenadoma zaril kremplje v Thorova pleča in takoj se je prikazala kri. Grizli je odskočil in tako strašansko zarjul, da je bilo slišati, kot da se trese zemlja. Potem se je vzpel v vsej svoji višini - ne, zdaj nasprotniku ni bilo več rešitve! Najprej je hotel črnega medveda samo opomniti. Še preganjal ga ne bi, ko bi bil vsiljivec poskušal pobegniti. Ta sveža krvava rana pa je v njem prebudila strašno sovraštvo. Takšno, ki ga je občutil tudi do ljudi. Oblila ga je nora togota. Zdaj gre za življenje in smrt!

Muska, ki se je ravnokar postavil spet na vse štiri, se je stresel. Še nikoli se mu grizli ni zdel tako strašen, kot ta trenutek! Režeče čeljusti je pokrivala pena. Pod krvavim kožuhom si slutil mišice, napete kot vrvi. Razširjene nozdrvi so mu drhtele, na čelu je bila guba besa tako globoka, kot bi jo nekdo tja zasekal s sekiro. Silna želja po uničevanju mu je sijala iz oči. Muska je buljil vanj kot začaran od groze. Četudi je bil majhen, je vedel, da bi bilo zdajle smrtno nevarno prekrižati grizliju pot! Ne, s tem pogledom se ne bi hotel srečati! Srček mu je prestrašeno bil.

Thor je ostal tako grozeče zravnan, dokler črni nasprotnik ni znova napadel. Potem pa se je spustil spet na vse štiri in se z novimi silami pognal naprej. Nastal je strašen trušč. Objeti sta se obe zveri valjali sem ter tja. Vse močneje sta medveda stiskala drug drugega s kosmatimi šapami. Bil je to strašen boj, boj, kakršnega vidijo samo džungle in planine. Zdaj je črni ostro paral s kremplji Thorov kožuh, grizli pa mu je čekane zaril v hrbet. Vse močneje je Thor stiskal nasprotnika. Zdaj je bil on zgoraj, zdaj spet črnuh. Zaenkrat Thor ni mogel sovražnika obdržati pod seboj.

Ni imel opraviti z lahkim nasprotnikom. Črni je grizel in Thorova desna rama je bila tako razcefrana, da mu je kožuh visel z nje v koščkih. Nenadoma se je zaslišalo pokanje in lomljenje. Oba medveda sta se besno spopadala z zobmi. Z naglim gibom je Thor podrl nasprotnika na stran in ga zgrabil za grlo. Strašen krik - in potem obupno otepanje za življenje. Črni medved se je z vsemi silami upiral in vzpenjal. Težko je dihal z okrvavljenimi čeljustmi. Potem so ga sile zapustile. Thor pa ni izpustil vsiljivčevega grla, do katerega se je tako težko dokopal. Zdaj ali nikoli!

Muska se je dvignil. Res je še vedno drhtel od strahu, a zdaj je bil že bolj pogumen. Ocenil je, da je njegov veliki prijatelj zdaj močnejši in zdelo se mu je, da je čas pomagati Thoru. Piskavo je zarnčal in se pognal proti črnemu medvedu. Začel ga je grizljati s svojimi zobki, kjer ga je le dosegel. Pri tem je momljal, nenadoma strašno razpoložen za boj. Črnemu medvedu se je končno vendarle posrečilo, da se je obrnil postrani. Dvignil je zadnjo šapo in z vso močjo treščil Thora. Strašno ostri kremplji so v Thorovem kožuhu napravili skoraj meter dolgo rano od prsi do trebuha.

Predno ga je zadel drugi udarec, se je Thor spretno umaknil. Sunek pa je zadel malega Musko. Na srečo ni bil več tako močan kot prvi. Mladič je kot žogica odletel po zraku dvajset metrov daleč in tam onesveščen obležal. Na srečo ga je črnuh zadel le s plosko šapo, tako da ga ni ranil. Tedaj je Thor izpustil sovražnikovo grlo in se dva koraka umaknil. Kri mu je lila. A kaj mu je bilo to mar! Črni medved se je zaman poskušal postaviti pokonci. Thor je kot strela planil nanj. Tokrat je s svojimi ogromnimi čeljustmi zgrabil nasprotnika za smrček. Bil je to smrtni ugriz. Sledilo je strašno otepanje, krik - in smrtno hropenje.

Borba je bila končana. Toda razjarjeni Thor je še naprej trgal nasprotnikovo telo, dokler ni mlahavo obležalo pod njim. Šele takrat je zapustil žrtev in s krvavimi očmi buljil v velikanski kup mesa pred seboj. Potem je silovito zatulil, da se je mogočni odmev tisočkrat odbil od sten in ga je veter raznesel po vsem Thorovem kraljestvu. Bil je to krik zmagovalca. Celo Muska se je zavedal in pritekel k Thoru. Še vedno je držal v zobkih košček kože črnega medveda. To je bil njegov zmagoviti plen. Thor je bil zadovoljen z varovancem. Mali se je res izkazal! Nekaj očetovskemu ponosu podobnega se je zbudilo v njegovih prsih.

(Se nadaljuje)

VINOGRADNIŠTVO / SESTALI SO SE OSMIČARJI

Tržaška občina poslala pravilnik o delovanju osmic

Pravilnik je, razen nekaterih točk, v glavnem sprejemljiv

Tržaška občina je v preteklih dneh poslala stanovskim kmečkim organizacijam, sanitarnim ustanovam, trgovinski zbornici in drugim pristojnim organizmom, pravilnik o delovanju "osmic" v tržaški občini s prošnjo, da ga pregledajo in dajo nanj morebitne pripombe. Prav v ta namen je Kmečka zveza povabila v torek, 3. t.m. svoje člane-osmičarje na srečanje, ki je bilo v prostorih Zadružne kraške banke na Opčinah. Srečanja se je udeležila večina povabljenih osmičarjev. Po prebranju pravilnika je stekla razprava, v kateri so prisotni menili, da je pravilnik v glavnem sprejemljiv, so pa k njemu vendarle imeli nekaj pripomb, ki jih bo Kmečka zveza tudi posredovala pristojnemu organu tržaške občinske uprave. Tako so na primer menili, da bi bilo treba iz čl. 2 pravilnika črtati določbo, ki pravi, da se lahko v osmicah prodaja le vino iz lastnega vinograda v občini, v kateri vinogradnik živi ali iz sosednjih občin. Osmičarji člani KZ namreč menijo, da je ta določba protizakonita glede na to, da se govori le o prodaji lastnega vina neglede na kraj pridelanega grozdja in proizvedenega vina, saj imajo nekateri tržaški vinogradniki svoje vinograde tudi v občinah (ali čez mejo) ki ne mejijo neposredno z občinami njihovega stalnega bivanja.

Druga pripomba se je nanašala na čl. 3, ki govori o trajanju prodaje vina v osmicah, ki je premosorazmerno s količino vina namenjenega prodaji in da je za vsak dan odprtja osmice dovoljena prodaja 1 hl oz. za največ en mesec za količine večje od 20 hl. Menili so, da je dnevna količina 1 hl prevelika in da naj se omeji na 60 litrov.

Glede urnika odpiranja in zapiranja osmic ni bilo pripomb, padel pa je vsekakor umesten predlog, naj bi vino, namenjeno prodaji v osmici, šlo najprej skozi strokovno oceno njegove kakovosti, da se tako prepreči prodajanje manj kakovostnega vina, kar škodi ugledu osmic samih.

Zaradi popolnosti informacije objavljamo občinski predlog pravilnika v celoti.

V prvem členu je rečeno, da lahko odpre "osmico" vsak vinogradnik, ki prijavi svoj vinski pridelek. V drugem členu je rečeno, da mora biti vino v prodaji izključno iz lastnih vinogradov prosilca, vinogradi pa morajo biti v tržaški ali okoliških občinah. Tretji člen določa čas prodaje vina v "osmicah", ki je premosorazmeren od količine vina v prodaji. Dovoljen je en dan odprtja osmice za vsak hektoliter v prodaji do največ enega meseca za količine, ki presegajo 20 hektolitrov. Od količine prijavljenega pridelanega vina se odštejejo vsaj trije hektolitri, ki se smatrajo za minimalno količino namenjeno lastni uporabi. V primeru če vinogradniku ne uspe prodati vse predvidene količine vina zaradi neugodnih vremenskih pogojev in zaradi dokazane višje sile, lahko prosi za podaljšanje roka za prodajo, o prošnji pa se bo dokončno izrekel župan.

Četrti člen občinskega pravilnika določa, da mora vinogradnik, ki namerava odpreti osmico, sporočiti občini čas v katerem namerava vino prodajati, datum pa je treba sporočiti vsaj 30 dni pred začetkom prodaje. Peti člen dopolnjuje gornjega in pravi, da mora izjavo o prodaji vsebovati poleg osebnih podatkov prosilca, navedbo parcel na katerih je bilo pridelano grozdje, obseg vinogradov, količino pridelanega vina in količino namenjeno prodaji ter kraj (prostor) kjer bo vino prodajal. Prošnji mora biti priložena tudi izjava o pridelanem vinu v prejšnjem letu in čas, v katerem bo izvršena prodaja.

Šesti člen pravi, da bo občina po prejemu in oceni prejete prošnje, izdala prosilcu potrdilo o prejemu predložene izjave, s čimer bo vinogradnik pooblaščen za prodajo vina v navedenem času in kraju. Čeprav je potrdilo o prejemu izjave osebno, se lahko prosilec pri prodaji poslužuje tudi družinskih članov in sodelavcev.

Sedmi člen govori o kraju prodaje in pravi, da se mora vino prodajati v stanovanjskih prostorih vinogradnika ali v drugih lokalih podjetja, če ti niso namenjeni nudenju javnosti živil in pijač v smislu ex zakona št. 287/1991. Lokale mora Krajevna zdravstvena enota št. 1 (Tržaška) proglasiti za primerne. V prostorih za prodajo vina so lahko mize, klopi in stoli za ugodnost gostov pod pogojem, da to ne daje lokalom videz pravega javnega lokala.

Osmi člen pravi, da morajo vse osebe, ki nudijo pijačo, imeti zdravstveno knjižico. Deveti člen določa, da se prodaja ne sme začeti pred 10. uro in da se mora neodložljivo končati ob 23. uri. Deseti člen pravi, da se lahko vino razen za prodajo, nudi tudi za pokušnjo, pri čemer se lahko, po že ustaljeni krajevni tradiciji, nudijo gostom tudi jajca, soda, kostanji, siri, narezki in vloženo sočivje. Za prodajo narezkov (salama, pršut, itd.) mora prosilec predložiti zdravstveno potrdilo veterinarja podjetja, nanašajoče se na zakol prašičev, ki jih je vzredil vinogradnik. Ni pa dovoljeno nuditi kuhanih jedi in slaščic, kakor tudi drugih pijač razen vina in miniralnih vod.

V enajstem členu je rečeno, da sme biti za privabljanje ljudi izobešena edinole za osmice tradicionalna "frasca"(zelena veja), ki pa mora biti postavljena tako, da ne bi prekrivala cestnih prometnih znakov.

Dvanajsti člen opozarja, da mora biti v lokalu za prodajo vina vidno izpostavljen cenik. Trinajsti člen govori o tem, da mora vinogradnik poskrbeti, da v času odprtja osmice avtomobili gostov ne ovirajo prometa na območju in da ne pride do motenja javnega miru. Končno 14. člen pravi, da bo lahko dovoljenje za odprtje "osmice" preklicano v vsakem trenutku če bi prišlo do kršitev predpisov iz tega pravilnika. (en)

ČLOVEK IN ZEMLJA

S POSVETA V ZGORNJIH PIRNIČAH

Svetovalne službe vse pomembnejše

Svetovalne službe v kmetijstvu igrajo vsevečjo vlogo, saj postaja kmetijstvo vedno bolj specializirano, vedno zahtevnejše, tržišče pa spričo hude konkurenčnosti tudi zahteva vedno boljše, pristnejše in zdrave pridelke. Zato ne preseneča, da so zlasti v državah Evropske unije svetovalne službe zelo razširjene in njihova vloga v kmetijstvu tudi učinkovita.

Važnosti svetovalnih služb so se zavedli pred kakimi petimi leti tudi v Sloveniji in so danes, kljub tako kratkemu obstoju, že kar močno prisotne in tudi vse bolj zaželene in učinkovite. Pri tem pa se v Sloveniji zavedajo, da je nujno potrebno tudi spoznavanje urejenosti in strukturiranja svetovalnih služb v kmetijsko bolj razvitih zahodnoevropskih državah, pa tudi v neposredni soseščini, se pravi v deželi Furlaniji-Julijski krajini in na Koroškem v Avstriji.

Prav temu je bilo namenjeno srečanje kmetijskih svetovalcev Slovenije, ki so se zbrali v petek, 26. sept. v Zgornjih Pirničah pri Medvodah, kot gosta pa sta se ga udeležila tudi strokovni svetovalec in vodja strokovne službe Kmečke zveze iz Trsta dr. Mario Gregorič in slovenski svetovalec podobne službe v Celovcu inž. Stefan Domej, ki deluje v okviru Kmetijske izobraževalne skupnosti za Koroško in je svetnik pri Kmetijsko-gozdarski zbornici v Celovcu.

Uvodno besedo je imel vodja kmetijske svetovalne službe Slovenije inž. Ervin Kuhar. Ta služba obstaja in deluje pri ministrstvu za kmetijstvo. Najprej je podal prikaz sedanjega stanja urejenosti te službe v Sloveniji, potem pa je prikazal rezultate obiska slovenskih svetovalcev pri kolegih v nekaterih zahodnoevropskih državah, na primer v Angliji (s Škotsko in Irsko) v Nemčiji in Nizozemski. Slovenski kmetijski svetovalci so s tem obiskom vrnili obisk svetovalcev iz teh držav v Sloveniji. Iz teh obiskov in medsebojnih izmenjav je, po Kuharjevih besedah, izšla splošna ugotovitev, da delujejo te službe v obiskanih državah v neprimerno ugodnejših pogojih kot v Sloveniji predvsem zaradi boljše strukturiranosti njihovih kmetij. Vedeti je namreč treba, da ima v Angliji povprečna kmetija okrog 70 hektarjev v primerjavi s 5, 5 ha v Sloveniji in okrog 7 ha v Italiji oz. v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Praktično to pomeni, da lahko en svetovalec krije neprimerno večje območje kot pri nas, pri istih problemih le z razliko, da so ti problemi pri nas zelo razkropljenih na mnogo manjših kmetij in jim je zaradi tega mnogo težje slediti. Mimo te objektivne plati svetovalne službe v slovenskem kmetijstvu pa je iz primerjalne študije izšla tudi pozitivna ugotovitev, da je svetovalna služba v Sloveniji zelo dobro urejena kljub temu, da deluje šele pet let, da za zdaj še ne razpolaga z zadostnim številom svetovalcev in da je tudi iz pravnega statusa službe, ker še ni ustreznega zakona, ki bo jo urejal, in pa nezadostne dotacije, predvsem kar zadeva strokovne in ditakticne pripomočke.

Vse to je bilo prikazano tudi ministru za kmetijstvo prof. inž. Ostercu, ki je za nakazane probleme pokazal razumevanje in zagotovil, da bo kolikor je v njegovi moči, skušal narediti vse za njih rešitev.

Dr. Mario Gregorič, vodja strokovne svetovalne službe Kmečke zveze, je v svojem posegu podal strnjen prikaz delovanja in strukturiranja te službe konkretno v deželi Furlaniji-Julijski krajini, prikazal pa je tudi njene pomanjkljivosti, ki so predvsem v tem, da ni na razpolago dovolj specializiranih strokovnjakov, premalo pa je tudi terenskih svetovalcev, ker se njih število v deželnem okviru žal ne določa po realnih potrebah, marveč na podlagi deželnega proračuna, ki namenja sredstva ne le po potrebah stanovskih organizacij, marveč tudi po posameznih pokrajinah, kar diskriminira manjše kmetijske površine. j.k.

MAG. VODOPIVEC SPREGOVORIL PREDVSEM O ENCIMIH /

V Kraškem muzeju predavanje o novostih v vinarstvu

V organizaciji strokovne službe Kmečke zveze je v torek zvečer v prostorih Kraškega muzeja v Repnu bil gost mag. Miran Vodopivec iz svetovalne službe pri Kmetijskem zavodu v Novi Gorici s pristojnostjo za celotno Pirmorsko v okviru svetovalne službe Slovenije. Mag. Vodopivec je lepemu številu vinogradnikov predaval o novostih v vinarstvu, pri čemer se je zadržal predvsem pri uporabi encimov v moštu. Uporaba encimov je že nekaj let ustaljena praksa, zlasti kar zadeva encime, ki pospešujejo izločanje barvil, in pektolitične encime, ki razkrajajo pektin in s tem omogočajo hitrejše in lažje čiščenje mošta, istočasno pa se preprečuje motnost vina, ki jo včasih povzročajo pektini.

Posebej je mag. Vodopivec govoril o novem encimu, ki ima dvojno učinkovitost: preprečuje padanje skupne kisline, kar je zlasti važno za primorsko vinorodno območje, ker imajo vina v določenih letih prenizko kislino, po drugi strani pa pospešuje ohranjanje vonjav, ki oplemenitijo in uveljavljajo sortne značilnosti.

Predavatelj je v svojem izvajanju izhajal iz podatkov, ki so bili izneseni na nedavnem kongresu v Firencah, na katerem so sodelovali predvsem francoski in italijanski znanstveniki, ki delujejo na področju vinarske mikrobiologije in katerega se je udeležil tudi mag. Vodopivec.

V uvodnem delu svojega zanimivega predavanja je mag. Vodopivec poudaril važnost uporabe kvasovk, katerih dodajanje služi popravljanju ali oplemenitenju naravnih procesov, saj gre za oplemenitene kvasovke, ki vodijo vrenje tako, da prideta bolje do izraza sortnost in plemenitost vin. Velja tudi poudariti, da ne drži ustaljeno mnenje, da so najboljše avtohtone kvasovke, to je tiste, ki so prisotne na grozdju v vinogradu. Pri nakupu industrijskih kvasovk pa je le treba upoštevati nasvet o pravilni izbiri kvasovke, saj so žal v prodaji tudi kvasovke, ki ne zagotavljajo dobrih rezultatov. Izbirati je treba med kvasovkami, ki so zajamčene z laboratorijsko analizo in z ustreznim zaščitnim znakom. -en

Na sliki (foto KROMA): posnetek s torkovega predavanja

Tečaj o fiskalnih vprašanjih

Ker je pobuda že v prejšnjih letih naletela na dober sprejem, bo ERSA tudi letos priredila tečaj o glavnih fiskalnih vprašanjih, ki se nanašajo na kmetijske zadruge. Tečaj bo potekal na sedežu ERSA v Pozzuolu v Furlaniji v dneh 20. in 21. novembra z naslednjim programom: 1. Male zadruge, 2. Davčni konkordat, 3. Druge davčne novosti. Lekcije bodo ob 9. do 12.30 in od 14.30 do 17. ure. ERSA naprosa vse zainteresirane ustanove, da do 31. t.m. s faxom sporočijo število prijavljenih.

Razstava EIMA

EIMA - Mednarodna razstava industrij kmetijskih strojev, sporoča, da bo tudi letos dala prispevek kmetovalcem za obisk razstave EIMA, ki bo v Bologni od 4. do 8. novembra letos. Za popust na vstopnini v višni 50 odst. morajo stanovske organizacije izročiti pri blagajni E, vhoda 9 in 10 Michelino, spisek udeležencev obiska.

PRORAČUNSKA POGAJANJA

Še vedno so mogoče vse vladne kombinacije

Koaliciji z levico se odreka samo Janševa stranka

LJUBLJANA - Ko so se v parlamentu prepirali o uvajanju religioznega pouka v šole, je združena lista liberalni demokraciji očitala, da »že sestavlja novo vlado«. Spravljivost LDS naj bi tudi pri ideološko obarvanih vprašanjih namreč dokazovala, da »zgodovinska os« LDS - SKD ni pozabljena in izključena tudi v morebitno novi povolilni koaliciji.

V podobnem »povolilnem« duhu se že nekaj časa ocenjuje tudi vse drugo politično dogajanje. Krščanska demokracija je - če gre verjeti dosedanjim strankarskim računicam - v precej udobnem položaju, saj nanjo računa tako levo- kot desnosredinski pol. Zanimivo je, da se je prav na začetku napornih koalicijskih pogajanj o delitvi proračunskih deležev minuli teden zgodil še en politični dogodek - SKD je na ravni mesta Ljubljane podpisala koalicijsko pogodbo s socialdemokrati in ljudsko stranko. S tem se je končal mesece trajajoči spor, ki ga je SDSS v nedavnem pozivu »pomladanskim« strankam označila kot »prepiranje dveh mladeničev« in ki uradno ni bil v neposredni zvezi s politiko strankinih republiških central. Na kratko: krščanski demokrat Peter Sušnik naj bi v mestnem svetu zastopal socialdemokratske interese, nerodna reč pa je, da vodi pomemben gospodarski odbor. SKD ga je skušala zamenjati s »svojim« človekom, vendar so bili njihovi koalicijski partnerji proti. Mimogrede se je zgodil še znani »incident« na srečanju v Dragi, po katerem se je krščanski demokrat Boštjan Turk zapletel v precej resno polemiko s socialdemokratskim vrhom. SKD je - preprosto rečeno - zelo jasno namignila SDSS, da je socialdemokratski antikomunizem pravzaprav čudna reč, saj je v njihovih vrstah cela vrsta nekdanjih komunistov. SDSS je vrnila udarec s posebno izjavo predsedstva, v kateri je navedla znano Janševo trditev, da »vse tiste, ki niso bili v partiji, pogleda dvakrat«. Pomembni sodelavci SDV niso bili v ZK, so zapisali v izjavi, posebej tisti, ki so jih pred volitvami podtaknili v cerkvene kroge in v nove stranke.

Čeprav je šlo torej po zatrjevanju obeh strani zgolj za spor na lokalni ravni, so nesporazumi očitno globlji - od vprašanja, kako si razdeliti »desne« člane in predvsem volilne glasove, pa do zamer iz časov zamenjave Janeza Janše na mestu obrambnega ministra. SDSS očita SKD, v zadnjem času pa tudi SLS, zmernost, spravljivost in pragmatičnost v razmerju do levih strank. Janšo seveda moti, da »spomladanske« stranke nočejo podpisati predvolilne koalicijske pogodbe, saj to jasno kaže, da bodo pri obeh večjih strankah v igri tudi morebitne drugačne kombinacije, če bo tako nanesla razporeditev glasov. Še več; v socialdemokratski strokovni svet, nekakšno »vlado v senci«, ki naj bi začela obratovati prihodnji mesec in naj bi bila kadrovski bazen za morebitno prihodnjo vladno ekipo, SKS in SLS nista predlagali svojih predstavnikov. Krščanski demokrati konec koncev že imajo svojo ministrsko ekipo, svoje »strokovnjake, ki bi zastopali SLS v morebitni novi vladi«, pa je na avgustovskem taboru omenjala tudi ljudska stranka.

Spor med SKD in SDSS se je septembra stopnjeval do tolikšne mere, da je predsedstvo socialdemokratov v že omenjeni izjavi v dramatičnih tonih ugotovilo, da »stare sile« skušajo na vse načine razbiti morebitno koalicijo, in še enkrat obljubilo, da svojih glasov »v nobeni obliki« ne bo prepustilo levici. Izjava je šla mimo presenetljivo mirno, saj je v nobeni od »pomladanskih« strank niso javno komentirali. Pač pa se je čez nekaj tednov zgodil omenjeni podpis »ljubljanske« koalicijske pogodbe, skupaj z dopolnilom, ki krščanskim demokratom omogoča zamenjavo nelojalnega člana. Pri ocenjevanju omenjenega dogodka sta bili obe strani skopi in precej previdni. Vendar pa se je jasno pokazalo, da si vrhova obeh strank ne želita neposrednega spopada, ki bi še bolj vpletel tudi obe republiški centrali. Obenem pa je šlo tudi za majhno znamenje na drugo stran, da bodo ob dovolj ugodni razporeditvi glasov po volitvah tudi takšni nesporazumi hitro zglajeni.

Zanimivo je sicer, da kot »zaželena stranka« za obe strani čedalje bolj nastopa tudi SLS, ki je poleti napovedala začetek »miroljubne politike« odprtih vrat. Čeprav je politični prostor torej že dokaj pregleden in začrtan, nekatere neznanke napovedujejo zanimivo politično prerivanje vsaj še v enem od prihodnjih mandatov. Apriorno izključenost določenih »starih« strank iz povolilne vlade je doslej napovedala samo socialdemokracija, vse druge kombinacije so teoretično možne. Zato lahko - če se vrnemo na začetek zgodbe in na polemike o »verouku« - pričakujemo še kakšne nepričakovane politične poteze ob ključnih projektih, ki jih bo sicer v predvolilnem letu bolj malo. Proračun utegne biti ena od naslednjih pomembnejših stopnic v (po) volilni matematiki. Pozabiti tudi ne gre na najnovejšo turnejo cerkvenih predstavnikov po strankarskih štabih, ki se je - v veliko nezadovoljstvo desnice - začela na levici. Posredno in neposredno bo Cerkev očitno igrala sila pomembno vlogo v političnem dogajanju, čeprav seveda urejanje razmerja med državo in cerkvijo sodi v drugo zgodbo in med tista ključna vprašanja, ki presegajo enostavno kombinacijo enega samega vladnega mandata.

Tanja Starič

Pred volitvami se dogajajo tudi povolilne kombinacije (Foto: Barbara Reya)

Delodajalci so nekoč govorili po slovensko

BOZO KOVAČ

Po barih v središču italijanske Gorice je bilo v ponedeljek proti večeru slišati skoraj samo slovensko zamejsko govorico. Končal se je protestni shod pred tamkajšnjo Kmečko banko in zborovalci so potem nadaljevali razpravo »po skupinah«. Zadovoljstva ni bilo opaziti - razen zaradi dobre udeležbe na zborovanju, saj so se zbrali manjšinci ne glede na politična nasprotstva in še goriški župan je stopil na njihovo stran. Skupni imenovalec vseh zborovalcev je bil: »Vrnite nam Kmečko banko!«

Kar pa se je manjšincem zdelo le malo verjetno. Tedaj še niso vedeli, da jih bo sprejel predsednik italijanske države, ki je bil napovedan v Gorici za naslednji dan. To bi jih morda spravilo v boljše razpoloženje, če jim že ne bi vzbujalo pretiranih upov. Tisti ponedeljkov večer pa je bilo vse videti črno. Veronska banka, ki slovi po tem, da rada »žre« manjše banke, je tako rekoč trkala na vrata Kmečke banke in Tržaška kreditna banka je že zlezla v trdi objem močne banke iz Brescie. Stvari so bile videti dokončne in zdi se, da za manjšino po svoje usodne.

Če bi si jih ogledali z italijanskega zornega kota, bi jim težko ugovarjali. Obe manjšinski banki bi bili kapitalsko bistveno močnejši, torej tudi zanesljivejši in za delničarje nedvomno bolj donosni, če bi se povezali z večjima bankama iz Verone in Brescie, kot želijo denarne oblasti v Rimu. Tržaška kreditna banka bo gotovo dobila nov zagon, ker je iz Brescie prišla kupnina za le malo manj kot polovico lastništva banke.

Obstaja pa tudi manjšinski zorni kot, ki je morda nekoliko manj donosen, a zato nič manj pomemben. Bolj kot se bo v slovenskem bančništvu širil kapital, ki ga upravljajo italijansko govoreči lastniki in direktorji, manj bo možnosti, da bi bila slovenščina za mejo še vedno tudi jezik delodajalcev. Tolikšna je pač moč denarja. Kdor razpolaga z njim, določa pravila ravnanja. In kdo bi lahko jamčil, da bo slovenski manjšinski podjetnik še dobil v banki posojilo, če ne bo poslovno bistveno bolj zanimiv kot njegov italijansko govoreči kolega. Skratka, slovensko bančništvo v zamejstvu je bilo doslej steber tamkajšnjega slovenstva. Italijansko nima razlogov, da bi opravljalo to vlogo.

Manjšincem se to zdi logično, imajo tudi nekaj izkušenj te vrste iz trdih časov v ne tako davni preteklosti. Težje pa razumejo Slovenijo, ki jih je pustila dobesedno na cedilu. Zdi se, da bi ji lahko naprtili precejšen del odgovornosti, če se bodo znašli na ravni zanimive etnične posebnosti, ki ji Italija in Slovenija z denarno podporo omogočata, da s petjem, narodnimi plesi in osnovno šolo goji nekakšno arhaično identiteto.

Podobno dogajanje na avstrijskem Koroškem in že od nekdaj na Madžarskem bo morda prej ali slej Slovenijo vendarle pripravilo do tega, da bo začela premišljati manj o politični barvi kakšnega manjšinca in več o svojem lastnem položaju. Stvari niso videti rožnate. Evropska unija se pravzaprav čedalje bolj odmika. Italija sicer res postavlja ovire, zelo zahtevni so tudi v Bruslju, vendar je tudi nekoč evforična kandidatka, se pravi, Slovenija vsak dan bolj zadržana nevesta. Odnosi s sosedi pa so, kakršni pač morejo biti. S Hrvaško bolj na nož, z Avstrijo in Madžarsko ljubeznivejši, vendar tudi tlijo v ozadju daljnosežni problemi.

Italija je zaradi optantskega premoženja poglavje zase. Vendar se zdi, da je to mačji kašelj v primerjavi z dogajanji ob meji. Italijanska stran z mnogimi ukrepi razvija obmejno gospodarstvo (poseben zakon, podprt z milijardami lir, napovedani off shore v Trstu itd.). Tamkajšnje prebivalstvo in gospodarstvo uživata nekakšno obmejno rento. Samo manjšina izgublja, zlasti če se bo zgodilo, kar je videti skoraj neizogibno, in bo slovensko bančništvo začelo govoriti in misliti po italijansko.

Slovenska stran ravna drugače kot italijanska, če že ne obratno. Dejavnost, rečeno zgolj kot primer, ki je najbolje znala izkoristiti obmejno rento, se pravi, igralništvo je tako stisnila za vrat, da že kar težko lovi sapo. Užitke obmejne rente prepušča drugi strani, ki ji hkrati polaga v roke tudi usodo slovenske manjšine. Najbrž za tem ne stoji kakšna posebna strategija, vsaj na slovenski strani ne. Posledica pa bo krčenje dejavnega narodnega prostora. Med bližnjo volilno tekmo to še ne bo opazno, zgodovina slovenstva pa bo o sedanjih dogajanjih nekoč gotovo imela kaj povedati.

ALUFINAL / DOPOLNITEV PROGRAMA

Trikrat večja proizvodnja

Odprta nova delovna mesta

KRŠKO - Zasebno podjetje Alufinal iz Krškega, ki je s kakovostno izdelavo in montažo alumunijastih in steklenih fasad ter drugih izdelkov iz aluminija prodrlo tudi na tuje trge, je z včerajšnjim odprtjem novih proizvodnih in poslovnih prostorov v krški industrijski coni naredilo pomemben korak k razširitivi svoje proizvodnje.

V modernih delovnih prostorih bo poleg sedanjih osemnajstih zaposlenih dobilo delo še dvaindvajset novih delavcev, kar je za ta del Slovenije, kjer nezaposlenost presega državno povprečje, nadvse pomembno, je poudaril slavnostni govornik državni sekretar v ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj mag. Tone Rop.

S 146 milijonov tolarjev vredno investicijo je podjetje pridobilo 1300 kvadratnih metrov proizvodnih površin ter 400 kvadratnih metrov poslovnih prostorov, kamor se je vselila tudi poslovalnica Hipotekarne banke iz Brežic.

»Podjetje bo s širitvijo proizvodnih zmogljivosti predvidoma potrojilo proizvodnjo in proizvodni program dopolnilo s tehnološko zahtevnejšimi aluminijastimi konstrukcijami,« je ob tej priložnosti dejal direktor in lastnik podjetja Dušan Peterkovič.

Ernest Sečen

JUBILEJ ŠOLSTVA / DVOJNI PRAZNIK

Nova srednja ekonomska šola

BREŽICE - Veliko število obiskovalcev iz vse Slovenije se je včeraj v Brežicah udeležilo dveh slovesnosti. Najprej so se zbrali na bodočem gradbišču nove srednje ekonomske šole, nato pa še na osrednji proslavi ob 50-letnici brežiške gimnazije.

»Za uspeh majhne Slovenije v svetu je pomembno znanje, zato z zadovoljstvom polagam ta temeljni kamen nove šole, ki bo omogočila mladim iz Posavja uresničitev dela njihovih želja. Ker danes praznujemo tudi 50-letnico tukajšnje gimnazije, ki resnično sodi med najboljše pri nas, lahko rečem, da je bodoča ekonomska šola, ki bo do prihodnjega šolskega leta zrasla na tem mestu, neke vrste darilo državljanov Slovenije Brežicam, ki si to nedvomno zaslužijo,« je dejal minister za šolstvo in šport **dr. Slavko Gaber**. Navzočim, med katerimi sta bila tudi predsednik republike Milan Kučan in predsednik državnega sveta dr. Ivan Kristan, je **dr. Slavko Sušin**, predsednik brežiškega občinskega sveta, dejal, da si v tem delu Slovenije želijo, da bi s hitrejšim razvojem znova postali privlačni za strokovnjake, ki so sicer zrasli v teh krajih, vendar niso imeli možnosti za dokazovanje svojih strokovnih sposobnosti. Osnovna vrednost investicije v novo šolo bo znašala 330 milijonov tolarjev, vendar se bo ta še povečala, saj nameravajo zgraditi tudi pripadajoče športne objekte. Drugi del včerajšnje slovesnosti s pestrim kulturnim programom je potekal v velikem šotoru ob gimnaziji, ki je približno osemsto letošnjih in nekdanjih maturantov pričakala praznično prenovljena. Slavnostni govornik **Milan Kučan** je po čestitkah spregovoril o pomenu šolstva danes ter med drugim dejal: »Svet danes temelji na tekmovalnosti in ne na prijaznosti. V njem lahko resnično uspejo le tisti, ki prodajajo visoko znanje in visoko kakovost. S temi vrednotami lahko uspe tudi majhna Slovenija, zato moramo dati z novim zakonom o šolstvu, ki nikakor ne sme biti tako ali drugače ideološko obarvan, mladini možnost za uresničitev tudi najvišjih ambicij.« Po podelitvi priznanj zaslužnim sodelavcem šol so si obiskovalci v gimnazijskih prostorih ogledali razstavo nekdanjih učil ter fotografij, ki so nastajale vsa leta po vojni, ter bogat zbornik, v katerem je ob obsežnem strokovnem gradivu in spominih zapisanih vseh 3200 imen dosedanjih maturantov.

Ernest Sečen

RAI 1

6.00 Aktualno: Euronews
6.45 Kvarkov svet - Odkrivajmo živalski svet
7.30 Otroški variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La Banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00 Aktualna odd. Zelena linija (S. Vannucci)
10.45 Maša
11.45 Nabožna odd. Sedmi dan
12.20 Aktualno: Zelena linija v živo iz narave
13.30 Dnevnik
14.00 Variete: Domenica in (vodi Mara Venier), vmes športna oddaja (16.50) Solo per i finali
18.00 Dnevnik
18.10 Nogomet: 90. minuta
19.00 Variete: Domenica in
19.50 Vreme in dnevnik
20.25 Nogomet: Italija-Hrvaška (kvalifikacije za EP)
22.30 TV film: Voci notturne (dram., It. '94, r. F. Laurenti, i. M. Bonetti, L. Flaherty, 3. del)
0.00 Dnevnik 1, zapisnik, horoskop in vreme
0.30 Glasba: Sanremo Jazz - Ob bluesa do jazza
1.10 Film: Orfeo negro (dram., Fr.-It.-Br. '59, r. M. Camus, i. B. Mello)
2.55 Glasba: Bel canto

RAI 2

6.30 Variete: Videocomic
7.00 Dok.: V kraljestvu narave
7.25 Film: Citty Citty Bang Bang (glas., VB '68, i. D. Van Dyke), vmes (9.00 in 9.50) dnevnik
9.55 Variete za najmlajše
10.20 Kviz: Che fine ha fatto Carmen San Diego?
11.25 Nan.: Blossom
11.55 Dnevnik
12.00 Nan.: L' arca del dottor Bayer - Soferjev pes
13.00 Dnevnik, oddaja o motorjih,13.30 Srečanja s..., vremenska napoved
13.45 Film: Supergirl - Jekleno dekle (fant., ZDA '84, i. H. Slater, P. O'Toole)
15.40 Film: Sotto tiro (dram., ZDA '83, i. N. Nolte)
18.00 Nan.: Hunter
19.00 Nogomet A lige
19.35 Vreme in dnevnik
20.00 Šport: Domenica sprint
20.35 Variete: Go-Cart
22.40 Nan.: Ispettore Tibbs
23.30 Dnevnik in vreme
23.50 Protestantizem
0.20 TGR Sredozemlje
0.50 Film: Atto di dolore (dram., It. '91, i. C. Cardinale, B. Cremer)

RAI 3

6.30 Variete: Fuori orario
9.00 Koncert: Yes for Europe
10.50 Šport: IAAF maraton
12.45 37. rally v Sanremu
13.35 Danes gospodarstvo
14.00 Deželni dnevnik
14.15 Popoldanski dnevnik
14.25 Športno popoldne: IP v dresuri, 15.40 avtomobilizem F3, 17.30 rally v Sanremu, 17.45 košarka Italija-Slovenija (kvalifikacije za EP)
18.50 Vreme, dnevnik, deželne vesti, 19.45 Šport
20.05 Variete: BlobCartoon
20.30 SP v kolesarstvu
22.20 Dnevnik, deželne vesti
22.35 Šport: Športna nedelja
23.55 Dnevnik in vreme
0.05 Ponedeljkov proces
1.00 Šport: SP v biljardu
1.30 Filmske novosti
1.35 Variete: Fuori orario, vmes Cose (mai) viste
2.10 Komedija: Pignasecca e Pignaverde ('57, i. Gilberto Govi, P. Cannera)

RETE 4

7.20 Nan.: Lou Grant
8.40 TV film: Giochi pericolosi a Las Vegas
9.30 Teleprodaja
10.00 Nan.: Tre X 3, 10.30 Dottori con le ali, 11.35 Medicine a confronto, vmes (11.30, 13.30) dnevnik
14.00 Film: Goodbye amore mio (kom., ZDA '77)
16.10 Film: Linea diretta (dram., ZDA '90)
17.10 Nan.: A cuore aperto, 18.00 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30 Film: Non mandarmi fiori (kom., ZDA '64, i. R. Hudson, Doris Day)
22.35 Film: Magnificat (dram., It. '93, i. L. Diberti, D. Lahay, A. Ninchi), vmes (23.30) dnevnik
0.30 Pregled tiska
0.45 Film: Saint Jack (kom., ZDA '79, i. B. Gazzara)

CANALE 5

6.00 Na prvi strani, vreme
9.00 Nabožna oddaja
9.45 Nan.: Mister Bean
10.00 Dok.: La compagnia dei viaggiatori
12.15 Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti, M. Colombari)
13.00 Popoldanski dnevnik
13.30 Variete: Stelle a quattro zampe (vodi G. Scotti)
15.40 Film: Occhio, malocchio, prezzemolo e finocchio (kom., It. '83, i. L. Banfi)
17.40 Film: Mia moglie è una strega (kom., It. '80, i. R. Pozzetto, E. Giorgi)
19.30 Nan.: Nonno Felice
20.00 Dnevnik TG 5 in vreme
20.30 Variete: La sai l' ultima? (vodi G. Scotti)
22.40 Aktualno: Target, 23.10 Nonsolomoda, vmes (0.10) dnevnik
0.25 Film: Accattone ('61)
2.00 Pregled tiska

ITALIA 1

6.30 Otroški variete, vmes risanke in nanizanke
11.30 Nan.: Superboy
12.25 Odprti studio
12.45 Šport: Vodič nogometnega prvenstva, 13.15 Grand Prix
14.15 Film: Toccato! (kom., ZDA '85, i. A. Edwards)
16.00 Film: Great Balls of Fire (biog., ZDA '89, i. D. Quaid, W. Ryder)
18.30 Nan.: Magnum P.I.
19.30 Odprti studio, vreme
20.00 Nan.: I vicini di casa, 20.30 X-Files (i. D. Duchovny, G. Anderson)
22.30 Film: The Principal - Una classe violenta (dram., ZDA '87, i. J. Belushi, L. Gossett jr.)
0.30 Italija 1 šport
1.35 Film: Allullo drom (dram., It. '92, i. M. Wertmüller, R. Alpi)

TELE 4

19.15 21.50 Dogodki in odmevi
20.30 Dok.: India fantasma
21.20 Nan.: Evening shade
22.00 Telequattrosport

MONTECARLO

14.00 18.45, 21.00, 22.45 TG
12.15 Verde Fazzuoli
15.00 20.30, 23.10 SP v kolesarstvu
20.20 Šport: Retta d' arrivo
23.40 Film: La ragazza e il generale (vojni, It. '67)

RAI 3 slovenski program

20.25 Risanka: Filip
20.30 Dnevnik
20.50 TV Mozaik

BORIS S.
popravila TV - VCR
antene - SAT
Ul. Biancospino 22/2
OPČINE
Telefon: (040) 214867 - 214871

SLOVENIJA 1

08.40 Živ žav, pon.
09.25 Čebelica Maja
09.50 Arabela se vrača, ponovitev 25. češke nadaljevake
10.20 Majken, pon. 1. dela švedske nadaljevanke
11.05 Grace na udaru, ponovitev 5. dela serije
11.30 Obzorja duha
12.00 **Svet divjih živali**, 14. del angleške dok. serije
12.30 Ljudje in zemlja
13.00 Poročila
13.05 Karaoke, razvedrilna oddaja TV Koper
14.15 Videostrani
14.30 Policisti s srcem, 9. del
15.15 **Dr. Jekill in sestra Hyde**, angleški film
17.00 TV dnevnik 1
17.10 Po domače
18.50 Hugo - tv igrica
19.05 Risanka
19.20 Loto
19.30 TV dnevnik 2, vreme, šport
19.50 Zrcalo tedna
20.10 Nedeljskih 60
21.15 Velike dame striptiza, belgijska dok. oddaja
22.15 TV dnevnik 3, vreme
22.25 Sova
22.30 **Mož z masko**, 1. del serije
23.20 **Med vrsticami zakona**, 1. del angleške serije

SLOVENIJA 2

08.10 Naša pesem '95, 6. oddaja: Primorski skladatelji
08.45 Poglej me!
09.30 V vrtincu
10.15 Koncert orkestra SF
11.20 Zadnja mafijska poroka, pon. 1. dela serije
12.10 Vesele zgodbe iz zakonskega življenja, pon.
13.05 SP v kolesarstvu, posn.
13.50 SP v gimnastiki, finale
16.05 VN Evrope v motociklizmu, posnetek
17.05 Goli šport, pon. 5. dela
17.55 PPZ v rokometu (M)
19.20 Lahkih nog naokrog
20.10 Biblija: Apostolska dela
20.40 Njen alibi, film
23.10 Sportni pregled
23.55 SP v kolesarstvu, posn.

KANAL A

09.00 Kaličopko
10.00 Muppet Show, 5. del
10.30 Imamo jih radi, oddaja o živalih
11.15 Epikurejske zgodbe
11.30 Zametne vrtnice, čestitke
16.35 Karma, ponovitev
19.00 Generacija transformerjev II
19.30 Burleska
20.00 Vreme
20.05 Klic divjine: Volk, 3. del
20.55 Kino, kino, kino
21.30 **Igra brez konca**, 1. del angleškega filma
22.20 Vreme
22.25 Colette,pon. koprodukcijskega filma

Koper

16.00 Euronews
16.10 Vesolje je...
16.40 Peter Pan Club
17.10 Zgodovina prihodnosti
17.40 Globusov tik tak
18.00 Slovenski program Kam vodijo naše stezice
19.00 Vsedanes
19.30 Zgodovina prihodnosti
20.00 Euronews
20.25 Žrebanje loto
20.30 Istra in...
21.00 Globus
21.40 Nedeljski športni dnevnik
22.05 Vsedanes
22.15 Trst - jadranje
22.45 S. Henie - kraljica ledu

ORF Avstrija 1

06.00 Deklica iz prihodnosti: Alanine specialitete
08.35 Lutkovna igrica
09.05 Benjamin Rožca
09.40 V kraljevi službi, film
11.00 Speedy Gonzales
11.30 Bugs Bunny
12.00 Mladinska oddaja
13.50 Moja Afrika, pon. ameriskega filma
18.05 Polna hisa: Jessejeva mora
18.30 O, moj srček
19.00 Korak za korakom: Podeželski klub
19.30 Čas v sliki
19.45 Vreme
19.54 Pogledi od strani
20.15 Dr. Markus Merthin, 17. del, Stara znanka
21.05 Pravi dunajčan se ne da: Ni miru
21.55 K stvari
23.10 Čas v sliki
23.20 Od šotora do palače sanj, ob stoti obletnici kina
00.05 Zasebno življenje, francosko-italijanski film
Režija: Louis Malle
Igrajo: Brigitte Bardot, Marcello Mastroianni in drugi.
Mlada in čedna Jil iz premožne družine se zaljubi v novinarja in režiserja Fabia, ki pa se zanjo ne zmeni. Razočarana sklene, da bo postala uspešna...
01.35 Divje ulice, ponovitev ameriškega filma, 1988
03.05 Hammlett, ponovitev filma
04.35 Trenutki, francosko-izraelski film, 1979

ORF Avstrija 2

09.00 Čas v sliki
09.05 Noč servala
11.00 Pogovor z novinarji
12.00 Poročila iz parlamenta
12.30 Orientacija
13.00 Čas v sliki
13.05 Tednik
13.30 **Dober dan, Koroška**
14.00 Pogledi od strani
14.40 Zgodbe iz narave, 2., zadnji del
17.00 Čas v sliki
17.05 Klub za seniorje
17.55 Lipova ulica
18.25 Kristjan v času
18.30 Slika Avstrije
19.00 Avstrija danes
19.30 Čas v sliki
19.45 Vreme
19.54 Pogledi od strani
20.15 James Bond: Človek z zlato pištolo, angleški triler, 1979
22.20 Čas v sliki
22.35 Columbo: Plazeča se smrt, ameriska TV kriminalka, 1989
00.05 Hammlett, ameriski triler, 1982
01.40 Pogledi od strani

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00,17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Duhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.00 Maša; 9.05 Sledi časa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 MePZ Zdravko MUnih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturno: Pesmi.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 7.25 Zvezdni pregled, biovreme; 8.50 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka: 10.00 Stergo ergo; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Športpopoldne z aktualnimi informacijami, vmes nogometni blok; 15.00 Morda niste vedeli;15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 7.00 Kronika; 8.05 Na poljani jutro; 8.30 Preludij; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Slovenski madrigalisti; 14.05 Humoreska; 14.35 Opere; 15.30 Dogodki in odmevi; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.00 Medigra; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Umetnost ZDA; 20.30 Ameriški orkestri; 22.05 Prevopdne strani; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper
(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,6 - 96,4 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, vreme; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Poti do zdravja; 9.30 Od zrna do klasa; 9.45 Po domače; 10.10, 10.45, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.00 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedeljsko športno popoldne; 15.30 Dogodki in odmevi; 18.00 Koncert; 19.30 Večer večnozelenih M. Vala; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Iz diskoteke; 24.00 Nočni.

Radio Koper
(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kaličopkova druščina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 11.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovalci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Nagradni kviz Kina Kranj; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru .

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Želeli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Želeli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 RoboKloaka; 11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Umetniška fotografija T. Gregoriča v Škucu; 17.00 Ko se korenin zavemo (A. Zorko, J. Trdina); 19.00 TB: Pavement: Wowee Zowee; 20.00 Jon Elster - Kislo grozdje, 7. del; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: Trio Trabant a Roma.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Morske žabe (r. M. Sosič); 10.35 Veselo po domače; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Koroški obzornik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Roman: Alamut (, r. M. Sosič); 14.50 Soft music; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Potpuri; 16.00 Šport in glasba; 17.30 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev, nato Potpuri; 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Občine

11.30,15.30, 17.30 Poročila;10.00 Izmenično Jutranji val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (ga. Gabi Ambruš); 18.10-18.30 Dogodki in odmevi.

KRIŽANKA

AVTOR: SIMON BIZJAK

PRIPRAVA ZA VKLOP IN IZKLOP EL. TOKA
RUSKI UČENJAK IZ 18. STOL. (MIHAIL V.)
APENINSKI POLOTOK
ČEŠKI PISATELJ ČAPEK
BIKOBORSKI VZKLIK
PRAČLOVEK STAREJŠE LEDENE DOBE
LUDVIK ZAJC
SODNIK V GRŠKI MIT.
ČELOTA LIK. ELEMENTOV V GLED. DELU
KOLEKTIVNA POLJEDELSKA NASELBINA V IZRAELU
GR. POVELJNIKA PRED TROJO, AJANT
OTOK V KVARNERJU

DELAVEC, KI PESKA
ZAJETJE VSEH PODROČIJ, VIDIKOV
MUSLIMANSKA DOBRODELNA USTANOVA
TURŠKA JED / DESNI PRITOK PADA
MAK. PISEC ČASULE / JURIJ SOUČEK
EDWARD TELLER / RIM. BOGINJA JEZE
UM, RAZUM (FILOZ.) / IGRA PRI TAROKU
NOČNO ZABAVIŠČE
AROMATIČNA DIŠAVA IZ VANILIJE
ANTON PETJE

SL. KAJAKAŠ NA DIVJIH VODAH (ANDRAŽ)
POSMEH
1
PLAST
RANOCELNIK
VARJENO MESTO
TITAN
GRŠKA ČRKA
ŽENSKO OBLAČILO
AM. SKLADATELJ COPLAND

KRAJ PRI DOMŽALAH
IT. POPEVKAR CUTUGNO
ŽUŽELKA, KI PIČI / KRAJ PRI OPATIJI
KRONIKA, LETOPIS
LEKARNA / SOL OCETNE KISLINE

SPREMLJEVALCI BOGA EROSA
OSEBNI ZAIMEK / SIRSKI VODITELJ
UMETNOST HLADNEGA OBLIKOVANJA KOVINA
RIMSKI CESAR (98-117)
ŠKOFOVSKA KAPA / BREST (BOT.)

MNOŽIČNO UNIČENJE LJUDI, NPR. ŽIDOV
VRTENJE / ODPRT ŽELEZNIŠKI VOZ
GOROVJE V SAHARI / LIT. SMER 20. STOL.

STAROGRŠKI KIPAR (IZ ČRK SONATA
BICIKEL / RUSKO MESTO KALININ
SLOVESNA CERKVENA OPRAVA
BRAZILSKO VELEMESTO
VOLOVSKA ANTILOPA
LAURENCE OLIVIER / NOTRANJOST

ALKOHOLNA PIJAČA IZ GROZDJA
IZOLACIJSKI MATERIAL / MRTVAŠKI ODER
SLEM. ČELO GR. SVETIŠČ / SHARON STONE

VELIKAN, POGAN
RADIJSKI ŠPORTNI NOVINAR (FRANCI)
KRAJ V BOKI KOTORSKI / TRST
PEVEC JUERGENS
VRSTA IGLAVCA, KLEK
STAROJUDOVSKI KRALJ

INDIJSKI PISATELJ (RAJA)
USTREZNOST / PEVKA BRATUŽ - KACJAN
PREPROSTA POPOTNA TORBA
IT. KEMIK (ALESSANDRO) / ANTON FOERSTER

VELIKI MOGUL INDIJE (IZ ČRK BARKA)
POJEDINA, GOSTIJA / DESNI PRITOK SENE
SL. PUBLICIST (ANDREJ) / TUL, ETUI
SLAVKO AVSENIK / NAMOTEK
IVANO EDALINI
ZADNJI DEL LADJE, KRMA (STAR.)
RAZTEGLJIVA GASILSKA LESTEV

VRAŽNI OBESEK
JAPONSKI DROBIŽ / ANGLEŠKA PIVNICA
INDIJSKI HRAST / ZASLEC, ZAVIHEK
NEZMOŽNOST GOVORA / TKANINA IZ SVILE

SL. FOTOGRAF (EGON)
IZDELOVALEC ŽIDAKOV
NEM. ALPSKA SMUČARKA (MARTINA) / RENIJ
ODPADNO ŽELEZO / SLAVNOSTNA DVORANA

RODOVITNA ČRNA PRST, ČRNICA (STAR)
SL. GEOGRAF (PAVEL) / OTOČJE PRI N. GVINEJI
IND. VODITELJ GANDHI / SEMENSKA TEKOČINA
PLOD
DESNI PRITOK VOLGE

MESTO V ZAHODNI ROMUNIJI
BRANKA JURCA
AMERIŠKI SKLADATELJ (CHARLES)
POHOTEN GOZDNI DUH / SVETOVNA REKA (LAT.)
STETOSKOP
SLAVKO OSTERC
2

LOVEC RAKOV
NEKDANJA POPULARNA PEVKA
AMERIŠKA DIVJA MAČKA
UČENEC
TELUR / ČEŠKI EKONOMIST (OTA)
STEZA / VOJVODINSKO MESTO V SREMU
ZVIT ČLOVEK / EST. SAHIST (JIVO)

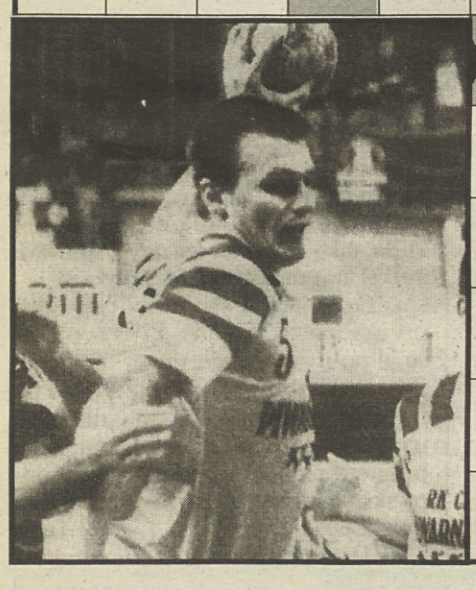

ŠT. IZVODOV KNJIGE / PERZ. PESNIK IZ 15. STOL.

DEL ARHAIKA
IT. DIRIGENT (ALBERTO) / MORSKA RIBA, TUN
URADNO IME IRSKE
UNITED NATIONS / KONEC POLOTOKA
PAPIRNATA KAPA
POGOJNI VEZNIK, ČE

MESTO V DOLNJI AVSTRIJI OB DONAVI
3
LOŠČILO
PERJE PRI REPI

ŠVEDSKI KNJIŽEVNIK HANSSON
NAŠA OBLIKA IT. Ž. IMENA / MOSTAR
PREBIVALEC ITAKE / ORANJE

VIKINGI
UBOJ
TRAVNIK OB VODI

ANTON TRSTENJAK
ČLOVEK Z VELIKIMI OČMI, OKAČ
NEKDANJI NASLOV FR. KRALJEV
PREDSTOJNIK SAMOSTANA

Gesla prejšnje nedeljske križanke

Jacques Chirac, Francois Mitterrand, Charles De Gaulle, Georges Pompidou, Valery Giscard d'Estaing

Rešitev prejšnje nedeljske križanke

BRATOMORILEC, AERODINAMIKA, SKIP, TAPETAR, LO, DRSA, IRI, FRANCOIS, KNIN, MIOM, ANDI, RATAJ, SKRIL, AES, ASTA, ANETO, TRETMA, PUST, IGOR, CADIZ, EB, TAKSIST, GUAM, QUITO, LATERIT, VUELTA, UKLON, IVER, TOMC, STRJENJE, TARA, ALAH, TA, ES, ASCONA, JN, NAPA, ŠC, ASCITES, GRADEC, DREVAK, TROHNOBA, LIK, KAVALKADA, AGNI, ROM, AŽ, PARERE, ARAGO, RD, VALERY GISCARD D ESTAING, ANAS, ANDOV, AR, ACHARD, NASTOP, EL, ESEN, MIA, GEORGES POMPIDOU, LL, STOA, KAPAR, ERDELJ, MEDULIN, EDMOND, IP, LE, ORADA, ŽIVKO, CEJLON, ABEL, ANION, AKCENT, JAKI, RANTA

GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Veliki oder

Četrtek, 12. oktobra, ob 17. uri. Z. Krilić: **JAJCE**, za izven.

Gledališka blagajna je odprta od 10. do 12. ure in popoldan uro pred predstavo, informacije ob istem času na telefonski številki 061/314-962, mobitel 0609/633-073.

SNG LJUBLJANA

Veliki oder

Torek, 10. oktobra, ob 19.30: D. Zajc: **GRMAČE**, za izven in konto. Režiser Mile Korun ,v glavnih vlogah Ivo Ban in Jernej Sugman. Predstava je uvrščena v tekmovalni del letošnjega Borštnikovega srečanja.

Sreda 11. oktobra, ob 19.30: Ivan Cankar: HLAPCI, za abonma SREDA in izven.

Rezervacije in prodaja vstopnic pri blagajni Drame od 10. do 13. in od 18. ure do začetka predstave, telefon: 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

Danes, 8. oktobra, ob 21. uri:

B. Kobal - G. Lešnjak: **DOMOVINA, LJUBEZEN MOJA**, za izven.

Ponedeljek, 9. oktobra, ob 19.30:

H. H. Gudmundsdottir:

JAZ SEM MAESTRO, za abonma E in izven.

Vstopnice so v prodaji vsak delavnik od 10. do 12. ure in eno uro pred predstavo pri blagajni MGL. Tel.: 061/210 852.

SNG MARIBOR

Drama

Vnovič si lahko ogledate predstavo **LA DIVINA COMMEDIA** v režiji Tomaža Pandurja.

Danes, 8. oktobra, ob 20. uri : Paradiso.

Gledališka blagajna je odprta: v ponedeljek od 10. do 17. ure, od torka do petka od 10. do 19. ure. V soboto od 10. do 13. ure in dve uri pred predstavo. Ob nedeljah in praznikih samo dve uri pred predstavo. Rezervacije po telefonu: 062/221-206.

SLOVENSKA BISTRICA

Jutri, 9. oktobra, ob 19. uri:

Branka Rozvin: **KO GRE TELEFONISTKA NA WC**, v izvedbi DPD Svoboda Zalog - Gledališca Zakajtako.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Ray Cooney: **TO IMAMO V DRUŽINI.**

Zaradi izjemnega zanimanja razpisujemo ponovitve v:

torek, 17. oktobra, četrtek, 19. oktobra, in petek, 27. oktobra, ob 19.30 za IZVEN in konto;

Prodaja vstopnic: od 10. do 12. ure in uro pred začetkom predstav pri gledališki blagajni (vhod z Glavnega trga); informacije po tel.: 064/222-681.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Danes, 8. oktobra, ob 16. uri: B. Minoli: **VILINČEK Z LUNE**, igra za otroke od 5. leta naprej, za izven.

Prodaja vstopnic dve uri pred predstavo.

Še danes med 10. in 12. uro lahko vpišete abonma za jubilejno 75. sezono. Informacije po tel.: 061/312-860.

GLEDALIŠČE TONETA ČUFARJA, JESENICE

Danes, 8. oktobra, ob 10. uri: prvič v novi sezoni **VAŠA NAŠA MATINEJA**. Otroci si boste lahko ogledali lutkovno igrico **FONFEK FIJE**, pozdravil vas bo dedek, vam zastavil uganke in se z vami pogovarjal. Poskrbljeno bo za risanje, slaščice, naučili se boste pesmico.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR

Danes, 8. oktobra, ob 11. uri gostuje Lutkovno gledališče FRU FRU iz Ljubljane s predstavo Daniela Havierja: **PIVOV OBLAČEK.**

Vstopnice bodo na voljo eno uro pred predstavo.

KUD FRANCE PREŠEREN

Danes, 8. oktobra, ob 20. uri si lahko ogledate uspešnico Zijah A. Sokolovića **GLUMAC JE...GLUMAC JE...GLUMAC.**

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Kulturni dom - Slovensko stalno gledališče

Danes, 8. t. m., ob 16. uri (red B) ponovitev Aishilove tragedije »Sedmerica proti Tebam« v prevodu Alojza Rebule. Režija Mario Uršič.

Naslednji predstavi: v sredo, 11. t. m., (red D) in v četrtek, 12. t. m. (red E) ob 20.30.

Prodaja abonmajev: ob delavnikih od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma (tel. 632664).

Gledališče Verdi - Dvorana Tripcovich

Jesenska simfonična sezona 1995

V petek, 20. t. m., ob 20.30 (red A) koncert orkestra gledališča Verdi pod vodstvom Emilia Pomarica. Pianistka Martha Noguera. Na programu Dallapiccola, Mozart in Bruckner. Do 12. t.m. so pri blagajni gledališča Verdi na razpolago novi abonmaji in eventuelne rezervacije preostalih prostih mest. Abonmaje delijo tudi po šolah, na univerzi in raznih podjetjih.

Gledališče Cristallo - La Contrada

Danes, 8. t. m., ob 16.30 ponovitev narečne komedije »Un'Isotta nel giardino« Ninì Perno in Francesca Macedonia. Nastopajo Ariella Reggio, Orazio Bobbio, Gianfranco Saletta in Mimmo Lo Vecchio. Režija Francesco Macedonio.

Abonmaje za novo gledališko sezono lahko dobite pri blagajni gledališča, pri UTAT v Galeriji Protti, pri podjetjih, šolah in na univerzi.

Gledališče Rossetti

Abonmaje za novo gledališko sezono lahko dobite pri blagajni gledališča (samo ob delavnikih 8.30-19.30), v Galeriji Protti (ob delavnikih 8.30-12.30, 16-19); pri podjetjih, šolah in na univerzi. Do 12. t. m. lahko potrdite stalne sedeže.

KOROŠKA

CELOVEC: **V Mestnem gledališču** bo v sredo, 11. t. m., ob 19. uri ponovitev drame »Tri sestre« (Drei Schwestern).

V Deželni hiši bo jutri, 9. t. m., ob 10. uri slavnostna seja koroškega deželnega zbora ob 75. obletnici koroškega plebiscita.

Klub slovenskih študentov - Gradec: jutri, 9. t. m., ob 19.30 Železna poroka Koroške; soočanje z zgodovino - kaj pomeni 10. oktober?.

BELJAK: **Študijski oder:** jutri, 9. t. m., ob 20. uri W. Siegmund »Eine Liebe im Krieg«.

BOROVLJE: **v gradu bo danes,** 8. t. m., ob 10.30 matineja z jazzom.

ŠENTJANŽ V ROŽU: **danes, 8. t. m., ob 15.** uri lutkovna igrica »O ptički, ki je ukradla...«, gostovanje lutkovne skupine iz Vipave.

RAZNE PRIREDITVE

SLOVENIJA

TRETJI TURISTIČNI RALLYE '95

Tretji turistični rallye 1995 je posvečen 100-letnici velikih izumov. Prireditev združuje vzgojno vlogo kulturne vožnje z ogledi naravnih in kulturnih znamenitosti. Udeleženci prevozijo približno 14o kilometrov. Na poti je več časovnih kontrol, nekaj spretnostnih voženj in vprašanj, vezanih na ogled posameznih zanimivosti. Za najboljše, najstarejše, najspretnejše in še kakšne je predvidenih več nagrad.

Start: 14. oktobra ob 10. uri v Geometričnem središču Slovenije v Vačah

Cilj: Kompas motel Medno

Pot turističnega rallya: GEOSS- Izlake - Medijske toplice - Trojane - Mozirje - Crnivec - Kamnik - Volčji potok - Komenda - Grad Goričane - Kompas motel Medno

ZA SRCE

DRUŠTVO ZA ZDRAVJE SRCA IN OŽILJA SLOVENIJE

SLOVENIAN HEART FOUNDATION

Mednarodna razstava

VSE O SRCU

Ljubljana, Cekinov grad, od 10. oktobra 1995 do 14. januarja 1996

Videli boste:

- razvoj srca od najmanjših živali do človeka;

- načine zdravljenja srca in ožilja od začetkov do najmodernejših metod;

- vse o dejavnostih tveganja: kajenju, visokem krvnem tlaku, debelosti, nepravilni prehrani, premalo gibanja, stresu;

- srce v literaturi, poeziji, slikarstvu in kiparstvu;

- srce v ljudski umetnosti.

Razstava je odprta vsak dan, razen ponedeljka, in sicer od 10. do 18. ure.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Avditorij Muzeja Revoltella

V sredo, 11. t.m., ob 18. uri ciklus »Trikrat v sredo ob slovenski izvirnosti«: Slovenski značaj: pogledi iz zgodovine. Sodelovali bodo Jože Pirjevec, Janko Prunk in Paolo G. Parovel od izidu knjig »Serbi, Sloveni e Croati« J. Pirjevca in »Breve storia degli Sloveni« J. Prunka.

Muzej Revoltella- Umetnost Video TV

Do 15. t. m, bo na ogled mednarodni pregled video filmov.

V Narodnem muzeju je še do 22. oktobra na ogled razstava

GOTIKA V SLOVENIJI - SVET PREDMETOV.

Danes ob 10. uri vas bo po razstavi vodila dr. Maja Žvanut.

(na sliki: blagajna s konca 15. stoletja)

GLASBA

SLOVENIJA

CANKARJEV DOM, LJUBLJANA

Ponedeljek, 9. oktobra, ob 19.30: dobitnica številnih mednarodnih nagrad **IRENA CHRIBKOVÁ, orgle.**

Sreda, 11. oktober, ob 19. 30: **Abonma mladi mladim** - v sodelovanju z Glasbeno mladino ljubljansko. Petra Gačnik, violončelo, Tanja Petrej, oboa, Boštjan Lipovšek, rog, Klemen Golnar, klavir.

FESTIVAL LJUBLJANA

Sreda, 11. oktobra, ob 19.30 v Viteški dvorani Festivala Ljubljana: otvoritveni koncert cikla Mladi virtuozi - klavirski recital ANDREJE FURLAN. Mentorica prof. Dubravka Tomšič-Srebotnjak. Program: Ukmar, Brahms, Beethoven, Choopin.

ŠKUC LJUBLJANA

Danes, 8. oktobra, bo ob 20. uri v Galeriji ŠKUC v Ljubljani nastopila ameriška skupina 5 UU'S (na sliki): Robert Drake, bas, violina, banjo, Mike Johnson, kitara, vokal, David Kerman, bo-

bni, Sanjay Kumar, klaviature, vokal.

LJUBLJANA

Danes, 8. oktobra, bodo v okviru Bavarskega tedna v Ljubljani na Prešernovem trgu nastopile bavarske in slovenske folklorne skupine.

Danes, 8 oktobra, ob 11. uri bo na ploščadi pred gostilno Figovec igrala Godba na pihala Novo mesto.

ILIRSKA BISTRICA

Jutri, 9. oktobra, bo ob 21. uri po uspešni lanskoletni predstavitvi v Mladinskem kulturnem klubu Nade Žgur v Ilirski Bistrici nastopil angleški trio WARDANCE v sestavi: Spikey T. Smith, bobni, pomožni vokal, Junior Douglas, kitara, in Andy F, bas , vokal. Obetamo si lahko odličen koncert, saj njihovo delo odseva širok glasbeni okus in angažirano politično prepričanje. Glasbeno se gibljejo v krogih melodičnega hard-cora s primesmi metala in reageja. Muzika je križanec jeznih trash kitar in mehkih, utripajočih ritmov. Sinovi BAD BRAINSOV vas pričakujejo.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

CANKARJEV DOM

V Mali galeriji je do 20. oktobra na ogled fotografska razstava Kumbhu mela Smiljana Šiške in Boruta Sraja.

V Galeriji CD je na ogled razstava CHRISTO in JEANNE-CLAUDE: projekti 1961-1995.

GALERIJA KAPELICA

V galeriji je do 10. oktobra na ogled instalacija Voyager Davida Bizovičarja.

MALA GALERIJA, Slovenska 35

V galeriji je na ogled razstava slik nemškega umetnika Imija Knoebla.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

V galeriji je na ogled razstava Palčki kiparke in docentke na Pedagoški akademiji v Ljubljani Dragice Cadež.

LIKOVNO RAZSTAVIŠČE RIHARD JAKOPIČ, Slovenska 9

Na ogled je razstava Pisemski papirji, znaki, logotipi.

GALERIJA ILIRIJA, Tržaška 40

V galeriji je na ogled razstava makedonskega umetnika Goceta Kalajdžiskega Ikone.

GALERIJA VODNIKOVA DOMAČIJA, Vodnikova 65

V galeriji je na ogled razstava akademskega slikarja Maria Petrića in akademske kiparke Štefke Kosir Petrić.

GALERIJA BELVEDERE, BLED

V galeriji je na ogled razstava Zvezda in Odeon pijeta kavo v Titovi čajnici Petre Varl Simončič.

POKRAJINSKI MUZEJ, MURSKA SOBOTA

Na ogled je arheološka razstava AVARI NA JUGOZAHODNEM MADŽARSKEM. Razstava bo na ogled do 20. novembra.

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC, KOSTANJEVICA NA KRKI

V grajski cerkvi galerije je predstavljeno življenjsko delo akademskega kiparja Staneta Jarma.

RAZSTAVNI SALON ROTOVŽ, MARIBOR

V salonu je na ogled pregledna razstava del nemškega velikana konceptualne umetnosti Hermanna Glöcknerja.

SAVINOV LIKOVNI SALON, ŽALEC

V salonu je na ogled razstava likovnih del akademskega likovnega umetnika Lojzeta Logarja.

GALERIJA LIKOVNIH UMETNOSTI SLOVENJ GRADEC

V galeriji je na ogled razstava Slike in risbe koroškega slikarja Wernerja Berga.

GALERIJA KRPAN, CERKNICA

V galeriji je na ogled razstava kiparke Milene Braniselj Astralni krog.

LIZNJEKOVA DOMAČIJA, KRANJSKA GORA

Na ogled je razstava Eve Gašperšič Slike, plastika in reliefi.

FJK

TRST

Gledališče Miela

V petek, 13. t.m., ob 20.30 bo nastopila skupina The Billy Tipton Memorial Saxophone Quartet.

V soboto, 14. t.m., ob 21.00 - Koncert zbora 40 pevcev - The Kefar Sirkin Choir - iz Tel Aviva.

Danes, 8. t. m., ob 11. uri koncert posvečen Ludwigu van Beethovnu. Nastopil bo pianist Riccardo Zadra. Koncerte organizira gledališče Verdi v sodelovanju z Zadrugo Bonawentura in bodo trajali do 17. decembra. Vstopnice so na razpolago pri blagajni Dvorane Tripcovich po 10.000 lir za koncert, medtem ko abonma stane 50.000 lir.

Gledališče Rossetti

Tržaško koncertno društvo

V ponedeljek, 30. t.m., ob 20.30 - Koncert V. Spivakofa (violina) in I. Tchetoneva (klavir) iz Moskve.

TRŽIČ

Občinsko gledališče

V torek, 31. t. m., ob 20.30 otvoritev koncertne sezone z nastopom moskovskih virtuozov pod vodstvom Vladimira Spivakova. Na programu Šostakovič, Schnittke in Čajkovskij.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 15.t. m. razstavlja James Rosenquist.

Palača Costanzi: do 5.11. bo na ogled razstava »Od gosenice do metulja: na poti ponovnega odkrivanja sveta žuželk«. Urnik: vsak dan 9-13, 16-20, ob nedeljah samo zjutraj.

Galerija Art Light Hall: do 28. t.m.je na ogled razstava risb umetnika Roberta Bertoluccija. Urnik: vsak dan razen ponedeljkov in praznikov od 18.00 do 22.00.

Miramarski park- Konjušnica: do 7.1.1996 je vsak dan od 9.00 do 19.00 na ogled razstava izkopanin antične Eble.

GORICA

Kulturni dom: še danes, 8. t. m. razstavlja slikar Jona Gal Planinc iz Ljubljane.

V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Coroninijevem dvorcu je do 31.12. odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

Galerija Katoliske knjigarne: do 28. t. m. razstavlja akademski slikar Kristof Zupet.

ŠTANJEL

Galeriji Lojzeta Spacala je odprta od delavnikih 14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

PASSARIANO

V Vili Manin bo do 10.12 odprta razstava o Pier Paolu Pasoliniju.

KOROŠKA

CELOVEC

Škofijski muzej (Lidmanskygasse 10): odprt je do 15. t. m.

Kunstforum (Villacherstrasse 8/II): do 14. t. m razstavlja Ahmet Oran.

Galerija Freund: razstavlja Johannes Zechner.

Evropska hiša: kiparski simpozij Krastal-Celovec.

Galerija Ars temporis: razstavljata Vlastimila Teske in Angele Hübel.

PLIBERK

Do 14. t. m razstavlja Werner Berg.

TINJE

Galerija Tinje: stalna razstava lesorezov Wernerja Berga.

ŠPITAL OB DRAVI

Grad Porcia: do 15. t. m. bo na ogled razstava »50 let Akademije za likovno umetnost v Ljubljani«

C2 LIGA / DANES V TRSTU

Roselli (Triestina): »Proti Riminiju brez podcenjevanja«

TRST - Tržaško moštvo, ki nepričakovano, toda zasluženo vodi na lestvici C2 lige, bo danes doma igralo proti Riminiju, ki je zadnje na lestvici skupno s Centesejem. Triestina je torej danes nesporni favorit za zmago, čeprav trener Giorgio Roselli svari svoje varovance, da bi napravili usodno napako, če bi podcenjevali nasprotnike.

Trener bo za današnjo tekmo proti Riminiju nekoliko spremenil postavo. V napadu bo že od prve minute igral Marco Marzi, ki je bil glavni junak na srečanju v Forliju. Giuseppe Mosca, ki ga je najelo društvo, da bi tresel nasprotnikove mreže, pa še ni ujel prave forme in bo danes sedel na rezervni klopi.

Massimo Pavanel (F.Kroma)

Danes gotovo ne bosta igrala Colombotti, ki je bil izključen v italijanskem pokalu, in Pivetta. V postavo pa se bosta vrnila Zanotto in Jacono. Med tednom ni treniral niti kapetan Massimo Pavanel, ki je lažje zbolel za gripo, danes pa bo zanesljivo na igrišču.

DANAŠNJI SPORED (15.00): Centese - Giorgione, Fano - Imola, Fermana - Cecina, Livorno - Vis Pesaro, Ponsacco - Forlí, San Doná - Pontedera, Tolentino - Ternana, Treviso - Baracca Lugo, Triestina - Rimini.

VRSTNI RED: Triestina in Ternana 11, Livorno in Ponsacco 10, San Doná 9, Cecina 8, Pontedera in Forlí 7, Vis Pesaro, Baracca Lugo in Treviso 6, Giorgione in Tolentino 5, Fano 4, Fermana in Imola 3, Rimini in Centese 2.

B LIGA / 7. KOLO

Današnje kolo ustreza predvsem Veroni

Na sporedu več zanimivih tekem

VERONA - Verona bi lahko danes še povečala svojo prednost nad drugouverščeno Bologno, saj bo igrala doma proti Reggina, ki je pri dnu lestvice. Bolonjčani pa bodo gostovali v Pistoii, ki še kako potrebuje točke, da bi se čimprej izognila nevarnim vodam na razpredelnici. Današnje kolo je tudi ugodno za Genoo, ki je favoriziran za zmago na domačem srečanju proti Lucchesju.

DANAŠNJI SPORED: Avellino - Salernitana, Brescia - Venezia, Cesena - Chievo, Cosenza - Ancona, F. Andria - Foggia 1:1 (včeraj), Genoa - Lucchese, H. Verona - Reggina, Perugia - Palermo, Pescara - Reggiana, Pistoiese - Bologna.

PROMOCIJSKA LIGA / OBE GORIŠKI EKIPI DOMA

Sovodnje bodo skušale presenetiti še Manzano Juventina proti Mossi

Štandrežci želijo tudi disciplinski pokal

Juventina - Mossa

»To je za nas pravi derbi, saj imata tako Juventina kot Mossa bogato nogometno tradicijo in vse tekme med tema ekipama si je vedno ogledalo veliko število navijačev. Prepričan sem, da bo tudi tokrat tako,« je uvodoma dejal predsednik Juventine Lado Marchi.»Mossa je zelo dobra ekipa in to je tudi v prvih dveh kolih dokazala, saj je obakrat zmagala. Kot vedno pa bomo mi startali na zmago.«V taboru štandreškega moštva so z dosedanjim obračunom zadovoljni, saj so v dveh kolih zbrali štiri točke, danes pa si nadejajo, da bodo še »obogatili« izkupiček. Težav s postavo ne bi smeli biti. Poškodovan je le Černigoj, in na srečo ni izključenih igralcev.

Juventina letos starta na osvojitev disciplinskega pokala. »Z mladinskim moštvom smo pred leti ta pokal že osvojili, s članskim pa nikoli. Za nas ima osvojitev disciplinskega pokala enako vrednost kot osvojitev prvega mesta na lestvici,« je še pristavil predsednik Marchi.

Sovodnje ZKB - Manzano

Sovodenjci so na najboljši način začeli prvenstvene nastope: v dveh nastopih so dvakrat zmagali. Vzdušje v sovodenjskem taboru je seveda odlično. Danes pa prihaja Sovodenjcem v goste Manzano, ki ne skriva ambicij za napredovanje v višjo ligo. Manzano se je za to prvenstvo primerno okrepil. Zamenjal je kar 6 igralcev, ki jih je najel v klubih višjih kategorij.

»Z dosedanjim obračunom sem seveda več kot zadovoljen. Dve zmagi pa nas ne smeta uspavati. Še naprej moramo igrati samozavestno in odločno, saj je naš primarni cilj še vedno ta, da si čim prej naberemo dovolj točk in si tako zagotovimo obstanek v ligi. Tudi za to tekmo pričakujem veliko podporo naših navijačev, ki nam vedno sledijo v velikem številu,« je dejal predsednik ŠD Sovodnje Gianni Marson.

Naj omenimo, da je Sovodnje odstopilo San Lorenzu svojega igralca Stefana Agosta.

domači šport

Danes

Nedelja, 8. okotbra 1995

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

15.00 v Standrežu: Juventina - Mossa; 15.00 v Sovodnjah: Sovodnje Zadružna kreditna banka - Manzano

1. AMATERSKA LIGA

15.00 v Križu: Vesna - Opicina; 15.00 na Porseku: Primorje - Pagnacco; 15.00 v Basaldelli: Basaldella - Zarja

2. AMATERSKA LIGA

15.00 v Trebčah: Primorec - Villesse

3. AMATERSKA LIGA

12.15 na Opčinah, Rocco: Cus - Gaja; 15.00 v Doberdobu: Mladost - Villa; 15.00 v Dolini: Breg - Union; 15.00 v Repnu: Kras - Servola

NARAŠČAJNIKI

10.00 na Opčinah: Olimpia - Zarja Adriaimpex; 10.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Capriva

NAJMLAJŠI

9.30 na Opčinah, Ul. Carsia: Montebello Don Bosco - Gaja

ZAČETNIKI

10.30 v Štarancanu, Ul. Atl. Azzurri: Staranzano - Mladost

Obvestila

SK BRDINA, SK DEVIN IN ŠD MLADINA
obveščajo, da bodo potekali skupni suhi treningi za tekmovalce v telovadnici v Nabrežini vsak petek od 17.30 do 19. ure. Prvi trening bo 13. oktobra. Prosimo za točnost in stalno prisotnost.

NOGOMETNI KLUB BOR
prireja telovadbo za osnovnošolske otroke v Borovem športnem centru (Vrdelska cesta 7) pod vodstvom prof. Paola Tognettija ob ponedeljkih od 15.00 do 16.30 in ob sredah od 14.30 do 16.00. Za informacije telefonirati na št. 369626/369484 od ponedeljka do petka od 18. do 19. ure.

ŠZ GAJA - teniški odsek
sporoča, da se je začelo vpisovanje za novo sezono in za začetniški tečaj v tenisu za osnovnošolske otroke. Vpisovanje na sedežu društva ali po telefonu (226115) od 18. do 20. ure. Treningi se bodo pričeli v torek, 9. t. m.

SMUČARSKI ODSEK SPDT
prireja od 26.12.1995 do 1.1.1996 zimovanje v Auronzu. Za prijave in informacije o zimovanju in ostalih smučarskih dejavnostih interesenti lahko pokličejo Valentino Fachin (tel. št. 571327) ali Marka Presla (tel. št. 425105) ob uri kosila.

ŠD MLADINA - baletni odsek
obvešča, da so treningi ob ponedeljkih in sredah za šolsko leto 95/96 v prostorih OŠ A. Sirk v Križu. Vaje bodo potekale skupinsko po dve uri tedensko od 16.00 dalje. Vpisovanje na treningih.

ŠZ BOR
obvešča, da bo na Stadionu 1. maja vsak dan (dopoldne ali zvečer) rekreacijska telovadba za različne starostne skupine. Podrobnejše informacije lahko interesenti dobijo v uradu ŠZ Bor po telefonu 51377 do konca oktobra.

SK BRDINA
organizira v nedeljo, 15. t. m. 5. KRAŠKI SUHI SLALOM in Memorial Aldo Rebula na travniku v Repnu blizu nogometnega igrišča s pričetkom ob 10. uri. Vpisovanje na sedežu kluba, Proseška ul. 131 na Opčinah v petek, 13. t. m., od 20. do 21. ure

V VSEH TREH AMATERSKIH LIGAH / NAŠE ENAJSTERICE Z RAZLIČNIMI MOŽNOSTMI

Vesna in Primorje bi morala pospraviti ves izkupiček, Zarja pa bo imela zelo težko nalogo v gosteh pri Basaldelli

V 2. AL se Primorcu ne obeta nič dobrega - V 3. AL bi moral imeti Breg najlažje delo - Tudi Gaja, Kras in Mladost upajo na zmago

1. AMATERSKA LIGA

Basaldella - Zarja

Po spodrsljaju na domačih tleh v nedeljskem derbiju z Vesno čaka Zarjane danes težka preiskušnja. V goste odhajajo k Basaldelli, ki je v na začetku presenetila vse, saj je po dveh odigranih tekmah (Pagnacco, Cividalese) sama na vrhu lestvice. Torej čaka Zarjo, ki še ni prebolela nedeljskega poraza, res neugoden nasprotnik. Vendar se Bazovcem danes ponuja priložnost, da pokažejo, česa so zmožni. Zarjani so tudi letos startali na visoko uvrstitev, kar pomeni, da danes ne smejo zatajiti, ker bi se v nasprotnem primeru Basaldella lahko krepko oddaljila. Presenetiti domačine vsekakor ne bo lahko. Že lani je Basaldella solidno končala prvenstvo (5. mesto, 34 točk) in tudi letos zgleda, da ne misli igrati podrejene vloge. Po vsej verjetnosti bi se Kalc in soigralci zadovoljili tudi z neodločenim rezultatom, vendar bodo morali biti nekoliko bolj pazljivi in odločni predvsem v obrambi, kjer je prejšnjo nedeljo precej škripalo in prav zaradi tega je možno, da bo trener Palcini prav v obrambi uvedel nekaj sprememb. Na sredini igrišča tokrat gotovo ne bo igral letošnja nova »pridobitev« Altarac, ki je bil v derbiju z Vesno izključen in kaznovan z enonedeljsko prepovedjo igranja.

Primorje - Pagnacco

Kljub dobremu začetku Primorje ima in bo imelo tudi danes probleme v napadu, saj sta oba napadalca (Stolfa in Miclaucich) poškodovana. V obrambi pa bomo verjetno spet videli Lukso in njegov doprinos bo gotovo dobrodošel, saj Dimitrij sodi med stebre proseške obrambe.

Kaj pa nasprotnik? Ekipa Pagnacca je novinec v ligi. Lani je namreč v skupini B 2.AL z 41 točkami Pagnacco osvojil prvo mesto. Kot zanimivost bi lahko dodali, da je v 30 odigranih tekmah doživel le štiri poraze. Kaže pa, da se igranju v višji kategoriji ni najbolje prilagodil, saj je v prvih dveh tekmah zapustil igrišče poražen. Prav zaradi tega bodo gostje prišli na Prosek z namenom, da prekinejo to negativno serijo.

Domačini se tega dobro zavedajo in ne podcenjujejo nasprotnika. Z agresivno obrambo, gosto »mrežo« na sredini polja in prodornimi hitrimi protinapadi bodo skušali presenetiti goste, ki bi se na Proseku verjetno zadovoljili tudi z eno točko, medtem ko Primorje cilja na tri.

Vesna - Opicina

Morala v taboru Vesne je po nedeljski zmagi v derbiju z Zarjo na višku in to je zelo pomembno pred današnjo tekmo v Križu z Opicina, ki se je lani sicer v skupini B za las rešila izpada. Letos pa so Openci začeli res dobro. Potem ko so igrali neodločeno s Torreanesejem, kljub temu, da so vodili že 2:0, so v nedeljo doma premagali Reanese, to je ekipo, ki je v prvem kolu premagala Križane. Kot vidimo, je Opicina torej nevaren nasprotnik za Vesno, ki pa glede na to, kar je pokazala v derbiju z Zarjo, vseeno ne bi smela imeti velikih problemov z Openci. Vendar so Križani na domačih tleh večkrat precej »radodarni« in nerazumljivo je, zakaj storijo toliko napak (glej tekmo z Reanesejem). Čutijo morda psihološki pritisk svojih zvestih navijačev? Danes je prilika, da na to odgovorijo s prepričljivo zmago, čeprav trener Nonis verjetno ne bo imel na razpolago vseh nogometašev.

2. AMATERSKA LIGA

Portuale - Primorec

Trebenci niso začeli najboljše letošnjega prvenstva. V nedeljo so doma z visokim 4:0 izgubili z Medejo in danes jih čaka spet trd oreh. V goste odhajajo k ekipi, ki je lani izpadla iz 1. AL in zato so Tržačani letos med favoriti za končno zmago. V nedeljo se je sicer Portuale moral zadovoljiti z eno samo točko (Azzurra), zato bo danes še bolj odločno jurišal na zmago. Kako lahko Trebenci zaustavijo nasprotnika? V primerjavi z nedeljsko tekmo je razumljivo, da gotovo ne smejo ponoviti igre oziroma napak, ki so jih napravili predvsem v drugem delu igre. Prav gotovo je trener Stulle v tem tednu »opozarjal« in dal točna navodila nogometašem, kako naj igrajo na igrišču pristaniških delavcev. V tem srečanju trener Stulle ne bo mogel računati na Beneta in Pollicardija, ki sta bila izključena za dve oziroma eno kolo.

3. AMATERSKA LIGA

Breg - Union

Po pozitivnem rezultatu, ki so ga iztržili v Vermiglianu, se Brežanom danes ponuja priložnost, da osvojijo tri točke. V goste jim prihaja Union, ki je v zadnjih sezonah vedno pritrjen na spodnji del lestvice. Letos sicer še ni igral, ker je bil prejšnjo nedeljo prost, vendar iz seznama nogometašev lahko razberemo, da ni velikih novosti in zato pričakujemo prepričljivo zmago Brega.

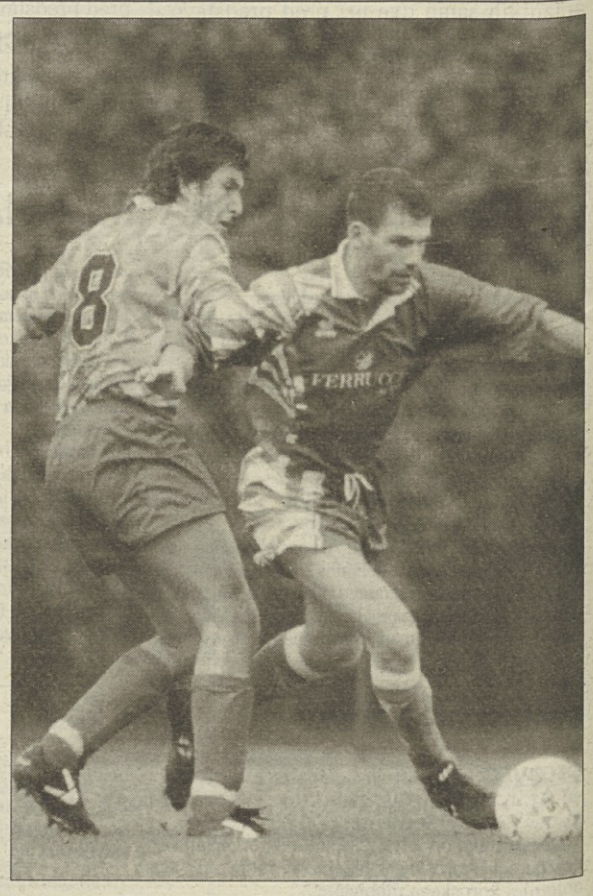

fSclaunich (Zarja, levo) in Zocco (Vesna) v boju za žogo

CUS - Gaja

Tudi gajevci proti tržaškemu Cusu igrajo vlogo favorita. Domačini, ki so že v lanski sezoni precej zatajili, tudi letos niso začeli najboljše. V nedeljo jim je tržiška Romana nasula kar štiri gole in to dokazuje, da Tržačani verjetno tudi letos ne bodo med protagonisti tega prvenstva. Na to pa računajo gajevci, ki pa morajo po nedeljskem neodločenem rezultatu v Nabrežini tokrat zmagati, čeprav igrajo v gosteh.

Kras - Servola

Krasovci, čeprav igrajo doma, ne bodo imeli lahke naloge, kljub temu, da jih vsi prištevajo med glavne favorite za končno zmago. Servola pa se je letos precej okrepila in predsednik Bena je mnenja, da bo ekipa gotovo dosegla boljše rezultate kot lani, ko je končala prvenstvo na sedmem mestu. Danes bomo torej lahko ocenili realne možnosti Krasa, ki bi moral »pospraviti« vse tri točke, če seveda ne bo večjih napak v igri.

(Bruno Rupel)

NA GORIŠKEM

Torre - Mladost

Po domači zmagi v uvodnem kolu bo doberdobska Mladost danes zaposlena v Tapoglianu proti ekipi Torre. V ekipo se bo spet vrnil napadalec Blason, ki v nedeljo na prvi tekmi ni igral. Za Mladost bo Blasonov nastop še kako dobrodošel, čeprav je ekipa v nedeljo zelo dobro igrala, zmagala pa je le z enim golom razlike.

Torre je v prejšnjem kolu izgubil v Foglianu (0:3), toda proti ekipi, ki je nesporni favorit za napredovanje v višjo ligo.

KOLESARSTVO / S CESTNO DIRKO PROFESIONALCEV DANES KONEC SVETOVNEGA PRVENSTVA

Jeannie Longo spet najhitrejša

Francoska veteranka ima v svoji zbirki že deset naslovov - Danes ponovno Indurain?

DUITAMA - S cestno dirko poklicnih kolesarjev na krožni progi v Duitami (255 kilometrov) se bo danes v Kolumbiji končalo svetovno kolesarsko prvenstvo. Po zmagi na kronometer bo skušal Miguel Indurain slaviti tudi v cestni preizkušnji, kjer pa je ob njem še nekaj favoritov za končno slavje.

Kar bo Indurain poskušal danes, pa je včeraj že uresničila 36-letna francoska veteranka Jeannie Longo, ki je po zmagi v sredo na kronometer slavila tudi včeraj na 88, 5 km dolgi cestni preizkušnji, čeprav je že kmalu po začetku dirke hudo padla in si huje poškodovala desno nogo. »Po padcu me je skrbelo predvsem, če je s kolesom vse v redu, za uspeh pa se moram zahvaliti tudi svojemu možu, ki me je stalno hrabril in mi pomagal, da sem vztrajala do konca,« je na cilju povedala Longova, ki pa se je najprej zatekla po zdravniško pomoč, da so ji zašili rano na nogi, iz katere je precej krvavela. Longova je tako po šestih letih osvojila svoj peti svetovni naslov v cestni vožnji, v svoji zbirki pa ima Francozinja, ki se je letos iz gorskega kolesarstva spet vrnila med cestne kolesarke, še tri naslove v zasledovalni vožnji in po enega na kronometer in v točkovni vožnji.

Francosko slavje je dopolnila Catherine Marsal, ki je za Longovo, ki je progo je prevozila v 2 urah 37 minutah in 45 sekundah, zaostala za 38 sekund, bronasto kolajno pa je osvojila Litovka Edita Pucinskaite, ki je za novo svetovno prvakinjo zaostala minuto in 56 sekund.

Rezultati: 1. Jeannie Longo (Fra) 2.37:45; 2. Catherine Marsal (Fra) +38; 3. Edita Pucinskaite (Lit) +1:56; 4. Luzia Zberg (Švi) 2:12; 5. Jolanta Polekevicute (Lit) +3:25; 6. Roberta Bonamoni (Ita) +4:18; 7. Maritza Corredor (Kol) +4:36; 8. Linda Jackson (Kan); 9. Svetlana Bubenkova (Rus) isti čas; 10. Katheryn Watt (Avs) +4:57.

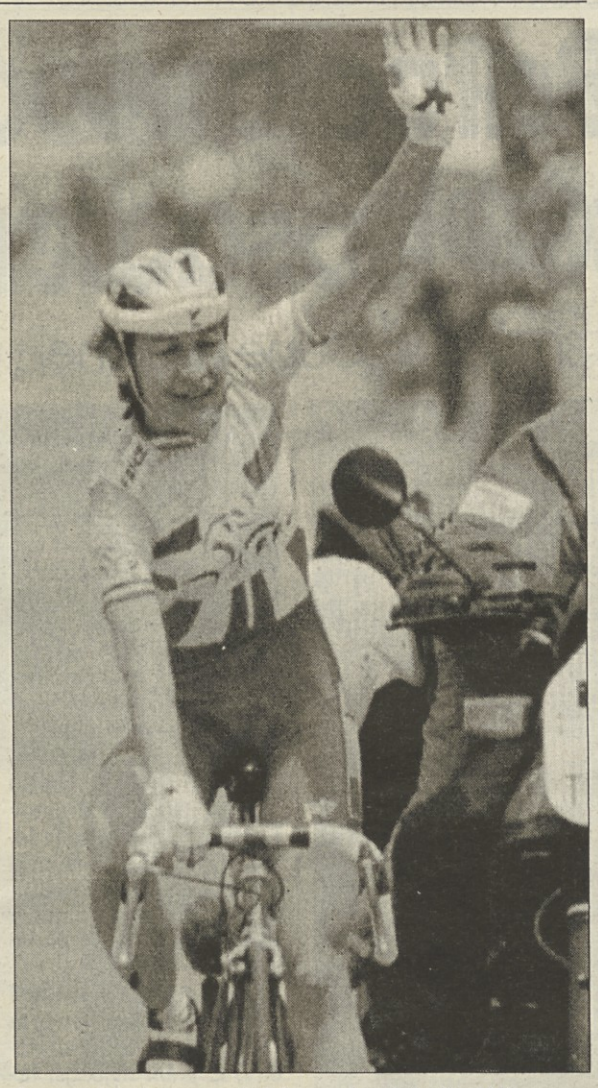

Francozinja Longova je bila spet najhitrejša (AP)

ŠAH / SP PCA

Kasparov potrebuje za ubranitev naslova samo še pol točke iz preostalih 4 partij

NEW YORK - Končna odločitev o svetovnem šahovskem prvaku profesionalne organizacije PCA je preložena na peti igralni teden. Branilec naslova Rus Gari Kasparov in njegov indijski izzivalec Viswanathan Anand sta se tudi v 16. partiji razšla brez zmagovalca. Pri trenutnem stanju 9.5:6.5 potrebuje Kasparov le še pol točke za ubranitev naslova.

Anand je skušal s priholosko zvijačo spreobrniti potek dvoboja za naslov prvaka. S črnimi figurami je ubral sicilijansko obrambo, sicer eno Kasparovih ljubših iger. Tako je zgradil pregrado in zdelo se je, kot da šampion igra sam proti sebi. V taki igri Kasparov ni našel zmagovite poti. Kajpada se 32-letni Rus ni spustil v kakšen eksperimet. Z belimi figurami je ostal na trdnih tleh in bil na koncu zelo zadovoljen tudi z delitvijo točke. Po 20. potezi (skakač na d4) je Kasparov ponudil remi, ki ga je Anand sprejel.

Tako je prišlo že do enajstega remija v tem dvoboju. Kljub velikemu zaostanku, ob katerem nima več nobenega upanja, se 25-letni Indijec še ni predal. »Dvoboj še ni končan. Pripravil se bom in v naslednjem tednu še enkrat napadel z vsemi močmi,« je na novinarski konferenci dejal Anand.

Po prosti soboti in nedelji bosta šahista 17. partijo odigrala v ponedeljek ponoči po našem času, ko bo Anand začel z belimi figurami. V vseh preostalih štirih partijah mora namreč zmagati, če želi postati svetovni prvak. Kasparov pa potrebuje le še en remi, da obdrži šahovski prestol.

Potek 16. partije: beli Kasparov - črni Anand (siciljanka): 1. e4, c5; 2. Sf3, d6; 3. d4, cxd4; 4. Sxd4, Sf6; 5. Sc3, a6; 6. Le2, e6; 7. 0-0, Le7; 8. a4, Sc6; 9. Le3, 0-0; 10. f4, Dc7; 11. Kh1, Te8; 12. Ld3, Sb4; 13. a5, Ld7; 14. Sf3, Tac8; 15. Lb6, Db8; 16. Ld4, Lc6; 17. Dd2, Sxd3; 18. cxd3, Sd7; 19. Lg1, Dc7; 20. Sd4, remi. Po 16. partiji: Kasparov - Anand 9.5:6.5.

MOTOCIKLIZEM / VN EVROPE V BARCELONI

»Junaški« Luca Cadalora

Na zadnji VN kljub zlomljenemu rebru iz »pole-positiona«

BARCELONA - Protagonist zadnjega dne treningov za današnjo Veliko nagrado Evrope je bil gotovo Italijan Luca Cadalora, ki si je kljub polomljenemu rebru privozil najboljši startni položaj v kraljevem razredu. »Sezona se izteka tako, kot si želim, da bi potekala naslednja. Na zadnjih tekmah sem dirkal odlično: upam, da bom sezono kronal z zmago,« je povedal po zadnjem treningu. Odlično razpoložen je tudi Max Biaggi: »Svetovni naslov imam že v žepu, toda s tem še ne pomeni, da ne bom poskusil zmagati. Vsekakor se mi je tokrat Haradina yamaha zdela zelo hitra.«

Sicer zanimivih vložkov ni moglo biti, saj so prvaki v posameznih razredih (Doohan, Biaggi in Aoki) že znani.

IZIDI TRENINGA: **500 ccm:** 1. Luca Cadalora (Ita/Yamaha) 1:46.335, 2. Michael Doohan (Aus/Honda) 1:46.811, 3) Carlos Checa (Spa/Honda) 1:46.812, 4. Loris Capirossi (Ita/Honda) 1:47.351, 5. Daryl Beattie (Aus/Suzuki) 1:47.412, 6. Shinichi Itoh (Jap/Honda) 1:47.422, 7. Alex Criville (Spa/Honda) 1:47.771, 8. Norifumi Abe (Jap/Yamaha) 1:47.787; **250 ccm:** 1. Tetsuya Harada (Jap/Yamaha) 1:48.286, 2. Max Biaggi (Ita/Aprilia) 1:48.419, 3. Ralf Waldmann (Nem/Honda) 1:49.145, 4. Olivier Jacque (Fra/Honda) 1:49.500, 5. Jean-Michel Bayle (Fra/Aprilia) 1:49.501, 6. Luis D'Antin (Spa/Honda) 1:49.516, 7. Kenny Roberts Jr. (ZDA/Yamaha) 1:49.602.; **125 ccm:** 1. Haruchika Aoki (Jap/Honda) 1:54.272, 2. Noboru Ueda (Jap/Honda) 1:54.418, 3. Dirk Raudies (Nem/Honda) 1:54.534, 4. Kazuto Sakata (Jap/Aprilia) 1:54.623, 5. Aichi Saito (Jap/Honda) 1:54.784, 6. Emilio Alzamora (Spa/Honda) 1:54.873.

GIMNASTIKA / SVETOVNO PRVENSTVO NA JAPONSKEM

Romunke ubranile svetovni naslov

Srebrno kolajno so osvojile Kitajke, tretje mesto pa so zasedle telovadke ZDA

SABAE - Romunske gimnastičarke so v mnogoboju na svetovnem prvenstvu v Sabau na Japonskem osvojile zlato medaljo in tako ubranile naslov izpred dveh let. Druge, s točko in pol zaostanka, so bile Kitajke, tretje pa Američanke.

Romunke, ki so osvojile svojo četrto zlato medaljo na svetovnih prvenstvih, poleg štirih srebrnih in dveh bronastih, so si odločilno prednost priborile na dvovišinski bradlji, kjer so imele ocene od 9.800 do 9.875, kar je ob solidnih nastopih v parterju na koncu zadostovalo za prvo mesto. Druge so bile po obveznih vajah Američanke, ki pa so v poljubnem programu napravile preveč napak in zdrsnile za mesto navzdol, kar je po dveh zaporednih drugih mestih iz svetovnih prvenstev majhen neuspeh. Za mesto so nazadovale tudi Rusinje, pete pa so bile Ukrajinke.

Na olimpijske igre v Atlatno se je uvrstilo prvih dvanajst ekip; poleg omenjenih še: Francija, Španija, Belorusija, Madžarska, Japonska, Grčija in Avstralija.

Izidi ženskega mnogoboja - ekipno: 1. Romunija 387.865 točk, 2. Kitajska 386.476, 3. ZDA 384.705, 4. Rusija 384.689, 5. Ukrajina 382.004, 6. Francija 378.203, 7. Španija 378.003, 8. Belorusija 375.512, 9. Madžarska 371.541, 10. Japonska 371.512, 11. Grčija 370.263, 12. Avstralija 368.303; najboljše v predtekmovanju - posamezno: 1. Huilan (Kit) 78.186 točke (ovezne vaje 38.687, poljubne 39.499), 2. Podkopajeva (Ukr) 77.899 (38.562, 39.337), 3. Kočetkova (Rus) 77.811 (38.762, 39.049), 4. Milosovici (Rom) 77.786 (38.650, 39.136), 5. Gogean (Rom) 77.699 (38.799, 38.900), 6. Miller (ZDA) 77.698 (38.699, 38.999), 7. Amanar (Rom) 77.597 (38.298, 39.299), 8. Moceanu (ZDA) 77.435 (38.536, 38.899), 9. Marinescu (Rom) 77.285 (38.374, 38.911), 10. Čorkina (Rus) 77.224 (38.312, 38.912).

Finalistke po posamičnih orodjih - preskok: 1. Amanar (Rom) 19.624, 2. Gogean (Rom) 19.550, 3. Huilan (Kit) 19.412, 4. Groševa (Rus) 19.387, 5. Podkopajeva (Ukr) 19.374, 6. Čorkina (Rus) 19.312, 7. Strug (ZDA) 19.287, 8. Miller (ZDA) 19.262; dvovišinska bradlja: 1. Čorkina (Rus) 19.637, 2. Huilan (Kit) 19.562, 3. Milosovici (Rom) 19.537, 4. Podkopajeva (Ukr) 19.525, 5. Kočetkova (Rus) 19.525, 6. Phelps (ZDA) 19.475, 7. Marinescu (Rom) 19.474, 8. Miller (ZDA) 19.412; greda: 1. Huiland (Kit) 19.700, 2. Moceanu (ZDA) 19.549, 3. Kočetkova (Rus) 19.524, 4. Miller (ZDA) 19.512, 5. Marinescu (Rom) 19.412, 6. Ya (Kit) 19.412, 7. Podkopajeva (Ukr) 19.325, 8. Groševa (Rus) 19.312; parter: 1. Gogean (Rom) 19.775, 2. Amanar (Rom) 19.699, 3. Podkopajeva (Ukr) 19.675, 4. Juarez (Spa) 19.599, 5. Liya (Kit) 19.537, 6. Huilan (Kit) 19.512, 7. Miller (ZDA) 19.512, 8. Moceanu (ZDA) 19.512.

Korobčinski poškodovan

SABAE - Ukrajinec Igor Korobčinski zaradi poškodbe ahilove tetive ne bo mogel nastopiti v posamičnih vajah za naslove svetovnega prvaka, so sporočili iz ukrajinskega tabora. Korobčinski je namreč v petek po treh zelo dobrih vajah nastopil na parterju, toda izvedbo prostega programa je moral zaradi omenjene poškodbe prekiniti.

V reprezentanci so sprva upali, da bo Korobčinski le lahko nastopil v posamičnih finalih, toda kot kaže, je bila poškodba le prehuda. Šestindvajsetletni Korobčinski je z ekipo na letošnjem svetovnem prvenstvu osvojil peto mesto, na zadnjem svetovnem prvenstvu je v mnogoboju osvojil šesto mesto, ima pa tudi zlato odlicje z ekipnega dela tekmovanja leta 1992, ko je nastopal še za nekdanjo Sovjetsko zvezo.

NOVICE

Briatore se bo odločil sredi sezone

RAVENNA - Direktor moštva formule ena Benetton Flavio Briatore je v petek dejal, da bosta imela na začetku sezone njegova nova varovanca Avstrijec Gerhard Berger in Francoz Jean Alesi enake pogoje. »Sredi sezone se bom odločil, s katerim bom na boljši poti do naslova svetovnega prvaka. Za zdaj nima nihče od njiju nobene prednosti, čas bo povedaj svoje,« je Briatore dejal novinarjem v Ravenni. Napol v šali je dodal, da sta Alesi in Berger odšla iz Ferrarija v Benetton zato, ker gre v obratni smeri svetovni prvak Michael Schumacher. »Ferrari je za ceno dveh dirkačev vzel enega,« je še dejal in namignil na visoke vsote, ki naj bi jih Schumacher dobil od Ferrarija. »Mi smo imeli več sreče, za dva smo porabili toliko kot oni za enega,« je bil vesel Briatore. Schumacher je v petek že preskusil ferrari za prihodnjo sezono, toda zletel je s proge, zadel zaščitno ograjo in poškodoval obese.

Začetek NHL

DENVER - S srečanjem v Denverju med moštvi Colorado Avalanche in Detroit Red Wings se je začela letošnja sezona v severnoameriški profesionalni hokejski ligi, hkrati pa je bila to tudi prva NHL tekma v Denverju po trinajstih letih. Boljši so bili hokejisti Colorado Avalancha, ki so zmagali s 3:2.

Nova lastnika LA Kingsov

LOS ANGELES - Zvezno stečajno sodišče je odobrilo prodajo profesionalnega hokejskega kluba Los Angeles Kings Philipu Anschutzu in Edwardu Roskiju ml., lastnikoma družbe Majestic Anschutz Venture. Prejšnja lastnika Joseph Cohen in Jeffrey Sudikoff sta klub, ki je v precej nezavidljivem finančnem položaju zaradi slabega poslovanja nekdanjega lastnika Bruca McNalla, prodala za 113, 25 milijona ameriških dolarjev. McNall, ki je večino delnic hokejskega kluba leta 1994 prodal Cohenu in Sudikoffu, je priznal, da je kriv ponarejanja bančnih računov v skupni vrednosti 236 milijonov dolarjev.

Jordan v dobri formi

DEERFIELD - Michael Jordan se je prvič po treh letih spet udeležil poletnega tabora svojega košarkarskega kluba Chicago Bulls. Povedal je, da je zdaj v boljši formi kot kdajkoli prej. »Trenirati sem začel dva meseca pred začetkom sezone, ker moja telesna pripravljenost ni bila najboljša. Ko sem se lani vrnil na igrišča, sem bil psihično pripravljen na napore, telesno pa ne.« Jordan se je počutil nekoliko krivega, ker je njegovo moštvo v lanski končnici ameriške profesionalne košarkarske lige (NBA) tudi zaradi njegove slabše igre izgubilo z Orlandom Magicom. Trener Chicago Bullsov Phil Jackson je izjavil, da Jordan tako kot nekdaj skupaj s Scottijem Pippenom izstopa od ostalih igralcev. »Pričakujem, da bo Jordan ob koncu sezone izbran za najkoristnejšega igralca (MVP) ali pa bo prišel vsaj v ožji izbor.« Novi Jordanov soigralec Dennis Rodman se tudi v novem moštvu ni izneveril samemu sebi. Poleti ni treniral, pa tudi na taboru ni pokazal prevelikega navdušenja za delo. Dejal pa je, da občuduje Jordana kot najboljšega igralca v ligi NBA.

Arie Haan novi trener Feyenoorda

HAAG - Nekdanji trener VB Stuttgarta Arie Haan je novi trener nizozemskega nogometnega kluba Feyenoord Rotterdam, so sporočili na nizozemskem radiu. Haan je pogodbeno še vezan na grški PAOK iz Soluna, v svoji karieri pa je treniral že 1. FC Nürenberg, RSC Anderlecht in Standard Liegge. Haan je dejal, da lahko pri Feyenoordu veliko stori in da ima natančne predstave o delu v svojem novem klubu.

Philippoussis in Rios v finalu

KUALA LUMPUR - Avstralec Mark Philippoussis in Marcelo Rios iz Čila se bosta danes pomerila v finalu teniškega turnirja v Kuala Lumpurju z nagradnim skladom 414.250 dolarjev. Prvi je ugnal Američana Patricka McEnroja s 6:3 in 6:3, Rios pa je bil s 6:4 in 6:1 boljši od Italijana Cristiana Carattija.

Rapid Dunaj ima že 7 točk prednosti

DUNAJ - Dunajski Rapid v 1. avstrijski nogometni ligi trenutno nima resnega nasprotnika. Dunajčani so v 11. kolu državnega prvenstva s 4:1 proti novincu SV Ried slavili osmo zmago in imajo zdaj pred najresnejšim zasledovalcem Sturmom iz Gradca kar sedem točk prednosti. Vsi ostali klubi so namreč v tem kolu le remizirali: Sturm Gradec proti Admira Wacker, Salzburg proti LASK-u in Austrija Dunaj proti Vorwärts Steyrju (vsi 0:0).

Izidi 11. kola: Rapid Dunaj - SV Ried 4:1, LASK - Casino Salzburg 0:0, Vorwärts Steyr - Austria Dunaj 0:0, FC Tirol - GAK 1:1, Sturm Gradec - Admira/Wacker 0:0.

Lestvica: 1. Rapid Dunaj 26, 2. Sturm Gradec 19, 3. GAK 18, 4. LASK 17, 5. SV Casino Salzburg 16, 6. Austria Dunaj 15, 7. SV Ried 15, 8. FC Tirol 14, 9. Admira/Wacker 10, 10. Vorwärts Steyr 1. (I. L.)

JADRANJE / DANES ZA JESENSKI POKAL

Na startu »Barcolane« več kot 1.300 posadk

Na regati bo tudi več kot 30 jadrnic Čupe in Sirene

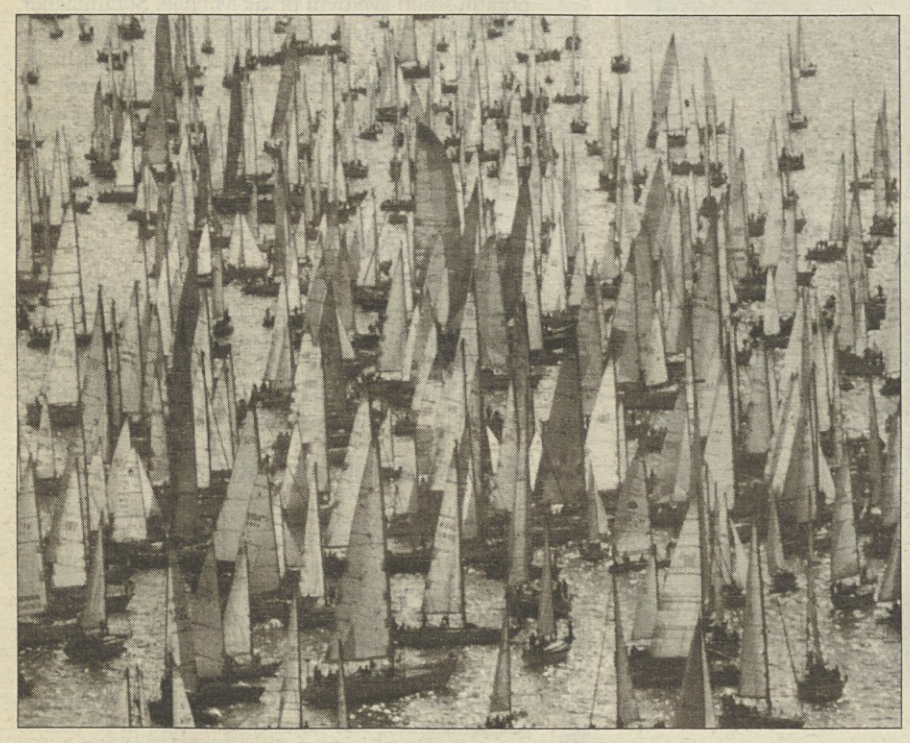

TRST - Skoraj gotovo je, da bodo danes na 27. izvedbi jadralne regate za jesenski pokal, ki jo vsi poznajo kot »Barcolana«, izboljšali rekord glede udeležbe na tej regati, ki je najmnožičnejša na svetu. Včeraj popoldne se je organizatorju SVBG prijavilo 1.271 posadk. Lani je bilo na startu rekordno število 1.289 jadrnic. Glede na to, da so morali pozno sinoči registrirati še nadaljnjih 50 predvpisov, to pomeni, da bo danes v Tržaškem zalivu na startu več kot 1.300 posadk. Torej, še en rekord!

Na »Barcolano« se lahko prijavijo jadrnice vseh 11 razredov, kar daje tej regati še poseben čar, saj prireditev ni samo tekmovalnega značaja, temveč nudi velikemu številu jadralnih navdušencev možnost »zdravega in športnega regatiranja«. Organizacijski aparat bo tudi letos, kot vedno doslej, skoraj gotovo kos tej impozantni jadralni prireditvi. Za organizacijo bo namreč skrbelo 46 čolnov in 4 vlačilci za oskrbo na morju, 30 sodnikov, šest zdravniških ekip, trije helikopterji pa bodo stalno nadzorovali regatno polje.

Današnje regate se bo udeležilo tudi več kot 30 jadrnic iz naših društev Čupe in Sirene. Vsa ta leta so se naši prestavniki na »Barcolani« v raznih razredih odlično obnesli in prepričani smo, da bo tudi letos tako.

Favorita na današnji regati sta predvsem Dušan Puh na »Fanaticu«, ki je bil najboljši tudi na lanski izvedbi, ter Tommaso Chieffi in Paolo Cori na »Pegasu«. Dobre možnosti za zmago imajo še »Moro di Venezia I« s skipperjem Tizianom Navo, »Gaia Legend« z Mitjo Kosmino (ta jadrnica je prav včeraj splovila) in »Angelo Rosso« s Tržačanom Angelom Crivellarom.

Lastniki jadrnic, ki bodo zmagale v raznih kategorijah, se bodo nato v soboto 14. in v nedeljo, 15. t.m. udeležili regate »Alpe Adria kermesse«, in to z enakimi plovili »Jenneau One Design«, ki jih bo dal na razpolago Cino Ricci in s kakršnimi so tekmovali letos poleti na jadralnem Giru d' Italia.

Za danes predvidevajo mirno morje, z jasnim nebom in severovzhodnikom, tako da bodo v prednosti predvsem jadrnice razreda »0«.

NOVICE

Euroclub: Buckler v težki skupini

MÜNCHEN - Na sedežu Mednarodne košarkarske zveze FIBA v Münchnu so opravili žreb polfinalnih skupin za moško evropsko klubsko prvenstvo v sezoni 1995/96. Italijanski prvak Buckler iz Bologne bo igral v skupini B, ki je vsaj na papirju precej močnejša od A skupine, v kateri bo igral drugi italijanski predstavnik benetton iz Trevisa. V B skupini so ob Bolonjčanih še francoski predstavnik Pau Orthez, Maccabi iz Tel Aviva, Panathinaikos iz Aten, Cibona Zagreb,, Barcelona, Benfica iz Lizbone ter »kraljevski« Real Madrid. V skupini A pa so: Olympiakos, Bayer Leverkusen, Iraklis Solun, francoski Antibes, Unicaja Malaga (Španija), Ulker Carigrad, CSKA Moskva in Benetton Treviso.

Izžrebali so tudi pare 3. kroga evropskega pokala, v katerem nastopa tudi slovenski državni prvak - Smelt Olimpija. Priznati je treba, da so imeli Ljubljančani kar precej sreče, saj bodo igrali proti slovaški ekipi Ostrave. Prvo srečanje jih čaka 24. oktobra na tujem, povratno pa čez teden dni (31. oktobra) v domači dvorani. Po izločitvi Illyja Italija v tem pokalu nima več svojega predstavnika. Pari 3. kroga evropskega pokala: Partizan Beograd - Hapoel Galil Elyon, Sheffield - Ostende, Ulm - Zrinjevac Zagreb, Ostrava - Smelt Olimpija, KK Zagreb - Taugres Vitoria, Limoges CSP - Kijev Basket, PAOK Solun - Kijev, Herzliya Hertzelia - Frolunda, Talin - Bellinzone, Dinamo Moskva - CSU Sibiu, Apoel Nikozija - Žalgiris Kaunas, Inter Bratislava - Wloclawek.

Pri ženskah bodo v evropskem klubskem prvenstvu slovenske državne prvakinje, igralke Ježice, igrale v skupini A, kjer bodo njihove nasprotnice: slovaška ekipa Sipox iz Ruzomberoka, CSKA Moskva, Galatasaray iz Carigrada, španska Valencija in Dinamo iz Kijeva. V skupini B so : Sporting Atene, Como, Holon Elitzur iz Izraela, nemški Wuppertal, Zagreb in francoski Bourges.

Umrla Chiara Longo

TRST - Zaradi nenadne slabosti je v Trstu umrla bivša košarkarica Chiara Longo. Komaj 43-letna Longova je svojo pot začela pri Ginnastici Triestini in tudi 59-krat oblekla dres državne reprezentance.

Gebreselasie najhitrejši

SCICLI (RAGUSA) - Svetovni prvak na 10 tisoč metrov, Etiopijec Haile Gebreselasie, je zmagal na šestem memorialu »Peppe Greco« v Scicliju na Siciliji. Resnici na ljubo je bila natanko 10 kilometrov dolga tekma po mestnih ulicah skoraj pravo SP: Gebreselasie je zmagal s časom 28:39, za njim pa sta pritekla Paul Tergat (28:45) in Moses Tanui (28:56). Za tako kakovostno tekmo je bilo tudi primerno občinstvo: 15 tisoč oseb!

Dolgi lasje? Ne igraš!

MATERA - 19-letni Domenico Onofrio, nogometaš C2-ligaša Matere, bo v nedeljo počival. Vodstvo kluba mu je ukazalo, naj si skrajša »grivo«, toda Onofrio je do brivca stopil šele nekaj dni po ukazu in se nad dejstvom za nameček še potožil v javnosti. Kazen v obliki prisilnega počitka je prišla takoj.

NOGOMET / DANES OB 20.30 V SPLITU TEKMA LETA

Hrvaška in Italija samo za prestiž

Vroči splitski Poljud si želi le zmago
Običajna bojazen v taboru »azzurrov«

SPLIT - Bo že res, da je Hrvaška-Italija tekma leta. Z »novim zemljepisom« in kopico skromnih ekip smo konec koncev lahko še zadovoljni, če sta se v eni skupini znašli dve dobri (?) ekipi.

V obeh taborih bi napeto ozračje lahko rezali z nožem. Hrvaška je postopoma dokazala, da je ena izmed najboljših (ali celo najboljša?) reprezentanc na stari celini in sloves mora upravičiti. Seveda je še veliko močnejša vzmet, ki jo predstavlja nasprotnik. Italija je Italija, trikratni svetovni prvak in predvsem sosed. »Sportske novosti« so včeraj čez dve strani klicale »Ponovite Palermo!« in ko smo že pri klicih naj omenimo tudi splitski stadion Poljud, ki je bistveno bolj vroč od zagrebškega Maksimirja. 60 tisoč navijačev bo resnično dvanajsti igralec selektorja Cira Blaževića. Toda ramena domačih nogometašev nosijo izreden pritisk: že res, da je napredovanje zagotovljeno, toda po vseh optimističnih napovedih in zmagi na prvi tekmi bi remi predstavljal majhno razočaranje.

V Covercianu je na zadnjem treningu prišlo do nepredvidenega zapetljaja: Peruzzi se je rahlo poškodoval in Sacchi je za vsak slučaj vpoklical Fiorentininega orjaka Tolda. Po izjavah Matarreseja, ki se je bal za varnost na Hrvaškem (nekateri so seveda strah drugače opredelili) je to še en znak, da kot običajno v taboru »azzurrov« razsaja bojazen. Toda eno prednost Italija s psihološkega vidika le ima: poraz in slaba igra ne bi bila nič novega, zato tudi kritike ne bi bile hujše kot ponavadi. Nasprotno, glavna tema bi bile pohvale na račun Hrvaške. Z golega tekmovalnega vidika pa bi poraz znal »azzurre« drago stati: Italiji manjkata točki s tekme proti Sloveniji in nevarnosti, da jo bo doletelo mesto ene izmed dveh najslabših drugouvrščenih, ki igrata dodatno tekmo, ne gre podcenjevati. Kljub temu je misel Sacchija in »podložnikov« danes gotovo usmerjena le na Hrvaško in na veliko vrednost, ki bi jo predstavljal ugoden izid.

Postavi

HRVAŠKA: Ladić, Jurčević, Mladenović, Stimac, Jerkan, Pavličić, Stanić, Asanović, Šuker, Boban, Bokšić.

ITALIJA: Peruzzi (Bucci), Ferrara, Apolloni, Costacurta, Maldini, Di Livio, Albertini, Di Matteo, Del Piero, Zola, Ravanelli.

Včeraj je Bolgarija s 3:0 premagala Albanijo, Belgija je zmagala (2:0) v Armeniji, izredno pomembno zmago pa je zabeležila Češka, ki jo po zmagi v gosteh nad Belorusijo z 2:0 na poti do Anglije čaka le še obvezna domača zmaga proti Luksemburgu.

V sredo so na sporedu naslednje kvalifikacijske tekme:

Skupina 1: Romunija-Francija, Izrael-Azerbajdžan, Slovaška-Poljska; **skupina 2**: Danska-Španija, Ciper-Makedonija; **skupina 3**: Švica-Madžarska, Islandija-Turčija; **skupina 4:** Slovenija-Ukrajina, Litva-Estonija; **skupina 5**: Malta-Nizozemska, Luksemburg-Belorusija; **skupina 6:** Avstrija-Portugalska, Irska-Latvija, Liechtenstein-Severna Irska; **skupina 7:** Wales-Nemčija, Gruzija-Bolgarija; **skupina 8:** San Marino-Ferski otoki; Rusija-Grčija.

Zadnji Sacchijev mož Francesco Toldo (foto AP)

KOŠARKA / KVALIFIKACIJE ZA EVROPSKO PRVENSTVO

Danes v Sassariju uvodno srečanje Italija - Slovenija

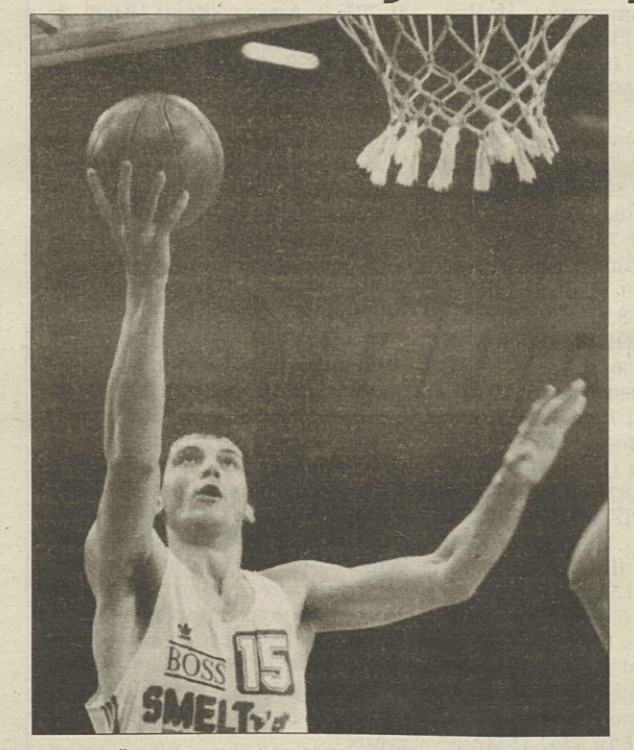

Izkušeni Žarko Djurišič bo vodil Slovenijo

SASSARI - Italija in Slovenija bosta danes ob 17. uri v Sassariju igrali uvodno kvalifikacijsko tekmo za evropsko prvenstvo, ki bo leta 1997 v Španiji. Obe reprezentanci bosta nastopili močno okrnjeni in to še posebno velja za Slovenijo, ki bo igrala brez svojih najizkušenejših igralcev Dušana Hauptmana, Slavka Kotnika in Jureta Zdovca. Se posebno boleča bo prav gotovo odsotnost kapetana Zdovca, ki si je na prvenstveni tekmi v Griciji poškodoval ahilovo tetivo in bo moral zato počivati najmanj deset dni.

Trener slovenske reprezentance Andrej Urlep je bil ob novici, da je zadnji hip zmanjkal še Jure Zdovc, precej potrt. Najboljši slovenski košarkar bi bil v Sassariju gotovo izredno koristen, saj ima največ mednarodnih izkušenj.

Sicer pa ima tudi italijanski zvezni trener Ettore Messina s postavo veliko težav. Rusconi in Esposito sta zaposlena v ameriški profesionalni ligi NBA, Gentile se je odrekel reprezentanci, Fučka pa ima probleme z zdravjem. »Leader« italijanske postave je tako postal, skoraj pod silo razmer, Riccardo Pittis, ki je doslej za reprezentanco zbral 90 nastopov. Poleg Pittisa naj bi danes v začetni postavi igrali še branilca Coldebella in Abbio ter visoka C onti in Frosini.

Obe reprezentanci bosta že v sredo igrali drugo kvalifikacijsko tekmo. Italija se bo v Fabrianu spoprijela z Madžarsko, medtem ko bo Slovenija v Celju igrala proti Češki.

ODBOJKA / A1

V 3. kolu Daytona v gosteh pri Gabeci

Danes bodo na sporedu srečanja 3. kola v italijanski A1 ligi, tekma kola pa bo v Montichiariju med Gabeco in Daytono, ki je ta teden z zmago nad Sisleyem osvojila še evropski superpokal. Povejmo še, da bo današnje kolo potekalo tudi v znamenju podpore italijanskih prvoligašev organizacije Greenpeace pri njenem protestu proti jedrskim poskusom.

OSTALI SPORED: Sisley - Aspc Gioa del Colle, Alpitour Cuneo - Mta Padova, Com Cavi - Edilcuoghi, Wuber - Lube Banca Marche, Hatù Jeans - Cariparma.

KOŠARKA / SINOČI V TRSTU V B LIGI

Zelo slab met usoden za Jadranovo vrsto

Naša združena ekipa izgubila po enem podaljšku

Jadran TKB - Scame BG 61:66 (56:56; 24:26)

JADRAN: Arena 7 (2:5 met za 2, 1:3 met za 3, 0:1 prosti meti), Oberdan 5 (1:4, 1:6, -), Pozar n.v., Pregarc 5 (2:7, 0:2, 1:3), Vitez 5 (2:10, -, 1:4), Samec 5 (2:4, -, 1:2), Rauber 19 (2:3, 5:15, -), Calavita 15 (5:9, -, 5:6), Hmeljak n.v., Klabjan n.v., trener Vremec.

Met za 2: 16? 42, met za 3: 7/26, skupno 23:68; prosti meti 8:16. SON: 25. PON: Samec (32), Pregarc (45), Clalavita (45). 3T: Rauber 5, Arena 1, Oberdan 1.

SCAME BERGAMO: Angeretti 5 (2:6, -, 1:2), Marrone 6 (1:5, 1:2, 1:4), Baraldi, Mongini 11 (3:10, -, 5:6), Calvo 13 (4:5, 0:1, 5:8), Caccia 3 (0:1, -, 3:4), Tonetti 6 (3:6, 0:1, -), Mazzotti 18 (4:8, 2:5, 4:6), Fratus 3 (0:1, 1:1, -), Morlotti 1 (0:2, -, 1:2), trener Fantoni.

Met za 2: 17/44, met za 3: 4/10, skupno: 21:54; prosti meti 20:32. SON: 19. 3T: Mazzotti 2, Morrone 1, Fratus 1.

SODNIKA: Brancaleoni (Rimini) in Bagnacavallo (Ravenna).

TRST- Na eni izmed najslabših in za oko tudi najgrših tekem, predvsem v napadu, je Jadranovo moštvo sinoči v 3. kolu košarkarske B lige izgubilo po podaljšku. Naši košarkarji so izgubili srečanje predvsem zaradi poraznega odstotka pri metu na koš. Že če pogledamo odstotke Jadranovih posameznikov na sinočnji tekmi, nam je jasno, kje tiči vzrok za poraz: Oberdan 2:10, Pregarc 2:9, Vitez 2:10, Arena 3:8, Rauber 7:18. Očitno se je med Jadranovimi tekmeci takoj razlegel glas, da naši košarkarji slabo napadajo proti conski razvrstitvi 3:2, in gostje iz Bergama so nastavili jadranovcem to obrambo in na koncu tudi želi sadove.

Za igro v obrambi jadranovcem gotovo ne gre nič očitati. Igrali so požrtvovalno in tudi nasprotnika prislili, da je ob koncu regularnega dela dosegel samo 56 točk. V napadu pa ni šlo in ni šlo.

Že sam začetek ni obetal nič dobrega, saj so gostje povedli s 4:0, v 8. min. pa s 15:10. Priča smo bili zgrešenim podajam, metom, izgubljenim žogam. Skratka, zelo slaba predstava.

Drugi polčas je bil živahnejši. Gostje so bili stalno v prednosti, toda nikdar več kot za 4 točke. Proti koncu tekme pa se je našim košarkarjem le »odprlo« in z uspešnimi meti za tri točke (Rauber 3, Oberdan 1) so minuto in pol pred koncem srečanja celo povedli za dve točki (56:54). Nato se je našim spet zataknilo, do konca tekme niso dali niti točke, gostje pa so uspešno izvedli dva prosta meta in ekipi sta tako morali igrati podaljšek.

V dodatnih petih minutah so bili gostje prisebnejši. Če so med regularnim delom grešili več prostih metov, so v podaljšku v tem elementu bili zelo točni in tako tudi zasluženo zmagali.

Od posameznikov je v Jadranovih vrstah delno zadovoljil le Calavita v boju pod košema. Sicer pa se je močno poznalo, da Boris Vitez in David Pregarc nista zaradi poškodb trenirala ves teden. Za boje v drugoligaški konkurenci pa sta ta dva igralca za Jadran še kako potrebna.

Vanja Jogan

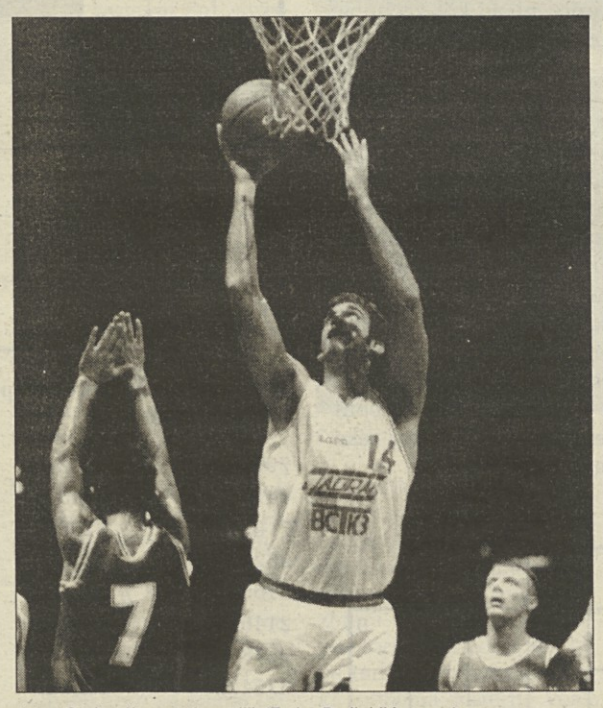

Joe Calavita zadovoljil (Foto Balbi/Kroma)

ODBOJKA / ZVEZNI POKAL ZA MOŠKE

Pokalni derbi gladko valovcem

V Štandrežu je Koimpex imel slab dan v sprejemu - Izenačen je bil samo drugi set

Imsa - Koimpex 3:0 (15:7, 16:14, 15:7)

IMSA: Feri (5+10), L. Populini (10+16), M. Černic (9+7), Cola (4+7), Princi (5+3), Rigonat Stefano (2+1), Populini Giancarlo (0+0), Paoletti Robert (0+0), Florenin Igor, Korsič, Radetti in S. Černic.

KOIMPEX: Rovere (3+1), Čač (1+0), Božič (7+2), Stabile (4+4), Riolino (7+2), David Kralj (7+4), Aljoša Kralj (4+7), Zuccon (2+1), Sgubin, Strajn.

Imsa: 13 napak, 12 asov, 6 blokov in 23 zgrešenih servisov.

Koimpex: 13 napak, 1 as, 3 bloki in 8 zgrešenih servisov.

Medtem ko je Koimpex na Občinah uspel osvojiti en set proti goriškemu drugoligašu Imsi, je tokrat moral zapustiti Gorico povsem praznih rok. Valovci so le v drugem setu precej tvegali, v ostalih dveh pa so zmagali brez večjih težav. Kot je letos že v navadi, so valovci od vsega začetka zelo forsirali servis, s čimer so spravili sprejem slogašev v precej velike težave. Tako so v tem setu kar pet točk dosegli naravnost s servisom, poleg tega pa so tudi skoraj popolnoma preprečili gostom, da bi napadali preko centrov. Če asom prištejemo še šest napak, ki so jih napravili slogaši v napadu, je lahko vsakomur jasno, da Goričani niso imeli velikih težav do konca niza. V naslednjem setu se je razmerje moči na igrišču precej spremenilo. Učinkovitost plavordečih je precej upadla. Gostje pa so ugoden trenutek uspešno izkoristili. Skozi ves set so bili Tržačani v vodstvu, pri vodstvu 14:12 pa igralci Koimpexa niso znali obdržati mirnih živcev in so nasprotniku dovolili, da je nadoknadil zaostanek in dobil tudi ta set. Valovci so od rezultata 12:14 osvojili 4 zaporedne točke, pri tem pa slogaši niso uspeli doseči niti ene menjave. Po tako razburljivem drugem setu, v katerem bi Koimpex kaj lahko slavil in izenačil stanje v nizih, so domačini v tretjem setu zaigrali veliko bolj zbrano. V trenutku so domačini povedli z 12:2 in srečanje je bilo s tem dejansko že odločeno. Koimpex je nato precej dobro reagiral in nato z delnim izidom 5:0 zmanjšal zaostanek na 12:7. Toda to je bilo tudi vse, kar je gostom še uspelo na sinočnjem srečanju. Pobudo je nato spet prevzela v svoje roke domača šesterka, ki je nato osvojila še tri manjkajoče točke in s tem tudi zasluženo dobila slovenski goriško-tržaški pokalni derbi.

Ob koncu omenimo še zanimivost, da sta obe ekipi bili brez svojih prvih trenerjev. Domači trener Lorenzo Zamò je bil na poroki svoje sestre, trener Koimpexa Dušan Blahuta pa je ekipo zaupal De Waldersteinu in sam »skočil« v Sovodnje, kjer je lahko »posnel« igro Soče Sobema in Cessalta, ki bosta oba Koimpexova nasprotnika v C1 ligi.

(A&D)

KOŠARKA / V 1. KOLU C2 LIGE

Bor Radenska praznih rok na startu

V gosteh pri Pagnaccu so zelenobeli doživeli prepričljiv poraz - Met ni šel

Pagnacco - Bor Radenska 91:72 (51:35)

BOR: Spadoni 2 (1:1 met za 2, 0:2 met za 3, - prosti meti), Susani 16 (7:9, 0:4, 2:3), Bajc 3 (1:3, -, 1:2), Barini 22 (10:15, -, 2:5), Smotlak 12 (4:9, 0:1, 4:4), Lapel 3 (1:1, -, 1:4), Bosser, Rustja 7 (2:5, 1:2, -), Pettirosso 2 (1:2, -, -), Grbec 7 (3:3, 0:1, 1:2), trener Krečič.

Met za 2: 30:48, met za 3: 1:10, skupno 31:58; prosti meti 12:20. SON: 31. PON: Bajc (37), Rustja (37), Smotlak (38).

Letošnje prvenstvo v C2 ligi Borovi košarkarji niso pričeli najbolje. V gosteh pri Pagnaccu so namreč doživeli razmeroma prepričljiv poraz, ki je dozorel že v prvem polčasu, ko so si domačini priborili precej visoko prednost. Domača ekipa se je izkazala z izredno motiviranostjo in voljo do zmage, tako da so bili igralci Pagnacca boljši od borovcev tudi pri skokih za odbitimi žogami, pa čeprav so bili telesno nižji. Ključ Borovega neuspeha pa je bil tudi v tem, da v obrambi zeleno-beli niso znali ustaviti treh ključnih domačih igralcev, in sicer Di Lea (4:4 pri metu za tri točke samo v prvem delu), Fachinija in Peressona.

Naša peterka je srečanje začela slabo in že sredi prvega dela so domačini vodili s 25:13. Borovci sicer niso igrali slabo, toda met jim ni šel. Na drugi strani so domačini zadevali zelo dobro, tako da prednost Pagnacca za 16 točk ob odmoru ni bila presenetljiva. Drugi del so borovci začeli s presingom, kar je vneslo nekaj zmede v nasprotnikove vrste. Prednost domačih je začela kopneti in v nekaj minutah je zaostanek borovcev znašal že manj kot deset točk. Ko bi morali dokončno pritisniti na plin in izkoristiti slabe trenutke domače peterke, pa so borovci po nepotrebnem izgubili nekaj žog, bilo je nekaj metov iz neizdelanih položajev in s preobratom ni bilo nič. Domačini so nato spet ujeli pravi ritem in zaostanek Bora Radenske je spet začel naraščati. V 35. minuti so domačini že vodili z 20 točkami razlike, to prednost pa so nato obdržali do konca srečanja.

ODBOJKA / ZVEZNI POKAL ZA MOŠKE IN ŽENSKE

Soča Sobema nadigrala Cessalto Gladka zmaga Bora Mercantile

MOŠKI

Soča Sobema - Cessalto 3:0 (15:9, 15:7, 15:12)

SOČA SOBEM: Tomsič 4+0, Klede 2+6, Petejan 11+8, Sfiligoj 1+7, Muscau 2+8, Lutman 7+4, Mučič 0+0, Cotič, Battisti, Makuc, Braini.

Trajanje setov: 20, 19, 20 minut.

Odbojkarji Soče Sobeme so v prvem domačem pokalnem nastopu z dobro igro gladko premagali ekipo Cessalta, ki je še lani igrala v B2 ligi, letos pa bo nasprotnik Sočanov v C1 ligi. Gostje niso pokazali nič posebnega, sočani pa so v primerjavi z nastopom v Pordenonu pokazali mnogo več zbranosti in predvsem bolje za zmago, kar se je obrestovalo tudi z dobro igro in zasluženo gladko zmago.

Sovodenjci so si pot do uspeha odprli z dobrim serviranjem, ki je stalno spravljalo v težave nasprotnikov sprejem. Napad gostov je bil zato velikokrat zelo predvidljiv, kar je olajšalo delo blokerjem Soče in tudi domači obrambi, ki je z dobro igro omogočila izvedbo nekaj res lepih protinapadov.

Srečanje je bilo v prvih dveh setih povsem v rokah domače šesterke. Tako so sočani v prvem setu takoj povedli s 6:0, v drugem pa s 7:1. Vprašanje zmagovalca je bilo tako hitro rešeno in samo v zadnjem setu so se gostje nekoliko bolj upirali domačinom. Ti so sicer povedli s 7:4 in takrat najbrž pomislili, da je srečanja konec. Toda Cessalto je še zmogel toliko moči, da je najprej uječ domačine in celo povedel z 8:7, kar je bilo prvo vodstvo gostov na tekmi. Sočani so nato spet povedli z 9:8, vendar je Cessalto še enkrat ušel, tokrat celo za tri točke, toda to pa je bilo tudi vse, kar je gostom uspelo. Pri zaostanku 9:12 je Lutman nato neposredno iz servisa dosegel nekaj točk, za ostalo pa je poskrbela dobra obramba in nasprotnik je bil dokončno na kolenih.

ŽENSKE

Bor Mercantile - Kennedy 3:0 (15:12, 15:13, 15:8)

BOR MERCANTILE: Gregori 5+5, Benevol 5+5, Čok 1+0, Gruden 2+1, Pitacco 7+6, Faimann 2+3, Flego 4+3, Zadnik 0+0.

Servis (točke/napake): Bor Mercantile 10/9, Kennedy 8/15; napake: Bor 14, Kennedy 19.

Borovke so se proti Kennedyju le dokopale do prve zmage v pokalnem tekmovanju, do nje pa so prišle lažje, kot bi lahko sklepali iz razmeroma tesnih izidov v prvem in drugem nizu. V primerjavu s srečanjem v Vidmu, kjer je slavil Kennedy s 3:2, so borovke zaigrale bolje, tako da končni uspeh pravzaprav ni bil nikoli vprašljiv.

Prva dva seta sta bila sicer dokaj izenačena, toda borovke so stalno vodile, gostje pa so jih lovile in nekajkrat dohitele. Končnica obeh nizov pa ni bila pod vprašjem, saj so borovke tehtnico zlahka nagnile na svojo stran, ko je bilo to najbolj potrebno. Po prvih dveh setih pa so nato gostje popustile in v veliki meri olajšale delo borovk, ki so to dobro izkoristile in zaključile srečanje sebi v prid.

Borovke so tokrat tudi nekoliko boljše sprejemale kot na prejšnjih tekmah, čeprav je bil sprejem še vedno preveč negotov in je bilo zato večkrat težko organizirati dober napad. Na splošno pa je bilo srečanje precej živahno in sproščeno. Ekipi sta igrali brez napetosti, trener borovk Kalc pa je tudi tokrat igral z vsemi razpoložljivimi igralkami.

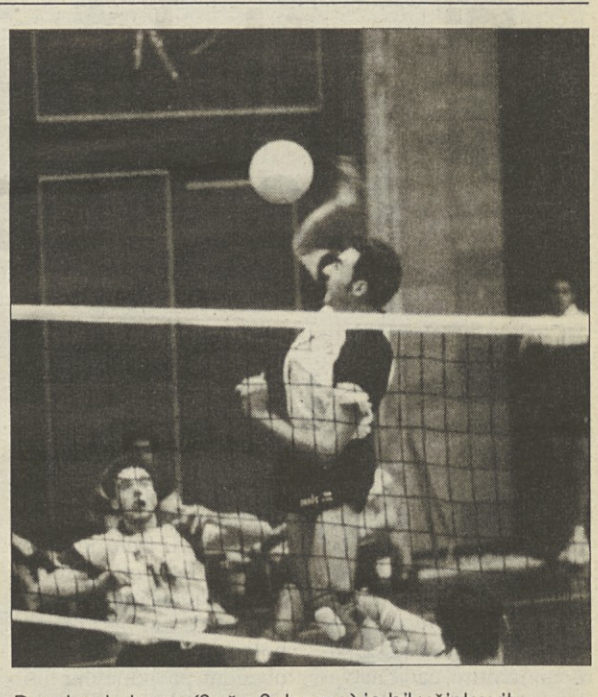

Damjan Lutman (Soča Sobema) je bil učinkovit

Izidi naših ekip v deželnem pokalu

ŽENSKE

Sloga - SGT 2:3 (15:11, 11:15, 15:7, 6:15, 12:15)

Volley Club Tržič - OK Val 3:2 (15:11, 15:5, 10:15, 14:16, 15:13)

Olympia Čerimpex - Sofal Morarese 3:0 (15:2, 15:1, 15:10)

MOŠKI

Prevenire - Bor Fortrade 3:0 (15:8, 15:11, 15:13)

Körting - Acli Ronchi 3:0 (15:7, 15:5, 15:9)

Espego - Torriana 2:3 (4:15, 15:9, 16:14, 13:15, 8:15)

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Izleta si ne boste mogli privoščiti, saj vas bodo razmere prikovale med štiri stene. Spomnite se, da je vsak svoje sreče kovač, in odkrijte lepoto narave svojih globin.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Preplavil vas bo val pesimizma. Najbolje bo, da se mu se sprijaznite z vesoljnim potopom in se začnete čuditi neverjetni sreči, da ste kljub vsemu živi.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Vaše počutje bo povsem zadovoljivo, čeprav ne boste izpolnili vseh svojih načrtov. Nič čudnega, saj sanjarenje o bližnjem srečanju z drago osebo odtehta vse neprijetnosti.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Pomislili boste, da so zvezde krive za vse, kar se vam slabega zgodi. So torej krive tudi za vaše misli? Gotovo ne, zato jih razbremenite tolikšne odgovornosti in odločajte sami.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Spoznali boste, da vas niso pustili na cedilu. Pa ne, da se bodo vrnili in vam pomagali naprej; same so vas pustili zato, ker računajo na vašo sposobnost, da nadaljujete brez njih.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Začeli se boste zanimati za stvari, o katerih ste doslej krepko dvomili. Senco dvoma ohranite, vsaj dokler se ne boste prepričali, da ste prišli zadevi do dna.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Dežne kaplje vam bodo prekrižale načrt. Ozirali se boste k nebu in godrnjali. Raje si priznajte, da vaš načrt ni bil najboljši; navidezna smola je lahko gnezdo resnične sreče.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Znašli se boste v precejšnji godlji. Nikar se ne otepajte tistih, ki vam bodo poskušali pomagati, saj kljub vsemu še vedno niste vsemogočni; celo angeli se radi zbirajo v jatah.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Ves ljubi dan vam bo šlo nekaj na živce, pa nikakor ne boste mogli ugotoviti, kaj naj bi to bilo. Pokukajte še v drugo smer; odkrili boste, da vam gre v resnici nekaj pod živce.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Iskreni boste, da se bo okoli vas kar svetlikalo. Mnoge bo močna svetloba resnice prestrašila, a ne bojte se, da bi ostali sami; peščica ljudi bo nadomestila izgubljeno množico.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: V želji po življenjski sreči boste iskali pravo pot. Lahko ste brez skrbi, ste namreč že na njej. Kdor išče, ponavadi najde, kdor pa si domišlja, da že ve, skriva nemoč iskanja.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Nekdo bo pritisnil na vas, rekoč, da obljuba dela dolg. Če bo postal preveč nadležen, mu priznajte, da ste jo dali v trenutku slabosti in raztresenosti, da vam je žal in - naj da mir.

KRIŽANKA

Vodoravno:
1. prebivalci velike azijske države, 8. ženska, ki se s čim ukvarja zgolj ljubiteljsko, 10. ime italijanske filmske igralke Mirande, 11. junak Vergilove pesnitve, 12. ime nemškega fizika Sterna, 14. španski slikar (Jose), 15. nacija, 17. cerkveni pevski zbor, 18. smučišče na Pohorju, 20. avtomobilska oznaka Salerna, 21. začetnici švicarskega slikarja Kleeja, 23. francoski departma z glavnim mestom Albi, 25. etiopski knez, 27. ljubkovalna oblika ženskega imena Jerneja, 30. ime nekdanje danske filmske igralke Nielsen, 32. živec, 33. začetek dirke, 35. morska ožina, 36. glavice azijskih ingverov, ki se uporabljajo kot začimba, 38. nekdanji slovenski politik (Anton).

Navpično:
1. vase zaprt družbeni sloj v Indiji, 2. brzice na finski reki Vuoksi, 3. kemijski znak za tantal, 4. grška boginja nesreče, 5. ime nemškega smučarskega skakalca Weissfloga, 6. majhen vodni tok v angleško govorečih deželah, ki teče le občasno, 7. grški mitološki letalec, 9. vrtna cvetica, 10. naelektren materialni delec, 13. nizozemski astronom (Jan Hendrik), 16. nekdanji ameriški filmski zvezdnik (James), 19. pekoča začimba, 21. poteg z nohtom ali krempljem, 22. kraj nad Reko, 24. črnogorski pesnik in vladika (Petar Petrovič), 26. nekdanji Beatle (Ringo), 28. nepotrebni predmeti, šara, 29. žoga izven igrišča, 31. pritok reke Marice v Bolgariji, 34. zmikavt, 37. kravji glas.

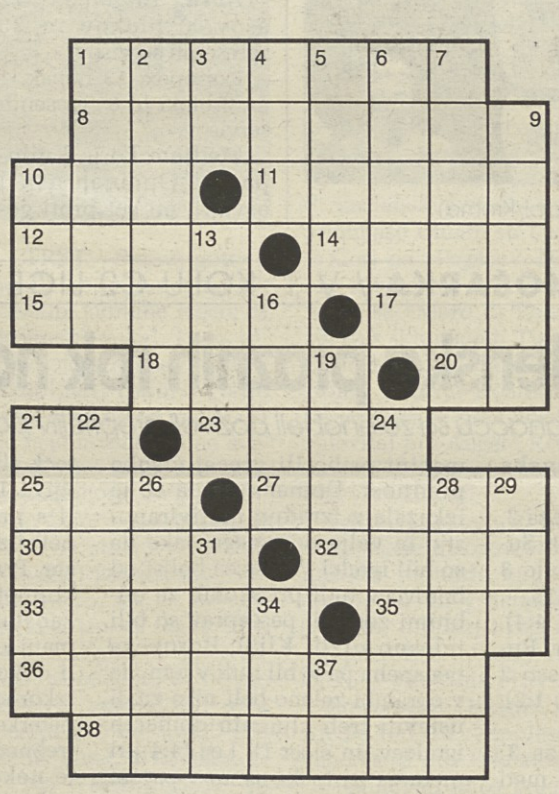

REŠITEV
Vodoravno: Kitajci, amaterka, Isa, Eneas, Otto, Sert, narod, kor, Arab, SA, PK, Tarn, ras, Nejka, Asta, nerv, start, gat, kardamom, Vratuša.

Kombinacijska križanka s števili

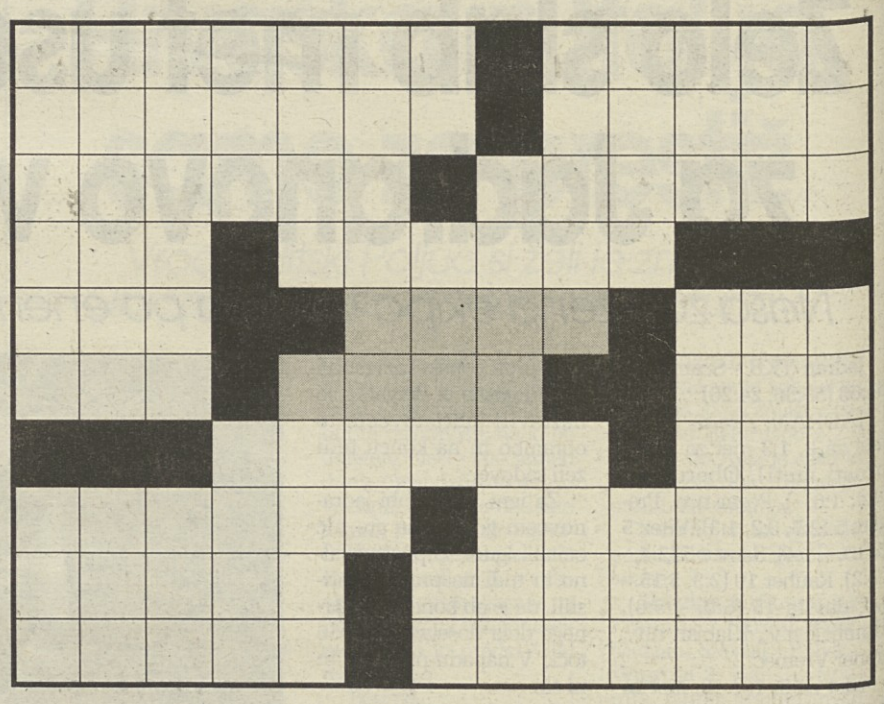

Spodnja števila je treba s pravilnim kombiniranjem razvrstiti v lik. Najprej vpišite najdaljša števila.

79727700	666216	89767	2459	602
64776361	644506	88657	1777	582
7162162	619606	87650	965	569
3620000	421450	87029	893	400
2165877	376568	76203	882	369
2148790	328501	21993	796	216
923802	260765	9760	771	212
875420	228942	8714	702	70
854217	115601	5726	621	37

REŠITEV Vodoravno: 2165877, 89767, 2148790, 87029, 854217, 666216, 965, 421450, 400, 7777, 369, 216, 7777, 212, 260765, 893, 875420, 376568, 87650, 3620000, 21993, 7162162

ŠAH

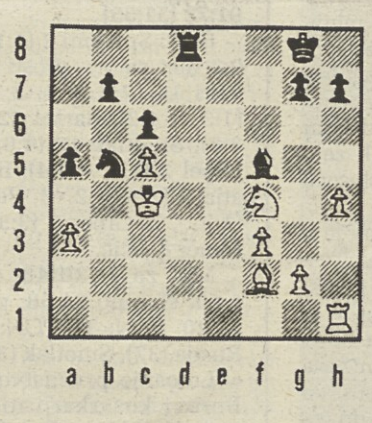

Kopilov - Karlsson / Irkutsk 1961
Po šahih črnih figur se je beli kralj zatekel na damino krilo, kjer želi zaustaviti napredovanje črnih kmetov. Toda črni, ki je na potezi, je belemu kralju postavil past, v katero se je le-ta ulovil. Ob majhnem številu figur na šahovnici je beli prav gotovo spregledal belo navezo figur, ki je spletla enkratno matno sliko!

Rešitev naloge
Beli je pričakoval jemanje belega a kmeta in po umiku črnega skakača vdor belega kralja na a linijo. Toda pri tem je beli spregledal naslednjo fineso črnega 1...Td3! Črni ponuja trdnjavo za naslednji mat : 2.Sd3: Le6 mat; Če beli ne sprejme ponujene trdnjave, mu grozi 2...Sa3: mat ali 2...Tc3 mat. Črnemu ni preostalo nič drugega, kot da prizna poraz!

Silvo Kovač

BOLGARIJA

Tisočletna zgodovina Rilskega samostana (5)

Cerkev rojstva božje Matere je središče vsega samostanskega ansambla. Posebnost te mojstrovine arhitekta Pavla in vasi Krimin je v tem, da je mojster v zasnovo vključil značilne baročne elemente, s katerimi je oplemenitil bizantinske stavbne principe. Te je do popolnosti spoznal pri svojem delu na Atosu, z baročno maniro pa je ustvaril ritmično kompozicijo treh ladij, ki harmonično prehajajo druga v drugo. Obiskovalcu, ki vstopa v sveti prostor, se v žarki svetlobi iz treh kupol prikaže osvetljen pozlačen ikonostas, ki ločuje svet laikov od sveta posvečenih. Sredi ikonostasa so vrata, skozi katere lahko verno ljudstvo med obredi občasno spremlja dogajanje. Ob teh vratih stoji največja dragocenost samostana: lesena skrinja z relikvijami svetega Ivana Rilskega.

Ikonostas je delo rezbarja Atanasa Teladurja, ki so mu pomagali številni pomočniki. Delo je potekalo tri leta, od 1839 do 1842. Umetnina skriva v sebi vse, kar je zmogla bolgarska rezbarska šola, obenem pa ponavlja tendenco stavbe: združiti doseženo z modernimi usmeritvami. Ikonostas dopolnjuje prostor in poudarja njegovo vzdolžno središčno os. Barvitost mogočnega ikonostasa odmeva v koloritu cerkvene notranjščine. V poltemi se v soju številnih sveč skrivnostno lesketa pozlačeni ikonostas.

Razen velikega ikonostasa sta v cerkvi še dva, v levi in desni kapeli. Zanimiv je zlasti tisti v kapeli sv. Ivana Rilskega - čudodelnika. Vse kaže, da je iz cerkve, ki je prej stala na istem mestu. Izdelava in motivika ikon še dodatno potrjujeta to misel.

Leseno okrasje, izrezljani škofov tron in štirje mali ikonostasi s po eno ikono zaokrožajo središčni cerkveni prostor.

Stenske slikarije v narteksu in na galeriji pričajo o vzponu bolgarske umetnosti v času preporoda. Freske sestavlja 1200 prizorov, ki prava mala razstava bolgarskega slikarstva. Zanimivo je, da so prizori podani zelo svobodno, življenjsko, da kanonu sledijo le strogo formalno. Oblačila, obrazi in narava so prikazani tako, da pred nas stopijo resnični ljudje, s svojimi lastnimi, pravimi občutji.

Mnoge zaobljubne slike v cerkvi kažejo, da ljudem ni zadostovalo, da so darovali denar in dragocenosti svojemu samostanu, hoteli so se tudi osebno ovekovečiti, in sicer tako, da so prispevali zaobljubno podobo. Ta težnja v času bolgarskega preporoda potrjuje, da je bil vpliv cerkvene umetnosti na nastanek posvetnega slikarstva velik. Nove votivne podobe se od starejših občutno razlikujejo. Liki svetnikov so sicer še vedno dokaj togi, toda izrazi na obrazih izžarevajo samozavest in veselje.

(Se nadaljuje)

Cerkev rojstva božje Matere in stolp Hrelja Dragovolja

NEDELJSKI IZLET

Skozi gozdove v Podsredo

Kozjanski park ima bogato kulturno dediščino

Najobičajnejši »vzpon« na Svete gore nad Bistrico ob Sotli je z avtomobilom (na srečo je treba zadnje višinske metre premagati pes). Ker pa to, kar počnejo vsi, še zdaleč ni tudi najboljše, se kot veliko boljša možnost ponuja kolo, ki ga moramo do Bistrice ob Sotli vseeno pripeljati z avtom, razen če nismo namenjeni na večdnevno kolesarsko turo po Kozjanskem in okolici. V tem primeru je potovanje iz Bistrice ob Sotli skozi gozdove do Podsrede njen sestavni del, sicer pa privlačen samostojni izlet. Lahko ga prevozimo z avtom ali morda prehodimo pes, vendar je kolo vseeno najboljša možnost. Za lažjo orientacijo v popotni malhi ne smeta manjkati turistična karta Početrtek ali Rogaška Slatina v merilu 1:50.000.

Osojnikov križ ob cesti med Svetimi gorami in podsreškim gradom so postavili leta 1612.

Iz Bistrice ob Sotli drži do Svetih gor cesta, ki se v makadamski podobi nadaljuje proti gradu Podsreda. Je kot nalašč za nekoliko odmaknjeno gozdno popotovanje s postanki, ki so že vnaprej znani: Svete gore, grad Podsreda in trg pod njim. Ves čas potujemo po južnem delu Kozjanskega parka, ki se je razvil iz nekdanjega Spominskega parka Trebče.

Svete gore so znane po petih cerkvah, pravzaprav veliki cerkvi in štirih kapelah, med katerimi naj bi bili dve najstarejši pri nas. Z vrha 527 metrov visoke vzpetine, ki je sicer večinoma porasla z gozdom, lahko ujamemo nekaj lepih pogledov proti dolini Sotle in čez valovito Kozjansko.

V nadaljevanju pot drži skozi gozdove, v katerih na razcepih ne bo odveč pogled na karto, sicer lahko hitro »pristanemo« kje na Bizeljskem. Sicer tak stranski izlet skozi jesensko obarvane gozdove tudi ni odveč, vendar je naš prvi cilj na poti grad Podsreda. Na izredno lepo obnovljenem gradu je muzejska zbirka stekla in galerijski prostori, v sosednji stavbi pa tudi »grajska kuhinja«, ki sprejema goste po vnaprejšnji najavi (063/806-118). Izpred gradu se ponuja tudi lep pogled na Podsredo, ki jo z nekoliko domišljije še vedno lahko doživimo kot srednjeveški trg. V njej je uprava Kozjanskega parka, ki je poleg Triglavskega narodnega parka edini naravni park pri nas z upravno službo. Ta skrbi za varovanje, razvoj, promocijo in ostale dejavnosti, ki so vezane na naravno in kulturno dediščino območja, v nastajanju pa je tudi informacijsko-promocijsko središče. Kozjanski park gradi svojo podobo predvsem na bogastvu kulturne dediščine, čeprav je zelo privlačna tudi njegova naravna plat. Park se prebija v ospredje s sonaravnim turizmom in »mehko« rabo prostora, ki obiskovalcu nudi sproščena oddih ali pa »grajske« užitke v spoznavanju kulturnih zanimivosti območja. Ena od njih se dviguje na drugi strani Bistrice, ki teče skozi Podsredo. To je 386 metrov visoka Stara sveta gora z gotsko cerkveno arhitekturo, ob cesti v Bistrico ob Sotli pa je etnološko zanimiva Javorškova domačija.

Podsreda je slikovit trg v dolini Bistrice

Ko se vračamo na izhodišče, ne smemo »izpustiti« soteske Bistrice, ki je tako ozka, da se je morala cesta vzpeti na pobočja visoko nad njo. Soteska ni dolga, vendar je izredno zanimiva. Nad šumečo Bistrico se v najožjem delu bohotijo skalni izrastki, kjer so nekoč lomili kamne za žganje apna; pri prvih kmetijah smo morda opazili ostanke apnenic, ki so jih kurili še pred dobrimi tridesetimi leti. Skozi sotesko lahko pridemo v Zagaj nedaleč od Bistrice ob Sotli, vendar skozi najožji del drži pešpot oziroma si prehode poiščemo ob strugi.

Dario Cortese

Soteska Bistrice privlači s slikovito naravo (Vse fotografije: Dario Cortese)

Svete gore so znane po cerkvi in štirih kapelah.

STOICHKOV

kronos
The Spirit of Sport.

VREME IN ZANIMIVOSTI

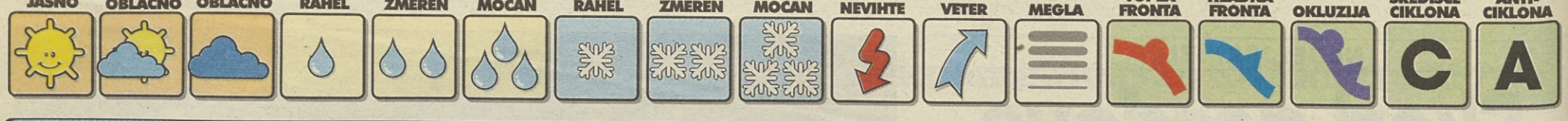

VREMENSKA SLIKA

Nad večjim delom Evrope je območje visokega zračnega pritiska. V višinah se nad našimi kraji zadržuje topel zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

Temperature zraka so bile izmerjene včeraj ob 7 in 13 uri.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.10 in zašlo ob 17.29. Dan bo dolg 11 ur in 19 minut.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Trst	20,0	Mura	13,1
Portorož	22,0	Sava (Radovljica)	9,4
Poreč	23,0	Sora Suha	11,7
Rovinj	22,0	Ljubljanica (Moste)	13,3
M. Lošinj	25,0	Soča (Solkan)	11,5
Hvar	25,0	Paka (Šostanj)	14,6
Dubrovnik	25,0	Gradaščica	10,6

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju:
zjutraj:
SE 3 do 6 vozlov

popoldne:
NW 6 do 10 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 2.43 najnižje -43 cm, ob 8.56 najvisje 54 cm, ob 15.19 najnižje -51 cm, ob 21.24 najvisje 38 cm.
Jutri: ob 3.12 najnižje -39 cm, ob 9.21 najvisje 53 cm, ob 15.48 najnižje -53 cm, ob 21.57 najvisje 36 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	20
1000 m	17
1500 m	13
2000 m	10
2500 m	8
2864 m	5

BIOPROGNOZA

Vremenski vpliv bo ugoden in spodbuden.

VOX POPULI

Če je Gal suhoten, oznanjuje, da ob letu suša pripotuje.

Če je vlažen in mrzel Luka, repo osmuka.

DANES

Slovenija: Večinoma sončno bo z občasno zmerno oblačnostjo. Zjutraj bo ponekod po nižinah megla. Najvišje temperature bodo od 19 do 24° Celzija.
Sosednje pokrajine: Tudi v sosednjih pokrajinah bo pretežno jasno in razmeroma toplo.

JUTRI

V Sloveniji: V ponedeljek bo sončno in toplo. Zjutraj in dopoldne bo po nižinah megla ali nizka oblačnost.

Obeti: V torek ne bo večje spremembe vremena.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Industrija ponarejanja je vse bolj cvetoča

LONDON - Ko so v Veliki Britaniji začeli prodajati videokasete Disneyeve risanke »The Lion King«, je v državi že krožil milijon ponaredkov. Isto se je pripetilo z novim Microsoftovim računalniškim programom Windows 95. Ponaredki programa so prišli na trg 18 mesecev pred originalom. Človek torej zlahka razume, koliksno škodo povzročajo ponarejevalci proizvajalcem CD plošč, videokaset in računalniških programov. Po nekaterih ocenah znašajo letne izgube samo v Veliki Britaniji na stotine milijonov funtov.

S ponarejanjem bogatijo predvsem trgovci z mamili, ponarejevalci bankovcev in severnoirski skrajneži. Njihovo dejavnost je zelo težko nadzorovati, še težje pa omejevati, glede na to, da so kazni premile. Inšpektorji menijo, da bi bilo ta prestopek treba kaznovati z zaporno kaznijo, ne pa z globami. Kršitev založniških pravic namreč stane filmsko industrijo 250 milijonov funtov letno - to je približno 20 odstotkov iztržka. Posebne policijske enote, ki se ukvarjajo s temi prestopki, ujamejo vsako leto okrog 1.000 ponarejevalcev, ki pa se navadno izmažejo le z globo, zaradi česar se takoj zatem znova posvetijo svoji dejavnosti. Nekateri morajo pred sodišče celo po pet ali šest krat.

Kakovost ponaredkov videokaset, ki jih kupujejo ljudje, je večinoma izredno slaba. Ponarejevalci pogosto snemajo z videokamero filme kar v kinodvoranah, tako da je včasih videti gledalce, ki sredi predstave vstanejo in gredo po krompirček ali kikirikije - to pa še ni najhujše. Včasih se pripeti celo, da starši kupijo otrokom videokaseto te ali one risanke, ko pa je risanke konec, otroci vidijo še kos pornografskega filma. Ponarejevalci namreč pogosto ne uporabljajo novih videokaset, ampak že rabljene. Najhujše pa je dejstvo, da se s tem okoriščajo trgovci z mamili, ki jim ta denar vrh vsega omogoča, da preplavljajo s kokainom in heroinom vse večja tržišča.

Hudo prizadeta je tudi glasbena industrija, ki zaradi kršenja založniških pravic vsako leto izgubi približno 38 milijonov funtov, to je kaka dva odstotka iztržka. Po stojnicah vse Velike Britanije je mogoče kupiti ponaredke zbirk zadnjih uspešnic, ki jih ilegalno proizvajajo v tovarnah kompaktnih plošč po vsej Evropi, od Bulgarije do Italije. Možnosti, da bi ponarejevalce ujeli so minimalne, kazni pa smešno nizke. V svetu je 290 tovarn, ki proizvajajo cd-je, majhen odstotek teh tovarn pa sprejema tudi ilegalna naročila. Največji problem so predvsem italijanski in nemški, pa tudi bolgarski ilegalni proizvajalci.

Poleg ponarejanja plošč in videokaset je v zadnjih letih vse teže nadzorovati tudi računalniško industrijo. V Veliki Britaniji so lani na primer zaplenili za 60 milijonov funtov ponaredkov, to tržišče pa se neustavljivo širi. Še preden je ta ali oni računalniški program v prodaji, so trg že preplavile kopije. Čeprav povzroča kršenje avtorskih in založniških pravic velikanske izgube proizvajalcem plošč, videokaset in računalniških programov, se Angležem ne zdi hud prestopek - ali vsaj nič hujši od parkiranja na nedovoljenem mestu.

Moda v Milanu: najprej originalnost in mladost

MILAN - V Milanu se nadaljuje predstavitev modnih kolekcij za pomlad-poletje 1996. Na osnovi dveh gornjih slik **(telefoto AP)** sta možni vsaj dve ugotovitvi. Prvič, da se iskanje originalnosti za vsako ceno nadaljuje, kot kaže model Chiare Boni (na levi), drugič pa, da so manekenke čedalje mlajše. Ona na sliki desno se imenuje Gianna, prihaja iz Brazilije in že več kot eno leto nastopa na najbolj uglednih modnih revijah.

Na Tajskem tekmujejo vodni bivoli

CHONBURI (Tajska) - V tem kraju 70 km južno od Bangkoka je v teku vsakoletna dirka vodnih bivolov, ki se ga udeležuje 159 bivolov iz 50 farm. Tekma poteka prav v času, ko po Tajski razsaja silovito deževje.